

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatvs
Tres spirituales**

Arias, Francisco

Coloniæ Agrippinæ, 1603

III. Tractatvs Demortificatione, Eivsque Frvctv.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-59574](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-59574)

TRACTA-
TVS DE MORTIFI-
CATIONE PRO-
PRIAE VOLUN-
TATIS,

*Passionumq; animi, & omnium in-
ordinatarum cupidita-
rum carnis.*

PRO O E M I V M.

VONIAM ad perfectionem
vitae Christianae consequen-
da saluberrima, imò ne-
cessaria est MORTIFI-
CATIONIS exercitatio, constitui in hoc
Tractatu primò exponere, quid sit
Mortificatio, quae eius utilitates, & qui-
bus de causis studiū mortificandi cu-
nostrum debeat esse commendatum.
Deinde quibus in reb; mortificare nos
debeamus, quibusq; medijs, & qua
discretionē & moderationē uti. Et si ve-
rò materiae huius magna sit veritas &
proximitas, more tamen nostro brevis-
simè ad certa capita eam reuocabimus,
eoque ordine & methodo declarabi-
mus, ut quibus congruenter suo stru-
tur.

MORTIFICATIONE 172

tui, siue secularis sit, siue religiosus
maximum inde fructū colligere pos-
sit.

PARS PRIMÆ.

IN QVA EXPONITVR FL-
nis, quem Mortificationis studiosus
propositum habere debet, & rationes ac-
cessitates, ob quas hoc studium eius-
que commendatum esse
debeat.

CAPVT I.

Quid sit Mortificatio & quis dica-
tur homo mortificatus.

MORTIFICARE rem aliquā,
est adimere ei suam vitam: unde
de si intellexerimus quid in
homine sit vita, nō latebit quid sit mor-
tificatio. Habet homo duplicē vitā. V-
nā naturalē, quatenus homo est, & a-
nimā, quæ est principiu vitæ, habet cor-
pori coniunctā: nā vt Aristoteles loqui-
tur, in viuētibus idē est esse, quod viuere. *Arist. 1. 2. de anima.*
Alteram verō moralē, quæ consistit in *S. Th. 2. 2. q. 17. a. 1. & 2.*
actionibus liberis hominis, siue inter-
nis siue externis; quo sensu dicimus,
eius,

eius, qui ex actione aliqua magnam capit voluptatem, verbi causa, ex venatione, vitam esse venari. Sicut ergo tollere homini vitam & esse naturale, est eum occidere, sic tollere ei vitam mortalem, easque actiones, ex quibus magnam capit voluptatem, est illum mortificare. ac proinde quando homo sponte sibi hanc voluptatem subtrahit, dicimus eum se mortificare: & similiter cum abstinet ab actionibus liberis natura & genere vitiosis, legique diuinae contrarijs, dicitur mortificare. hæc vel illa vitia, vel mori vitijs & delictis. *Col 3.* de S. Paulus *Mortificate*, inquit, *membra vestra, quæ sunt super terram*, hoc est, quæ pertinent ad vitam terrenam, *fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam, & auaritiam.* Quæmadmodum enim omnia membra naturalia animæ coniuncta faciunt corpus naturale, ita omnia peccata, secundum Apostolum, faciunt vnum corpus peccati, sic vt quodlibet peccatum sit vnum quasi membrum. Vult ergo vt singula gladio penitentia abscindamus, donec totum corpus peccati destruatur & moriatur, sicut loquitur ad Ro-

MORTIFICATIONE. 174

Romanos. Hoc scientis, inquit, quia
vetus homo noster simul crucifixus est,
ut destruat corpus peccati, & ultra
non seruiamus peccato. Quorum ver-
borum sensus est. CHRISTVM morte
sua peccatum occidisse & sustulisse, vt
per penitentiam eam nobis proficu-
am & salutarem reddentes ab omni
quoque peccato liberemur. Qua signi-
ficatione mortificationis admodū fu-
sa & larga si vtamur, cuique virtuti, qua
aliquod vitiū depellitur, attribuere po-
terimus nomē claturā mortificationis.

CAETERVM: sunt alia actiones ho-
minis liberę inclinationi naturali con-
sentanea, nec tamen vitiosę, vt come-
dere, bibere, dormire: dolores, contem-
prum, vituperia in rebus, quę sub prę-
ceptum non cadunt, fugere, recreatio-
nibus item honestis & moderatis uti,
& commodā quędam ac solatia corpo-
ris, quę superuacanea verē nō sint, am-
plecti: à quibus homo si spontē & vo-
luntariē se absteat, hoc est, si aliquid
de licito cibo, potu, somno, recreatio-
ne, aliisque corporis commodis de-
trahat, tum propriē secundum sacrę
scripturę & S. Patrum doctrinam se
dicitur.

dicitur mortificare. Quomodo se mortificavit B. Apostolus, cum scripsit. *Castigo corpus meum, & in servitium redigo*, castigabat enim abstinencia à cibo, & inflictione verberum, alijsque modis. De eadem mortificatione sic loquitur ad Galatas. *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs*, id est, qui sunt membra viva Christi, sese affligunt, multa licita solatia & commoda carni admittendo, imò eam laboribus & pœnis subigendo, ynde fit vt & vitia omnesque eius cupiditates refrenent. Ad Corinthios quoque, *Semper*, inquit, *mortificationem IESV in corpore nostro circumferimus*. hoc est, ad imitandum Christum semper affligimus corpora nostra ieiunijs, laboribus, & pœnis voluntarijs, sponteq; ad illas nos offerimus, vt *Vita Iesu*, inquit Apostolus, *manifestetur in corporibus nostris*. Christus enim, postquam multa passus esset, in corpore glorioso resurrexit.

MERITO autem mortificationis & mortis moralis nomen obtinuit, actio quae cupiditates carnis refrenamus, & propriam voluntatem alienae subijcimus; nã

2. Cor. 9.

Gal. 5.

2. Cor. 4.

MORTIFICATIONE. 176

ficut homo mortuus nō mouetur, nisi
motus ab alio: sic seruus Dei mortifica-
tus non sua sed aliena maiorū suorū &
Dei voluntate mouetur. Et sicut cor-
pus mortuum, siue contumelijs, siue
laudibus afficiatur, nullum indicium
doloris vel gaudij præbet: sic homo
Dei verè mortificatus, quamuis mul-
tis iniurijs & plagis impetatur, sum-
ma mansuetudine & patientia om-
nia tolerat, non secus quàm si omni
fensu destitutus esset, imò aliquan-
do ex illis magnam animo capit vo-
luptatem.

Hoc Mortificationis sanctæ exercitiū,
quoniā ad ducēdā vitā Christiano ho-
mine dignā apprimè erat necessarium,
idcirco efficaciter in diuinis litteris no-
bis, licet sub diuersis vocabulis, est cō-
mendatū. Id enim primò nobis cōmē-
dat voce Ieiunij. & si. n. ieiuniū qua-
doque vsurpetur pro sola abstinentia à
cibus, quæ vna est mortificationis por-
tio, tamen aliàs cōprehendit omnem
carnis castigationē, quæ fit abstinentia
à cibus vel potu, cilicijs, disciplinis, tole-
rantia æstus & frigoris, duritia lecti, a-
lijsq; corporis asperitatib. Quo sēsu in
persona

1001. 2.

persona Dei loel. *Conuertimini, inquit, ad me in toto corde vestro, in ieiunio, et in fletu, et in planctu.* Nomine enim ieiunij intellexit omnes externas penitentias, quas fideles facere solent ad satisfaciendum pro suis peccatis. Et eo

1. Esdr. c. 8.

dem sensu Esdras ait, se praedicatione sua populo persuasisse, ut per ieiunia se affligerent coram Domino, quo tempore de Babylone liberati ad suam patriam possent. Quo tempore non solum ieiunia, sed etiam cilicij, humicationes, sacco vestitu, & cinerum aspersione

Aug. l. de perf. instit. respon. 17.

affligebant. Ita exponit alicubi S. AUGUSTINVS: cum ait, *ieiunio* vniuersam corporis castigationem significari, quae elemosynis, omnis benevolentia, & misericordientia, & oratione omnes regulas desiderij insinuatur. Quam doctrinam secuti Theologi, omnia bona operum in tria genera, ieiunium, orationem & elemosynam, quibus Deo de peccatis satisfacere, reuocantur.

Hoc mortificationis exercitium quod proprium est sanctorum, qui vehementer abhorrent a peccatis, & aliud non laborant, quam vt diuinæ voluntati in omnibus obsequantur. Vnde. B. GRATI

GORLIS

MORTIFICATIONE. 178

GORIVS agens de sancto quodam sa- *Greg. l. 4. dial. c. 11.*
cerdote, qui ad tuendam castitatē om-
nibus foeminis etiam pijs & religiosis
aditum ad ædes suas negabat; *Habent*
quippe, inquit, sancti viri hoc proprium,
vi, quo semper ab illicitis longè sint, à se
plerumq; etiam licita abscindant. De-
clarat idem B. Augustinus egregiè his *Aug. l. de*
verbis, *Peccata leuia, inquit, quanto fide ad Pe-*
in rebus licitis, & à Deo concessis fre-
quenter hominibus surrepunt, & quan 42.
to magis fortioribus cibus corpus imple-
tur, & carnalibus cor hominis actibus
affectibusq; implicatur, tanto frequen-
tior culpa in hac mortalitate contrahi-
tur. Propterea humiles serui Christi, qui
cupiunt Domino suo sine impedimento
absq; animi noxia cogitatione seruire,
coniugia omninè non appetunt, & à car-
nibus & vino abstinent, inquit, um cor-
poris valetudo permittit, non quia pec-
catum est aut coniugem habere, aut vi-
num carnes sic percipere, sed quia mun-
dioris viua instituta sectantur, & corpo-
ra castigare volunt.

Et quanquam omnium seruorum *Rich. in li-*
Dei proprium sit hoc mortificationis *bris de Cõ-*
genus, quo licita abscinduntur, ne la- *templat.*

1 psus

179 TRACTATUS DE VERA
psus facilius sit ad illicita, tamen in illos
maximè conuenit qui orationi men-
tali vacant, & magno studio ad Christi-
anæ perfectionis culmè cõtendunt, quæ
admodum diuinus ille Richardus de S.
Victore benè notauit, dùm ait: *uoluntatem
nostram nunquam perfectè deside-
rio honorum cœlestium inflammari possit,
nec intellectum nostrum rerum diuinarum
contemplatione plenè posse illustrari &
purgari, nisi diligentes simus in reprimen-
dis commodis et cupiditatibus corporum
& iam licitis & necessarijs.*

Nec latuit hæc virtus sapientissimos
quosq; gentili, & Socratem, Platonem &
aliosq; quos secutus M. Tullius Cicero
ita loquitur: *Tota Philosophorum uita
est nam quid aliud agimus, cum à cor-
ruptate, id est, à corpore, cum à re famu-
liari, quæ est famula & ministra corpo-
ris, cum à Republica, cum à negotio secura-
mus animum, quid inquam, iam agimus,
nisi animum ad seipsam aduocamus? scilicet
se cogimus? Secum tere autem animum à cor-
pore, ne quicquam aliud est, quam amori dis-
scere. Quare hoc cõmetemur, addit, mihi
hi crede, dissiugamusq; nos à corporibus,
id est, cõsuecamus mori. Hoc est, si uer-*

Cic. lib. i.
Tusculã. q.

MORTIFICATIONE. 189

*mus in terris, erit illi celesti-vita simile
Et cum illuc ex his vinculis emissi fere-
mur, minus tardabitur cursus in ortu.
Hucusq; Tullius. Vndeliquet, quā ra-
tioni naturalicōforme sit mortificatio
nis exercitiū, quātaq; sit Euāgelicæ ve-
ritatis maiestas, cū maximū, ad q̄ Ph. lo-
sophi ingenij sagacitate peruenerūt sit
instar minimæ vmbre, si cōparetur cū
copiosissima luce, qua nos per Christū
in hac materia illustrati sumus. Quare
& ampliores gratias Deo opt. Max. der-
bemus pro tāto beneficio, q̄ mysteriū
hoc per fidei doctrinā tā perspicuē, tā-
q̄ue infallibili certitudine didicim⁹.*

CAPVT II.

*De nominibus varijs, quibus mortifica-
tio in diuinis litteris commendatur.*

Diuinæ scripturæ cōsuetudo est, vnā
eādēq; rē, si admodū salutaris sit &
necessaria ad salutē, multis varijsq; ap-
pellare nominib⁹: itaq; & mortificatio
nis virtutē, quā cōstat esse vtilissimā &
saluberrimā nō vno nomine expresse-
rit. Nā vt omittā nomē ieiunij, de quo iā
dictū est, vocat eā primò *Odiū suūpsus.* Ioan. 13.
*Qui odit animā suā in hoc mūdo, inuitā
eternā custodit eā. Vbi animā Christi*

L. 2.

VOCAL. 189

187 TRACTATUS DE SVI

partem inferiorem hominis sentientē,
ipsamque vitam carnalem, ex vnione
animæ cum corpore resultantem. Hęc
ergo animam qui odit, non quoad na-
turā, quæ bona est, sed quoad carnales
& vitiosos affectus, eam in vitam æter-
nam custodit. Qui odit aliquem, ei ne-
gat bonum, quod vellet, & malum co-
fert, quod nollet. Sic, qui odit partem
sentientem & carnalem, quæ omnium
prauarum cupiditatum seminariū est,
negat illi commoda & voluptates car-
nales, quas inordinatè expetit, subtra-
hendo cibum, ludos, recreationes, capi-
castigat cilicij, disciplinis, alijsque pe-
nis, quas naturaliter odit. Et quoniam
hac sancta exercitatione homo peccati-
sentiam agens animam purgat à vitijs,
& locupletat virtutibus & vitæ æter-
næ meritis, non modò quoad partem
intelligentem, sed etiam sentientem i-
psius corporis, quod resuscitabitur glo-
riosum; idcirco Dominus dicit, eū, qui
in hunc modum odit vitam suam, cu-
stodire eā pro vita æterna, hoc est, ratio
afficere bono, quo maius in hac vita
dari non potest.

SECUNDO eam appellat *Abnegationem*

MORTIFICATIONE. 182

tionem, vt cum Christus dixit. *Si quis Luc. 9.*
vult post me venire, abneget semetipsū.
& tollat crucem suam quotidie. & se-
quatur me. Iūc abnegamus aliquem,
cum ab illo nos separamus, cum nihil
facimus, eiusque voluntati parere no-
lumus. Abnegat ergo semetipsum se-
cundum dictum Christi, qui propriae
voluntati, sua tantum comoda que-
renti, & parti animę sentienti, quę tan-
tum se cętat quę carni placent, omni-
nō renuntiat, ac ideo nec prosperis re-
bus carni cedētib; exultat, nec aduer-
sis deijcitur, sed tantum laborat, vt
diuinę voluntati obsequatur, vt bene
declarat B. Basilii. *Abnegatio sui, in Basi in reg.*
quies, aliud non est, quam pręterita sui disp.
vitę obliuio, & propriarum cupiditatū quęst.
depulsio. Obliuionem appellat omniū
rerum mundanarum contemptum:
ipsa autem cupiditatum propriarū de-
pulsio vel compressio nō est aliud, quā
ipsa mortificatio.

VOCAT deinde Crucē, secundum *Matth. 10.*
illud dictum Christi. *Qui non accipit*
crucem suam, & sequitur me, nō est me
dignus. Sed duplex est crux: Vna, quę
conficitur ex materia mortua ligni, vel

13 metalli,

183 TRACTATUS DE SVI

metalli, quæ est effigies sãctissimæ cru-
cis. Hæc deferre & venerari rãquã ima-
ginem Christi in ea crucifixi, nõ est illi
Christiano admodum difficile, & ideo
nũc de hac cruce sermo nõ est. Alia est
ergo crux viua, hæc est, quæ in materiã
viuã, nempe carnem & animã nostrã
imprimitur, quæ cõsistit in perfe-
ctis rebus asperioribus, ad imitandum
Christum saluatorem, & hæc nomine
mortificationis cõinetur. Verũm nõ
tãdum est hanc crucẽ nonnũquã pro-
fus esse inuoluntariã, & tunc ea homo
nõ se mortificat, sed potius ab alio mor-
tificatur, nec tũc accipit crucẽ, sed potius
fugit. Quãdo autẽ volũtaria est, hoc
est, quãdo homo spõ è in se suscipit, &
inclinatiõni naturali sũt aduersa, vt pe-
nitẽtias & opera caritatis, in quibus tot
opẽs sũt labore & patiẽtia, tũc verẽ mor-
tificat se, & crucẽ amplectitur. Eodẽ ge-
nerẽ morbi à causa etiã naturali orti
cõtumelię, iniurię, verbera ab inimicis
illata, si illa æquo animo tolerẽtur, tan-
quã è manu Dei profecta, qui primus
est omnũ malorũ penẽ auctor. Merito
autem mortificatio non è crucis sibi
vẽdicat; Quemadmodũ enim cruci af-
fixus

MORTIFICATIONE. 184

fixus non potest nec manus, nec pedes
mouere; sic qui se mortificat, nō potest
commouere sensus, aliasque facultates
partis sentiēis, secundū illius partis cu-
piditates, sed tā'um secundum volun-
tatē Dei, præcepto; ūq; & consiliorum
diu; norū. Atq; hoc est quod Paulus ip-
se de se cōfiteatur dicens: *Christo confi-* *Gal. 2.*
sum cruci; hoc est, ad imitationē &
similitudinē Christi. Vnde mox subij-
cit. *Viuo ego, sã nō ego, viuit verò in me*
Christus. neq; .n. in desiderijs & actio-
nib; suis excedis cupiditates suas, sed
sola Christi voluntatē duxē sequebarur.

Mortificationis quoque necessitatē
Christus expressit nomine violentiæ
dicens: *Regnum caloriū vim patitur,* & *Matt. 23.*
violenti rapiūt illud violentiā inferre
alicui, est facere cōtra inclinationē eius
naturalem, vt cū saxum projicitur sur-
sum, aut aduerso flumine navigatur.
Natura nostra per peccatum corrupta
aspirat ad honores & voluptates: si quis
ergo eam ad contemptum sui, & dura
perferenda inflectat, vim ei inferre di-
citur. Quē idmodū autē causa natura-
lis, si ab homine contra inclinationem
naturā' moueatur, dicitur vim passa:

secus, si à Deo. (omnes enim res creatæ
 præter inclinationem particulare, ven-
 dicant sibi aliam quãdam aptitudinẽ,
 quam vocant, potentiam obedientia-
 lem, qua sponte parèt imperio sui crea-
 toris, vt patuit olim mare rubrum &
 Jordanis in transiũ filiorum Israel) sic
 mortificationis exercitium, si respecta-
 mus ad inclinationem nature corruptæ
 hominis, violentum quidem dici
 poterit, sed non item, si ad voluntatem
 liberam eiusdem cum voluntate & cõ-
 silio diuino se conformantem. tunc
 enim consentit cum inclinatione super-
 naturali vnctiõne gratiæ spiritus sancti
 animo indita, quæ facit, vt sine diffi-
 cultate, imò cum gaudio suslineatur
 quæ nature erant difficillima. Id signi-
 ficauit Isaias propheta, cum variatim
 de Christo dixit. *Erit in nouissimis*
diebus preparatus mons domus Domini
in vertice montium, & eleuabitur super
colles, & fluent ad eum omnes gentes.
 Mons hic Christus est, sanctitate om-
 niq; virtute ornatus supra om-
 nes sanctos, ad quem conuertenda e-
 rant omnes gentes, sicut reuera cõuer-
 sæ sunt omnes præcipue nationes mû-
 di

Isa. 2.

MORTIFICATIONE. 136

di haftenus cogniti, & postò conuertentur, quæ recēter innotuerunt. Dum ait, montem eminere in vertice montium, indicat non sine violentia & labore patēre aditum ad superandum eius culmen; fidem q̄; Christianam coli & mandata diuina perfectè custodiri non posse, nisi vim naturali inclinationi inferamus. Dum autem addit, omnes gentes instar fluminum fluxuras ad eum, significat, qua facilitate & suauitate, nempe à diuina gratia impulsæ, sint montem conscensuræ.

PRÆTER hæc nomina diuina scriptura tribuit mortificationi etiam appellationem spiritualis circumcisionis; vt apud Ieremiam, dum ait. *Hæc Ier. 4. dicit Dominus viro Iuda, & Hierusalem Circumcidimini Domino, & auferite præputia cordium vestrorum viri Iuda & habitatores Hierusalem.* In circumcissione abscindebatur particula carnis penè superflua, & ad vitam humanam parum necessaria, idq̄; fiebat tantum in lege veteri ex mandato Dei. At in mortificatione, non solum à corde humano rescinditur, quod est superfluum sed etiam quod est quodammodo

127 TRACTAVS DE SVI

Rom. 8.

modo necessarium, nec enim tantum homo per eam priuat se illicitis, sed etiam licitis, & quasi necessarijs, ad id diuina voluntate & consilio permotus. Hæc enim circumcisio est cordis & spiritus, cuius, vt loquitur Apostolus, *latus non ex hominibus sed ex Deo est.* Hæc de nominibus Mortificationis sufficienter restat, vt afferamus rationes quibus efficaciter hoc exercitium nobis persuaderi queat.

CAPVT. III.

Quàm gratum sit Deo exercitium mortificationis.

Multæ, eæq; grauissimæ rationes, ut, quæ hominem commouere possunt, ad cupidam plenitudinẽ Mortificationis propriè dictæ exercitiũ. Prima & principalis est, quod Deo sit multò gratissimũ. Et si enim Deus non amet pœnas nostras, qua pœnæ sunt, amat tamen, qua nobis sunt salutaris, & ad gloriam diuinæ maiestatis promouendã conducunt. Et quãuis mortificatio sit afflictio sponte ab homine suscepta,

MORTIFICATIONE. 133

suscepta, tamen hoc Deo amplius pla-
cer, quo certius nouit fructus eius in-
effabiles esse sapientissimo diuinæ iu-
stitiæ suæ, misericordiæ quæ ordini cō-
formiores. Erat filius dei ab omni æ-
ternitate in sinu patris, & æterna sapi-
entia existens probè nôrat, quæ opera
Deo essent gratissima. Quia ergo se-
cundum diuinitatis suæ maiestatem,
qua æqualis erat cœlesti suo patri, non
poterat alicui afflictioni obnoxius es-
se, è regali solio in hunc mundum
descendit, & naturam humanam, vt
hoc exemplo gratissimam rem face-
ret æterno Patri, assumpsit, eam quæ & S. Tho. p. 3.
ab omnibus voluptatibus, ad quas na- 9 45. a. 2.
tura alioquin propendebat, & à glo- Catet. ibi.
ria, quæ corpori debebatur, continere
se voluit, imò omni afflictionum &
cruciatuum incomparabilium generi
subijcere.

IN hunc modum mortificauit se
filius Dei, eiusque mortificatio fuit, 2. Cor. 4.
vt eam appellat s. Paulus, quod vo-
luntariè pro nobis sit passus. Qua
mortificatione, nullum vnquam opus
Deo gratius, aut factum est, aut fie-
ri potuit. Et quanquam quouis opere
vel

S. Tho. 3. p.
 q. 40. a. 3.
 q. 6. q. 9.
 48. a. 1.

vel etiam verbo infinite gratus Deo fuerit, tamen non satis habuit eas actiones exercere, quæ ratione personæ eum infinite gratum facerent, sed etiâ quæ genere suo & natura omnibus numeris essent absolutissimæ: Et rursum, licet omnibus actionibus suis inædiuinam placârit, nosque Deo reconciliârit, tamē *ὑπομασιν* totum hunc effectum adscribimus ei actioni, qua sacratissimæ naturæ suæ inclinationem naturalem maximè mortificauit, nempe passioni cõtumeliosissimæ crucis. Quâuis enim cæterorum hominum more nullas inordinatas & à ratione discrepantes inclinationes mortificandas habuerit, habuit tamen illam, qua quisque refugit pœnas & dolores, & studio vitæ conseruandæ tenetur. Cùm ergo ipse Dei filius ad placendum magis æterno patri acerbissimum hoc mortificationis genus elegerit, liquidissimè apparet mortificationis studium nobis debere esse cõmendatissimum.

INTER creaturas omnes, post sacratissimam Christi humanitatē, nulla Deo carior fuit Beatissima Virgine
 MA

MORTIFICATIONE. 293

MARIA, benedicta eius matre; quæ
etiam si vitiosas animi vel corporis
perturbationes non habuerit mortifi-
candas, habuit tamen alias, nempe na-
turalem propensionem ad quietem
terrenam, & possessionem pacificam
boni infiniti, quod ex visceribus suis
purissimis protulit, nempe filium suum
vni genitum. Et hanc æternus Deus
mortificari voluit à B. Virgine; vt cum
iussit eam patrio solo deserto in terra
peregrina exulare, cum indicauit ei ab
ipso Herode filium quæri ad eadem,
cum denique filium ab eius consue-
tudine & conuictu, sine vlla antegres-
sa admonitione, diuulsit, atque alia
multa fecit, quæ & dura & acerba esse
potuerunt; quæ omnia idcirco accidê-
re, vt illa hac exercitatione spontè su-
scepta in maiori gratia apud Deum po-
neretur, & ampliorem sublimiorè que
in futuro seculo mereretur gloriam. Si
quando cupiam aliquid admodum
gratum & incundum eueniat, non po-
test se continere, quin amicos sui gau-
dij participes faciat, sicut fecit Pastor
Euangelicus, qui inuenta oue perditâ, *LUC. 15.*
conuocauit amicos vt sibi congratula-
ren-

3. Reg. 21. rentur. Sic facit & Deus, quādo nos ex animo mortificam⁹. Grauiſſimē Deū offēderat rex Achab gemmo crimine idololatriæ & homicidij. Elias hominē monet, quā magna eum maneat apud Deū supplicia. Ille monitis dās locū ad auertēdām diuinā indignationē, mox cū ingēti dolore de peccatis verā mortificationi se dedit, regias & pretioſas vestes, quibus vti solebat ad fastū & delicias, discerpit, cilicio aspero carnē affligit, remota lectimollitie, in vili sacco cubat, corpus fame remotis mēſarū lautitijs & inedia discruciat, atq; oculis in terrā deiectis humillimē incedit. Quæ mortificatio tantopere oculis diuinis placuit, vt nō solū itā omnē confestim posuerit: verū etiā, vt amicos gaudij sui participes redderet, aduocārit magnū seruū suā Elhā, eiq; dicit. Nonne vidisti

Ibid.

humiliatū Achab corā me? quia igitur humiliatus est mei causa, nō inducā mē illū in diebus eius. quasi diceret. Cōgratulare mihi Elia, pacatus sū pœnitentiā Achab, nec amplius cogito de eo puniēdo. Quod si quis obijciat, illā pœnitentiā Achab simulatā fuisse, nō veram, vt nonnulli existimāt, hoc clarius apparet, quā

MORTIFICATIONE. 192

quā sit Deo grata mortificatio: si enim Deo placuit mortificatio illa externa & imperfecta in peccatore nōdū penitus & ex toto corde cōuerso, quantum placebit mortificatio hominis iusti, cuius persona Deo grata est & accepta?

Adhæc nō dubiū est, id valdè gratū esse alicui, quod solet admirari plurimū & laudare. tã autē videmus Christum & Euangelistas, dum S. Ioannē Baptistam veris laudibus ornare conantur, eum collaudasse ab insigni sui mortificatione: vt quod deserta paterna domovibisq; delicijs concessit in eremū, vbi domicilij vice ei etiã ferarū cauernæ, lecti solum durum, victus ex aguestis locustæ, vestis ciliciū ex pilis camelostrū, & viles bestiarum pelles. Hic enim habitus cultorem eremi & pænitentię prædicatorem decebat. S. Ioannes. in *hom. 10. 30*
quit, B. Chryostomus, *domo, lecto, mē* *Matth.*
sa, alijsq; similibus rebus destitutus, angelus erat in carne mortali. Pilis camelo-
rum indutus incedebat, vt hoc vestitus
homines doceret mundi contemptū, hu-
militatem verā. Et amorē aduersitatē
omniū. de indicauit Christus, quando
discipulis suis negauit ea, quę homines
natu-

naturaliter desiderant, vt cum eos in ciuitates & castella israhelica dimisit sine auro & argento, & sine pera vel sacco, ne comeatum ferre possēt de vno loco in alium; deinde, cum iussit, vt nec calceamenta ferrent, licet pedibus iter faciendum esset, neque vlla arma ad sui defensionem, imō nec baculum ad leuandam fatigationem, sed nec duo indusia, ad abstergendum sudores. In his & similibus voluit Christus vt se mortificarent Apostoli, quo paulatim ad maiora perferenda parerētur, quæ post acceptum in die Pentecostes spiritum sanctum, cum maior gratia mortificandi spiritum in illis adauxisset, pertulerunt.

Clem. l. 7. recogn. S. Petrus, vt de eo scribit B. Clemens, non victitabat, nisi pane, oliuis & herbis, vesteque utebatur, quæ corpus obtegeret, & pallio. S. Iacobus Hierosolymorum Episcopus, autore Egesippo, & S. Hieronymo, non vescabatur carnibus aut piscibus; vino quoque & ceruisia abstinebat, & tunicam nūquā mutabat. His alijsq; modis mortificabant se Apostoli Christi, & contemp-
tis omnibus mundi voluptatibus,
carnisq;

Euseb. h. Eccl. l. 2. c. 3. Hier. de scrip. Eccl.

MORTIFICATIONE. 104

carnisque delicijs, fame, siti, & nuditate se affligebant, noctes multis vigilijs & orationibus, dies laboribus & sudoribus transigebant, & vltro se ad grauissima quaeque pro Christo perferenda, adeoque mortem ipsam, cum gaudio & exultatione offerrebant. Id confitetur B. Paulus in sua, aliorumque Apostolorum persona dicens. *Vsq; in hanc horam. & esurimus & sitimus, et nudi sumus, & colaphis cadimus, & instabiles sumus, & laboramus, & erantes manibus nostris, maledicimur & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur & obsecramus, tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripetna usq; adhuc.* Cur autem tam fortiter Apostoli pugnauerint contra naturam, naturalesque eius cupiditates, non alia fuit causa, quam quod scirent hanc sui victoriam Deo, quem summè amabant, esse gratissimam.

Ita non obscure idem docet Apostolus. *Quia, inquit, propter te mortificamur tota die, a stimatis sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos. Quod autem*

19) TRACTATVS DE VERA

autem maius bonum contingere nobis potest, quam ut simus grati illi, qui tantoperè nos dilexit? Et quoniam qui gratus alteri est, etiã aliquam ei affert voluptatem, nõ dubium est, quin mortificationis studio voluptatem aliquã Deo offeramus, quemadmodum notavit B. GREGORIUS.

Greg. l. 8.
cap. 15.

CAPVT IV.

Plurimum placere Deo mortificãdũ studium etiam in rebus paruis, et idõõleud conuenire etiam perfectis.

Praeter hæc testimonia, quibus Christus declarauit sibi pergratũ esse mortificãdũ studium, suppeditant & alia sanè admiranda, ac impemis illud, quod multas sãdas animas, quas diuinitus aliquãdõ nulla humano magisterio achibito, intruxit in sãctissimis fidei mysterijs, in hac quoque virtute instruxerit. Fuit olim in Maximã Christianorũ immansissimã persecutõis palatio fœmina illustissima & pulcherrima, nomine Domna, quatuor supra viginti annos nata, gentilitijs Deorũ sacrificijs præfecta. Hæc vbi lectione epistolarum Apostoli Pauli, Actuumq; Apostolicoũ, diuino aspi-

Curius in
Decimo.

MORTIFICATIONE. 196

rante numine, veram lucem aspexit,
sacris tingi aquis petijt: quibus tineta
sacro mortificandi sui spiritu accesa est,
vt omnibus gemmis, thesauris, & ve-
stibus pretiosis in pauperes erogatis,
solo arido pane deinceps vitam tolera-
rit, semel in die comederit, storea lecti-
locovsa fuerit; omnesque opes consti-
tuerit in vna cruce, in qua tanquam in
immagine Christum Dominum vene-
rabatur, & sacro vno codice, cuius le-
ctione se quotidie pascibat. Hunc spi-
ritum autē vsq; ad finē vitæ, donec p̄
Christo sanguinem profunderet, cōser-
uauit.

Idem euenit S. Leocritiæ, vt refert
D. Aluarus in vita S. eulogij. Erat hæc
virgo filia cuiusdā Maiorū principis,
eo sæculo quo Mauri seruitute oppres-
sam tenebā. Hæc parua Cum autē De-
us illi inspirasset, vt Christianæ legi &
baptismo se subijceret, mox omnibus
opibus abdicatis, cilicio se induit, cor-
pusculū acerbis ieiunijs, vigilijsq; & o-
rationibus assiduis diu noctuq; mace-
rauit, & vsq; ad Martyrium in hoc mor-
tificandi exercitio perseuerauit. Hunc
mortificationis spiritum ynā cum fide
Deus

167 TRACTATUS DE SVI

Deus inspirat eorū cordibus qui toto pectore se ad eum conuertunt.

Verū hic notāndum est, mortificationem, de qua loquimur, non solum salutarem esse nobis, & Deo gratam, in rebus magnis, vt cum abstinemus ab ijs commodis & voluptatibus quas impensè amamus, aut carnem nostram grauibz pœnis castigamus, sed etiam in paruis & leuibz. In his enim homo & excellentius virtutis exemplum præbet, & plus seipsum abnegat, & magis diuinum amorem declarat, quàm in præstandis vel deuotionis vel misericordie operibus. Nā si minimum opus bonum, etiam calida

Matth. 10. aque frigide pauperi propter Christum porrectus tanti meriti apud Deum est, vt sua mercede nō careat, quanto plus placebit Deo eius studium, qui propter Deum se mortificat, abstinendo ab ijs, ad quæ naturaliter inclinatur, & sustinendo afflictiones, quas natura odit, quantumuis sint leues? Hæc doctrina præclare ponderata est à religioso & sapiente viro Ludouico Blossio, dum ita scribit. *Nihil Deo gratis offerri potest resignatione propria voluntatis.*

MORTIFICATIONE. 198

tatis: quia homini nihil est carius ipsa *Blos. de in-*
voluntate & arbitrij libertate. Quan fit.
 do quis propter Deum sensualitati, vo. *Spir. c. 2.*
 luntatiq; propriæ etiam in rebus mini-
 nis reluctatur, ac se mortificat, rem-
 ipsi Deo magis gratiam facit, quàm si
 multos mortuos ad vitam revocaret.
 affert deinde huius rei similitudinem
 hanc. Si duo homines in eodem itinere
 constituti, elegantem flosculum offende-
 rent, quorum alter cuperet quidem illud
 decerpere; sed melius deliberans, diceret
 sibi ipse. Dimitte eum propter Deum, al-
 ter verò nihil premeditatus carperet
 florem, iste quidem simpliciter deterpen-
 do non peccaret. sed ille propter Deum
 dimitte florem, tantum pra decer-
 pente obtineret meritum, quanta est di-
 stantia cali à terra. Quod si Deus pro
 tantilla mortificatione tam grãdẽ mer-
 cedem restituet; quantam illis redditu-
 rus est; qui se & omnia pro eius amore
 contemnunt atq; relinquunt? Asceta
 ergo frequenter dicat Deo in ira se. Pro-
 pter te Domine nolo illud videre, quum
 necesse non sit, ut ipsum videam: propter *Aug. l. 83.*
 te nolo illud audire, nolo illud gustare, no *q. 36.*
 lo illud oqui, nolo illud tangere. ipse Deu
 in.

in fundo anime sua perfectò sentire non poterit, nisi in eo moriatur, quicquid inordinatum est. Hæc Blosius.

Res, perfectò cõsolationis plena, quæ merito in flammam nos oēs debeat, ut huic militiæ spirituali sub tanto Duce nomina demus, & bellum iuge ac perpetuum cupiditatibus nostris indicemus, quâdoquidē tā cõstat, quàm leuivictoria maximã nobis coronã quocidie in cœlo parare possimus. Certè ad roborãdam magis imbecillitatem nostram voluit Dominus illustria quoque huius rei nobis relinqui exēpla, vult illud apud B. Gregorium de seculari quodã, religioso tamen viro, qui quocitãnis cõsueuerat inuisere S. Benedictũ, ut eius se precibus cõmendaret, idque faciebat ieiunus. Verùm cum aliquãdo viator alius se comitem illi adũxisset, qui eum semel, secundo, tertio ad cibus aliquid sumendum, quem secum tulerat, inuitãrat, tãdem flexus sumpsit ac cum ad S. Benedictum peruenisset, is ei hoc factum impropert, dicens: *Quid est frater, quod malignus hostis, qui tibi per conuicatorẽ tuũ locutus est, semel tibi persuadere nõ potuit, secundò non potuit, tertio verò persuasit, et te ad*

*L. 2. diul.
613.*

MORTIFICATIONE. 203

hoc, quod voluit, superavit? Tunc ille,
inquit Gregorius, reatum infirma sua
mētis cognoscēs eius pedibus proolustus
tantò magis cœpit culpam destere & e-
rubescere, quantò se cognouit etiã absen-
tem in Benedicti patris oculis deliquisse.
In quo exēplo noiãdum est, quatanum
illius paruę mortificationis fuerit me-
ritũ, cui tot insultus fecit dæmõ p illũ
viatorem, quãq; Deus patefieri voluit
S. Benedicto, ne seularis ille homo tã-
ti boni in posterum iacturam faceret.
Quamuis verò ex hoc exemplo satis
liqueat, quantum sit in exigua etiam
mortificatione operæ pretium, tamen
clarius liquebit ex sequenti.

S. Petrus Damianus, Cardinalis do-
ctissimus cõmmemorat quẽdã Abba-
tẽ virũ religiosũ, aliquãdo iussisse sibi
emi piscem, cuius edẽdi desiderio te-
nebatur; cũ autẽ iã coctus ad mē: a eius
allatus esset mendicũ p̄ foribus magno
studio petiisse sibi elemosynæ loco
porrigi q̄ appositũ esset Abbati. Tum
abbatem, vt se mortificaret, assensisse,
vt piscis vnã cũ scutella pauperi dare-
tur: pauperem autem, vbi scutellam ac-
cepisset in conspectu præsent. ù à terra
sublatum in cœlũ, nec amplius visum.

In appendi-
bibl sacra

261 TRACTATUS DE SVI

Quo facto Deus aperè declarauit, quã
gratus sibi fuerit ille mortificationis &
misericordiã actus. Idcirco enim ange-
lum tuum pauperis specie ad Abbatẽ
illum misit, vt moneat eũ ad coer-
cendum appetitum in eo quod cupidè de-
siderauerat; & idcò angelus, visibiliter
ascendit in cœlum, vt indicaretur mor-
tificationis, misericordiã que benefi-
cio homines habitationem cœlestem
promereri. Quod verò Deus visibili-
ter huic fecit Abbati, id inuisibiliter
præstat omnibus, qui suo ori detrahunt
eibus, ad quos afficiuntur, vt pauperi-
bus Christi porrigant.

HINC sequitur mortificationis stu-
dium commendatum esse debere nõ
solum incipientibus, qui nondum ma-
gnos habent in virtute progressus, &
perturbationibus animi necdum ple-
nè imperare nõrunt, sed etiam perfe-
ctis: horum enim æquè ac illorum mu-
nus est, ijs actionibus virtutum operã
dare; quæ cum grationes sint Deo, nõ
etiam ampliorem promereantur glo-
riam. Scribit S IOANNES CLIMA-
CHVS, in quodam celebri monaste-
rio, se cum animaduerteret, sanctum
quero

Cap. 4.

MORTIFICATIONE. 203

quendam monachum graviter à superiore reprehendi in re cuius culpam nullam habebat, innocentiae eius patrociniū suscepisse. Tum autem superiorem, qui erat prudentissimus, sibi respondisse. Non me laet, illū esse culpae expertem, sed facti mei scopus fuit, illi hac increpatione & mortificatione praebere merendi materiam. Sicut enim crudeliter agit parens, qui panem infantis ori subtrahit, sic Praelatus, qui subditis suis, quando capaces sunt, reprehensionibus & alijs mortificationis generibus, subtrahit promerendi materiam. Atque huic rationi, quae praecipua est, adiunxit aliam, qua declarat mortificandi exercitium esse commune omnium; nam, inquit, sicut terra licet fertilis, in fructuosa redidit & sylvestris, si non colatur, sic animus hominis pij, & in virtute perfecti, nisi quotidie mortificetur.

Quare nunquam mortificandi occasio, si quando ultro se offerat, deserenda est; cupiditatibus carnis, & superuacaneis voluntatis nostrae desiderijs repugnando, aduersitate quoque, quas Deus nonnunquam immittit, patienter

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ter suscipiendo, & voluntarias penas
adiungēdo, vt perficiamus quod Apos-
tolus à nobis exigit, hoc est, vt exhibeamus corpora nostra. *hostiam viuam, sanctam, Deo placentem, rationale obsequium nostrum.* Vt offeratur aliquid Deo in sacrificium, illud necesse est occidi, nihil enim propriè sacrificij nomen obtinere potest, nisi morte vel mortis representatio illud antecesserit. Martyres sancti sua corpora mortua offerebant Deo in holocaustum odoris suauissimi, hoc est, gratissimum, quantum poterant diuina gratia adiuuante, sui operis virtute offerre. Sic qui se mortificant, offerunt corpora sua Deo quoad substantiã in sacrificium viuum, mortuũ verò quoad inclinationes, & cupiditates inordinatas. Atq; ideo hoc sacrificium est species Martyrij oculis Dei gratissimi, vt pulchrè exponit Bernardus in illa verba Christi. *Qui proderit animam suam propter me, perdet eam. Perdet eam dixit, siue perdat eam vt martyr, siue affligendo vt peccator.* Quamquam genus martyrij est, spiritus facta carnis mortificare, illo nimis quod membra caduntur ferro, horrore quod

Bern. serm.

30. in Can.

Matt. 16.

milius, sed diuturnitate molestius. Qui-
bus verbis s. Bernardus perspicue o-
stendit quanti facienda sit mortifica-
tio, vt quæ etiam cum Martyrio me-
ruerit comparari.

CAPVT V.

Quod exercitio mortificationis im-
itemur Christum.

AD complectendum mortifica-
tionis exercitium, non solum
permouere nos debet primari-
us eius finis, de quo haftenus egimus,
vt videlicet simus Deo gratiores, sed
etiam quod eo sanctissimam Christi
D.N. vitam moresque exprimamus, &
imitemur. Omne siquidem hominis
Christiani bonum, perfectio, gloria, fru-
ctus, solatiumque consistit in imitan-
do communi & supremo Domino,
quemadmodum confitetur Ecclesia- *Eccl. 23.*
sticus his verbis. *Nihil melius est, quæ-*
timor Dei, & nihil dulcius, quam re-
spicere in mandatis Domini. Gloria
magna est sequi Dominum: longitudo
anim dierum assumatur ab eo. Iam au-
tem constat, vt alibi monuimus, vni-
uersam Domini vitam in carne morta-
li fuisse perpetuam crucem, & cõtinu-

205 TRACTATUS DE SVI

am mortificationem: nam ab omni-
bus mundi illecebris & delicijs absti-
nebat, nec à superfluis modò, sed etiã
à necessarijs. ijs tã ùm contentus, quę
ad cõseruandam vitam, & ad retinen-
dam consuetudinem viuendi homi-
num pertinebant. Volantarias quoque
pœnas & affectiones assumebat, nul-
las refugiens huius sæculi contumelias
& opprobria, vt testatur & postulat
dum ad imitandum hunc dominum

Rom. 15.

nos hortatur. *Debemus, inquit, plus
firmiores imbecillitates infirmiorum
stixere, & non nobis placere. Vnusquisque
vestrum placeat proximo suo in bonum
ad edificationem. Etenim Christus non
sibi placuit, sed, sicut scriptum est, im-
peria improperantium tibi ceciderunt
super me.*

Isa. 95.

super me.

Homines optant assimilari Christo
in immortalitate, potentia, pulchritudine,
gloria & honore quam habet in sessione
ad dexteram Dei Patris. Sed hæc non est
imitatio, quæ à nobis exigitur, sed potius
præsumptio, quæ à Deo alteram vitam
à Deo seruis Dei requiritur. Certè nunc
velle assimilari Christo in ijs quæ spectant
ad eius

riam, non est aliud, quàm patere consi-
 lio ab antiquo serpente olim primis
 nostris parentibus dato, cum diceret. *Gen. 3.*
Eritis sicut Dij, scientes bonum & ma-
lum, qua ratione non peruenitur ad si-
 militudinem Dei, sed potius ruitur in
 omnium miserationum abyssum. Imita-
 tio Christi, quæ nunc postulatur à
 nobis, tota posita est in mortificatione
 sui, hoc est in propria voluntate abne-
 gada, cupiditatibus frangendis, fugien-
 dis voluptatibus huius sæculi, & peccatis
 ac iniurijs vltro complectendis. Atque
 hæc est via rectissima pertingendi ad
 imitationem & similitudinem Chri-
 sti gloriæ. Nam teste Apostolo Paulo,
si compassi ei fuerimus, & conglorifica- *Com. 8.*
bitur, & si sustinuerimus eum, & 2. Tim. 2.
conregnabimus. Nec aliud postulat a-
 mor, quem huic Domino debemus.
 Qui enim vehementer quempiam a-
 mat, amat quoque ea quæ illi pergra-
 ta nouit, quoque amplius sunt eius
 naturæ & conditioni aduersa, hoc a-
 morem suum efficacius declarat. Nã
 si ab amico inuiteris ad lautum & ex-
 quisitum conuiuium, & libenter te eo
 frui ostendas, non eo declaras singu-
 larem

larem in amicum amorem: Sed si in-
 uitet te ad iter secum hyberno celo su-
 sciendū difficile & periculosum, nec
 reuertas, sed alacri animo in gratiā illius
 acceptes, tūc vero & syntero amore te
 eum prosequi declaras. Aperiant hic
 oculos fideles veri, quorum felicità
 est in amando Christo: ut ad hanc simi-
 litudinē expendāt veritatē puritatem
 quæ sui amoris: Qui desiderant accumbere
 cæsa: Christi in regno Patris, qui
 anhelant ad gloriæ eius thesauros, qui
 afficiuntur ad illum, dū solatio spiri-
 tuali & pace interna fruuntur, non osten-
 dunt se vero & germano caritatis a-
 more in illum ferri: sed qui sponte pro-
 pter ipsum se spoliant corporalibus co-
 modis vestium, lecti, victus, qui absti-
 nent à ludis, hominum huius mundi
 consuetudinem fugiunt, qui gaudent
 ieiunijs, disciplinis, ministerio pauperum,
 elemosinis, caritatis operibus
 erga inimicos, salutatione eorū à qui-
 bus offensi sunt, hi, inquā, clara & per-
 spicua sinceri in Christum amoris ar-
 gumenta præbent. Hoc veri amato-
 ris pectus detexit Apostolus, cum scri-
 psit. *Vos inquit amen existimo omnia de-*
trimit

MORTIFICATIONE. 208

trimentum esse propter eminentem sciē-
tiam Iesu Christi Domini mei: propter
quem omnia detrimentum feci. Et ar-
bitror ut stercore, ut Christum lucrifa-
ciam. Vocat omnia stercore, quæ un-
que eum à vero amore Christi pote-
rant abstrahere.

Idem postulat à nobis ratio, leges-
que omnes, quæ præcipiunt, ut mem-
bra suam caput sectentur, illique in
omnibus se conforment, Cum ergo
Christus sit caput nostrum, & caput
tantę dignitatis & maiestatis, cui om-
ne genu cælestiū & terrestrium flecti-
tur; nos autem eius membra, merito
nos illi conformare debemus. Fuit co-
ronatus spinis, colaphis percussus,
sputis oblitus, felle potatus, ne-
plus æquo honores huius sæculi ca-
ducos aucupemur, ut libenter car-
nis commodis & illecebris renuncie-
mus, ac pænitentias aliquas & mor-
tificationes inclinationi naturæ no-
stræ corruptæ contrarias spontè cum
Christo amplectamur. Non aliud po-
stulat fides, quam omnes clientes
suis Dominis debent, nempe ut
non velint maiorem sibi honorem

K ↗ deferti,

1. Reg. 15.

deferri, quàm suo Regi, vt milites non
 quærant maioribus frui commodis
 quàm belli Duces. In Regum historia
 legimus Regem Dauidem, cum eum
 persequeretur filius Absalon, Hiero-
 solymis pedibus suis egressum, deinde
 vero nudis pedibus & aperto capite
 lachrymantem oliuam ascendisse. Vbi scriptura diuina signate
 annorauit similiter ad imitandum. Re-
 gem, factum ab omnibus seruis regis
 totoque exercitu. Ratio siquidem illis
 dictabat ob fidem & clientelam, quam
 Domino suo debebant, Rege humili-
 ante & affligente se, ipsos quoque de-
 bere se humiliare & affligere, & Re-
 ge nudis pedibus, apertoque capite in-
 cedente, non cõuenire, vt ipsi equites
 & operto capite sequerentur, & denique
 rege plangente, ipsi riderent.

2. Reg. 17.

Bonus Vrias miles ioab belli ducis
 cum à Rege Dauide è castris euocatus
 iussus esset domum concedere, lauari
 pedes, cibo regio vti, & thori coniuga-
 lis quiete frui, non putauit tamen li-
 citis his commodis sibi fruendum, sed
 ante portam regiam, vt apparet, hu-
 mi excubuit. Causamque facti deinde
 per-

MORTIFICATIONE. 210

percunctante Rege respondit. Arca
Dei & Israel & Iuda habitant in pa-
pilonibus, & dominus meus Ioaab, &
serui Domini mei super facie terra ma-
nent, & ego ingrediar domum meam,
ut comedam & bibam, & dormiam cum
uxore mea: per salutem tuam, & per
salutem anima mea non faciam rem
hanc.

FVLGOSVS refert Catonem minorē *Lib. 4. c. 3.*
belli imperatorem cum grauissima li-
ti cum toto exercitu in Lybicis arenis
summo cæli æstu affligeretur, illi que
pauillum aquæ in galea à milite affer-
retur, manu quidē eam excepisse, sed
mox in somniam conspectu in terram
abiecit, ne solus solatio, quod alijs
communicare non poterat, frueretur.
Hæc Ducis mortificatio animum in-
iecit militibus fortiter & cōstanter de-
inceps sitim quantumuis diuturnam
sustinendi. Quod si ad imitandos Re-
ges & belli Imperatores, à quibus exi-
gua quædam commoda sperantur, se
homines mortificant, & multis sola-
tijs delicijs que se priuant, quod exis-
tunt id fidem, quam illis debent, po-
stulare, quanto æquius ad imitandum
K 5 Chri-

211 TRACTATUS DE VERA

Christū Regem cælorū; & vitę Ducē,
nos mortificamus, inordinatas animi
cupiditates coercēdo, corpusq; nostrū
peccato subiectū exercēdo in toleratio
ne pænarū quas meruit, vt Christo si
miles efficiamur in vita & cruce. Si rex
aliquis terrenus veste natiui coloris se
indueret, quem Principum virorum
puderet vti simili amictu: & si ad ab
luendos mendici pedes se demitteret,
quis nobilū aulicorū simile defugeret
officiū? O Rex glorię, quam iustum
est, vt nō reformidemus nos exercere
in paupertate, alijsq; officijs humilib',
postquā tu te in illis exercuisti: & am
plecti ludibria hominum & iniurias,
postquā tu tā opere eas es complexus,
Felicis certē & beati sunt illi, qui ad im
itandum Christū se mortificāt. hoc
enim studio nō obscure declarāt (quā
tū in hac vita conijci potest,) se esse in
numero eorū, qui à cōstitutione mun
di à Deo electi & prędestinati sunt ad
vitam æternam, cum ab Apostolo, per
cuius os Christus ipse locutus est, scri
ptum sit. *Quos Deus ab æterno prædes
tinat, hos & prædestinatos esse, vt confor
mes fiant imaginī filij sui, nimirum,
vt qui*

Rom. 8.

MORTIFICATIONE. 313

ut qui similes ex fuissent in vita, similes quoque existerent in gloria.

CAPVT. VI.

Quod corruptioni natura humana ex peccato secuta loco antidoti data sit mortificatio.

QUO rectius intelligamus mortificationis necessitatem, agendum hoc loco erit de perfectione & integritate tam naturali quam supernaturali, in qua Deus naturam nostram initio mundi condidit: ac item de corruptione & prauitate quæ lapsus Adæ protoplasti secuta: deum quemadmodum diuina adiuuante gratia per mortificationem natura deprauata reparatur. **Q**UANTO Deus initio mundi hominem fecit, pro immensa sua sapientia & bonitate, integrum & omnibus partibus absolutum condidit, sic ut vires & facultates inferiores sine difficultate vili parerent superioribus, & superiores DEO: idque effecit Deus be. *Eccl. c. 7. S. Tho. p. 1.* beneficentia nobilissimorum donorum gratia sua, & iustitia originalis, qui 9.94 bus corpus æquè ac animam pro diuina sua providentia & sapientia

tia exornauit. In hoc statu, quem vo-
 camus Innocentiæ & iustitię origina-
 lis, homo præditus erat clara Dei O.M.
 notitia, non ea quidem, qua nunc beati
 perficiuntur in altera vita, sed in suo
 genere maxima. Inerat siquidem, mēti
 eius summa quædam puritas, natura-
 lium omnium rerum scientia, quæ ra-
 tiocinatione humana vnquam com-
 prehendi queunt, ac etiam supernatu-
 raliū tanta, quanta necessaria erat ad
 consequendam fælicitatem æternam.
 Sed nec corpus, aut vllæ facultates in-
 feriores eum impediabant, quo mi-
 nus finem suum assequeretur. In effe-
 ctis naturalibus rerū creatarum &
 supernaturalibus gratiæ, maiestatem,
 omnipotentiam, sapientiam, bonitatē
 & pulcritudinem, aliasque Dei perfe-
 ctiones agnoscebat, atq; in eius amo-
 rem, nulla ratiocinatione vel de-
 monstratione, quod tamen nunc fit,
 antegressa, accendebatur.

ANGELOS natura spirituales, esse se-
 cundum essentiam propriam, inuici-
 nō posset, eo modo quo se mutuo in-
 tuentur; cognoscebat tamen clariori
 excellentiorique modo, quàm nos, &
 ob pu-

MORTIFICATIONE. 274

ob puritatem cordis eximiam, altissi-
mamque cognitionem, qua illi ser-
uata conformis, familiariter cum eisdem
conuersabatur. Voluntas quoque eius
mirifice vtrique notitiæ & naturali &
supernaturali respondebat, ac imprimis
diuine voluntati, à qua nunquam,
quam diu in illo staret, ne la-
tum quidem vnguem etiam in mi-
nis rebus discessit. Habebat quoque
facultates partis sentientis rationi om-
nino subiectas, ac pariter corpus a-
nimæ, sic vt neque membra, neque vllæ
animi potentiæ rationem perturbaret
aut affligerent.

S. Tho. p. 1.
q. 95.

Domitus insuper erat omnium a-
nimantium, vt quantumuis natura
feroces & terribiles ad nutum ei parerent.
Plantis item terræ omnibusque
feminibus pro arbitrio suo utebatur,
vt eum fructum ferrent, quem ille vo-
luisse. Quod ad corpus eius attinet,
erat homo in illo statu immortalis,
corruptionis expers, & ab omnibus
rebus noxijs immunis: non quod in-
esset ei forma vel qualitas aliqua quæ
eum redderet, vti dotes in beatis, im-
mortalem, sed quod animo eius di-
uinitus

S. Tho. ib.
q. 96. &
97.

215 TRACTAVS DE SVI

unitus communicata essetis quedā,
 qua corpus à morbis & morte vindica-
 re posset. Poterat enim solis paradisi
 fructibus, ac imprimis illo arboris vi-
 tæ reparare & restaurare, quicquid
 diuturnitate temporis & ciborum va-
 rietate de pristino corporis vigore de-
 cessisset: atque, vt in eius potestate
 erat beneficio huius virtutis se mor-
 ti eximere, sic & factum fuisset, quam-
 diu ratio Deo subiecta permanisset.

Hic ordo tam admirandus homi-
 nis, profectus est ex gratia & iustitia o-
 riginali, in qua conditus est. Gratia ef-
 ficiebat, vt pars animæ superior Deo
 tanquam vltimo fini supernaturali &
 beatifico se subijceret, omniaq; eius o-
 pera essent Deo grata, ac vitæ æternæ
 meritoria. Iustitia verò originalis, quate-
 nus distinguebatur à gratia, efficiebat,
 vt ratio superior Deo se subijceret tan-
 quā vltimo fini naturali, hoc est, tanquā
 creatori & auctori totius naturæ, ac vt
 omnes inferiores animi vires & facul-
 tates, ipsumque corpus parerēt animæ
 & rationi, sicut dictū est. Quāquā nō
 nulli iustitiæ originalis effectus qua-
 dantenus naturæ hominis debiti sunt.

§. Tho. 12.
 q. 109. a. 2.
 et 3. et Ca.
 191. ib.

cum

MORTIFICATIONE. 276

cum enim homo sit rationis particeps,
ipsamque rationem à Deo consecutus sit, con-
gruens profectò erat, ut nec facultas ei
deesset rationem in omnibus diuinę vo-
luntati subiicendi, tanquam naturę auctoris.
Sicut omnes inferiores animi & corpo-
ris vires eo usque subditę sunt rationi,
ut eius imperio nequaquam reluctari
queant. Atque hæc appellatur natura sa-
na & integra, in cuius statu homo ob-
tinere poterat, quicquid naturę humanę
conueniens erat, ac quicquid ratio natu-
ralis bene ordinata postulare potuisset.
Etsi fatendum est, non satis fuisse homi-
ni, instructum esse præsidij eiusmodi
naturalibus: corpus enim, quanquam
nondum peccato inquinatum, tamē pro-
clive fuisset ad patienda quædam rationi
aduersa. Sed opus erat naturam ornari
& firmari aliquo dono gratuito, cuius
beneficio sæper rationi obsequeretur;
quonia limites naturę non excede-
bat, inter naturalia dona annumerari
debet; & hoc dono adiuta natura, dici-
tur sana & integra. Huic iustitia origi-
nalis addebat perfectionem quædam huius
ordinis, & subiunctionis inferiorum virtuum
sub superioribus, sic prorsus, ut quædum
anima subiecta esset Deo, nunquam de-

ficere posset. Gratia verò adiungebat ordinem ad finem supernaturalem, & æternæ gloriæ meritum.

Posita hac doctrina, quæ cum diuina Scriptura sanctorumque Patrum sententijs congruit, nec à ratione abhorret, liquidius apparet, quantum vulnus inflictum sit naturæ peccatum, si consideremus in homine tantum, quæ habuit antequam à gratia perficeretur, de qua loquimur. Natura enim humana, quoniam ratione & intelligentia instructa est, impellit hominē vt amet & amplectatur, quæ bona sunt, & rationi consentanea, in ijsque delectetur, ac vt quamque rem pro dignitate sua & merito estimet, ac præstantiora minus præstantibus anteponat. & tamen experientia quotidiana docet potius contra fieri, vt optima quæque & rationi congruentia ceu nimis ardua refugiat & oderit, pessima autem velut facilia & voluptatis plena amplectatur. Bonas quidem illa externa corporis & fortunæ, vt sanitatem, fortitudinem, pulchritudinem, victum, vestes, opes magno loco habet, & ardenti cupiditate eorum flagrat, nec

MORTIFICATIONE. 218

nec in ijs procurandis & accumulandis vllum modum & finem ponit. Bona verò interna in animo sita, vt sunt virtutes, bona opera, vitam conuenienter rationi actam, parui parui facit, nulloque eorum desiderio tenetur, nullum laborem pro illis acquirendis impendit, imò tanquam parum grata & iucunda respuit & fastidit.

Ratio quoque postulat, vt seruus promptè obsequatur suo Domino, & ab eo se gubernari, velut instrumentū à suo agente principali, patiatur. quare cum corpus sit instrumentum & minister animæ, ratio dicat, illud parère debere animi iussis. Et tamen re ipsa nunc experimur fieri contrarium, nēpe, carnem aduersari rationi, & membra corporis insurgere contra imperium spiritus, corpusque ipsum, quod adiumento animæ esse debebat ad vitam conuenienter rationi ducendam, potius est impedimento, & capitales quasi inimicitias fouere in spiritum. Ad hæc natura spiritualis, qua homo est ornatus, nō obscure declarat ipsa, conditum esse ad fruedum bonis sublimibus & celestibus: mentem enim habet,

habet, qua Deum O. M. & cognosce-
re & amare possit, ac tandem eo tan-
quam summo bono, & beatitudine
extrema perfrui & oblectari. Idem re-
cta & erecta in cælum eius statura a-
pertè significat, nimirum nõ esse cum
conditum, vt cætera animalia, ad hæc
vilis & terrena, sed ad spiritalia & cœ-
lestia possidenda. Et tamen omnia
deprehendimus nunc in homine esse
contraria, totus enim addictus est vo-
luptatibus terrenis, haud secus, quàm
si in numerum brutorum animantium
esset relatus.

Eadem præterea ratio exigit, vt in-
strumentum duratione exæquet pri-
mariū agens, aut certè eiusmodi, vt
perditum de integro instirui vel renou-
uari queat: alioquin omnis agēcis vit-
tus inanis foret, & natura quippiam
efficeret frustra. Cum igitur corpus
sit animæ instrumentum, eiusque in-
agendo comes, ac talis naturæ, vt cor-
ruptū ab interitu vindicari nõ possit,
rationi naturali consentaneum erat, vt
animæ immortali & æternæ, corpus
quoque immortale & æternum adiū-
geretur, aut certè eiusmodi, q̄ viani
m. a. b.

MORTIFICATIONE. 220

ma ab interitu seruari posset. Verum
contra accidit, vt saepe numero cor-
pus deficiat & occumbat, cum a-
nimus inuitum viuendi facere coepe-
rit. Atque haec est natura humanae
corruptio, & morbus eius grauissi-
mus experientia ipsa liquido notus.
Vnde duo documenta haurire licet.

Alterum est, nos vna cum natura hu-
mana noxae originalis haeredes factos.
Deus si quidem, ut perfecta sunt o-
pera, nunquam condidisset hominem
cum hac labe & corruptela, si nulla pra-
cessisset culpa: minimumque ea in-
tegritate naturam ornasset nostram,
qua congruenter rationi naturali vitam
traduceret. Si enim ceteris animantibus,
omnibusque creaturis ea adiumenta
impertiuisset, quae ad vitam eorum naturae
conuenientem tolerandam attinebant,
cur homini, eius causa illa omnia
condita fuere, ea denegasset? Vnde se-
quitur eam solam esse veri Dei legem,
quae hanc corruptionem & noxam e-
iusque medelam, quod sola fuit lex
Christiana, patefacit. Alterum docu-
mentum est, quod hinc discamus, qui-
bus praesidijs, diuina adiuuante gratia,
cor-

corruptionem hanc tollere, & naturæ integritatem ac salutem resarcire, si non omni ex parte. quoad passiones, quod in hac vita fieri non potest, saltem quoad tenus, eas coercendo & reprimendo, possemus.

CAPVT VII.

Quod beneficio mortificationis, deus in gratia adiuti, magna parte naturæ corruptelam, ex peccato conseruam, sanare possemus.

Ratio & ars hæc generalem morbis omnibus præscribunt medicinam, applicare, nimirum, contraria, hoc est, plus æquo frigidis calida, humidis sicca, &c. vt hoc antidoto humores ad symmetriam quãdam traducantur. Morbus & corruptela naturæ nostræ in hoc consistit, quod animus noster amore proprio, & cupiditatibus carnis addictus, plus æquo inhiat perfruendis voluptatibus & delicijs corporalibus, ambiat honores & imperia in alios, congerendis opibus studeat, summamque libertatem, qua faciat, quicquid collibuerit, affectet. Remedium huic morbo curando præscri-

MORTIFICATIONE. 222.

presentissimum adhibuerit, qui applicuerit contraria. Caro aspirat ad sua commoda & delicias? comprimatur penitentibus, asperione veste, cilicio, duritie lecti, disciplinis, ieiunijs, fame, siti, cibis insipidis, labore diurno nocturnoque, calore, frigore, & in orationibus vigilantia. Non elat ad honores, & vult alijs anteferris cōtēti & pudore affici se patiatur, extra intraque confessionem errata sua prodat, non excuset nec defendat obiectos ab alijs lapsus, locum inferiorem in conuentu hominum deligat, ad viliora ministeria se abiciat, in disputationibus contentionibusque alijs cedat victoriam, contumelias & illusiones æquo animo toleret, malum in bono vincat, aduersarijs suis serenum ostendat vultū, ac etiam beneficijs deuinciat. Teneatur studio congerendarum opum, & thesaurorum, lauteque & magnificè tractari aucter nitatur vti rebus parui pretij, & vilibus, & conetur etiam in quibusdam sibi subtrahere quæ videntur quodammodo necessaria, eoque plus erogare in pauperes. Amat libertatem? subiiciat se consilio & voluntati aliorum.

aliorum. Hæc via & ratio est, sananda natura corruptæ. Virga admodum curua recta fieri nequit, nisi sepius in aduersam partem inflectatur. Sic natura nostra visio primæuæ corruptionis plus æquo inclinata ad amplectendas terrenas voluptates, honores, diuitias, & fugienda eorum contraria, inopiam, contumelias, pœnitentias, detorquenda est in contrariam partem; nempe vt non modò superuacanea resecet, sed etiam necessaria aliquando sibi subtrahat, vt honoribus etiam licitis subinde renunciet, vt patienter fortiterque toleat hominum ludibria, quæ sine vilo peccato poterat refugere: sic enim fiet, vt sensim prauos animi affectus extirpet, vitæque sanctimonia, Dei beneuolentiam sibi conciliet, ad plenam aliquando obtinendam contra perturbationes quotidianas victoriam.

PRÆCLARE in hanc sententiam alicubi S. BERNARDVS scribit, Lauari quidem breuissimo tempore nos posse, sanari tamen non posse nisi longissimo. Nam vt anima nostra à peccatorum

MORTIFICATIONE. 224.

torum sordibus expurgetur id breui temporis spatio obtineri potest per sacramentum baptismi vel pœnitentiæ; non item vt ab insitis carni passionibus, prauisque inclinationibus; quæ efficiunt, vt exigua oblata occasione in peccata vetera relabatur, diuinaque gratia excidat, ac proinde æternæ damnationis periculo se exponat. Qua de causa, vt facilius perficere queat in exercitatione virtutum, & gratiam semel à Deo partam vsque ad vitæ exitum tueri, operam dare debet, vt indies dictas passiones refrænare conetur per virtutem Mortificationis.

Quod non eo dico, quasi Mortificatio ex se efficax sit ad conciliandam illam animæ sanitatem, id enim citra arrogantiam notam dicere non possumus. Quis enim afferat vno aliquo ieiunio, etiam seuerissimo in pane & aqua, vel vna corporis diuerberatione etiam acerrima vsq; ad sanguinē, aut denique omnium sanctorū pœnitentijs animū humanū perfectè sanari posse ab omnibus affectionibus inordina-

catione? Respondeo, viriusque præ-
 dio nos indigere. Homo enim se auxi-
 lio diuino adiutus mortificans, dispo-
 nit se ad recipiendam à Deo gratiam.
 Post gratiam autē acceptam, si in mor-
 tificatione sui pergat, promeretur am-
 pliorem gratiam, virtutes acquisite &
 infusas, aliāque eximia Dei dona & au-
 xilia quæ magna parte naturam re-
 dintegrare possint. Atque ita mortifi-
 catio, nō suis, sed gratiæ diuinæ dono-
 rumque cælestium nixa viribus pau-
 latim coerces passionēs, ardoremque
 concupiscentiæ extinguit, ac naturæ
 sauciatae vulneribus medicinam facit.

*Serm. 1. &
 2. de ieiun.
 d. cimi. mē.
 sis.*

Hoc mysterium egregiè declarat &
 Leo Papa, dum inquit. *Si fideliter dele-
 fra intelligamus exordium, inuenimus
 hominem idē ad imaginem Dei conditū
 ut imitator sui esset auctor. Et hinc
 esse naturalem nostri generis dignitatem
 si in nobis quasi in quodam speculo di-
 ne benignitatis forma resplendet. Ad
 quam quotidie vtiq; nos reparat gratia
 seruatoris, dum quod cecidit in Adam
 primo, erigitur in secundo. id est. Chri-
 sto. Quo autē medio id obtinemus?
 quod non multo post subiūgit.*

MORTIFICATIONE. 217

enim potest, inquit, efficacius esse ieiuniorum
 cuius observantia appropinquamus Deo.
 Et resistetes diabolo, vitia blanda superamur.
 Sæper virtuti cibus, ieiunium fuit. De
 abstinentia prodeunt castæ cogitationes,
 rationabiles volutates, salubriora consi-
 lia: Et per voluntarias afflictiones caro
 concupiscentijs moritur, virtutibus spiri-
 tus innovatur. Hæc omnia B. Leo. qui
 nomine ieiunij, afflictionumq; volun-
 tariatum intelligit hoc nostrum exercitium
 mortificationis, quo proprie caro con-
 cupiscentijs moritur, spiritus renouatur,
 animaque Deo ob similitudinem magis
 appropinquat.

Quæadmodum. n. experientia ipsa nos
 docet, omnem naturam humanam corru-
 ptionem natam ex peccato: videmus. n. eam
 omnibus hominibus esse communem, vti
 declaratum est. sic eadem docet nos hoc
 mortificandi medio ipsam naturam restan-
 rari, & quadantenus recuperari salutem
 & integritatem quam habuerat in statu in-
 nocentiæ. Id. n. liquet in omnibus, qui
 in schola Christi serio & sedulo ope-
 ram navant expugnandis pravis affec-
 tibus. Atq; hic suppetit nobis copia in-
 numerabilium sanctorum, & hominum per-
 fectorum altissima clarissimaque rerum
 divi.

An. de mo-
 rib. Eccles.
 Euseb. l. 2.
 hist. c. 7.

Hier ep. ad diuinarum cognitione præditorum,
Eustoch. de qui, quoad animæ vires patiuntur, vi-
custod. Vir. ua fidei luce collustrati per Dei cõtem-
Cas. col 12. plationem tot arcanorum cœlestium,
6.7 & 12. mysteriorumque maximorum pene-
 trant recessus, vt nulla lingua, nullo
 sermone explicari possint. colloquun-
 tur cum eo perinde ac amicus solet cū
 amico, & in contemplatione diu no-
 strūq; cum incredibili amore & volu-
 ptate persistunt, imò in omnibus re-
 bus creatis mira suauitate quasi Deum
 presentem, eiusque potentiam, sapien-
 tiam, bonitatem & pulchritudinem
 admirantur. Spectant sæpenumerò &
 angelicos spiritus varijs formis, & cū
 illis, tanquam fratribus, conuersantur.
 Rerum naturalium, humanarum &
 diuinarum excellentem habent noti-
 tiam; nec eos latent secreta cordium &
 rerum futurarum euentus. Perfectis-
 simè bonum à malo secernunt, & de
 omnibus rebus iudicant secundū De-
 um, sine villo errore & mendacio. Vo-
 luntatem habent in omnibus cum di-
 uina conformatam, ad quam perfici-
 endam renunciarunt mundo & vitæ,
 imò mille vitas potius exponere pa-
 rati

MORTIFICATIONE. 229

raati sunt, quàm in minimo illam præ-
uaricari. Tanto virtutum amore fla-
grant, vt tantum non transformati in
eas videantur, omne eorum studium,
omnis voluptas, sanctis varate opera-
tionibus.

QUANQVAM autem libertate peccā-
di destituti non sint, tamen tāto odio. *Ioan. 8.*
prosequuntur voluntatem peccandi,
omniaque scelera, vt videatur quodā-
modo fieri non posse, vt aliquando in
peccatū lethale labātur. (nam & in re-
bus humanis quod admodum est fa-
ctu difficile, dicitur impossibile) Sic enim
carnem spiritui subiectam habēt,
vt in naturam spiritalem degenerasse
caro ipsa videatur. Res huius sæculi om-
nes, vt opes, voluptates, honores, a-
liaque temporalia bona perinde asper-
nantur ac nihil faciunt, ac si non es-
sent; omnes enim cogitationes & af-
fectiones animi sui defixerunt in vir-
tutem, resque spirituales & inuisibi-
les que ad Deum deducunt, & nos cū
eo vniunt. cæteras verò res omnes nō
alio respectu diligunt, quàm vt mate-
riam virtuti colendæ suppeditant. Ap-
petitum gulæ, alioquin insatiabilem
L s sic

sic coercent, vt alij semel tantum interdiu cibum capiant, alij in tertium vel etiam quartum diem ieiument, idque contenti pane, herbis, & modico potu aquae, & tamen in decrepitam vsque aetatem vitam producant. Luxuriae ardorem sic prorsus restinxere, teste Cassiano, & ad tantam puritatem animi & corporis peruenere, vt nullum amplius motum inordinatum sentiant. & si necessitate aliqua compulsi cogentur de humana generatione cogitare, non plus commouerentur, quam si de domus edificacione sermo esset. iracundiae quoque perturbationem vsque adeo cohibere, vt grauissimis licet iniurijs & contumelijs laceffi nullum indignationis dent indicium, imo vehementer gaudeant. Denique passiones omnes eousque moderatas & compositas habent, vt quantumuis totus mundus sursum deorsumque agitur, illi tamen a tranquillae mentis suae statu, quam cum voluntate Dei coniunctissimam retinent, deturbataequeant. in intimis cordis sui penetralibus, tam admirandas sentiunt Dei

Cass. cit.

MORTIFICATIONE. 238

Deo actiones & consolationes, vti-
cet feris obruti vel corporis morbis,
vel hominum persecutionibus, vel se-
culi calamitatibus; intus tamen sum-
mo gaudio spiritali, quod exprimi
non possit, perfundantur & exultent,
ac pace tanta perfruantur, conscientie-
que serenitate, vt omnem sensum &
intelligentiam humanam exuperare
videantur.

Hæc est integritas, & salus spiritalis,
quæ exercitio mortificationis acqui-
ritur. & quanquam homines huius
seculi talia non experiantur in se, non
idecirco debent ea in dubium vocare.
Sic enim affirmant sancti, & testantur
se ea in se & alijs reipsa expertos; & di-
uina Scriptura confirmat. Hi enim
sancti, de quibus locuti sumus, tot
caelestis gratiæ donis ornati, sunt ille
populus nouus tempore legis Eua-
gelicæ spiritaliter in mundo à Deo creā-
tus, de quo per Isaiam Deus ipse locu-
tus est. *Populum, inquit, istan, for-
maui mibi, laudem meam narrabit.* *Isa. 43.*
Hi sunt, quos B. Paulus toties appellas
nouas creaturas, quasi dicat: *populus
quæ ego creabo, pfectè meas laudes p-
dica-*

L + dica-

Psal. 157.

1. Cor. 5.

Gal. 6.

1. Cor. 15.

dicabit. Et in Psalmis, Populus, qui cre-
bitur, laudabit dominum. Hi sunt, quos
B. Paulus toties appellat, nouam crea-
turam. Et de quibus alibi. Primus ho-
mo de terra terrenus, secundus homo de
caelo caelestis. Qualis terrenus, tales et
terreni: et quales caelestis, tales et ca-
lestes. Quorum verborum haec est sen-
tentia. sicut Adam propter lapsum
factus est infirmus, cupiditatibus ter-
renis addictus, sic & omnes eius filij.
& sicut Christus peccati, expers totus
fuit diuinus, & caelestibus rebus ad-
dictus, sic & omnes eius filij per ba-
ptismum cum gratiae eius donis co-
muni.

CAPVT VII.

Exemplis ostenditur naturam corru-
ptam beneficio mortificatio-
nis reparari.

ET innumeris Sanctorum ex-
emplis demonstrari possit be-
neficio mortificationis homi-
nis naturam ad pristinam integritatem
quam in statu innocentiae habuit, quo-
dam modo reuocari, tamen breuitatis
studio, praecipua tantum quaedam, vnde
facile

MORTIFICATIONE. 239

Facilis coniectura sit de reliquo, commemorabimus Neque id eodem faciemus, ut absterreamus homines a virtutis studio, si videant se neque ad tantam perfectionem attingisse; nec tantis valere viribus, ut sperent se posse ad illam colimare; vel etiam ut autores simus aliquibus tērandi, quod omnem eorum excedit facultatem: sed ut intelligant, quanta sit mortificationis diuina gratia suae efficacitas, quamque mirabilia Deus per utramque operatus sit in suis sanctis; experiatque diuina bonitate, quae in eiusmodi operibus gratiae elucescit magis, quam in operibus naturae, amplius exciteretur ad Deum. O. M. toto pectore amandum & colendum: ac praeterea, ut mortificandi studium accipiat in iis, quae conuenienter suis viribus poterit auxiliante Dei gratia praestare: nunquam enim, ut postea docebimus, cum agendum erit de discretionē, usurpandae sunt penitentiae vel mortificationes quae nostras vires excedant.

In hoc. lxxv. parti 3.

Nos quidem poterimus ex horum exemplorum commemoratione occasionem capere humiliandi nos, dum
L 5 ani.

animadvertimus quàm lōge absumus à perfectione sanctorum: quæ res non exiguam nobis afferre potest utilitatem. Quæ enim fragilitas nostra est, admodum proclives sumus, si vel minimum opus bonum exerceamus, aut duriores pœnitentiam assumamus, ut magnificè de nobis sentiamus, & tantùm non sanctuli videamur. Deinde B. Basilius optimam rationem & viam oppugnandæ superbiz, & acquirendæ humilitatis esse affirmat, si oculos conijciamus in virtutes eorum qui nobis sunt meliores. hac enim consideratione efficitur, ut de nobis submissè sentiamus, & in notitiam clariorem veniamus heroicarum virtutum quibus sancti nobis præluxerunt.

IN IUSTITIZ IGITUR ORIGINALIS STATU, quamvis homo diuina visione nō frueretur, ut diximus, magnam tamen & claram Dei nactus erat notitiam, eamque constantem, & continuā, eo quod nulla res posset eam impedire. Audiamus exēpla eorum, qui beneficio mortificationis eò peruenēre. THEODOREVS CXRI episcopus de sancto viro

In hist. re-
lig. c. 24.

MORTIFICATIONE. 235

vero Polychronio sic se ribit, mortificabat se, inquit, aspero cilicio, viliq; & nullius pretij vestitu; tamq; inopē vitam agebat vt nec necessariū quidem semper haberet nutrimentum, ac noctē totam vigil in precibus stans consumebat. Ad augendam autem mortificationem habebat in cella ingenitum truncum è quercu. (quem fatetur Theodoretus se ambabus manibus vix potuisse tollere) Hunc noctu diuque imponebat humeris, & sic in oratione persistebat. Paupertatem tanto studio coluit, vt existimaret quouis regno magis expectandam. His, alijq; id genus exercitijs in extremū vsque ætatem vsu patis, ad tantam Dei notitiam, continuamq; rerum diuinarum memoriam peruenit, vt mentem à cōtemplatione earū diuellerenon possent. Quare & cum ijs, qui ad ipsum subinde ventitabant, paucis differens, non poterat in animum inducere, vt cogitationem à cælis deduceret.

PALLAD. VS quoq; Cappadocia *Toh st Lan*
Episcopus scribit Macarium Alexan. *suca c. 20.*
drinum mortificandi sui causa toto septennio nihil præter cruda olera

L 6
vel

vel legumina humectata sup̄fisse, totis
 viginti diebus & noctibus lectum nō
 ingressum vt somnum vinceret, cum
 interdiu quidem aestu arderet, noctu
 verò algore rigeret. Deinde, cum ali-
 quando ei molestiam exhibuisset spi-
 ritus fornicationis, nudum sex men-
 ses sedisse in palude Scetes, quæ est in
 vasta solitudine, & à culicibus, quæ
 magnitudine æquant vespas toto cor-
 pore ita demorlum, vt videretur de-
 profus. Addit, eum ad humiliandum
 se solitum duorum modiorum sportā
 arena plenam humeris impositam per
 totam solitudinem deportare. His a-
 lijsque exercitationibus corporis tan-
 tam apud Deum promeruit gratiam,
 & ad tam sublimem & constantem per-
 uenit Dei cognitionem, vt sæpe nocte
 cum die in solius diuinitatis continua-
 ret contemplatione.

HABEBAT deinde homo in hoc fla-
 tu rationem rectissimam, Deo in om-
 nibus vsque ad eō subiectam & mo-
 rigeram, vt quam diu in eo versabatur,
 nulla in se potuerit diuina repugnare
 voluntati. Et hanc quoque rectitudinē
 operā mortificationis sancti quidam
 assecuti

MORTIFICATIONE. 237

affecuti fuere. SIMEON metaphrastes *Sirius in*
narrat gloriosum martyrem, Severia- *septemb.*
nū, contēptis omnibus mūdi opibus,
& in egenos erogatis, tanto in Deum
amore exarsisse, vt flagrante graui per-
secutione sponte se obtulerit Ethnicis
iudicibus, qui in Christianos saeue-
bant, existimans id diuinæ voluntati
magis esse consentaneum. Quare &
crudis neruis mox corpus eius dilace-
rârunt, deinde trahi appensum ferreis
laniârunt vngulis, os saxis contudere,
dentes euulsere. Hinc è ligno deposti-
tum deducunt in altum murum, duo-
busque lapidibus maximis collo & pe-
dibus eius alligatis, fune cinctū è mu-
ro demittunt, vt lapidum pondere di-
uulsis membris violenter abrumperet
animam. Verū sanctus ille mentem
sic habebat in Deo defixam, vt hæc a-
liaque tormenta, quibus per aliquot
dies fuit excarnificatus, ne pūcto qui-
dem temporis eum à voluntate diui-
na separârint, imò gaudebat & exulta-
bat in illis, quia sciebat id diuinæ pla-
cere maiestati. Vnde & in acerbiſſimis
cruciatibus fatebatur nullum se malū
reſformidare, nisi solum peccatū, tor-
menta

menta autē se summopere amare, eo quod coniunctissimū ipsum redderet Christo. Agnosces quoque hanc voluntatis suae rectitudinem esse à Christo, gratias ei agebat dicens cum psalmista. Gratias ago domine, quod docuisti me ad prelium, & posuisti ut arcum arcū brachia mea. Quae verò maior voluntatis rectitudo, quae maior submissio excogitari posset in homine mortali?

Psal. 17.

*In lib. ab
ipsa scripto
Et in Ch-
von. Fran-
cisc. p. 3. l. 4.
603.*

Beata Catharina Bononiensis, ut se mortificaret in contemptu sui, & ab omnibus vilipenderetur, non solum coram Confessario, sed etiam publice sua peccata confitebatur, & manu sua conscripta relinquebat. Diu in oratione brachijs in formā crucis protensis persistebat. Aliarum religiosarum virtutes omnes imitabatur, & licet plus omnibus se in ijs exerceret, tamē omnium vilissimā se reputabat. Volūtatē suā frangebatur obsequēdo summa propititudine in omnibus. Legabatur iniurijs, optabatque asperē & durē se à sua superiore tractari, & grauiora quaeque sibi imponi. Expecta enim utilitates, quae inde manabāt, dicebat. Omnem quidem obedientiam in rebus licitis esse bonam

MORTIFICATIONE. 399

bonā & fructuosam, sed optimā salu-
berrimāq; esse, quando aliquid arduū
moroſo vultu à superiore imperatur.
Hoc genere mortificationis tantā vo-
lūtatis reſtitudinē conſecuta eſt, & tā
tum amoris diuini robur, vt ad obſe-
perandū diuinæ voluntati parata eſſet
non ſolū omnes mundi, ſed etiam
ipſius inferni cruciatus perferre, ſi fieri
poſſet. Atq; vt deſiderabat, ſic etiam à
Deo toto pectore efflagitabat, ſi inde
maior Deo gloria, ſuaq; animæ pro-
fectus reſultaret, etiā horribiliores pæ-
nas ſuſtinere, non quoad culpam, quā
maximè oderat & horrebat, ſed quoad
acerbitatem cruciatus.

Alex. Hal.
p. 4. q. 68.
m. 1. a. 6.

Præterea in hoc innocentie ſtatu *D. Thom.*
homo catebat perturbatione iræ & tri-
ſtitie, nec enim mala illa habebat, qui-
bus paſſiones excitantur. Hoc licet ad-
mirabile videatur, tamen aliud maio-
ri admiratione dignū beneficio morti-
ficationis Dei gratia adiutæ homo ali-
quandò conſequitur, vt licet obrutus
grauiſſimis calamitatibus, tamen nul-
la triſtitie vel iræ afflictione tanga-
tur. Ait THEODORUS IVS quædam
hominem ſanctum nomine Eufebū
COA-

p. 1. q. 6.

In hist. re-
lig. 6.4. consuêsse se mortificare gestando cin-
gulum ferreum circa lûbos, & oculos
in terram abijciendo, vt nullam ex a-
spectu celorum vel camporum caperet
voluptatem. Hoc mortificandi stu-
dio, ad frangēdas cupiditates suscepto
tantam meruit à Deo animi mansue-
tudinem, vt nullis iniurijs licet maxi-
mis ad iram accenderetur, sed velut be-
nedictiones exciperet. Et si solitudinis
amans esset, cessit tamen, & captus re-
tibus caritatis suscepit curam gregis,
non multis verbis ad docendum opus
habens. Cum autem externi quidam
ad eum audiendum (inter quos erat
Theodoretus) conuenissent, Publius
quidam sacerdos interuenit aduersus
Eusebium vociferans, & commune
damnū nominās illā leuitatē, & om-
nibus perniciē adferre dicens eius mā-
suetudinē, amentiam quoque, non
modestiam vocās summam eius Phi-
losophiā. At ille habens animam
veluti adamantinam, nec vultum his
iniurijs mutans, nec sermonem insti-
tutum dimittens, leni voce, & verbis
serenitatem animi significantibus se-
nem dimisit, rogans eum, vt eorū que
vellet

MORTIFICATIONE. 241

vellet curam gereret. Quo digresso, rursus ad presentes hospites, eadem tranquillitate, qua antè, sermonè conuertit; ac si nullo maledicto lacessitus fuisset.

S. EDMUNDVS Cantuariensis Archiepiscopus, vti legimus in eius vita à grauib; auctoribus conscripta, adhuc adolescentulus mortificabat se gestando cilicium, & ieiunando, idque crebrò in pane & aqua. Grandior autè factus zona ex setis equinis consuta astringebat lumbos, caligis utebatur cilicinis, nec carnibus, nec piscibus vescatur, solo pane, viliq; cibo contentus, sitim consque tolerabat, nonnunquam vt labra dirumperentur, ad quietem nocturnam capiendam, nec lodicibus, nec stragulo, nec puluino utebatur. Sed proprijs tantum vestibus tectus alicubi confidebat, idque per totos triginta annos fecit. Euectus deinde ad Archiepiscopatum nihil ab hac severitate mortificandi subtraxit, imò eam potius auxit, tantumq; à Deo donum omnes animi perturbationes temperandi & subigendi consecutus est, vt cum sæpenuerò grauissimis

*Surius in
Notis.*

uissimis afficeretur iniurijs & probris à compluribus, atq; etiam ab ipso Rege, & suæ Ecclesiæ canonicis, nulla ira concitaretur, nullo mæore tabesceret, sed potius ex intimis animi præcordijs exultaret, ipsi que calumniatoribus tam comiter & affabiliter rationem factorum suorum redderet, ac si eximio aliquo beneficio ab illis donatus fuisset.

CAPVT IX.

Alijs exemplis confirmatur naturam per peccatum debilitatam per mortificationem reparari.

INTER ea quæ maximè admiranda fuere in Statu innocentie, fuit nominatim hoc, quod concupiscentia carnis sic fuerit rationi subiecta, vt homo in parte sensitua nullum inordinatum motum experiretur, omnes enim sensus imperio parebant rationis. Hoc autem donum reparare possumus beneficio mortificationis.

As. di. c. 2.

S. GREGORIVS scribit S. Benedictum,

MORTIFICATIONE. 243

Quum, cum, antequam Monachorum pater esset, in eremo fraude dæmonis grauissima libidinis tentatione pulsaretur, sollicitusque esset de auertendo tanto periculo, se veste nudatum magno seruore in vrticas & spinas, quas ibi offenderat, coniecisse, tam diuque se in ijs volutasse, donec omnis tentatio euanisset: atque ex eo tempore sic demittas sensisse animi passiones, vt reliquo vitæ tempore ab ijs fuerit immunis.

S. BONAVENTURA quoque commemorat S. Franciscum initio conuersionis suæ non minus graui tentatione afflictum se nudum abiiecisse in niues, ac mox eam ita perfecte extingam, vt de cætero nunquam fuerit ab vlla carnali cupiditate infestatus. Certe mirabiliter se in hoc facto præbit mortificationis efficacitas, cum videamus vno modò actu feruenti tantam à Deo impetratam gratiam, vt non solum tantus libidinis ardor mox sit extinctus, tamq; pestilens vulnus illi eo sanatum, sed sanatum in omne vitæ tempus. Quæ res merito inflammare nos debet ad amplectendum hoc

hoc mortificationis exercitiū, vt quoties vel necessitas se offert vel oportunitas, feruidos aliquos eius actus, qui discretionis tamen limites non excedant, exerceamus, vel magnum aliquē contemptum contemnendo, vel vehementem aliquem motum coercendo & comprimendo, sic enim fiet, vt magnam animi pacem tranquillitatemque in diuturnum tempus experiamur.

INTER conditiones quoque illius status erat, quod homo, licet cibo opus haberet, tamen appetitu tam ordinato in illum ferretur, vt nihil amplius sumeret, quā necessitas postulasset, vel rationis dictamen, diuināque voluntas præscripisset. Hoc donum videmus in sanctis & perfectis hominibus restitutum opera mortificationis.

Greg. & Basil. in vita. B. GREGORIVS Nazianzenus refert BASILIVM magnum consueſſe se mortificare humicubatione, & vnius tunice attritique pallij gestatione, atque etiam nocturnis ad somnum vincendum in oratione vigilijs. In cibo sumendo eam gratiam consecutus est frequentatione ieiunij, vt non solum supra

MORTIFICATIONE. 245

pra triduum in ediam produceret, di-
uini intentus sermonibus, verum et-
iam tam longè abesset à captanda in-
cibus voluptate, vt solatiū ei esset nul-
lam percipere delectationem in cibis.

De sancto presbytero Isidoro ait *In hist. Lat. 3*
siac.

Palladius, eum mortificasse se non v-
tendo linea ad carnem veste, abstin-
do ab esu carniū, & nunquam sa-
turum à mensa discedendo. Quibus,
alijsque exercitijs sic refrenauit edendi
cupiditatem, vt crebrò, quo tempore
necessarius victus sumendus erat, vel
in ecstasi mētis abriperetur, vel mul-
tam lachrymarum vim effunderet, ro-
gatusque cur illacrymaret, respondit, se
summo pudore suffundi, quod cū ho-
mo à Deo conditus sit ad vescendum
cibus caelestibus, imò ad perfruendum
Deo in voluptatum paradiso, tamen
cōtra omnem rationem instar belluæ
se abijciat ad pastum terrenum.

In Statu Innocentiæ homines erāt
omnis timoris humani expertes, quia
nullus erat, qui nocere eis vellet, vel
posset. At mortificationis studio san-
cti homines ad maiorem perfectionē
perueniūt, nempe, vt licet non desint,
qui

qui nocere & incommodare velint, tamen timore vacui maneant. Sic enim voluntatem suā coniunxerunt & conformarunt cum voluntate diuina ut parati sint omnia mala perpeti temporalia diuina eius manu permittē, probè scilicet conscij, creaturam nullā sibi vlla re incommodare posse, nisi voluntas diuina accesserit.

*In eius
vita.*

SEVERVS Sulpitius narrat S. Martinum in huac modum se mortificasse. Vili induebatur tunica etiam postquam Episcopatum iniit, carnē aspergendo domabat cilicio, nunquam in excelsa cathedra sedebat, sed in humilibus bello. Ante Episcopatū proprio famulo caligas detrahebat, calceam ēra mūdabat, mensæ eius ministrabat. Postquam verò factus est Episcopus ipse conuiuiis suis aliundè venientibus atque in manus fundebat, ipse pedes eorum lauabat. Contemptrum sui tantoperè amabat & quærebat, ut S. Hilarius, quo eum diutius secum retinere nec sacerdotem, nec Diaconum eū cōsecrare voluerit, sed tantum Exorcistam quod munus erat iuuenem, & senes dedecbat. A presbytero quodam

MORTIFICATIONE. 247

ministro suo grauissimis sæpe iniurijs
iam Episcopus laceffitus, (appellabat
enim illum insensatum, impostorem
& superstitiosum) solo patientiæ cly-
peo se defendit. Iniurias alijs illatas ca-
stigabat, suas ita negligebat, vt nec ira-
ti animi indicia vlla proderet. Sciebat
enim se ampliorē suūctum ex illis pati-
enter tolerandis quàm vluscendis re-
laturum. Atque hoc genere exercita-
tionum tantam contra omnem metū
humanum victoriam nactus est, vt cū
aliquandò in itinere incidisset in latro-
nes, atque vnus iam securim in eius
ceruicem vibraret, ille metu vacuus
ictum paratus fuerit excipere, Quo fa-
cto latronum alter permotus, rogauit
sanctum Dei, an non timuisset, ille ve-
rò respondit, nunquam se magis fuisse
se securum, quàm tunc.

In historia S. Elezarij Comitis A. *Surius in:*
riani, legimus eum licet coniugatum *septemb.*
& nobilissima stirpe editum, tamē cili-
cio corpus afflixiss, & in eo dormiuis-
se cū esset corpore san^o, crebrò ieiunas-
se, & catenula ferrea se diuerberasse, quā
bus medijs tātā à Deo obtinuit gratiā,
vt in omnib. mūdi periculis fuerit im-

RFF

perterritus. Aliquandò eo mari iter faciente, tanta oborta est tempesta, vt malus nauis cum artæmone diffringeretur, vela discerperentur, vectores omnes vlulatibus, desperatisque vocibus omnium aures completerent; at ille formidine omni remota orationi vacabat. Rogatus deinde, an timuisset, respondit se nec tunc, nec aliàs vllum genus mortis timuisse, sed se totum diuinæ voluntati commississe, paratumque fuisse, vt alijs saluis, fluctibus hæreret.

*In hist. reli.
cap. 6*

In statu iustitiæ originalis, omnia animantia, quantum vis fera, hominis imperio erant subiecta. Idem obtrunere multi sancti vi mortificationis. Theodoretus scribit admirandum monachum Simonidem, mortificandi sui causa, se in spelûcam inclusisse, & orationi noctu diuque, omnibus communitatibus humanis exclusis, vacasse, solisque herbis victitasse: vnde à Deo gratiam obtinuit, vt bestia ad nutum illi parerent. Cum aliquando in eum incidissent viatores qui à recta via aberrarant, cuperentque sibi eam demonstrari, iussit eos præstolari, donec bini

leones

MORTIFICATIONE. 249

leones accurrerent, qui accepto mandato magna mansuetudine duces se i-
tineris illis prebuere, donec restā viam
attigissent.

Patres. l.
8. c. 36.

In historia Ordinis Minorum refer-
tur magnum quēdam seruū Dei no-
mine innocentium de S. Angelo, infi-
gnem que verbi diuini cōcionatorem,
ad mortificandam honoris cupidita-
tem, se, quantum honestas patiebatur,
omni veste spoliasse, oneratūq; alijs
& cæpis per vias vrbis, in qua concio-
nabatur, incessisse. Quod quia ille fe-
cerat causa expugnandæ vanæ gloriæ,
zeloque se mortificandi, factum est, vt
populus nullum inde scandalum ac-
ceperit, sed maiori eū amore & hono-
re deinceps fuerit prosecutus. Deinde
ad tantam vitæ puritatem hoc exerci-
tij genere peruenit, vt videretur ad pri-
mæ innocentiæ statum reuertisse. Nam
auiculæ illi obsequabantur, auolando
vel aduolando quoties vellet, cantādo
item, & lætinæ varia signa vna cum
ipso demonstrando, ac tādē acceptæ
eius benedictione discedendo. His a-
lijsque simili bus exem-
plis, quæ in le-
ge Evangelica, vt diximus, sunt innu-
M mēta.

250 TRACTATUS DE SVI

mera, Deus declarare voluit mortificationis virtutē. Vnde duo haurire possumus documēta: Alterū est, quod hinc facillē intelligamus summā maiestatem & sublimitatē legis Euāgelicę, quippe in qua talia efficit mortificatio, qualia in nulla alia secta vel lege efficiuntur, ut statim declarabimus. Alterum est, magno animi ardore & studio, opledēdā esse hāc mortificationē, omnesque corruptę naturę nostrę cupiditates frāgēdas, ut paulatim sanetur, & cū puritate & promptitudine ea faciat, quę Deo iudicat gratissima. Cōstat sanitatē corporalē exigui esse pretij, & parum diuturnam, sic ut multis utilior sit infirmitas; & tamē appetitum nostrum comprimimus, & seuerē mortificationē abstinentia cibi & potus, inedia longę amarissimę potionib⁹; & duris cauterijs ad sanitatē recuperandā, idq; credimus iustissimę rationi esse cōsentaneū: quanto iustius ergo nos mortificamus, abstinēdo à rebus secundū carnē amatis, & corpus seuerius tractādo, ad recuperandā animę salutem, cuius tā immensum pretium est, ut vel vnus gradus, in qua salus consistit, gradus, plus valeat

MORTIFICATIONE. 25r

est S. Thoma, vniuerso mundo, om- 12. q. 114. q.
nibus corporibus caelestibus, totaque 9 ad pra-
natura humana & angelica, si gratiam *MM.*
secludas. Quātūcūq; enim exigua sit
gratia, tamē diuinæ naturę, meritorū-
que Christi consors est, & quoad dura-
tionē quodā modo exæqua'ur eterni-
tati Dei. Eius siquidē beneficio ab ipso
Deo obtinetur & corporū immortali-
tas, & gloria animarū in sempiternum
duratura. O quantum quęstū facimus
quorūq; mortificationis actu diuinæ
gratiæ innixa, nā cū illa, pariter auge-
scit nostra salus. O quā sapientes & pru-
dētes sunt qui ita faciunt; parent enim
monito Christi, æternæ sapiētiæ, dicē-
tis per S. Ioannē, *Operamini non cibū, In hoc trax-
qui perit, sed qui permanet in vitam æ. P. 3.*
ternā. Qua autē moderatione hæc ex-
empla sanctorum sint imitāda postea
tractabimus.

CAPVT X.

*Mortificationis beneficio non sanari na-
tura corruptionē, vel animi per-
turbationes euelli, nisi
in fidelibus.*

VT intelligamus clarius, vnde mortifi-
cationis virtus tantam efficaciam
M 2 conse-

consecuta sit, plurisq; eam faciamus,
 & Christo Domino dignas, p̄ t̄to be-
 neficio gratias rep̄damus, p̄ op̄a pre-
 tium facturi videmur, si exponamus,
 quemadmodum in omnibus huius
 mundi sectis & factionibus homines
 sapientes & prudentes extiterint, qui
 se in mortificationis, quam rationi cō-
 sentaneam lumine naturali intellige-
 bant, studio exercerent; licet nullus eo-
 rum, quia fidei veræ expertes suēro, e-
 ius beneficio vel felicitatem æternam,
 vel victoriā humanarum passionum
 sic affecutus. Et si enim imperfectas
 quasdam virtutes, vel potius virtutum
 umbras, non tamen perfectas virtutes,
 & omnibus numeris absolutas attinge-
 re potuerunt: suo enim vitio gratiæ
 diuinæ donum repulerunt, sine quo
 nullus aditus ad culmen virtutum pa-
 tet Cuius rei illa causa videtur, quia
 quoties operam dabant coercenda a-
 licui perturbationi, non id faciebant
 solo amore virtutis, aut vt Deo, id per
 per lumen naturæ suggerenti, obli-
 querentur, sed amore nimio sui, hu-
 manarumque laudum. Itaq; vitium
 vitio, & passionem passione expugna-
 bant.

MORTIFICATIONE. 233

bant, haud secus, atque is qui furandi cupidus, à furto abstinens, ne si deprehendatur publicè pudeat, cupiditatem furandi vincit cupiditate honoris sui: vnde si metus hic absit, furatur quantum potest. Sic prorsus vltu venit Philosophis Ethnicis & alijs huius mundi sapientibus, qui vt erant homines, ingenio & prudentia præstantes, maximi faciebant honores, & summam existimationem apud homines. Vnde quoties se offerebat materia ardua & difficilis, inclinationiq; naturali contraria, si ex ea videbant redundare magnam apud homines laudem & opinionem virtutis, in ea se strenuè etiam cum periculo valetudinis, fortunatum, & aliquando vitæ, exercebant; si verò nulla spes honoris affulgebat, illico deserebant tanquam inutilem. Confirmare id facile possumus Græcorum Romanorumque, qui opinione omnium sapientissimi, virtutumque studiosissimi habiti sunt, exemplis, idque ex autoribus grauissimis tam Christianis, quàm Gentilibus, qui hoc argumentum sunt persecuti. Faciemus autem brevissimè, conuenienter scopo, ad quem colligamus

M 3 Se-

SOCRATEM imprimis con-
stat omnibus Græciæ Philosophis ob
doctrinæ sapientiæque moralis studiū
fuisse antelatum, & oraculi loco habi-
tū, de quo Plato eius auditor in hæc
verba scripsit: Socrates mortalium
æminum, quos nos cognouimus sa-
pientissimus, æquissimus, & opti-
mus extitit. Excruciabat se tolerando
frigus, nudis pedibus per niues in-
cedendo, & parvè victitando. Immotus
caelo immitti ab vno solis ortu ad alte-
rum eodē loco persistebat, vestitu vte-
batur vili, lacero, & peruetusto, iniuri-
as & contumelias vxorū suarum, quas
habebat, quæ lotio illum, alijsque loti-
dibus nonnunquam perfundebant,
eam æquo animo ferebat, vitæ etiam dis-
simularet, se ab illis læsas. Docuit
fugiendas voluptates, cibum ad satu-
ritatem non esse sumendum, à lauri-

Plato in tijs abstinendū, potū eū sumendū, qui
Coniun. primò occurreret. hæc qui facerent, &
Diog. in vi- paruo contenti forent, Dijs esse proxi-
sa. Socrat. mos. Hæc de Socrate Plato, & Laert.

QVOD autem Socrates hoc mor-
tificandi exercitio, gratia diuinā be-
neficus, neque restituerit naturam, neque

MORTIFICATIONE. 259

animi affectiones efficaciter perdo-
muerit, sed viuas & intimis præcordijs
inhæretes reliquerit, inde clarè liquet,
quia alijs in rebus, alijsque tempori-
bus, cum nulla captandi honoris hu-
mani se offerret occasio, plurimum ia-
dulst animi perturbationibus, ratio-
nisque limites transgressus est. Esto,
ingenti inedia siti que nonnunquam
se discruciarit: at aliàs crebrius in om-
ne genus intemperantiæ se effundebat,
totasque noctes insomnes inter po-
cula, cum tamen socij, hauriendis cali-
cibus fessi, cubitum concessissent, tra-
ducebat. Ita testantur veteres scripto-
res, quos sequitur Theodoretus. Et
Plato, in dialogo quodam de comæ *lib. 12 de*
morat. eum mensæ accumbentem, quo- *cur. grec.*
ties ad potandum vrgeretur, plus alijs *affect. Pla-*
bibisse; nec tamen, quod mirandum *to in Gen.*
erat, inebriatum fuisse. Tum ali-
quando quidem æquo animo contu-
melias irrogatas tolerabat, sed aliàs ira
& furore totus exardescerebat; Nonnun-
quam placidè & sapienter, cum om-
nis molestia abesset, homines allo-
quebatur; at quoties re aliqua offensus
erat, asperimis verbis eos excipiebat.

M ← Ita

Theo. l. cit. Ita affirmat Porphyrius, qui fuit Platonius, & testimonio Aristotelis, qui vitam Socratis scripsit, confirmat. Deinde si quando iniurias patienter ferebat, non obscure indicabat se id aucupandæ gloriæ causa facere. Nam, ut

Laer. in eius vita.

refert Diogenes Laertius, cum mirarentur quidam eum calce percussum, nullum irati animi signum dedisse, respondit, quid facerem, si bestia me calce

Theo. l. cit.

percussisset? num intendissem ei litere? Quo responso indicabat, se idem patienter ictum sustinuisse, quod auctorem contemneret, & pro bestia haberet. Quod item mulierum probra perfricta fronte perpeffus sit, non aliunde profectus est, quam quod probris causam dederit: nam si quando ille inter se contenderent, non ad concordiam eas cohortabatur, sed otiosè rixantes spectabat, & iridebat, atque ita earum iras in suum caput conuertebat. Arrogantiam quoque suam palam declaravit, quando, ut re-

In apologia pro morte Socratis.

fert Plato, coram iudicibus Atheniensibus iactavit se oraculo Apollinis mortalium omnium sapientissimum indicatum, & confessus est ita esse, seque multis et varijs hominum ordinibus

MORTIFICATIONE. 217

& statibus re ipsa comprobasse, ipsos nihil scire, se autem scire multo amplius. illos siquidem, cum nihil scirent tamen arbitratos fuisse se aliquid scire, se verò & nihil scire, & scire quod nihil sciret. Dixit etiam iudicibus, auctore M. Tullio, se maximos meruisse honores. Quibus dictis magnam certè animi vanitatem ostendit, quam & inter ipsos gentiles prudentissimi quiq; notarunt & palam suggillârunt, teste Laetio in vita eius, & Lactantio in diuinis institutionibus, nec mirû. quid enim erat Apollo, cuius responso sapientissimus dictus erat, nisi idolû, per quod humani generis summus impostor, & mēdarij pater Diabolus loquebatur?

Laet. l. 3.
ca. 10.

PLATO, qui Socrati successit, & virtutis sapientia que fama suo æuo fuit omniû celeberrimus, vnde & diuinus appellatus est, mortificandi quoq; studium coluit. Nam temperatè & sobriè vivebat, persæpè semel tantum in die cibum sumebat; opes contempsit, patrimonium enim suum alioquin copiosum reliquit fratribus, & honores in Repub. nunquam ambiuit. iniuria

M 5 affectus

affectus à Dionysio Siracufano, non se vindicauit. Atq; hę sunt virtutes, quas ei tribuunt in vita eius Diogenes Laertius, & Marfilus Ficinus. Verū manifestum est, etiam si hę laudes deo dicantur, nunquam tamen eum efficaciter refrænasse animi passiones. Et tamen licet aliquādo parcē elicit, tamen crebriò in intēperantia excessit, ut testatur Xenophon, Porphyrius, & B. Theodoretus. Sæpe nauigabat in Siciliam, ut illius regni delitijs, splendidijs & opipara Dionysij regis Siculi mentia frueretur. Cum quo congruit, quod Laertius scribit, eum docuisse cum dies Baccho sacri aguntur, conueniens esse, ut vsque ad ebrietatem potetur. Quod ad irę perturbationem attinet, tam erat iracundus, ut mentem eousque ratione omni destitueret hęc affectio, ut non auderet castigare famulorum suorum lapsus, omnibusque qui irato in oculos incurrebat repugnabat, ut idem Laertius memorat. Vani hominum timoris seruus fuit & mancipium, nam cum agnosceret vnum tantum esse Deum & grauiter hallucinari, qui plures ve-

*Li. 4. grac.
affect.*

*In eius vi-
sa.*

MORTIFICATIONE. 239

nerarentur Deos, tamen ausus non fuit idololatriæ crimen reprehendere Si fuisset, inquit Lactantius, iustitiæ defensor, omnem operam locare debuisset in euertenda falsorum Deorum superstitione. Verùm non solum non illud præstitit, sed etiã hominum metu multis idololatriis fauuit. Quare & in libris suis ac epistolis non Dei, sed Deorum nomen, ut alij, usurpabat. Ac in libro de Re publica permittit Dijs erigi statuas ligneas & lapideas, ac, ut docet S. Augustinus, etiam sacrificia ijs faciendâ censuit, dicens ea in re credendum esse Poetis. Quare non dubitat B. Chrysostomus cum inter idololatriæ patronos numerare. Denique ex omnibus, quæ fecit vel scripsit contra bonos mores, facile apparet, quantum non nullam aduersus perturbationes animi pugnam habuerit, nũquam tamen è pugna retulisse victoriã, quia neque pugnavit, ut debuit, neque donorum naturalium, quæ à Deo acciperat, præsidio ita usus est, ut impetrate à Deo posset & notitiam super-

M 6 natu-

*Lib 5 diu.
instit. c. 15.
Theod. l. 3.
grac affect.
Aug. l. 8. de
civit. c. 12.
Plato in
Tim.
Chryf.
in c. 1. ep.
ad Rom.*

360 TRACTVS DE SVI
naturalem, & diuinam gratiam per
turbationes expugnandi.

CAPVT XI.

Alijs exemplis idem declaratur.

EX omnibus gentilium Philo-
phis; qui mortificandi se studio
dediderint, primas facile obrinu-
Laet. in it Diogenes Cynic⁹. Vescebatur enim
vita. herbis & carnibus crudis, veste abiecta
& vili utebatur, domus & lecti loco con-
tentus veteri dolio, quod in quamcu-
que partem si nimius aestus solis eum
adureret, volutabat. Hyeme nudis pe-
dibus calcabat niues, & statuas niue
coopertas amplectebatur. In pera ge-
stabat scutellam duplicem, alteram ci-
bi, alteram potus sumendi causa. Cū-
que forte conspexisset puerum manu
haurientem aquam, & alterum cibum
capientem e crusta panis, mox vtram-
que scutellam abiiecit, tum vt paupe-
rior esset, tum ne à puero victus vide-
retur. Pluuio caelo imbres etiam ma-
ximos excipiebat, vt maderet totus
eius. Et tamen per hæc mortificationis
exercitia se vnam quidem in se per-
uerfam

MORTIFICATIONE. 247

uerſam cupiditatem domuit: quem ad
modum liquidò cæteri eius mores de-
clarauerunt. Nam eos, qui ad iracun-
diam ipſum prouocaſſent, per omnes
urbis vicos inſamabat, ab ſentibus de-
trahebat, præſentes aculeatis dictis
perſtringebat, gaudebat ſalibus & io-
cis, aliaque indigna faciebat, quæ ho-
neſtæ aures non ferant. Quo exemplo
ſatis indicauit, ſe omnia ſua feciſſe au-
cupandæ apud homines vanæ gloriæ
cauſa, & non ad refræmandos animi
affectus. Quod non ignorauit Plato,
qui cum aliquandò animaduertiſſet
homines commiſeratione eius mo-
tos, quod ſineret ſe deſis perſundi im-
bribus, in hæc verba eos eſt allocutus:
Si vos miſeret illius, abſcedite, nec am-
plius in eum oculos conijcite. indicâs
illud eum feciſſe honoris captâ di cau-
ſa, nec facturum feciſſe, ſi deſuiſſent
ſpectatores.

Inter Romanorum optimos, & vir-
tutis, de qua agimus, ſtudio commu-
ni hominum fama deditiſſimos fuere
duo Catones: hi enim quaſi prodigia
quædam prudentiæ & veræ virtutis
extitit, & tamen tota ſua viuendi ra-
tione

*Plut. in vi
ta Cat. ma
ioris.*

tione apertè demonstrarunt se nullam
animi perturbationē superasse. Caro
Maior, dictus Cēforius, qui fuit Romę
Cōsul & Censor, mortificabat se tem-
peratè comedendo; nam in cœnam
non sinebat inferri tibos coctos. Vesti-
tus ei erat vilis, & habitatio vulgaris,
manibus suis prædia sua colebat, nec
aliud vinum, quàm operariorū suorū,
bibebat. Cumq; more receptū esset,
vt Prętores in lectica vel rheda magno
apparatu & hominum comitatu ve-
herētur, ille Prętor factus, omni pom-
pa repudiata vno ministro, quem ap-
paritorem vocant, contentus, in pub-
licum processit. Planum verò est eum
parum hoc mortificandi genere pro-
fecisse. consueuerat enim, teste Plu-
tarcho, facta sua laudare & in cœlum
tollere, aliorum contemnere, ac pe-
nitus deprimere. Mancipia, quę per o-
mnem vitam illi seruierant ob deu-
xam ætatē facta inutilia domo extur-
babat, vel vendebat, quod erat sum-
mæ inhumanitatis; ancillas item è cor-
pore quæstum facere sinebat. Atque
ita cupiditate honoris mundani & pe-
cuniarum passiones alias vincebat.

Caro

MORTIFICATIONE. 263

Cato verò Minor, Vticensis dictus, & Censorij nepos, qui præcipua quæque officia in Romana Repub. gessit; se in hunc modum mortificabat. Non utebatur purpura, velut alij eius æquales, sed veste simplici, sæpe domo exibat, sine calceis, nonnunquam etiam sine tunica, ut quâdo aliquò proficiscebatur, socioq; equitate incedebat pedes; Cælo præfrigido nudo capite foras prodibat: Quo tēpore magistratū gessit, nulla munera accipere voluit; nec vllam in se suscipere functionem publicam, nisi cognitis & exploratis prius eius legibus & conditionibus. Quæ omnia, fertur fecisse nō ob gloriam vanā, sed quia rationi parendum esse censuisset, contemptumque hominū contēnēdū. Quare & in tāta existimatione fuit apud Romanos, ut quoties sanctū aliquem *ἀντινομασικῶν* appellare velent, nominarent alterum Catonem. Neque tamen hac exercitatione vniquam id cōsecutus est, ut passiones rationi haberet subiectas. Nam, ut habet Plutarchus, notatus fuit de potus intēperatā, nimioq; sumptuū superuacuo- rum excessu, & cōiugē propriā mutuo dedit

264 TRACTATUS DE SVI

dedit Hortensio amico suo. Tanta quoque eius fuit arrogantia, ut cū degeret Vtica in Africa, & Iulio Cæsare ad Imperium euecto Vtices eo legato uti cuperent ad Cæsarem, rogatum ut noxas pristinas eis cōdonaret, respondit, ut amandarent in hanc rem non se, sed alios, se siquidem non modo non esse inter victos numerandum, sed etiam toto vitæ cursu ob virtutum cultū victorem Cæsaris extitisse. Unde ne videretur ab eo victus, vel eius favore & clementia opus habere, ea desperatione sibi ipsi gulam præfudit.

*In lib. lumi
nar. Eccl.
serm. 7.*

Ex his tantorum virorum, apud Gentiles virtutis nomine celebratissimorum exemplis, perspicue liquet, extra Christi Ecclesiam fuisse quidē exercitationem aliquam mortificationis, sed non tantam, quanta necessaria erat ad extirpanda vitia, eorumque fibras & radices, animi, scilicet, passionum, sicut alicubi benè observavit Bonaventura, dum scribit, priscos Philosophos, ut Platonem, & reliquos, etiam si multa de Deo & virtutibus veritati consentanea eruditè tradiderint, tamen

MORTIFICATIONE. 265

Rom. 7.

tamen remansisse in tenebris, nec vllam veram virtutem affecutos esse. Nā ad veram virtutem requiritur primū recta intentio, vt quærat Deum; qua illi caruerunt: deinde, vt animi morbi, hoc est, peccata & prauę propensiones sanentur: sanare autem nemo se potest, nisi cognoscat naturam morbi, verum mediū, & medicinam. at Philosophi, nec grauitatem morbi sui, nec medicinam, nec mediatorem venturum agnouerunt. Loquitur autem S. Bonauentura, non de eo quod consequi poterant Philosophi, si lumine naturali, diuina adiuuante gracia, rectè vti essent: (nam si fecissent, quod secundum vires naturas potuissent, Deus neq; lumen, neque auxilium negasset ad veras perfectasque virtutes agnoscendas, accipiendasque, sicut nō negauit B. Iob, alijsque gentilibus:) sed loquitur de eo quod re ipsa euenit, nempe eos idē pristinis vitijs & passionibus inuolutos mansisse, quod nō se comparārint, vti poterant, ad accipiendum fidem & gratiam venturi mediatoris Christi. Vnde rectè dicit Laurentius, Fuisse magistros virtutum, quibus

*Lib. 3. diui.
iustit. c. 15.*

quibus ipsi carebant. Si enim diligenter expendamus eorum vitam & mores, deprehendemus eos fuisse obstinos, arrogantes, iracundos, curiosos, & libidinosos, qui sapiētiae specie & titulo sua obtexerint flagitia, domiq. fecerint, & publicè reprehēdebāt in scholis. Cōfirmat id Lactantius M. Tullij testimonio, qui vt ex illorum numero erat, ita ingenuè fateatur sic se rem habere.

Neque exigua utilitas est, huius rei veram habere notitiam, quippe cum in ea clarius eluceat virtus diuina in lege Euangelica declarata, quæ lex manifestissimū testimoniū veritatis fidei nobis subministrat. Liquidò enim notare possumus, cur cum illi mundis sapientes per omnem vitam mortificationis exercitium coluerint, nullam tamen virtutē affecuti sint, nullā passionē animi domuerint: & contrā, cur in Ecclesia Christi Christiani exercendo eādē mortificationē secūdū doctrinā legis Euangelicæ, & veras virtutes consecuti sint, omnibusq. perturbationib. perfectè imperārint, in omni vita, quæ cūque occasione humillimi, māsuētissimi, & patientissimi. Quam perfectā victo-

MORTIFICATIONE. 267

victoriam & aliquando tēpore breuif-
simo, imò etiā vno actu feruēti, mor-
tificationis adepti fuēre : vt patet ex
conuersionibus subitis, admirādisque
quorundam flagitiosorum hominū in
magnos sanctos. Vnde perspicuē sequi-
tur, Deum esse qui beneficio mortifi-
cationis illa effecerit, sicut solius Dei
est ficere homines perfectē iustos &
sanctos; imò, vt loquitur S. Thomas,
nullum est Dei opus maius in mun-
do, in quo illustrius sapientia & bo-
nitas diuina resplendeat. Quare mor-
tificatio philosophorū fuit solius vir-
tutis naturalis opus, vnde sanare animā
nō potest Christiano, cuius autem opus
gratię supernaturalis, ab infinita Dei
potentia profectum, atque idcō &
penetrauit animam, & sanauit, &
ab omni vitio passioneque inordina-
ta purgauit. Quę non eo fine di-
cuntur, vt indicetur hac vel alia
ratione euidenter veritatem fidei de-
monstrari, (fides enim non niti-
tur humanis rationibus, sed solo Dei
verbo) sed quod, qui rationem
penetrat, euidenter cognoscere pos-
sit, id quod Christiana fides docet,
crede debere, quandoquidem tales ef-

fectus mortificationis in solo populo Christiano deprehendimus, & ideo nec alium vendicare auctorem, quã Deum, vt diximus.

Iam verò non solùm mortificationis Euangelicę efficaciam mirabilis elucet, ex comparatione facta cum mortificatione Ethnicorum, sed etiam ex comparatione eorum qui in lege vel naturæ vel scripta sanctitatis nomine celebres fuerunt. Ac miranda quidem hæres est, & consideratione dignissima. Habuit enim omnib. seculis Deus homines quosdam iustos & sanctos qui ante aduentum filij Dei in mundum crediderunt eum venturum, gratiæque eius participes fuerunt. Hi seuerissimè sanctę huius mortificationis exercitium coluere, vt annotauit S. Paulus de veteris testamenti Patribus. *Circuierunt, inquit, in melotis in palibus caprins, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, et in cauernis terra* Et quamuis hi fide in Christum venturum, & dictis alijsque sanctis exercitationibus veras virtutes obtinuerint, passioni-
sua-

Heb. 11

MORTIFICATIONE. 269

suarum victoriam; tanta enim virtute
 præditi erant, vt Apostolus iam dix-
 rit, mundum eorum conuersatione di-
 gnum non fuisse: tamen residua erant
 in ijs quædam imbecillitates, vt homi-
 num timor, metus tribulationum,
 horror crucis, quibus satis declarabant
 se non plenè & perfectè perturbatio-
 nes omnes cocircuisse. Quanto metus
 concutiebatur Patriarcha iacob in ad-
 uentu fratris Esau? Quàm trepidabat, *Gen. 32.*
 & excruciabatur Moyses in onere gu-
 bernandi populi israheliticæ à Deo im- *Num. 11.*
 posito? Magnus propheta Elias cū ad *3. Reg. 19.*
 mortem à iezabel quæreretur, quanta
 in afflictione fuit, quàm intimo ani-
 mi sensu à Deo petijt vitam cū morte
 commutate? Ieremias propheta licet *Ierem. 37.*
 in vtero materno sanctificatus, quan-
 toperè horrebat carcerem, quantoque
 dolore cum apud Sedechiam regem *Iob. 3 & 6.*
 deprecabatur? S. Iob quoque & S. To- *Tob. 2.*
 bias quamuis admirandam in tolerā-
 dis afflictionibus ostenderint patien-
 tiam, tamen quantam inter eas sense-
 re molestiam? At in legis Euangelicæ
 sanctis videmus tam perfectè omnem
 humanum metum excisum & mor-
 tificat.

Rom 3.
2. Cor. 1,
Heb. 2.

tificatum, vt nō modò non angeretur in afflictionibus, non horuerint carceres & tormenta, sed etiā omnis generis cruceſ amârint & optârint, ad vitula & mortem perferendam ſe vitrò obtulerint, ac in acerbiffimis ſupplicijs exultârint: Hæc beneficio mortificationis ideo efficiebantur in noua lege, nō autem in veteri, quia poſt mortem & paſſionem Chriſti, Deus per hoc medium & alia, vberiorẽ gratiam, donorumq; ſpiritualium ampliorẽ copiam communicauit fidelibus. Chriſtus enim ſua morte promeruerat illam liberaliſſimam effuſionem ſpiritus ſancti in die Pentecoſtes peractam.

Hanc virtutis diuinæ, quæ in lege Euangelica eſt, notitiam haurire poſſumus ex mortificationis ſanctæ effectis, quæ neque in ſapientibus huius ſæculi, neque in veteris teſtamenti ſanctis deprehenſa fuêre: ac pariter intelligere, quanti beneficii loco habere debeamus, quod Deus Euangelicæ mortificationi tam mirificã vim & efficaciam attribuerit perfectè ſubiiciendi omnes animi perturbaciones, & multa cœleſtia chariſmata accuſandi.

MORTIFICATIONE. 271

landi. Quis iam non animetur ad fugienda omnia comoda & blandimenta corporis, ad amplectendas penas, carnis que propriæ afflictiones? sapientissimi Gentilium ab illecebris quas naturaliter amabant, se abstinebāt, mediam, frigora, niues, paupertatem æquo animo tolerabant ad captandam virtutū vmbra, veraque sapientia destitutos existimabant, qui id non facerēt: quātō magis in lege Evangelica id faciendum est, vbi ad veram virtutem sapientiamque contenditur, ac exiguo labore cum gratia diuina coniuncto perfecta obtinetur passionum victoria.

CAPVT XII.

Quod homo beneficio mortificationis satisfaciat pro noxiis admissis, & à promeritis poenis liberetur.

QUONIAM homo dum peccat, aut voluptatulam quandā venatur, quā non deberet, aut refugit poenā, quā suscipere fas erat; diuina iustitia voluit, vt ad satisfaciendū pro culpa.

culpa, & ad animam debito ordini re-
stituendam se ipse mortificaret, absti-
nendo ab rerum quarundam licitarū
vſu, quæ oblectare poterant, & poenā
aliquam tolerando, quam poterat li-

Greg. hom. citè declinare. Id B. GREGORIUS declar-
84. in Euā. rat his verbis. *Cogitandum summo para-
est, ut qui se illicita meminit commissi-
se, à quibusdam etiam licitis studeat ab-
stinere, quatenus per hoc conditoribus
satisfaciat, ut qui commisit prohibita
sibi metipsi abscindere, debeat etiam con-*

Aug. de ve *cessa.* Hortabantur siquidem quōsdam
ra & f. pœ- sancti Patres ipsos poenitentes, ut ad
nit. c. 15. satisfaciendum Deo, & ad expiandam
Tertu. con. offensam non modo à peccandi con-
Phyh. suetudine discederent, verum etiam
contrarijs operibus virtutum Deum
iratum sibi reconciliarent. Vnde S. Chry-

Chry. hom. sostomus. Quemadmodum, inquit,
3. in Matt. sauciato non satis est telum vulneri
in imperf. exemptum, sed præterea opus habet
chirurgi cura; sic in crimen lapsò post
confessionis & absolutionis antidotū
necesse est fructus dignos poenitentiae
adiungere. Declarans autem, cuius-
modi esse debeāt fructus, subiicit. *Car-*
uem tuam nimio cibo & potu perin-
teatpe-

MORTIFICATIONE. 273

temperantiam onerasti? castiga eam
seu ieiunio & aqua potu. Ocu-
los venustarum rerum aspectu & quo
petulantius oblectasti? coerce deinceps
illos, & vsu conjugij etiam licito, quo-
ties potes, te priua. Verbis factisue in-
iuria affecisti proximos? nunc labora,
vt omnibus maledicentibus benedi-
cas, & beneficijs etiam tibi eos deuin-
cias. In eadem sententiam B. Ambro-
sius alicubi alloquitur virginē lapsam.

*Amputentur, inquiens, erines, qui per Ambr. ad
vanam gloriam occasione luxurie pra- virg. c. 8.*

*Defluant oculi lacrymis, qui
masculum simpliciter non aspexerunt.
Palleat facies, qua quondam viruit
impudicē. Deniq; totum corpus incuria
maceretur, cinere aspersum & opertum
silicio perhorrescat, quia malē sibi de
pulchritudine placuit.* ita Ambrosius.

HANC doctrinam proculdubio
Deus scribit in cordibus verorū pœ-
nitentium. nam quando anima homi-
nis à Deo illuminata seriò expendit,
quid peccando fecerit, vt quod ob bre-
uem & vilem voluptatulam diuinam
maiestatem contempserit, illam que
cui summum amorem & gloriam, vt
N. pote

pote infinito bono, imò omnium bo-
 norum fonti, debebat, quasi calce ab-
 iccerit, ac creaturæ è nihilo factæ, qua
 pura vanitas est, omnium rerum crea-
 torem posthabuerit: adhæc dum con-
 siderat, quoties sempiternas inferni
 meritis sit pœnas, & quod peruersæ
 corporis inclinationes perpetuò ip-
 sum ad omnia mala extimularint, in
 seipsum sancta quadam indignatione
 accenditur, atque ad tuendum diuinæ
 iustitiæ honorẽ, vindicãdosq; temera-
 rios lapsus suos, sedulo cogitat, quam
 crucem singulis membris deinceps
 imponere velit, vt verè carnem cru-
 cifigat cum concupiscentijs suis. S.
 PAVLA Romana aliquando coe-
 poris delitijs nimium indulserat, et
 postquam DEVS ei oculos mentis
 patefecit, vt commemorat S. Hierony-
 mus, grauiter corpus afflixit, molli-
 linteamina & serica pretiosa asperit
 cilicij cõmutauit, & ita fuit cõtinen-
 tia, vt excẽptis dieb⁹ festis, vix oleũ
 cibo caperet, sed nec vini guttulam
 potum admitteret. Dum hoc generis
 mortificationis dicta matrona vire-
 tar, dicebat, *Affligẽdum est corpus quod*

*Hier. ep. 27.
 ad Eustor.*

MORTIFICATIONE. 275

multis vacavit delitijs: longus risus perpeti compensandus est flotu, &c.

S. Eligius, dum iuuenis esset, tunc
ste Audæno Rotomagensi Episcopo
olim eius sodali, locuples erat, pulcher,
& omnibus charus. Vestibus utebatur
sericis auro & argēto pertextis, cingulo
q; gemnis & lapidib. pretiosis splendēdo,
consuetudine utebatur principū in
aula regia virorū, ipsiq; ad eō Regi cō
iunctissimus. Postquam autē Deus
eor eius teugit, perfectæ mortificatio
nis desiderium in illud immisit, sic
prorsus, vt conatus & studia eius om
nia superiori vitæ essent contraria. nā
vestimenta byssina & aurea conuer
tit in cilicium, cingulum gemnis ful
gens in funem rudem, aulicos ludos
& ocia in nocturnas preces & vigilijs,
sodalitatem optimatum regni, in fa
miliaritatem peregrinorum, egenorū,
infirmorum, captiuorum, aliorumq;
hominum miserabilium, quibus om
nia officia seruilis, (etiam dum ad
Episcopatum, licet inuitus, esset ene
sus) detulit, aquam manibus in
fundendo, easq; exosculando, cibū
potumq; mensæ inferendo, peder
calidā

calida abluendo, & alia id genus agendo. Hic semper in Christi Ecclesia fuit Penitentium spiritus.

Atque hinc alius ingens mortificationis fructus exoritur; quod, nempe, per illam omnibus corporis animique liberemur incommodis, quae Deus in peccatorum nostrorum poena designarat. nullum enim peccatum, sine magnum siue paruum immune esse potest à poena. Vel enim à Deo castigandum est in altera vita cruciatu inferni aut purgatorij, vel in hac vita afflictione temporali; aut certe ab ipso homine mortificatione voluntaria; quae vindictam quasi sumat de seipso, ut

Anse. in ep.

1 Cor. 11.

Naum. 1.

iuxta. 70.

cert. B. Anselmus. Cum vero Deus, ut ait propheta Naum, non puniat peccatum aliquod bis in idipsum, confessio est, si Deus aliquem in hac vita propter peccata immissa afflictione, quae tamen ille patienter propter Christum toleret, plenè castiget, non esse deinde castigandum in altera; & si non voluntariam de nobis poenam, quae gravitate lapsus adaequet, sumamus fore; ut non solum alterius vitae supplicij, sed etiam multis huius vitae

MORTIFICATIONE. 277

rumnis, cæteroquin euenturis, exima-
mur. Hoc vtrumque mysterium decla-
rauit S. Paulus, cum diceret. *Si nos ipsos
dijudicaremus non vtiq̃ iudicaremur.
Dum iudicamur autem, à Domino corripi-
mur, ut non cum hoc mundo dam-
nemur.* Dijudicare semetipsum est a-
gnoscere suum lapsum, eumque coar-
guere, & pena voluntaria expiare. Quod
si homo fecerit. Apostolus eum secu-
rum reddit, quod in hac vita à Deo
pro illo per tribulationem aliquam ca-
stigandus non sit. Sin per incuriam ne-
glexerit hoc iudiciū instituire, Deus
iusto in eum iudicio animaduertit, &
in hac vita affligit, quam afflictionem
si paciēter ferat, tum immunem eum
pronunciat fore à damnatione eterna,
omnibus mundi amatoribus destina-
ta. Hec doctrina est B. Gregorij in mo-
ralibus, vbi clare scribit, nisi presentis
vitæ pœnis aliqui liberarentur à tō-
mentis æternis, non dicturum fuisse
S. Paulum, dum iudicamur à Domi-
no, nos corripit, ne cum hoc mundo
damnemur. Id autem tunc adimple-
tur, quando homo per tribulationes
commouetur ad veram de peccatis a-
gendam

N 3

38 TRACTATUS DE SVI

gendā pœnitentiā. O nobilem mortificationis effectū, quo ab omnibus huius alteriusq; vitæ pœnis liberamur. Quis nō spō:ē suscipiat mortificationis exercitiū, quo, exigua tolerata molestia, liberamur à pœnis grauissimis & breui afflictione à cruciatibus sēpiter-

*Chryf. in
1. Cor. 11.*

Ion. 2.

nis? Non vis, inquit B. Chrysostomus, à Deo castigari, nec in hac nec in altera vita? sis iudex tui ipsius, ratione te exige, te reprehende, & corrige.

De hoc mortificationis effectu singularia in sacris litteris exēpla existūt. Memoratur Deus per Ionā prophetā Ninitas de impendēte eis clade & totius civitatis subuersione, nisi pœnitentiā de commissis criminibus agerēt. illi verò monitis parētes, vna cum Rege suo ad expianda seclera, conciliandūq; diuinū iram seuenissimā sui mortificationē amplexi sunt, cilicis & sacco se induerunt, cibo omni & potu abstinuerunt. diuinamque clementiā precibus & lacrymis implorārūt, quam & impetrārūt; qui verò in probitate vitæ constantes deinceps permanserunt, etiam ab

*1. Mach. 2.
3. 4.*

eternæ damnationis vastitate liberati fuēre. Filij Israhel Machabæorum

MORTIFICATIONE. 279

temporibus cum extremum sibi ani-
maduertissent impedere excidium ab
exercitu hostium potentissimo, hoc est,
47. millium hominum armatorum,
contra ter mille inermes, nullo alio pre-
sidio, quam mortificationis in sacco,
ciuere, ieiunio & intimis ad Deū cla-
moribus cladem illam auerterūt, in dē
victoriam ex hoste reportāunt. Con-
sulō profectō facimus, quod nō ūna-
mus nos ab inimico humani generis,
qui ex inuidia præsidū mortificatio-
nis omne nobis eripere conatur, in
fraudē induci: certū enim est nulla re,
ne carni quidem nostræ, maius bonū
præstari posse; cū exigua mortificatio-
ne eam & grauioribus pœnis exima-
mus, & resurrectionis futuræ gloriam
illi adaugeamus. Pulchrè ea de re mo-
net nos B. Augustinus in hæc verba. *Aug. de tē-
tator. tit. ieiun.*
Quid facis, inquit tētor, quia ieiunas: tibi. ieiun.
defraudas animam tuā. non ei da, quod
eam delectat, tibi ipse ingeris pœnā: tuus
ipse tortor & cruciator existis? Deo ergo
placet, quia te crucias. Ergo crudelis est,
qui delectatur pœnis suis. Responde hu-
iusmodi tentatori. Excrucio me pla-
nè, ut ille parcat: do de me pœnas, ut

N 4 ille

ille subueniat, ut placeam oculis eius,
 ut delectem suauitatem eius. Nam
 victima excrucietur, ut in aram im-
 ponatur.

CAPVT. XII.

Quod beneficio mortificationis oratio-
 nes nostrae efficaciores reddantur ad
 impetranda Dei dona &

moneta.

QVANDO infans à matre postu-
 lat puppam, suumque deside-
 rium tantum signis & nutibus
 declarat, nonnunquam mater aut renuit
 ei porrigere, aut differt: at quando po-
 stulat cum lacrymis, non potest se melius
 continere, quin confestim eam tra-
 dat. sic homo quando à Deo in oratio-
 ne postulat dona aliqua vel beneficia
 spiritualia, sed verbis tantum & sim-
 plici desiderio ea obtinendi, non facili-
 ter impetrat, quemadmodum quoti-
 diana nos docet experientia. Quoties
 enim virtutem humilitatis, patientiae,
 caritatis, tentationis alicuius victoria,
 pacem cordis, precandi donum, fidei
 augmentum, supplices à diuina matre

MORTIFICATIONE. 231

state petiuimus, & tamen consecuti nō
sumus, nisi fortè post diuturnum tem-
pus? Dūverò cū studio precandiconiū-
gimus carnis, cupiditatumq; nostra-
rum mortificationem, & coram Deo
nos affigimus, citius & certius, am-
pliori q; copia, postulata impetramus.
Cuius rei causa est, quod dum morti-
ficatio sui ab oratione abest, homo nō
eo modo quo deberet se ex parte sua
comparat ad recipiendam diuinā gra-
tiam, quæ facientibus, quod in se est, &
sibi ipsis imperantibus semper parata
est. Deinde Deum mouere ad sua cha-
rismata impertienda id cum primis so-
let, si videat ea magni fieri, & cupidè
expeti, impetrataque magno cum stu-
dio conseruari: idcirco enim suorum
donorum largitionem sæpe differt, vt
in oratione perseverans desiderium
accendat magis, & assimet rem petita
pluris, impetratamq; tandem vigilan-
tius custodiat. Accedit, Deum, yti ma-
gnoperè amat hominem iustū, dum
cernit eum affigi desiderio rei postu-
latae, commiseratione motum libera-
lius & libentius dona sua celestia, quæ
ad salutem vel necessaria, vel conue-

N s nientia

cientia sunt, in tales effundere.

Quoniam verò huius rei notitia plurimum valet ad salutem nostram promouendam, spiritus sanctus eã voluit illustrissimis viris quæ testamenti exemplis confirmari: è quibus pauca commemorabimus; si modò in mentè reuocetur, quod initio monuimus, in sacra scriptura nomine ieiunij, sicut & in scriptis S. Patrum, crebriò omnem carnis castigationem comprehendendi. Nobilis illa IVDITH, & vniuersa cum ea Bethulie ciuitas, cum sui patrocinium à Deo postularent, & contra inimicos victoriam, non orationi vacarunt modò, sed etiam ieiunauerunt, cilicij se induerunt, cinibus capita asperserunt, alijs quæ modis corpora sua afflixerunt, & impetrarunt quicquid petiuerunt. Regina Hester, cum omnibus viris & mulieribus Iudæis, quotquot in ciuitate Susa degebant, vt orationibus suis à Deo impetrarent ne sententia mortis in omnes decreta effectū suum consequeretur, monitis Esther triduo ab omni cibo & potu abstinere, facis se obseruere, & carnem afflicere. Et mox
felix

Tractatus

cap. 1.

Iud. 9.

Est. 4.

MORTIFICATIONE. 183

felix successi: exitus. Rex Iosaphat, cū 2. PAR. 24.
toto suo exercitu, omnibusque re-
gni Iuda principibus, vt liberaretur
à summo discrimine, quod inter me-
dios hostes adierat, totum, vt loquitur
diuina Scriptura, se ad orandum contu-
lit, & pradicauit ieiunium in vniuerso
Iuda. DANIEL quoque prophe *Dan. 9.*
ta ad obtinendam pro populo suo li-
bertatem, aliaque dona, non orationi-
bus modo, sed etiam seuerissimo ieiu-
nio se dedit, abstinens à vino, carne,
& pane delicato, cōtentus herbis, alijs-
que edulijs vilissimis. Quo mortifica-
tionum genere non solum à Deo im-
petrauit vt populus longa illa seruitu-
te solueretur, sed etiam promeruit
multorum mysteriorum patefactio-
nem, & diuinam consolationem ab
angelo. Ac vt constaret orationi
eius vim & efficacitatem illam à mor-
tificatione accessisse, Angelus in hæc *Cap. 10.*
verba locutus est. Noli metuere Da-
niel: quia ex die primo, quo posui-
sti cor tuum ad intelligendum, vt te
affligeres in conspectu Dei tui, exaudi-
ta sunt verbatua. In hoc exemplo
quidò apparet mortificationis virtus
quæ

quamque salutaris sit eius cum oratione copulatio, vt animaduertit B. Theodoretus. Exemplo inquit, Ebanielis, qui contemptis vnctionum delictijs, pane, carne, & vino abstinuit, solisque vixit leguminibus, discimus, quam salutaris & fructuosa sit mortificationis sp̄te suscepta, quia ieiunio, afflictioniq; illi preces iungens, impetravit quod voluit.

QVI A vero idem Spiritus Sanctus noui testamenti Patres plenius instituit, quam instituerat in veteri, eodem Spiritu deprehendimus vtrosque ductos. De Apostolis, Ecclesijsq; primoribus non semel commemorauit B. Lucas, eos dum orationi incumbere, precibus adiunxisse, ieiunia. Cum & Paulus & S. Barnabas prædicatū mitterentur Seleuciam, & alijs, ita ordinare Spiritu sancto, tunc ieiunantes, inquit, & orantes, imponentesq; eis manus, dimiserunt illos. Et cum idē Paulus & Barnabas Antiochia discederent, ait. Et cum constituisset illis per singulas ecclesias presbyteros, & orasset cum ieiunationibus, commendauerunt eos domino, in quem crediderunt. Hic fuit Apollō;

MORTIFICATIONE. 285

Apostolorum mos, ieiunium, aliasque mortificationes iungere precationibus, idemque eorum exemplo docti postea omnes sancti in Ecclesia fecerunt; quibus, uti lumen gratiæ diuinæ excellentius vberiusque in noua quam in veteri testamento fuit communicatum, sic non dubium est, maiorem eorum mortificationem fuisse.

De S. Martino refert Severus Sulpitius, etsi vita eius fuerit continua que-
Sul. in eius vita.
dam mortificatio, tamen, cum pro arduo aliquo negotio preces erat ad Deum instituturus, ut postulata facilius impetraret, opera penitentiae mortificationisque adauxisse. Euerfurus enim delubrum quoddam idolorum, in abditum locum orandi causa se recepit, triduumque ipsum cilicio indutus & cinere conpersus, in oratione perdurans promeruit, ut duo angeli operam suam in subuertendo delubro præstarent. Acturus item de rebus ad cultum diuinum pertinentibus cum Valentiniano Imperatore, cum aditum postularet, indignissime repulsam passus est. Quid faceret vir sanctus? Ad consueta sua arma cõfugit. Sacco am-

ctus, & cinere resperfus, cibo omni & potu abstinēs se in preces dedit. Septimo die astitit precāti angelus, monuit quēve iterato accederet Imperatorem. felicem fore successum. In viam se dat, patentes omnes palatij portas inuenit, Imperator eo conspecto ira succensus exclamat, hominem arceant, non dignatur è sella sua surgere; mox miraculose estuare cepit Imperator, ac si ignis sella subiectus esset; ita animaduertē censuram diuinam mente mutata omnibus sancti viri postulatis vltro subscripsit.

*In hist. reli
giose. 2.*

NARRAT & B Theodoretus de sanctissimo monacho Iuliano multis miraculis claro, cum Cyrenses Catholici in ~~sc~~ amicitiam magnā venissent, propter hæreticos, qui, hæresiarcha quodam autore, suis cōcionibus multos è populo à vera fide abducebant, eos ad dictum S. Iulianum perfugium suum habuisse: qui non aliud consilium afflictis suggessit, quàm ut supplices in ieiunio & planctu ad diuinum numen confugerent. Consilio paruerunt, eoque ipso die quo diuinæ maiestatis opem implorauerunt exau-

MORTIFICATIONE. 287

exauditi sunt, hæresiarcha repente
quodam morbo miserabiliter extrin-
cto. Hic fuit sanctorum spiritus, hoc
ex sacris scripturis didicerant, hoc
Deus eis inspirarat, hoc experientia
probant, nempe orationem mor-
tificationi associatam multò effica-
ciorem reddi ad quidvis à Deo im-
petrandum. Vnde S. CYPRIANVS.
*Quotquot, inquit, vires vir-
tutum vidimus, quoties aliquid à
DEO obtinere conati sunt, ieiunijs
incubere & lacrymis, & pernoctan-
tes in orationibus, cilicij carni heren-
tibus supplices beneficia postularunt, nec
aliquid magnum unquam moliti sunt,
nisi prius abstinentia precessisset.*

Cum ergò hæres sic tam certa, &
à Sanctis toties frequentata, meri-
tò cum amore & sollicitudine com-
plecti debemus hoc mortificationis
exercitium. Vnde & hoc loco no-
tandum est, sicut qui peccato lethali
obnoxius est, non idcirco debet pre-
candi studium cum desiderio emen-
dandæ vitæ defugere; cum ipsa ora-
tio valeat ad impetrandam conuersio-
nem.

nem: sic qui mortificad. studium nec-
 dum cōplexus est, nō debet idē ab o-
 rādi consuetudine abstinere, cum i-
 ipsa oratione Deo cum pijs desiderijs
 oblata à Deo & voluntatem & vires
 mortificationis exercendæ consequi
 possit. Nam etsi mortificatio orationi
 maximum præsidium afferat, tamen
 ipsa oratio idē non destituitur sua vi
 & impetrandi & merendi, si aliæ con-
 ditiones necessariæ non desint.

CAPVT XIV.

*Mortificatione speciatim in usu orati-
 onem, eorū obtineri puritatē lumenque
 internum res diuinas con-
 templandi.*

ET SI mortificatio qualicunque
 orādi modo & formæ suam vim
 & efficaciam conciliet, peculiaritè
 tamen affert orationi mentali, quan-
 do in silentio de rebus cælestibus cō-
 mentamur. Vt enim oratio illa in-
 tuatur, que ad modum oportet, ma-
 gnā postulat animi puritatem & ni-
 terē. Siquidem precatio mentalis non
 est aliad, quàm spiritualis diuinorum
 myste-

MORTIFICATIONE. 259

myfteriorum & perfectionum operū. *Tract. 3. de*
que inspectio ac contemplatio, vt alibi *orat. ment.*
diximus. Quocirca, sicut oculos cor-
poreos, quibus spectandę sunt res cor-
porales, claros & mundos esse necesse
est: sic oculos mentis, quibus res diui-
næ cōsiderandę sunt, opus est esse pur-
gatos & nitidos. At mortificationis
proprius effectus est, animam expur-
gare a spiritualibus sordibus. Nam præ-
ter sordes primarias peccati mortalis,
quę abluuntur sacramento pæniten-
tię, nonnullę alię quoq; licet leuio-
res animę inhaerent, quę vt non pror-
sus eam inquinēt, tamen vehementer
impediunt, quo minus aciem defige-
re possit in res diuinas. Eę sunt passio-
nes, alię que inordinatę in rem creatā
affectiones, noxę que veniales, ad quas
remouēdas seruit mortificationis vir-
tus. Etenim dum homo spontē sibi ea
commoda & voluptates seculi, quibus
viti poterat, subtrahit, & libenter am-
plectitur ea, quę carni & voluntati sue
sunt aduersa, paulatim peccata venia-
lia, ex cupiditatibus effręnatis orta,
euanescent, animusque maiorem sem-
per accessionem facit ad veram puri-
tatem.

centos tantum è populo suo delegisse hoc est, illos qui stantes, & non prostratis humi flexis, aquam è flumine in os proiecerunt. deinde singulis præbuisse in sinistra deferendam lagenam, cui inerat lampas ardens, in dextra verò tubam, ac demum complusione lagenarum & contractione; tubarumque strepitu hostes in fugam vertisse. Idem faciunt serui Dei opera mortificationis; corda nimirum ab affectionibus rerum terrenarum abstrahunt, nec vili affectione inordinata illis addicti sunt, sed vtuntur tantum illis, quoad necessitas sola postulat; corpora sua; quasi lagenas terreas concutiunt varijs peccatorum generibus, & castigant, & sic victoriam contra omnes tentationes virtutum obtinent. Atque vt contractio lagenæ ibi emicuit lampadam lumens, sic ex mortificatione nostra hic emicat pulcherrima lux gratiæ, & doni sapientiæ ad res diuinas contemplandas. O quanta animæ felicitas est, hac luce perfruens, eiusque operes celestes considerantis? O quot non regiones, nouique mundi, ante nunquam inspecti in hac contemplatione se occu-

MORTIFICATIONE. 299

lis mentis obijciunt? O quanta lætitia perfunditur; dum huius lucis beneficio incredibilem mysteriorum diuinorum thesaurum intuetur? quomodo stupet, & animo suspensus hæret in consideratione immensæ Dei bonitatis & sapientiæ? quo flagrat amoris incendio, cum aciem mentis penetrat in ipsa infinitæ Dei caritatis ac misericordiæ viscera? Quod sit tam admiranda & efficax lux in oratione mentali obtinetur per mortificationis exercitium, æquum est, ut strenuè in ea nos exercemus, voluntatem nostram coercendo, cupiditates carnis refrenando, & corpora castigando: etsi enim & alia bona opera multum profint ad idem consequendum; parum tamen efficiunt sine mortificatione.

Palladius in historia sua Lausiaca *Pallad. in hist. Laus. c. 64.* narrat Panfufium sanctitate, miraculisque clarum monachum cœlesti reuelatione motum adijisse rustici tugurium, ei que Dei nomine mandasse, ut rationem vitæ antea ctæ sibi redderet. Rusticum autem; Dei nomine audito, respondisse. Ego homo peccator sum: vitæ autem meæ hæc est institutio.

Matris

Matrimonio iunctus sum huic mulie-
ri tribus autem liberis editis de ser-
uanda deinceps castitate, & habita-
tione separata inter nos conuenimus
& iam ipsos triginta annos seiuncti
viximus. Operam deo peregrinis, &
egenis hospitio recipiendis; appono
illis, quod habeo, & neminem va-
cuum dimitto. Si quem de populo re-
fiscam inopia aliqua laborare, cum
quibus modis possam, solor & iuuor.
Si aliquos inter se discordes reperio,
conor eos conciliare. Liberos ea ho-
nestate morum imbuo, vt nemo ma-
re de eis queri possit. umenta, vt nullo
li damno sint, procuro, & nequid a-
lienum in domum meam inferatur,
vigilo. His auditis Panfusus ex parte
Dei ei benedixit, & addidit. Vnum
tantum tibi est necessarium, nempe
primaria quaedam virtus, quae est, no-
titia affectuosa Dei, eamque conse-
qui non potes, nisi relinquis mun-
dum, & crucem Christi suscipias. Parens
consilio rusticus, & monentem in
montem sequitur, in oratione & me-
tificatione se exercet tanto cum fru-
ctu, vt morientis animam Panfusus
gloria

MORTIFICATIONE. 295.

gloria mirabili fulgentem viderit ab
angelis deportari in æterna taberna-
cula. Affectuosam autem vel sapidam
Dei noritiam S. Panfufius appellabat
ardentem illum amorem vnitiuum,
quem rerum diuinarum contempla-
tores in oratione experiuntur, cū per-
fecti sapiētiz doni auxilio. Ad obtinē-
dū autem hoc nobile donum sapien-
tiz, & pretiosum illum rerum diuina-
rū gustū meritò agnoscebat idem san-
ctus opus esse mortificatione propriæ
volūtatis & carnis castigatione, quā
habebat crucem Christi, & idcirco rursū
cū illum deduxit ad locum, vbi com-
modè in ea ferenda se exercere posset.
Nam quamuis quouis in situ vel lo-
co hoc donum obtineri queat, tamen
præstat eligere semper commodiorē,
vbi plura adiumenta suppetant, &
impedimenta absint pauciora. Deni-
que hinc discimus eos qui operam
suaue volunt orationi mentali, sa-
luberrimè se dedere mortificationi
omnium prauarum cupiditatum,
tum vt puritatem & lucem animi,
de qua diximus, consequantur, tum
vt muniti sint contra multos lapsus
peris.

pericula, & detrimenta. Experientia enim quotidiana liquet, eos qui humilitatis & abnegationis sui studia refugiunt, nec consilia Patrum spiritualium sequuntur, turpissime sæpe à demone, carne, & mundo in fraudem induci. Vnde alicubi & Gregorius. Sa-

Et. de moralic. 22.

Et inquit, viri, qui à mundi operibus non corpore, sed virtute sepiantur, laboriosius dormiunt, quam vigilare putantur: quia in eo, quod actionis huius seculi deserentes superant, robusto conflictu quotidie cõtra semetipsos pugnant, ne mens per negligentiam torpeat, ne subacta ocio ad desideria immunda frigidescat.

CAPVT XV.

Mortificatione orationem mentalem etiam in eo iussari, quod internam pacem & solatium spirituale conciliet.

QUONIAM orationis mentalis exercitatio ingentem fructum affert vitæ Christianæ, ut alibi demonstrauimus, congruens est, ut cum

MORTIFICATIONE. 297

per mortificationem magis magisque
perficiamus. Ac ut ad hoc studium a-
crius incitemur, alias proferemus ratio-
nes, cur illud nobis esse debeat com-
mendatum. Ad orationem mentalem
rectè instituendam, non parum con-
ducit pax cordis; anima enim tràquil-
la & pacifica spontè se dedit peccatio-
ni, in eaq; perseverat, & cupidè rerum
diuinarum contemplationi inhæret.
Vnde dixit Psalmista: *At factus est in* *Psal. 78.*
pax locus eius, id est, Dei, qui pacis a-
mator est. Ad quod signifi. adū. Deus
mandavit tempore summæ pacis edi-
ficari templum, in quo habitaret, & be-
neficia sua fidelibus impartiret. Pro na-
tuitate quoque sua in carne delegit se *3. Reg. 4.*
pax altissimi pacis, quanta non fuerat
à multis seculis, quibus tyrannis ince-
perat. Eliè quoque prophætæ Deus nō
se manifestavit in vento vehementi *3. Reg. 19.*
aut forti, nec in terræ motu, nec
in igne ardenti, sed in aura leni &
suavi. Certum est, etiam si homo, quā-
do turbatus est & inquietus, orationē
relinquere non debeat, quia & ipsa ad
componendum tranquillandumque
animum perturbatum valet: tamē &
illud.

298 TRACTATUS DE SVI

illud certū est, turbationem distractio-
nemque animi plurimum impedire
& attentionem in orando, & fructum
orationis spirituales. Ad obtinendam
autem pacem illam & tranquillitatem
maximè seruit mortificandi labor. Ni-
hil enim aliud mentē de statu suo de-
turbat, nisi passionum internarum bu-
tor et intemperies, quæ mortificatio-
nis beneficio coercentur & expugnan-
tur. Quamquam enim negri non possunt
sit, pacem ac quietem animi non possunt
rum disturbari iniurijs, contumelijs
adversitatibus, bonorum rapina, & alijs
huiusmodi; tamen affirmandum
primariam causam omnis inquietudi-
nis esse passionum & cupiditatum in-
starum intemperantiam. Nam si homo
ira iracundiam vicisset, elationem a
mi pedibus suis subiecisset, amor
caducarum rerum extirpasset, solus
que Dei voluntatem, non suam in or-
nibus quæsuisset, nulla perturbatio
ne agitari potuisset: si quis tetros
quos odores collectos & inter se
mixtos in massam panis coquendi
sisset, eoque cocto alio accessisset, & post
illo in duas partes secto nares circum-

MORTIFICATIONE 299

tiū serore cōpleffer, tū nō ille, qui panē
secuerat, sed qui odores incluserat, fæ-
toris illi⁹ auctor diceretur: haud sec⁹ cē
sēdū est de corde nostro: Habet homo
cordi sēpē inclusas viuas passiones i-
rē, superbia, auaritię: quādiu ex senti-
tia & voto omnia ei succedūt, æstima-
tur prob⁹ & s̄ct⁹, at si mulatq; verbo vel
facto in re aliqua suæ volūtati aduersa
lēsus est, mox expallescit, indignatur,
& foris prodit quibus perturbationib⁹
sit obnoxius. Hic nō habet, quod quē-
quā aliū accuset, tāquā aucto: ē suę per-
turbationis & inquietudinis, nisi velit
incusare Deum, sine cuius voluntate
nulla aduersa nobis eueniunt, qui
& hortatur nos vt ea patientes tole-
remus, tanquam de sua manu pro-
fecta, sed omnem culpam conijcere
debet in semetipsum, quod edoman-
dis passionum suarum bestijs nō satis
magnam operam impenderit.

QVÆ si vera sunt, vt sunt
verissima, liquidò pater ad pacem ani-
mi solidam obtinendam, orationem-
que mentalem cum fructu institu-
endam, opus esse mortificationis ex-
ercitio, voluntatē propriam coercēdo,
U z & na

300 MORTIFICATIONE.

Gal. 6.

& natura nostra corrupta effrenata
motus contrarijs actionibus refrenan-
do Hanc vitæ regulam spiritus sanctus
nobis per os Apostoli tradidit, cum di-
ceret. Absit mihi gloriari nisi in cruce
Domini nostri Iesu Christi, id est, penis
& opprobrijs, per quæ mihi mundus cruci-
fixus est, & ego mundo Nomine mien-
di, intelligens honores, humanas lau-
des, opes, voluptates carnis & alia quæ
mūdani homines magni faciunt, quæ
omnia Apostolus pro se vilissima, &
cadauere sœrido & putrido, vnde nū-
lam voluptatem caperet, æstimabat.
Ipse quoque crucifixus & mortuus es-
rat mundo, quia nihil eorum quæ mū-
di sunt optabat vel expetebat, non se-
cus, quàm si omnis rerum terrenarum
cupiditas in eius pectore esset extincta
& mortua. Deinde mortuus erat
quia illum tanquam cadauer mortuum
& rem abominabilẽ execrabatur, pro-
sequebatur, & tantũ non pedibus con-
culcabat. Hanc regulã viuendi, quæ
quot sectati fuerint, hoc est, in cruce
Christi gloriari, & mortui mundo
erunt, pacem illam Dei, quæ exsuperat
omnem sensum, & puras reddit cogitationes
Scientiam

MORTIFICATIONE.

Scientias, diuinamque misericordiam,
qua ab omni noxa liberentur, hæredi-
tabunt.

REFERT B. Dorotheus se initio
susceptæ religiosæ vitæ mortificasse
suam voluntatem, parendo alienæ su-
periorum, & honorum cupiditatem,
patefaciendo ijsdem tētationes & cor-
dis sui cogitationes. enq; exercitio con-
secutum tantam animi pacem & tran-
quillitatem, vt nec vllum religiosæ vi-
tæ opus, nec vlla calamitas deinceps
molestiam aliquam aut perturbatio-
nem ipsi attulerit. Et quia illis in itijs
nondum erat rerum diuinarum tam
intelligens, ac postea; dubitare cœpit,
securamne & rectam viam teneret in
cælū, eò quod per tribulationes mul-
tas, quas ipse non experiebatur, aditus
pateret ad cælum. Cum verò nec dubi-
tatio illa consuetam ei pacem adime-
ret, scripto proposuit eam suo cuidam
Patri spirituali, magna sanctitate con-
spicuo; qui ei respondit. Metum om-
nem deponeret, tranquillitatem illam
natā esse ex mortificad: studio, quod
coluisset, voluntatem & iudicium sub-
ijciendo iudicio & voluntati superio-
rum

o 3

rum

rum, & in manus Dei, maiorumque
suorum omnia tradendo. Felices itaque
& beati sunt, qui à Deo impetraverunt
voluntatem, viresque se mortificandi,
diligensque studium adhibent in refrenandis
pravis animi perturbationibus: illi enim in hac terra
incipiunt gustum capere illius ser-

*In Beniamin
v. 26.*

nissimæ pacis, quæ erit in cælo. Nam
ut præclare notavit RICHARDVS de S. Victore,
duabus in rebus consistit beatitudo. Primum, ut homo
careat ijs quæ habere non cupit. Secundo,
ut possideat omnia, quæ habere non cupit.
Verumque autem consistit in seruitute
seruus Dei, dum se mortificat in terra:
nam cum ex amore Dei abhorreat à voluptatibus
sæculis & corporis afflictiones diligit, ubi unquam
tandem fuerit, inuenit quod delibet, nec aduersitatem
aliquam patitur, quam non operaretur: qui status
hominis non est aliud, quam principium
delibatio quædam æternæ felicitatis.

ALTERA ratio, cur conueniat
sit cum oratione mentali iungi
tificationem, est huiusmodi: Orationis
mentalis, vel diuinarum rerum me-

MORTIFICATIONE. 303

tatio, est ordinarium medium, & exercitium proprium, quo homo fit diuinarum consolationum omniumque sanctarum affectionum amoris, spei, contritionis, gaudij, aliorumque donorum spiritualium particeps, vt alibi demonstrauimus. Quare certum est, exercitium quo anima disponitur ad recipiendas huiusmodi consolationes, esse mortificationis. quippe cum huius beneficio omnes cupiditates rerum caducarum terrenarumque solatia refecentur, æquoque & libenti animo pænæ & afflictiones eius contrariæ suscipiantur. Constat siquidem terrenas consolationes è diametro pugnare cum cælestibus, & amorem inordinatum rerum creatarum, cum gustu diuinarum: atque idèò quando animus hominis affixus est solatijs terrenis, fieri non potest, vt se erigat ad cælestes, vt testatur S. BERNARDVS in hæc verba. Sunt multi inter nos, qui de vno pane comedunt nobiscum, accens. miseri & miserabiles, utpote socij tribulationis & non consolationis. Huiusmodi autem, si diu ita permanserint sub onere, aut opprimuntur & suc-

Tract. 1. de orat. mentali p. 3.

serm. 3. de accens.

succumbunt, aut quodammodo in infer-
 no sunt, ut nunquam ad plenum respi-
 rent in luce misericordiarum Domini, nec
 in libertatem spiritus, qua sola facit iu-
 gum suave & onus leue. Inde autem ta-
 perniosa tepiditas emanat, quia affe-
 ctus, id est, voluntas eorum nondum por-
 gata est, nec bonum sic volunt, si ui-
 uerūt à propria concupiscētia abstrahē-
 grauitur & illecti Amant enim in car-
 ne sua terrenas cōsuetudines, sive in
 verbo sive in signo sive in factis, sive in
 aliquo alio: et si hac in terrā p̄ ai aliquā
 uō tamen penitus rāpunt. Inde est quod
 raro affectiones suas dirigunt in Deum.
 & eorum computatio non continua, sed
 horaria est. Impleri autem v̄ si animo-
 bus Domini anima non potest, quia hinc
 distractionibus subiacet: & quādiū ma-
 gis illis euacuabitur, tantū amplius istis
 implebitur: si multum, multum si parū
 perit. Hucusq; B Bernardus. Quia
 doctrina, vti certa & vera est, multū
 experientia probata, sic magna confi-
 deratione digna est. Nam ex vna parte
 vehementer damnat tepiditatem eorū,
 qui initio seruiendi Deo facti, in
 vilissima aliqua consolatione desistunt.

MORTIFICATIONE. 303

aur, minimas etiam mortificationes
sub.escugunt: & ne voluntatem suā
alteri subiciant, aut carnaliquam cru-
cem imponant, maximos thesauros
spiritalis consolationum diuicorum
quibus pulcherrimis virtutibus meritis
que, animā completere poterant, vltro
negligunt & cō. emittunt, Ex altera ve-
ro parte hæc eadem doctrina sedulo ex-
penſa plurimum mouere nos potest
ad sanctæ mortificationis exercitatio-
nem amplectendam. Quis enim dein-
ceps in rebus exiguis non coerceat cu-
piditates suas, si postea velit ijs domi-
nari in magnis? Quis nō voluntati suę
renunciabit in rebus terrenis nullius
pretij, ve acquirat cælestes summi pre-
tij? Quis non consolationes viles rerū
creatarum posthabeat diuinis suauis-
simisque consolationibus creatoris,
maximæque promissioni nobis à Deo
per isaïam prophetam iam olim factę. *Isa. 58.*
cum diceret: *Si auerteris à Sabbatho pe-
dem tuum, facere voluntatem tuam in
die Sancto meo, & vocaueris sabbathū
delicatum & Sanctum Domini glorio-
sum, & glorificaueris eum, dum non fa-
cis vias tuas, & non inuenitur volun-*
tas tua,

O s
tas tua,

306 TRACTAVS DE SVI

tas tua, ut loquaris sermonem Tunc de
lectaberis super Domino. & suscolla te
super altitudines terra, & cibabo te ha-
reditate Iacob patris tui. Delectari in
Domino, quid est aliud, quam mirabi-
li consolatione perfundi? quid suscol-
li super altitudines terra, quam pedo-
re generoso, spirituque diuino dona-
ri, quo omnes res caducae huius mon-
di, cum nihil sint, nihili pedantur; quide-
denique cibari hereditate Iacob patri-
chae promissa, quam animam om-
nibus gratiae donis in pignus aeternae
felicitatis ornari & instrui?

CAPVT XVI.

Mortificationis ope tentationes, omnia-
que animi hostes expugnari, peccata
futura impediri, & gratiam
semel acceptam con-
seruari.

AD superandum validissimum
inimicum, praesentissimum
remedium est studio eius robu-
spicere, qua in re summum eius robur
positum sit, illudque cum primis
ut Philistaei fecerunt fortissimo sampsoni

Iud. 16.

ni, adimere. Illi enim ex relatione Da-
 lila cognorant omne robur eius fuisse
 in crinibus, quibus relectis eum cepe-
 runt. Capitalis noster inimicus est, *caro* *Gal. 5.*
ro nostra. nam *caro*, teste Apostolo, *con-*
cupiscit contra spiritum. Hic inimicus
 omnes vires suas habet in commodi-
 tatibus & laeta tractatione, quoq; co-
 piosius & crebrius illi subministratur
 cibis, potus, somnus, otia, aliaq; recre-
 ationes, hoc maiores vires & robur ca-
 pit ad oppugnandum spiritum, & in
 omnia flagitia praecipitandum. Id Le-
 uitae filij Israel confitentur, vt com-
 memorat diuina scriptura; nam lo-
 quentes in oratione cum Deo, dix-
 erunt. *Tu Domine dedisti (maio-*
ribus nostris) regna & populos gen. 2. Esor. 6. 9.
humum pinguem, & possede-
runt domos plenas cunctis bonis, vi-
neas, oliuetas, & ligna pomifera multa,
& comederunt, & saturati sunt, &
impinguati sunt, & abundauerunt
delicijs in bonitate tua magna. Prouo-
cauerunt autem te ad iracundiam, &
recesserunt a te, & proiecerunt legem
tuam post terga sua. Hoc ergo robur
carnis; remedium autem ad expug-
nan-

*Grat. 8. de
temperan
tia.*

*serm. 29. in
Cant.*

nandam eius rebellionem est moderatum cibum potumque abstinence & ieiunio, lasciuiam & molliem asperitate cilij & disciplinæ comprimere, submittere eam & ad labores adigere: sic enim vigorem suum & petulantiam facile de eret, vt bene monuit B. BAULIVS, Ne esse est, inquit, totum corpus nostrum castigare, eique tãquam feræ belluæ frenum injicere: si enim delictijs & bñdimentis illud foueamus, instar equi feroci & indomiti curum cum auriga euertentis, animã nostrã in canum flagitiorum præcipitemaget. Sin vero subtractione voluptatum & illecebrarum, quæ sunt vitiorum quasi eia; & voluntaria susceptioe penarum quæ semper sunt virtutum, affligamus, robur eius facile languet, & spiritus imperiorationis & voluntatis diuinæ nullo negotio illud subjugabit. De eadẽ re sic loquitur Bernardus. Carnis infirmitas robur spiritus sui auget & subministrat vires: ita contrario noueris carnis fortitudinem debilitatem spiritus operari. Neque id ita intelligendum, quasi naturalis carnis debilitas vim habeat vires suppeditandi

MOTIFICATIONE. 109

ditandi spiritui, passionibusque & pra-
uis inclinationibus partis animi sen-
tientis efficaciter medendi: fieri liqui-
dem potest, ut in homine quantum-
uis macilento, & viribus destituto per-
turbationes iræ, aliæq; huiusmodi re-
maneant vehementissimæ; sed quod
beneficio moderatæ mortificatio-
nis, qua non nihil carnis intemperan-
tia coercetur diuinæ gratiæ dona, pecu-
liariaque à Deo auxilia, quibus caro de-
bilitetur, & spiritus roboretur, obtine-
ri soleant.

VNDE sequitur, per mortificatio-
nem quoque vinci demones, qui in-
firmamento carnis nostræ ad oppugnã-
dum spiritum ferè vtuntur. Qua de
causa vnus e primis D. Francisci socijs
B. Ag. diu per faceret consuevit dicere, *In Chron.*
nullum carne nostra valentiorum *ord. Mi-*
litem merere demoni, itaque ea sub-
actam nihilum recidere omnes eius *in eius vi-*
conatus eadem causa S. Franciscum *ta.*
ad mortificationis studium impelle-
bat. Nam, vt scribit B. Leonæura, sui
mortificandi causa, vel cineres vel a-
quam in cibos iactabat, vt saporem a-
dimeret; inter dormiendum lapidem

capiti, puluini loco, subijciebat; velle
 nulla, nisi aspera, vti volebat; & si mol
 lior porrecta fuisset, eam in terius fu
 niculis exasperabat; eiusque rei duas
 causas reddebat. Vnam, quod illud pla
 ceret Christo. Alteram, quod asperi
 tas plurimum valeret ad vincendo
 demones. Et addit, certissima eum ex
 perientia didicisse, demones volupta
 tum & deliciarum illecebra primum
 hominem tentare, ad mortificationem
 autem omnem horrere & fugere. Val

Serm. 23.

Matt. 17.

de D. Augustinus ad fratres in in
 ceptis. Per ieiunium, inquit, fratres mei
 humiliatur caro, & diabolice deu
 cuntur virtutes. Hoc caeleste docu
 mentum suo ore quoque protulit
 Christus, cum diceret. Hoc genus da
 moniorum non eicitur nisi cum ieiunio

Serm. 65.

de Temp.

& oratione. In qua verba Augusti
 nus. Vidit, inquit, quanta seruati
 onum virtus, ut id facere seruati
 valeant, quod Apostoli nequiter
 nempe sola inuocatione nomi
 Christi: si enim mortificationem
 iunxerint inuocationi iunxerint, effica
 rem orationem reddidissent.

Ex hac doctrina sequitur, nos per

MORTIFICATIONE. 311

mortificationem, non modò liberari
à peccatis præteritis, satisfaciendo pro
illis, vt dictum est, sed etiam à futu-
ris, quæ committere poteramus. Ideir-
cò enim homo in peccatum labitur,
quia, cum ipse sit infirmus, dæmon ve-
rò fortis, facillè eius tentationi succum-
bat: at per mortificationem dæmo-
nis vires imminuuntur, & spiritus no-
ster roboratur, vt tērationibus obfiste-
re possit, à quibus alioquin erat in pec-
catum præcipitandus. Hoc expendens
S. Bernardus. *Primum quidem, ait, fra-*
tres pro eo, quod ab ipsis quoque licitis *Serm. 4. de*
abstinemus, ea nobis, quæ prius commi- *quadrages*
simus illicita, condonantur. Quid verò
est condonari commissa, nisi ieiunio bre-
ui ieiunia redimi semper eterna? Gehennā
enim meruimus, vbi nullus vnquam cæ-
lus est, consolatio nulla, terminus nul-
lus, vbi guttatur aqua diues postulat, &
accipere nō meretur. Bonū ergo & salu- *Luc. 16.*
tare ieiunū, quo redimūtur aterna sup-
plicia, dū remittūtur hoc modo peccata.
Nō solū autē abollitio est peccatorū, sed
extirpatio vitiorum: nō solū obinet ve-
niā, sed & præmeretur gratiam: non
solū delet peccata præterita, quæ
condon-

commissimus, sed & repellit futura, quæ
 committere poteramus. Hæc omnia Ber-
 nardus. Ommentam Dei misericor-
 diam ô bonorum ineffabilem pel-
 lus, hominem Christianum tam faci-
 le, abstinendo illecebris carnis, & pro-
 priæ voluntatis solatijs, pœnam exi-
 guâ corpori infligendo, sensusq; coer-
 cendo possit effici, quod omnes im-
 peratores & monarchæ huius mundi
 omnes, quantumvis potentissimi ex-
 ercitus, qui in legas regiones armis
 suis subigere voluerunt, efficere nun-
 quam potuerunt, hoc est, ut vel unum
 dæmonem expugnarent, vel unum pec-
 cato quempiam liberarent. O admirabi-
 lis Christi in nos fauor & humani-
 tas, qui tam leui & facili remedio in suis
 electis operari voluit tam heroica faci-
 nora, ut Satanae frangere potentiam
 & flagitiorum tyrannidem conpescere.
 Quare merito B. LEO Pontifex maxi-
 mus inter spiritus sancti maxima dona, quæ
 Deus suis impertit Ecclesiæ, numerandum
 putat, quod ad carnis vitia, dæmonisq;
 fraudes superandas nobis præsidium ieiunij
 & mortificationis concesserit, cuius opera,
 Deo adiuuante,

Serm. 2. de
 Pentec.

MORTIFICATIONE. 373

uante, omnibus tentationibus resistere possimus.

Ex eadem doctrina id quoque efficitur, mortificationis bono à nobis etiam obtineri donum incomparabile virtutis perseverantiæ. Neque enim vel gratia vel caritate antè excidimus, quàm tentatione graui in noxam lethalem nos prosterni sinamus. Cum ergò, vt dictum est, mortificationis virtute omnibus tentationibus superiores euadamus, perspicuè sequitur in gratia semel accepta nos perdurare. Magnū profectò solatiū est, in hoc nostræ vitæ exilio, tot periculis & calamitatibus pleno, tam grande & efficax antidotum habere cōtra omnes lapsus; neque enim omnes serui Dei alia de causa ingemiscunt & suspirant in hac vita, quàm quia solliciti sūt, vt hoc perseverantiæ donum, quo vno coronam de manu summi Imperatoris sui & iudicis tandem rapiant, à Deo consequantur. Omnes virtutes currūt ad brauium, inquit quidam, sed sola perseverantia coronatur.

C Trid.

sess. 6. com.

SCIMVS neminem posse de con-
digno, vel ex iustitia mereri hoc per-

seuo-

feuerantiae donum, quia lege ordinaria homo manet in hac vita liber ad peccandum mortaliter, ac proinde in eo statu, quo gratia spoliari possit.

Quare magni beneficii loco ducere debemus, à Deo nobis relicta media quibus illud obtineamus, saltem ex misericordia, ut orationem, mortificationem, & eleemosynam, quibus medijs, opitulante diuina gratia, hunc mirabilem perseverantiae effectum
sess. 6. c. 13. impetrare possumus, ut fatetur Concilium Tridentinum his verbis. DE perseverantia munere nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine pollicetur; tamen in DEI auxilio firmissimam spem collocare & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi melius gratia defuerint, sicut capit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere. Et declarans quibus medijs obtineatur perseverantia, subiicit, nos debere operari salutem nostram in laboribus, in vigilijs, in eleemosynis, in orationibus, in ieiunijs, & castitate. Deinde clarius exponens mortificationis virtutem, adiungit. Scientes, quod in spem gloria, & nondum in gloriam re-

MORTIFICATIONE. 375

nati sunt, de pugna, qua superest cum carne, cum mundo, cum diabolo: in qua victores esse non possunt, nisi cum Dei gratia Apostolo obtemperent, dicenti. Debitores sumus, non carni, ut secundum carnem vivamus: si enim secundum carnem vixeritis, morimini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Hucusque Concilium.

Rom. 8.

CAPVT XVI.

Mortificationis exemplo multos edificari & ad bona opera commoveri.

NON dubium est, ut sancti Patres confitentur, ut bona doctrina multi edificantur & commoventur ad vitam pie instituendam, sic bonae vitae exemplo efficacius multo plures commoveri Deum, antequam humanam assumeret naturam, visibile quoque virtutis exemplum praeberet, cognoscebant & imitabantur in mundo pauci, cantabaturque illud Psalmi. Notus in Iudaea Deus, in Iisrahel magnum nomen eius. in solo enim angulo illo orbis, nempe

Greg. in pastoras. p. 2. c. 3. & in prol. dia- log. Bern. serm. de S. Benedicte.

Psal. 79.

pe Palestina serè agnoscebatur verus
 DEVS & colebatur. At postquam Deus
 factus est homo, seque exemplū spe-
 ctabile omnibus proposuit nostræ im-
 becillitati accommodatum, & de eo
 dictum est, *capit Iesus facere, & docere*
 cognosci capit ab omnibus, sicut
 in persona eius à propheta Malachia
 erat prædictum. *Ab ortu solis usq; ad*
occasum magnum est nomen meum in
gentibus, nempe quia agnoscebatur
 & adorabatur pro vero Deo in toto
 mundo. In conuersione quoque mi-
 diad Christi fidem, etsi multum effu-
 ditum sit ministerio prædicationis Eua-
 gelicæ, & miraculorum patratiōe, ta-
 men multò plus profecit S. apostolo-
 rum, & postolicorumque virorum, &
 fidelium omnium qui in communi
 vitam perfectam ducebant, exemplū
 ut affirmat S. Chrysostomus. Genti-
 les, inquit, plus permoti sunt ad iu-
 gum legis Christi suscipiendum san-
 ctitate vitæ, quàm miraculis. Et alibi
 Gentiles, inquit, non miraculis tantū
 ad credendum adducti sunt, sed etiā
 vita fidelium integra & sancta, cum re-
 sum cor essent & vaicuiq; ex commu-
 nibus

Mat. 1.

Mal. 1.

hom. 71. in
e 13. Ioan.

& hom. 6.
1. Cor. 2.

MORTIFICATIONE. 317

nibus facultatibus distribuatur quā-
tum opus erat. Et si nunc talem vitam
agerent Christiani, totus mundus fa-
cile fidei Christi adūgeretur. Sic Ch-
sostomus. Et certe experitētia ipsa do-
cet, nos reuera insigni virtutis exem-
plo à magno Dei seruo prestito magis
ad pietatem moueri, quā omnibus
concionibus & admonitionibus.

Et quamuis quoduis opus
virtutis externum à seruo Dei profe-
ctum efficacitatem quandam habeat
ad alios in virtutis amorem inflaman-
dos, nihilominus mortificationis ex-
ercitium in eo genere peculiarem sibi
vendicat gratiam. Si enim quis p. a. ab
omnibus delitijs studio se mortifican-
di, etiam licitis abstineat, amet pēni-
tentias, eaque quę penam & molestiā
corpori afferunt, ac præterea nihil in e-
ius vita reprehensione dignū animad-
uertatur, dici non potest, quantū hoc
vitæ exemplo alios commoueat ad
vitæ anteaetæ emendationem, quan-
tū alios pudefaciat voluptatibus, cor-
porisq; commodis deditos, ignauos
quoque & tepidos coarguat, vt ex ve-
terno suo emergant. Confirmabimus
id ex.

id exēplis nōnullis, quia (vt dixim⁹) or
dinariē pl⁹ mouent exēpla, quā verba.

*ur in
Iacob.*

COMMEMORAT Simeō Metaphrastes,
cū S. Saba Abbas in spelūca quadā deli
tesceret vna cū discipulo suo, nomine
Basilio, qui genere nobilis, & diues o-
nibus relictis statuerat cū dicto. Patre
paenitentia agere, nocte quadā spelun-
cā ingressos latrones, vt inde aliquid
abriperēt, & cū nihil apud eos pretio
dignū inuenisēt, cepisse eos cogitare,
illos procul dubio homines esse san-
ctos, qui vitā tā inopē, omnibus rebus
necessarijs destitutā ibi traducerent, se
verō esse homines perditos & dānatio-
nis reos; In qua cogitatione dū essent,
cepisse vehementer dolore de peccatis,
& impendentem Dei metuere vin-
dictam: occurrisse deinde in vasta so-
litudine ingētes leones; illos verō, cū re-
mediū liberationis aliud nō veniret in
mētē, precepisse, vt propter B. Sabę ora-
tiōes terga verterēt, quod & fecerūt, nō
sec⁹, quā si telis cōfixi fuisset. Illi verō
cōtinuō ad S. Sabā reuerterūt, vitā cō-
mutarūt, & manūū labore deinceps vi-
uitarūt. Tātū potuit bonū iustorū san-
ctorum mortificatorum exemplum.

NEC

MORTIFICATIONE. 39

Nec mouet solū mortificatio peccatores ad corrigēdā vitā, abdicādo se voluptatib⁹ pœna eterna dignis, sed etiā ad imitādū ipsi⁹ virtutis exēplū. Quot enim homines, cōspecto aliquo mortificati serui Dei exēplo, excluso omni lāguore, torporeque ad imitandum se comparant, & quod antē credebant imposibile, experiuntur esse facile? S. Vincentius ordinis Prædicatorum, *Vin. Iustin.*
vt est in eius vita, prædicatione sua nō *in eius vita*
solum prouocabat homines ad internum dolorem de peccatis, sed etiam ad acerrimas corporis diuerberationes, quæ sæpè à multo populo, totisque ciuitatibus circū Ecclesias publicè instituebātur. Id cū in Frācia quoq; fecisset, accidit Lugduni militē quendā pessimū, qui omnibus erat scandalo, tādē a hire sacerdotē & peccatorū facere exomologesin. Cui sacerdos loco penitentię cū iniūxisset, vt in publica aliqua supplicatiōe disciplinā cū alijs ferret & ille agrè tantā penitentiā susciperet, non aliud illi mandauit, quā vt comitaretur saltem in processione: libenter paruit, & spectaculo verberatium durum illud pectus ad tantū crimi-

20 TRACTATUS DE SVI

criminum suorum dolorem commo-
tum est, vt detractis vestibus flagro ac
cepto tam immaniter in tergum suum
defœuerit, vt circumstãtes omnes mo-
uerit ad lacrymas, ac tandem, ne nec
sibi immani iteratione ictuum affe-
ret, opus fuerit disciplinam è manibus
extorquere. Itaq; apud hunc hominẽ
plus valet bonum exemplum, quam
verborum Confessarij autoritas; cuius
magnum dei donum sit emollire ho-
minis duricor ad agendam tam mag-
nam pœnitentiam, facillè apparet, quã-
ta sit mortificationis vis & efficacia,
maximè cum quo ad mouendum est
potentior, hoc Deus quoque proli-
uius per illam operetur, fiatque aliq; ad-
do, vt vnus hominis verberatio plu-
rimos, in òcotos populos ad acẽ mu-
tandum permoueat.

*In eius vi-
ta & in
epist. in ap-
pendi
Biblioth.
sacra.*

B P E T R U S Damianus Cardinalis
narrat S. Dominicum Loricatum in-
ter ceteras mortificationes, hanc im-
primis vsurpassè, vt totum corpus cre-
bris virgarum ictibus in quinque vel
sex horas affligeret, totumque in
ictus psalterium, quod memorizã-
dãrat, recitaret. Quod exemplum fecit
vt

MORTIFICATIONE. 318

vt disciplina vsus, in ditione illa, tota-
que patria, in qua morabatur, frequen-
tari ceperit, non modò inter religio-
sos, sed etiam inter seculares, viros &
feminas, nobiles & ignobiles: tantoq;
ardore hanc castigationem suscipiebant,
vt crederent se hoc genere supplicij
omnes pœnas peccatis in alio seculo
debtas expurgaturos. Cur autem ser-
ui dei mortificationis exemplo tan-
to perè homines permoueant, illa vna
causa est, quòd, vt sunt addicti volup-
tatibus & illecebris carnis, omnesque
afflictiones illius refugiunt, vehemen-
ter admirantur, si quem cernant tan-
ta virtute præditum, vt omnia huius
mundi blandimenta contemnat, & rã-
acribus flagris in hostem domesticū
sauriat. Hoc ipsum S. Petrus in episto- *epist. 1. c. 4.*
la canonica obseruauit. nam cum hor-
tatus fuisset fideles, vt exemplo Chri-
sti armarent se contra inordinatas car-
nis cupiditates, mortificationem que
crucis Christi amplecterentur, mox ad-
dit. *In quo admirantur, non concurren-*
tibus vobis in eandem luxuria confusio-
nem. Altera causa est, quia peccata terè
committuntur ab hominibus, aut ad
capica-

capiendam aliquam voluptatem, et
ad evitandam aliquam afflictionem,
penam: cum ergo homines huius se-
culi vident seruos dei contemptis
nis blandimentis vltro eam cruci-
re cum concupiscentijs, prorsus in-
sententiam veniunt, esse eos ab om-
crimine & malicia immunes. Hoc
no iustinus martyr olim primus
Christianoru inno-entia agnovit,
ad coru numerum se aggregavit. Co-
fiteri enim ipse in suis libris, se, ut
tilis esset, cernere q; Christianos
tyres summo cu gaudio acerbissim
se obijcere tormentis, potius, quam
idola colerent, in eam cogitatione
venisse, fieri no posse vt tales homines
sint fugitiosi. Si enim fuissent, con-
modis suis studuissent, ac proinde
uos & incolumes se esse voluissent,
niq; conatu durissima tormenta
terfugissent.

At Q. hinc discere queat pietati-
diosi, quibus cure est anime salus,
to studio fugere debeamus super-
neas carnis delicias, & cotinuo
ficationi operam dare, ne pravo
plo alicui prebeamus causam rui-

*Perion. in
suis vita
& Surin.*

MORTIFICATIONE. 319

quo Christus mortuus est. Hoc perpetuum fuit omnium Sanctorum studium, ut sicut magno zelo ardebant salutis animarum, atque ideo omnes offe adiculi occasione cauebant, ita etiam se proprio solatio, multisque commodis ad vitam necessariis spem exspoliarent, ac praeterea corpus multis paenitentibus, ad bonum exemplum relinquendum alijs, diu exarent. S. Antonius, cum in adolescentia, maximas paenitentias fecisset, multisque annis incredibiles pugnas cum daemonibus sustinisset, quando ad extremam senectam, in qua quieti aliquid dandum videbatur, peruenit, renouare cepit omnia pristina paenitentiae exercitia, ad dandum bonum exemplum alijs, quibuscum tunc versabatur.

*Athan. in
eius vita.*

Idem fecit S. FRANCISCUS, qui etsi multis mortificationibus, quas initio conversionis suae subierat, viribus esset debilitatus & aeger, atque idcirco non opus habebat tanta vitae asperitate ad domandam carnem, quam spirituum perfectam subiecerat: tamen ut suo exemplo praeretur alijs, crebro iterabat opera abstinentiae & mortificationis, dicebat nimirum illi S. P.

*Lib. 1. vita
c. 42.*

mes vna
tepidi

374 TRACTATUS DE SVI

tepiditatis & laxitatis in quibusdam
religionibus causam esse, quod qui re-
ccens ingrediuntur religionem, ut ha-
bet B. Bonaventura, oculos conijci
soleant in exempla seniorum, quod
ad penitentias & mortificationem at-
tinet, non considerantes, quid egerint
dum essent iuvenes; & idcirco nihil
tari volunt, nisi quod in illis viderint
& à primo seruire discedunt. itaque
ut huic incommodo occurrerent, à pa-
stina severitate viuendi nihil remitte-
bant.

CAETERUM, quia non omnibus
suppetunt vires id praestandi, a his
minus congruens est & iustum, ut ser-
uui Dei in affecta aetate aliqua mortifi-
cationis exercitia, quae vires non exco-
dant, amplectantur, ut omnes intelli-
gant, quantum illa aestiment, quam
necessaria sint ad virtutum perfec-
tionem assequendam, seque non volu-
tatis, sed sanitate vitio à durioribus
corporis castigationibus abstinere.

S. DOMINICVS, tantum opo-
ponebat in hominibus bono-
nuandis, auertendisque omnibus
scandalis, ut ne aeger quidem la-
que-

In eius vi
ta l. 4 c. 3
2. o.

MORTIFICATIONE. 315

res cibos admitteret, & dum iter face-
ret pedibus, lassusque & sitibundus di-
versorium adiret, ne aquam quidem
ad satietatem bibere auderet, ne cui-
quam in re tam parua malum exem-
plum daret: vnde ad sitim restringuen-
dam sæpenumerò fontes in via inqui-
rebat. O quàm longè ab hoc sanctorū
spiritu abluunt, qui suis commodis stu-
dent, & neglecto bono exemplo, id v-
num laborant, vt lautè cuticulam cu-
rent, & cum in vestitu, tum in habi-
tatione nihil desideretur, quod optari
queat Meritò sanè S. BERNARDVS *Serm. 30.*
perfringit eos, qui in victu, alijsq; re *in Cant.*
bus plus æquo sunt solliciti & curiosi,
non contenti ijs, quæ ad vitam tole-
randam sufficiunt, ac conscientiam eo-
rum stimulat hisce verbis. *Parce obse-*
ro primum quidem quieti tua, parce
conscientia: Conscientia, dico, non tua,
sed alterius, illius videlicet, qui prope
sedens & edens, quod sibi apponitur, de
tuo singulari ieiunio murmurat. Vigilā
tes igitur simus in cauendis scanda-
lorum occasionibus, alijsq; bonū ex-
plum præbeamus, vt mortificationis,
quæ instrumentum est ad omnes vir-

P 3 tutes,

716 TRACTATUS DE SVI

utes, studium magni ab omnibus fi-
at. Sic enim faciemus rem gratam Do-
mino, qui pro salute animarum vici-
profudit, & in virtute meritisq; apud
Deum magnos progressus faciemus.
Quemadmodū enim qui pravo sine
exemplo alios impellunt in ruinam
& perditionem, tot homicidiorū spe-
ritualium apud Deum rei sunt: sic qui
bono exemplo plurimis secundarum
vitiis auctores fuere, vel ad rationem
sanctioris ineundas perduxerunt,
eisdem meritorum & coro-
narum immortalium apud
Deum participes
redden-
tur.

FINIS I. PARTIS

PAR

317
PARS II.

In qua sigillatim declaratur quibus in rebus homo se debeat mortificare.

PROOEMIUM.

HACTENVS satis declarauimus, quis finis & scopus propositus nobis esse debeat in hoc Mortificationis exercitio, & quàm admirandi sint eius fructus; nunc superest, vt sigillatim exponamus, quid homo in se debeat mortificare, nempe, amorè proprium, voluntatem propriam, passionés, & alias propensiones prauas. Nec arbitrari debemus ea, quæ mortificanda sunt semper esse peccata mortalia; sæpe enim ne venialia quidem sunt, sed inclinationes tantùm ad peccatum: mortificanda autem vel coercenda, ne in peccatum aliquod graue vel leue labamur.

P + CAPVT

LIB. II. PARS TRACTATVS
CAPVT I.

*Qualis sit Amor proprius, qui mortifi-
candus est. & qui eius ef-
fectus.*

EST quidam amor, quo homo
se amat ordinatè, & bono fine,
qui est gloria Dei, vel alius ho-
nellus finis, qui natura sua tendit in
Deum, quo amore homo amat beati-
tudinem extremam, eaque omnia que
ad illam consequendam adiumento ei
se possunt. Hic amor non appellatur
amor proprius, quia etsi eo queramus
nostrum profectum, tamen quia prin-
cipalis finis loco propositum non ha-
bet semetipsum, sed Deum, idcirco po-
tius est amor verè caritatis, & merè
spiritualis. Amor ergo proprius est,
quo quis amat seipsum, hoc est, quo
quis tantùm studet suis cõmodis, nul-
la habitatione gloriæ diuinæ, idque
beneficium fieri potest Primò. si partem
spiritualis hominis pro obiecto ha-
beat, & amet per se virtutes & dona spiri-
tualia animi, ac felicitatè quoque ipsa,
quatenus utilitatem aliquam spiritua-
lem conciliant. Et hic amor proprius est

MORTIF. VOLVNT. 119

est in re spiritali. Verùm quãuis amor proprius, qui primarij finis loco propositum habet seipsum, & non Deum, sit imperfectus, nec sufficiat ad salutem, tamen facile corrigi potest & perfici, nempe mutatione tantùm finis; res enim spirituales quæ amãtur, ex se bonæ sunt. Mortificandus est autẽ hic amor, primum attentè expendendo beneficiorum diuinorum magnitudinem, & quanto Dei amore illa sint nobis communicata, deinde capeffendũ ardens desiderium placendi ei, qui tanto amore dignus est, & tot muneribus ad se redamandum nos sibi deuinxit. Quando enim anima erit hoc desiderio inflammata, facile longius progredietur, perspicietque, nihil æquẽ à Deo requiri ad suam gloriam amplificandam, quàm vt solidis virtutibus operam demus in hac vita, & in altera suo conspectu iucundissimè aliquandò perfruamur; amemusque virtutes, nõ tam quia nobis viles sunt, quàm quia placent Deo, eiusque gloria per illas promouetur. Et quia in talibus amorem proprium excindere, eumque in solius Dei amorem conuertere, magna

320 II. PARS TRACTATVS

nū Dei donū, est & supernaturale, con-
iūgēdē sunt huic exercitio humiles et
dentesq; preces, & corporales nonnullę
mortificationes cęteris faciliores, ut
hoc donum mortificationis à Deo
impetretur.

ALIVS est amor proprius, qui obiectū
loco habet sensitivā hominis partē
voluptates & delicias carnis proclivē
ac etiā rationalē in honores, opes, &
alia bona tēporalia inclinā: em. Hęc
more hominis non virtutes, sed res
re corruptę inclinationi obnoxie
plectitur, nec alium scopū proposuit
habet, quā cōmodum suum tēporale
Et hic propriē vocatur amor proprius
qui quidē perniciosissimus est, quia
nimium vehementer excecatur. Vnde

*dom. 4. in
Exach.*

GREGORIUS, sunt, inquit, multe peccata
ta qua committimus, sed idcirco nobis
gravia non videtur, quia prius
amore diligentes, clausis nobis oculis
nostra deceptione blandimur. Denique
quia est omnium malorum fons
origo, ut paulō post ostendemus. Ex
hoc amore manant effectus quibus
vitiōsi, qui a peccatē sunt peccata, secun-
dum Apostolum, dum ait: in

DE MORTIF VOLVNT. 321

in diebus erunt homines seipfos aman 2. Tim 1
res. cupidi, elati, superbi, blasphemii, pa-
vribus nō obediētes, ingrati, scelasti, sine
affectione, sine pace, criminatores, inob-
tinentes, immites, sine benignitate, pro-
ditores, proserui tumidi, et voluptatū
amatores magis, quā Dei. Ex eadē radice
oriuntur & alij affectus, sed non sunt
omnes peccati mortalis, nec peccati
rationem vendicant, nisi quod finem
debitum propositum non habeant.
Hos nos patefacere conamur, vt con-
fiet quid in proprio amore mortifica-
dum sit. Vnus ē vitiosis proprii amo-
ris affectibus est, quādo homo sibi pla-
cet, & quando illi sua facta aridēt, nō
tanquam Dei dona, sed suz industriæ
opera. Alius, quando nō propter Deū
aut aliam bonum finem deliderat ab
omnibus amari, sed tantū vt inde
aliquod solatium capiat & volupta-
tem Quos affectus facerit S. Augusti
nus ex proprio & inordinato amore
proficisci.

lib. 10. con-
fess. c. 36.
c. 39.

ALII affectus vitioī ab amore
proprio deriuati, sunt, plus æquo
pudesceri ob defectus naturæ, vt Je-
fornicatem vultus, membra distorta,
P 6 vocem

322 II. PARS TRACTATVS.

vocem asperam, inopiam parentum,
 officij quod geritur vilitatem, & cetera
 huiusmodi. De solo enim peccato Deo
 ique offensa verecundari debet ho-
 mo, pudeberi autem de rebus à Deo
 profectis, & quæ nullam peccati no-
 tam habent, est hominis nimirum le-
 manis, suumque honorem in omni-
 bus querens. Alius effectus est, super-
 ægrè admissam culpam confiteari,
 eò quod coram hominibus laudari
 videri velit, quam sit coram Deo, vel
 ne aliquid de bona opinione, quæ
 pud alios habet, detrahatur. Signis
 libenter tractet, vel de ijs rebus qua-
 tur, vnde spes aliqua est honoris de-
 manæ laudis. Si ambiat dignitates ma-
 iores & honoratiores, si tuas virtutes
 sui generis nobilitatem, & alia præ-
 cet: Si optat alios in ea persuasione
 se, vt existiment ipsum, non volentem
 te, sed necessitate aliorum que imponit
 ad fastigium alicuius dignitatis
 eum, ac proinde credant eum esse
 milem, alijsque multis virtutibus
 natum, quæ foris non appareant. Si
 operibus bonis alijsque actionibus
 de dignis præstandis, quæ nouit in

MORTIF. VOLVNT. 328

minū oculos incurfura, magnū ſtu-
dium adhibeat, vt rectè & ſine cuius-
quam querela vel calumnia fiant; que
verò ſecreta facit, ſoli diuino cōſpectui
nota, non tantum ſtudium in ijs cum
omni perfectione exercendis ponat.
Vt ſi, cum diuinum officium publicè
dicendum eſt, aut paruulæ orationes
vocaleſ recitandæ, ſit valdè deuotus:
ſi verò priuatim, diſtractus & incom-
poſitus. ſi, quoties in præſentia aliorū
ab eo petitur elemoſyna, aut aliud ca-
ritatis opus, promptiſſimè porrigat; ſi
clam, nullo præſente, nihil vel parum
communicet. Si domi obres leuiſſi-
mas ita accèdatur; publiè verò obres
grauiores iracundiam comprimat, ne
ſubiectus paſſionibus videatur. Con-
tra quoque, ſi negligat bona opera præ-
ſtare, vt ieiunare, carnem caſtigare, æ-
gris ſeruire, aliq; caritatis opera exerce-
re, ne videatur ab hominibus, non
quòd metuat ſanctus ab hominibus
reputari, ſed ne exiſtimetur vanæ glo-
riæ captandæ cauſa illa feciſſe.

ALIVS eiufdem amoris proprii
effectus eſt, metuere, ne parui apud alios
reſtimemur: magnā diligentiam adhi-

§ 4 II. PARS TRACTATVS.

adhibere in procurandis proprijs com-
modis, facultatibus augēdis, & hono-
ribus consequendis; contra verò, ne-
gligenter agere in salute animæ & glo-
ria diuina promouenda. Multum tem-
poris consumere in concinnandis ve-
stibus, & componendo cubiculos; cui-
guumq; spacium faciendo examini
conscientiæ, & Rosatio lectitando re-
linquere. Aduigilare vt famuli do-
mus, & liberi summo mane lectis se
procipiant, & ne minimum quidem
tēporis punctulū ad quæstum facien-
dum negligant: nihil autē laborat,
vt sacrificium Missæ tempore audiam,
vt confessionem peccatorum faciam,
doctrinā Christianā addiscā, & diui-
na mandata præstent. Operā dare, vt
redditus, & census Annui exactè per-
soluantur, & negligere vt famulorum
salaria, & debita cōtracta suo tēpore re-
stituātur. Omnē lapidē mouere, vt æ-
quē ab externis ac à domesticis ho-
nor sibi magn⁹ cū magna submissioe
deferatur, & parui facere, si exiguis ho-
nor præstetur: Deo, imò iuramentis, blas-
phemijs, murmuratiōibus, detractio-
nibus, & alijs peccatis indies offenda-
tur

DE MORTIF. VOLVNT. 327

tur. Si omnē industriā collocet, vt supellex domestica & quicquid in ædib⁹ obiectū est oculis carnis, bellè oiteat, sit mētia lauta, & palato grata, parū verò curet animā esse purā à vitijs, & virtutib⁹ humilitatis, māsuetudinis, alijsq̄ue ornatā, atq̄ ita cōpositā, vt diuinis oculis placeat. Si in multis pijs operibus exercere se negligat, ne ab alijs irrideatur, aut detrimētū aliquod patiatur, maximè si erant opera lege aliqua diuina vel humana imperata. Si singulari amore aliquem prosequatur, cuius cōsuetudine in magnas animi distractiones & perturbationes incidat, contristetur autē, si eius familiaritate seui nequeat. Hi omnes, alijsq̄e id genus, sunt affectus inordinati ex amore proprio profecti, quibus homo in suis rebus præcipuè seipsum & non Deum quærit. Sed iam videbimus, quemadmodum sint cum sua radice mortificandi & subiugandi.

CAPVT. II.

Qua ratione mortificandus sit amor proprius, cum affectibus ex eo ortis.

Sc-

SERVVS Dei ad mortificandum
 amore in proprium in rebus ad ho-
 norem spectantibus, debet eū tan-
 tū honorem optare & acceptare, quo
 se vel alios credat posse reddi melio-
 res, vel quem non potest sine iusta cau-
 sa repudiare. Quod si honor ad nihil
 horum necessarius sit, aut proficit, ce-
 petendus vel quærendus non est, et
 in illo aucupando homo non nisi pro-
 prium commodum finis loco spectare
 possit. Pugnandum autem est con-
 tra huius generis amorem exercitio
 contrariorum, ut si quando occasio
 offerat defectus naturales cum aliquo
 pudore patefaciendi, patefacere non
 reformidet: noxas quoque in quarum
 ignorantia vel incuria lapsus est, modo
 scādalu absit, & periculū anime, nō ca-
 let, instar eorū qui fastu & arrogantiā
 medi suas laudes effutiant coram vi-
 lijs, quando nulla etiam se offert occa-
 sio: id verò in animo propositum lu-
 beat, talis apud homines haberi, quā-
 lis sit apud Deum, & in humilitate fi-
 cere progressum, extirpata superbia.
 Item si, quæ opera bona præstare pos-
 sit clam, ea non faciat publicè circa se
 cessat.

DE MORTIF. VOLVNT. 327

cessitatem: sed nec dona & charisma-
ta diuinitus accepta cuiquam aperiat,
nisi Patri spirituali, quem in salute a-
nimæ curanda elegit. Quod si quædã
opera bona nõ ita secre: è fieri possint,
quin in aliorum notitiam ventiant, ea
vana gloria, vel calumniarum metu
prætermittat, sed in omnibus tantum
quærat Dei gloriam, suamque salutem,
& gaudeat in corde, quod a nonnullis
irrideantur. Si ob aliquem defectum
arguatur, aut bonum eius opus in ma-
lam partem trahatur, si scandalum, dã-
numque omne spirituale absit, si-
lento se tueatur, non excuset, nec pur-
get. Sic mortificandus est amor pro-
prius circa honorem. Sed quia magni
momenti est mortificatio huius affe-
ctus, nonnulla maioris declarationis
causa adiungemus.

IN rebus ad vitæ conseruationem,
cura nũe corporis & fortunarum per-
tinentibus seruus Dei amoris proprii
mortificandi causa non debet vel expe-
tere vel admittere superuacanea, &
quæ tantum ad voluptatem concilian-
dam seruiant, sed quæ sunt necessaria. *orat. 22 de*
Quod docuit alicubi B. BASILIUS. *Cor anima.*
pori.

328 II. PARS TRACTATVS.

poti, inquit, seruiendum non est, nisi
necessitas postulet Et rationem addit,
quia si molliter tractetur, bonis animi
viam præcludit. Et quia in rebus ne-
cessarijs fallere nos potest amor pro-
prius, vt vel inordinato affectu, vel
peruerso sine illas vsurpemus, amorẽ
proprium coercere inter eos limites
debemus, vt ex parte nostra carere ve-
limus voluptate & gustu quem præ-
bent, modò sit res licita & honesta. Lo-
quor de rebus ad vitam necessarijs vt
cibo, potu, vestitu, somno, honestate
creatione, alijsque similibus, quæ quia
inclinationi nostræ sunt conformes
voluptatem quandam habent annexam,
qua si homo ex parte sua carere
cupiat, multum apud Deum mereri
potest. Quod fit, quando homo in cor-
de suo dicit: si possem sine vlla volup-
tate necessitati succurrere, ob Dei amo-
rem, & ad imitandam Christi crucem
libenter facerem. Itaque amor pro-
prias mortificatur, quando rebus ne-
cessarijs, neque affectu neque sine in-
ordinato vtimur, sed tantum vt natu-
rali necessitati, diuinæq; ordinationi
quæ est, vt vtamur creaturis ad corporis

DE MORTIF. VOLVNT. 329

ris nostri sustentationem, faciamus satis.

Vt autem rectius intelligamus, quo fine res necessarias usurpare debeamus, ad mortificandum amorem proprium, cum mandandaque merita (quæ res est maximi ponderis) observandū est, inter opera, quæ ad gloriam Dei à nobis præstantur, quædam suapte natura esse bona, & sancta, vt orare, quod est opus religionis: elemosynam pauperi dare, quod est opus caritatis, debita restituere, præceptis parentum obsequi & superiorum, quæ sunt opera iustitiæ, vel virtutum. In his operibus, vt bona sint, & vt in gratia existens illis aliquid mereatur, non opus est alium propositum esse finem quàm ipsa habent. Itaque si seruus dei in horum operum exercitio, non apponat prauum finem, vel hominibus placendi, vel nomen & famam aucupandi, sed tantū ea præstet, quia sūt præcepta vel consulta in noua lege à Deo, vel quia per se sūt opera bona, iā verè illis promereri potest vitam æternam.

VERVM est, ea præstantiora maiorisque meriti fore, si actuali cōsideratione

9° II. PARS TRACTATVS

172. q. 27. a. tione ad Dei gloriam referantur, vt
3. q. 4. 2. hoc magis ei placeamus: tamen id ne-
sent d. 40. cessarium non est: satis enim est ad ea
93. a. 5. b. præstanda moueri, quia bona sunt,
38 q. 1. a. 1. & in lege diuina approbata, ac vtz
ad 4. Ca- ternæ, ampliorisque gratiæ in iustis
set. 12. q. meritoria. Nam vt affirmat D. THO-
114. a. 3. MAS Aquinas, & cum eo Theologi om-
nes, ratioque naturalis euincit, vt o-
pus aliquod sit meritorium, sufficit si
natura sua bonum sit, si finem bonū
cuiusque virtuti præstitutum habe-
at, si non affectum circumstantijs vi-
tiosis, & exerceatur ab homine existen-
te in gratia & caritate, qua Deum dili-
gat super omnia. Cuius doctrinæ illa
causa est, quia omne opus bonum nul-
lo vitioso fine inquinatum ex se re-
dit in Deum, ac maximè, quia illa vo-
luntas, qua iustus Deum sibi propo-
nit tanquam vltimum finem, serioq;
constituit illi seruire, & in omnibus
placere, omnia opera bona quasi secū
trahit, vt recta intentione fiant. itaque
quia illa ex tam bono fonte & radice
prodeunt, certū est omnia virtualiter
vt Theologi loquuntur, referri in Deū,
esseque vitæ æternæ meritoria. Quæ
10

DE MORTIF. VOLVNT. 321

res magno solatio est pijs & iustis, eos
que vehemēter inflamat, ut iugi
honorū operū exercitationi se dedant.
Iam verò alia seruorum Dei ope-
ra sunt, quæ sua natura nec bona
nec mala sunt, & idē vocantur
adiaphora, vel indifferentia, ut
edere, bibere, dormire, ambulare,
rudere, ciuilia officia tractare, liberos e-
ducare, emere, vedere, ædificare. Hæc
& id genus alia innumera opera, in
quibus magna temporis & vitæ hu-
manæ pars consumitur, ut bona sint,
iustoque valeant ad promerendam vi-
tam æternam, suæ naturæ relinquen-
da non sunt, sed aliquo fine bono ex-
ornāda. ut si seruus Dei ea faciat, quia
Deus voluit ea fieri, vel quia ad vi-
tam humanam sunt necessaria, vel
quia ad bonum aliquem finem condu-
cunt, vel etiam quia ratio humana di-
ctat facienda. Quod si ea præstet, nul-
lo horum finium proposito, tum à so-
lo amore proprio oriuntur, commodi-
tantum sui studioso, ac proinde nul-
lam vim merendi apud Deum habēt.
sino verò ob dictos fines, vel alium cu-
iusvis virtutis faciat, ut quia parentes
vel

vel superiores ita mandant, quod est obedientia, vel ut solatium aliquod praestet proximo, quod est caritatis tunc illa alioquin adiphora, efficiuntur bona, & in eo qui existit in gratia, teste S. Thoma, alijsq; Theologis, vitae aeternae meritoria.

12. q. 18. a. H si ita constitutis, ut intelligatur
9. 2. sent. d. quando amor proprius mortificandus
40. q. 5 a 1. sit in dictis operibus ad vitam humane
de malo. q. nam necessarijs, animaduertendū est
2. 2. 5. hac mortificatione opus nō esse, cui
ita sūt necessaria, ut sine detrimento
mitti non queāt: sed tantū cum cura
damnū aliquod delectari possunt, quā
nō sint superflua, cuiusmodi sunt co-
porū recreationes quaedā, varia sum-
ptuū ministeria, adium orationis
victus vestitusq; comoda, quae cum
iacitura minui possunt. Sed & mortifica-
tioni aliquā dō locus est quādo diuina
ordinatione etiā valde necessaria sub-
trahuntur, cōformādo suā voluntatē
diuinae exēplo, lob, & di. edo. sic nos
Domini benedictū. Ut v. rō homo pro
suadeat sibi, ita esse faciendū, debet
los mētis ad se reflectere, & penitentia
expēdere, quātū malorū ex vno tempore

DE MORTIF. VOLVNT. 339

prio profectū sit, quomodo omnium
peccatorū ante hac cōtra Deū cōmissio-
rū fons fuerit & seminariū. Et quē ad-
modū homo sceleratus nō modō per-
sequitur hostē, à quo iniuria affectus est,
sed etiā eius parētē, à quo genitus est:
sic amator virtutis, nō solum debet o-
disse, & è medio tollere peccatum, à
quo occisus est, verū etiam persecui
& mortificare amorem proprium,
qui fons est & origo omnium peccato-
rum commissorum, quo fonte semel
sublato, longius absit ab occasione de-
inceps delinquendi. Illud quoque sci-
re debet, quò plus amorem proprium
mortificāri, hoc Deum liberaliorē fo-
re in diuino amore illi cōmunicando:
idcirco enim filius Dei in hunc m un-
dum venit, factus homo, & pro homi-
ne passus, vt ignem caelestem secum
deferret, eum que in cordibus nostris
accēderet. Et quia amoris diuini ignis
repugnat igni amoris proprii: quo ho-
mo maiores progressus faciet expugnā-
do cum diuina gratia amo: ē propriū,
expurgādo per mortificationē animū
ab eius sordibus: hoc De' magis magis
q; indies sua diuini amoris & gratiæ
dona pretiosissima cumulabit. CA-

Luc. 12.

Aug. 1. 23.
9. 36.

11. PARS TRACTATUS
CAPUT III.

Quid sit propria voluntas. & quomodo
moriificanda sit.

VOLUNTAS propria ab amore proprio dicitur, sicut a genere species, & à parte ipsius nomine enim amoris proprii omnis affectus & motus inordinatam sentientis, quam rationalis partem, quibus homo seipsum quaerit, continentur. Voluntas vero propria duntaxat comprehendit actiones & commotiones partis intelligentis, quibus se non Deus homo quaerit, tanquam propriam finem. Quod usu venit homini quatenus cupiditate in rem quaerit, quam nullo virtutis fine praestituta tur, sed tantum facit, quia ita colligitur.

De qua voluntate B. BERNARDUS in sermone 3. de resurrectione. Lepra, inquit, nimis viscosa propria voluntas est, quae peritiosior, quam magis interior. Voluntatem dico propriam, quae non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum: quatenus quod volumus non ad honorem Dei, sed ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes pro-

DE MORTIF. VOLVNT. 399

eere Deo, & prodesse fratribus, sed satis-
facere proprijs motibus animorum. Nul-
la opera bona ex hoc proprio amore
facta sunt grata Deo, quia recto fine
destituta sunt, vti declarat propheta
ISAIAS, quando populus obmurmurans
quererebatur, dicens: Quare ieiunamus,
& non aspexisti: humili animus
animas nostras, & nescisti? Et respon-
dit Dominus. Ecce in die ieiunij vestri
inuenitur voluntas vestra, quasi dice-
ret, non habuistis propositum in ieiunij
rectum finem, nempe mee volun-
tati parendi, sed inordinatos fines ex
propria voluntate ortos. In quæ verba
B. BERNARDVS. Ego, inquit, non solum
de ieiunio, sed de silentio, de vigilijs, de
oratione, de lectione, de opere manuum,
postremo de omni obseruatione mona-
chi, vbi inuenitur voluntas sua in ea, &
non obedientia magistri sui id ipsum len-
tio. Et paulò post exclamat. Græde ma-
li propria voluntas, qua fit, vt bona tua
tibi non bona sint, quia nihil omnino quod
propria inquinatū sit voluntate gustabis
Christus. Nec solū huius mali causa est
propria voluntas, sed multorum alio-
rum inde manantium; sicut enim ef-
ficat,

Isa. 58.

Serm. 61. in
Caus.

ficat, ut opera nostra Deo gratia non sint, sic etiam ut transeant innoxia, ob qua digni reddimur pena. Nam cum tenetur prestare opera ad obsequendum voluntati diuinae, non prestare nisi ut obsequatur suae: qua in re ipsam facit Deo, ut nota uit idem sanctus dicens.

Serm. 3. de resurg.

Voluntas propria quod futurum Deo minimum maiestatis impugnet, nulli est, & timeant serui propria voluntatem. Primo namque, seipsum subtrahit & dicitur eius dominatus, cui tanquam alicui seruire iure debuerat, dum agitur sua. Hac aduersus Deum iniquitas exercens est, & guerram emulorum. Quid enim adit, & ut punitur praeter propriam voluntatem? Cuius voluntas propria, & inferna natura.

Hac omnia BERNARDVS, qui optime intellexit, quam perniciofa res sit propria uoluntas, quam aequa mala ex ea dicuntur.

VERVM omnibus grauioribus peccatis ex propria uoluntate natis, & quae penitentia expianda sunt, declarabimus tantum affectum inordinatos, occultos, & quosdam uicia, quae ex ea oriuntur, & quae tenentur cupiditate cognoscendae rerum curiosarum, ut historiarum, uita hominibus acta, & rerum futurarum.

DE MORTIF. VOLUNT. 177

de fit vt homo se dedat lectio[n]ib[us] libr[um]
vanissimor[um], iunera inutilia faciat ad
huiusmodi spectanda. Superstitios[us]
quoque commentis sortium, caelestiu[m]
aspectu[m], chiromat[i]a, & alijs huiusm[od]i
di ad indagandos fortuitos euentus v[er]
tat[ur]. Deu[m] de amare contentiones & li
tes, nec discedere ab illis nisi par[te] vi
ctoria: non subscere se aliorum impe
tio, non ferre aliorum monita, nolle le
gibus vllis ad officiu[m] cōpelli. In omni
bus rebus venari cōmoda propria, nul
li parere labori in ijs, quae cum qua
sup[er]uacuo cōiuncta sunt, in cōmu
nibus verò vtilitatibus procurandis a
gere languidi[us]: cogitationibus om
nem impartiri licentiam, vt ferantur
quocunq[ue] libido impulerit: alios in
suā sententiā & voluntatē trahere, vt
faciant quid, quādo, & vbi ipse volue
rit, nec quidē in licitis rebus aliorū vo
luntati se accommodare. Consuetudi
nē & amicitia[m] colere cū quibuscūq[ue], non
profectus causa, sed quia ex eorū con
uersatione capiunt voluptatem. Copiā
rerū omniū ad amare, nihil tamen
alijs dare vel cōmodare, ne aliquid de
nostra commoditate detrahatur. Nihil
vllē

338 II. PARS TRACTATUS

velle sibi negari, importuneque petita
extorquere. Nulla in domo vel loco
diu morari, sed nulla necessitate facere
& data opera, quia liber, aliò commu-
grare. Si rei alicuius cupido in mente
veniat, non expendere an conveniat
eam exequi, sed innox excogitare me-
dia quibus illa ad effectum deducatur.
Si eius auxilium in exercendo caritate
opere postuletur, vel si à Superiore
dem impetretur, exclusa omni delibe-
ratione, possitne facere, necne, repetere
se excusare. & onus in alios rejicere.
Velle sibi promptissimam ab inferioribus
obedientiam imperari, & ab aliis
qualibus in consultis prestari, non
gloriam dei, aut utilitatem illorum,
sed tantum quia ita visum est. Et
alijs contradicere in ijs quae palato
sapiunt, nullius autem contradictione
& obloquia ferre.

Hi, alijque similes sunt propriae vo-
luntatis affectus, in quibus homo
que Dei gloriam, nec animae suae salu-
tem, aliumve virtutis finem ante oculos
obiectum habet, sed tantum labo-
rat, ut suae voluntati satisfaciat. Quae
efficitur, ut opera inde nata sint in
diano

DE MORTIF. VOLVNT. 339

ordinata & Deo ingrata, nam vt S GRB *In. 1. Reg. 6. 15.*
GORIVS scribit, qui propriam volunta-
tem sectantur, sepe arbitrantur opera
sua grata esse. Deo, & tamen ab eo,
licet grandia sint & præclara, minimè
approbantur.

CAPVT III.

Quemadmodum mortificanda sit pro-
pria voluntas cum suis inordinatis
affectionibus, vt curiositate, fa-
miliaritate nimia, alijsq;
huiusmodi.

AFFECTIONES prauæ, quas
supradiximus oriri ex volun-
tate propria, in hunc modum
mortificandæ sunt. Curiositas com-
prehendendam artium, historiarum
& fabularum mortificatur, si apud a-
nimum nostrum constituamus nulli
rei cognoscendæ operam dare, quàm
quæ status & officij quod gerimus le-
gibus congruat & ad maiorem Dei
gloriam, proximique salutem procu-
randam proficit. Sic loquitur S. Paulus.
Dico, inquiens, per gratiam, qua data
est mihi, omnibus, qui sunt intra vos: *Rom. 12.*

non plus sapere . quam oportet sapere .
sed sapere ad sobrietatem . hoc est , e
moderatione , quam ratio postulat , nō
arrogare sibi nimium , sed humiliter
de se sentire , non inuestigare quæstio-
nes curiosas , sed fidei , bonorumq; mo-
rū documēta , vt exponit B. Anselmus .

CYRIOUSITAS inquirendi in vitam
alterius mortificanda est deinde lo-
las virtutes & pia opera proximorum
cognoscendi , non autem defectus , ni-
si quos ex officio , vel ex caritate con-
gere possimus alia siquidem indaga-
re noxium est . iste S. Gregorio , cum
ait . Graue curiositas est vitium , qua-
dam cuiuslibet mentem ad inuestiga-
dam vitam proximi extrinsecus auertit
sæpe et sua vitima absolvit , vt aliquid
sciens se nesciat : Et curiositas minus qua-
so peritus fuerit alieni meritis tanto
et ignarus sui . Curiositas vero cognoscendi
quædam res occulta , vel futura contingenti-
bona vel mala , quæ indocti vocant bo-
nam vel malam fortunā , mortifica-
da est studio magno non cognoscendi
vel scrutandi alia , quā diuini litterarum
patefacta , & fructuosa sint ad præfata
legē diuinā , ac peccata cauēda . In hoc
omni curiositate nō solum , est inordi-

hom. 36. in
Euang.

DE MORTIF. VOLVNT. 341

natio, sed periculum ne quis fallatur à
dæmone, qui curiosis huiusmodi reb⁹
se immiscere cōsuevit, quæadmodum
Ecclesia nos cōmonet in quodā decre
to his verbis. *His portētis per diabolū*
fallaciā illudatur curiositas humana.
quādo id impudēter appetit scire, quod
nulla ratione cōpetit eis inuestigare. Hac
potestas immūdis spūs ib⁹ deo datur. vs
peruersos sibi aptat, hoc est prauos homi
nes seducat. Certē sācti voluerūt seruū
dei tā alienū esse à curiositatis vitio, vt
S. Dorothevs inter alia documenta
grauissima virtutum amarioribus da
ta, tradat & hoc, vt quoties donū vel
cubiculū amici ingressus fuerit, nullo
modo curiosus sit in cōsiderandis &
scrutādis rebus, quæ in eo reperiuntur.

AFFECTIO contendendi vel rix
andi mortificanda est, non solum quā
do causam nullam habet licet inten
dendi alteri, sed etiā quādo habet: ita
quæ cū bis serūe rationem iustitiæ suæ
causæ reddiderit, aduersarius verò in
iustē repugnet, taceat potius, quàm li
cem prosequatur, & vinci malit, quàm
vincere. Sic faciet actū magnæ caritatis
cū proximo, sublatos scilicet cōniū rixatū

Q 4

& altercationum, quæ inde oriri poterant, fomēto. Humilitatis quoque exemplum non exiguum dabit, quod vinci potius, quàm vincere studuerit: imò & caritatis in Deum, quòd hoc factò omnia bella, quæ nasci poterant, refecārit. Quam ob causam dicit sapiens: separa te à contentionibus, & peccata euades. Huius exemplum dedit

Ecc. 28.

hom. 36. in

Euan.

B. GREGORIUS, qui cum sententiam suam de quodam Euangelij argumento exposuisset, mox subiicit, si quis contrarium sentiat, se salua fidei veritate se potius velle alienæ sententiæ subscribere, quàm cum aliquo contendere. Hoc monitum de mortificanda propria voluntate in contentionibus tantquam magni momenti commendat

In vita

spir. c. 3.

S. Vincentius Ferrerius: in rebus humanis, inquit, etiam si contra omnem rationem, quis tibi litem moueat, non tuam, sed illius sequere voluntatem: maioris enim pretij est iacturam fidei re rei temporalis, quàm tranquillitatis cordis perdere, quæ perditur alteri repugnando. Quod si de re spirituali sit, etiam si tibi tua causa videatur prauis, stantior & sanior, non tua, sed alterius

DE MORTIF. VOLVNT. 948

rius obsequare voluntati, nec plus fieri poterit circa peccatum, quia ex contentione maiorem iacturam facies humilitatis & internæ pacis, quàm utilitatem capies ex defensione partis favoris.

CÆTERVM, quādo qui tecum de re aliqua cōtrouersia habet, persuadere tibi volūt aliquod malū, vel quod impediatur spiritale profectū, vel maiorem Dei gloriam, etiamsi ei neque credere debeas, neque parere, non tamen debes cum illo contentionem prosequi, vel animo ex cruciari, sed omni studio ex parte tua adhibito, negotium totū Deo committere. Ac nōnis, Deum nūquam id permissurum, si tibi non foret conducibile, experientiaque ipsa discēs, impedimentum, quod in cursu pietatis tibi obijere suo litigandi desiderio voluere, cessurum in vberiorum animæ tuæ profectum, ac ad finē & scopum, quō collimasti, melius & facilius peruenturum.

Hæc omnia monet S. Vincentius, accurateque docet, quemadmodum propria voluntas mortificanda sit in liti *cap 31.*
quæ de te copiosius infra agemus.

Q 5 VO.

VOLUNTAS præterea mortificanda
 est, voluntati maiorem & superiorem
 fideliter obsequendo, & gubernatio-
 nem eorum in omnibus rebus optan-
 do. In rebus quoque multis non sibi
 subijcēdo æqualibus & inferioribus,
 ut monet S. PETRVS, *Subiecti, inquit, &*
scite omni humane creaturæ propriam Deo
 quod sanè est opus magnæ humilitatis
 & subiectionis. Mortificanda item
 est in multis rebus quas rogatur, in
 consilijs quoque, quæ a iis aliorum
 sententijs, agitur in omnibus com-
 munitatis nostris posthabitis, id est in
 rebus, quod ad maiorem Dei gloriam
 & salutem nostram & proximi
 morum saltem videatur. Mortificanda
 est & imaginatio, vel phantasia, per
 hęc ad rerum diuinarum contemplationem,
 & ad maiorem Dei gloriam & salutem
 Ad retinendam autem caritatem & a-
 micitiam vnionem mortificanda est
 natura, ut se in rebus licitis conformare
 & conetur in omnibus. Familiari-
 ter amicitia & consuetudines, quæ
 cessare non solum, & seruiunt caritati
 viles, & inuicem las, omnino tollendæ
 soluendæ sunt, quia animum maiorem

1. Pet. 2.

DE MORTIF. VOLVNT. 30

in modum lædunt & distrahunt.

IMPRIMIS autē ijs qui in Cōgregatio-
nemulcorū viuunt cauendū est, nā si
sec^{us} fiat, colloquia fr̄e de reo^{rum} vanis &
inutilib^{us}, nō autē de spiritualib^{us} & di-
uinis instituuntur, crebre incidit ob-
murmuratōnes cōtra superiores & ali-
os, arcana multa, quę silentio premēda
erūt, nullo fructu padūtur. & alia non
parua damna animis inferuntur. Hec
documentū reliquit & BASILIUS. Qui,
inquit, viuunt in cōmuni viatorum vel *serm. 2. de*
fœminarum cœtu, nō plus vnum quā *inst. mon.*
alterum diligāt, non cum hoc potius,
quā cum illo cōuertentur: cum enim
ęqualem omnibus debeamus charita-
tem, quādo peculiare illę familiarita-
tes incūtur, violatur iustitia. qui enim
maiori amore prosequitur vnū, quā
aliū, declarat se alios nō amare periclitē
Deinde multe ex priuatis illis amicitii-
j & congressibus nascuntur suspicio-
nes & inuidiæ. Quare profus extermin-
nande sunt. Neq; inde consequetur,
si equaliter omnes amādi sint, aiquid
deactum in honore maiorum & su-
periorum: nam, sicut in membris cor-
poris accidit, licet equaliter omni-
bus

Q. 6

bus compatiatur, totumq; corpus
ad quod s. curandum inclinamus, in-
men nō idēdō honorem suum prima-
rijs, magisq; necesse s. detrahimus,
sic in societate multorum, licet equi-
liter omnibus amoris officia detra-
mus, non idēdō suum honorem &
venerationem negamus maioribus &
dignioribus. Hec omnia B. BASTI-
VS, qui magna verborū exaggeratione
hanc doctrinam virget, pro monastica
& cenobitica vitæ institutione ac ser-
uatione.

DENIQ; seruo Dei incumbit cogita-
re eandem voluntatem suam in rebus
quis omnibus rebus similibus & in
prorsus, vt paratus sit suo solatio & in-
luptate priuari, vt consoletur & robo-
ret alios: vt commodis suis aliquid de-
trahat, quo possit providere aliorum
inopie, vt liberalis sit in largiendo, &
non importunus in petendo, vt aliorum
lapsus & imperfectiones moderate se-
rat, sicut vellet ferri suas: ac denique
non ante aliquid tenet aut aggredie-
tur, quàm in trutinâ iudicij expende-
rit, quid facere conueniat, ac tandem
faciat, non quod propriæ voluntati, quæ

DE MORTIF. VOLVNT. 347

ducit ad perditionem, sed quod volun-
tati diuinæ, quæ sanctificat & saluat a-
nimas nostras, responderit.

CAPVT. V.

*Quam vile, magniq; momenti sit ex-
ercitium mortificandi propriam
voluntatem.*

QVAMVIS omnis mortificatio
admodum vilis sit & salutaris
vt qua nobis conciliamus
Deum, imitamur CHRISTVM domi-
num, animamq; varijs virtutum or-
namentis, vt diximus, expolimus; ta-
mē propria voluntatis mortificatio-
ni nihil est antefertendum, siue fructū
spiritualem, siue necessitatem specta-
mus. Nam licet prauæ carnis inclina-
tiones, tentationesq; dæmonis &
mundi sint fons & radix peccatorum,
tamen nisi consensus propriæ volun-
tatis accesserit, veri peccati rationem
non habet. Quare primaria & propria
peccati radix, cui resecandæ mortifica-
tionis cultellus applicandus est, est vo-
luntas propria. Sic probant & docue-
runt Patres. CASSIANVS enim ita lo-
quitur. *Multa experimentis edocti Pa-*

*lib. 4. de
instit. c. 8.*

Q7.

tres

tres tradunt monachum. Et maxime in
 necres ne voluptatem quidem concupis-
 centia sua refrenare posse, nisi prius mor-
 tificare per obedientiam suas didicerint
 voluntates. Ideoq; pronunciant nullatenus
 sua prevalere vel iram, vel tristitiam,
 vel spiritum fornicationis extinguere,
 sed nec humilitatem cordis veram nisi
 cum fratribus unitatem perpetuam,
 nec firmam diuturnamq; posse retinere
 concordiam: sed nec in canonicis quidem
 diutius permanere eum, qui prius volun-
 tates suas didicerit superare. Hæc scrip-
 sit Cassianus, de his, qui sunt sub alio-
 rum obediencia. Qui vero non sunt sub
 obediencia aliorum, & tamē yncerte de-
 derāt seruire Deo, cordisq; puritatem
 tueri, illi sibi imperare debet, & propo-
 sitiones animi sui ad examina reuocare,
 & cōtraria cōtrarijs pellere. Vt ex
 causa: Venit cuius a desiderium honoris
 cum officio suscipiendi, pallium elegans
 superadi, ad eundem publicum spectaculum
 uiniū nobile frequenda: ilico secum
 expendit, sitne corpori vel an magis
 tate, desiderio parere, si non sit, recusat
 nit fatius esse desiderio non satisfacere.
 In mentem incidit commemorare.

DE MORTIF. VOLVNT. 349

corā alijs res cū laude gestas vel à se, vel
à maiorib⁹, loquitur dicit de rebus sub
limibus & reconditis, vt nomen & fa-
mam aliquam apud alios colligar, &
aduertens non esse necessarium, tacet.
Capitur cupiditate cognoscenda-
rum rerum nouarū ex varijs regioni-
bus, & videns rem esse magis curio-
sam, quam vtilem, repudiat. Denit dif-
ficultatem, si primus salutare debeat
condicione inferiorem, vel à quo leſus
est; si inuisendus sit homo abiectus &
inops, si agri cura habenda, si cibis
sumendus cum quibusdam, qui nau-
scam motum videantur, & tamen vbi
collegit se, vincens seipsum, facit.
Hoc modo, qui nulli subiectus est,
mortificare potest voluntatem pro-
prium, particepsque sit omnium me-
ritorum ac fructuum spiritaliū, quos
gignit mortificatio, nec non paulatim
radicibus euellit omnium peccatorum
fontem & pertingit ad perfectionem
abnegationis sui tā ope rā Christo in
Euāgelio laudatē, vt obseruauit S. VIN-
CENTIUS, dū scribit. Abnegare seipsum, *In vita*
& Christum quā esse in omnibus reb⁹, *Spiru. c. 2.*
mortificare & subijere propria voluntate.
Lk

20 II. PARS TRACTAVS

EST quidem difficile, licet salutare, mortificare carnem ieiunij, dicitur plinis, alijque asperioribus partibus, verum longe difficilius, atque etiam vtilius est mortificare, etiam si nulla corporis afflictio accedat, propriam voluntatem, vt S. GREGORIUS pronuntiat. Quid, inquit, est humana mens, si angustius, quam voluntas propria frangere? de qua fractione veritatis cit. Intrate per angustam portam, et vobis tradit esse sublimis meriti propriam voluntatem submittere carnem, quam corpus magnis ieiunijs affligite. Confirmat hanc doctrinam S. DOROTHÆVS, dum scribit discipulis suis, ut sic hanc præcipuam exercitationem fuisset, vt crebrius frangeret propriam voluntatem, nam cum aliquid illi adferrent ad vsum quotidianum necessarium, diligenterque & nitidè confectum, imperabat, vt alij potius, quam sibi traderent. Si advertebat superuacuum affici ad librum, vel cultellum, quærebatur in curandis agris, mandabat, ne amplius eo vteretur, si quid scilicet habebatur cognitione dignum, sine sermone, non solum cum dimittebat. In his omnibus

lib. 32 mor. c. 23.

lib. 6 in Reg libros 6. 15.

Dorothe. serm. 1.

DE MORTIF. VOLUNT. 3319

bus Dorotheus promptè obediebat, patienterque cum silentio omnia perferrebat, ac intra quinquennium ad tantam virtutis perfectionem peruenit, ut post mortem conspectus sit inter religionis illius sanctos ad magnam euectus gloriam. Mirabantur alij monachi, Dorotheum tam breui tempore ad tantum virtutis fastigium conscendisse, cum tamen ob corporis debilitatem, in sustinendis ieiunijs, vigilijs alijsque asperitatibus longè inferior esset reliquis. veràm rogatus de ea re, respondit, se omnem operam & studium posuisse in mortificanda iugiter propria voluntate, eaque voluntati superiorum conformanda.

O quam ingentes opes animæ in hoc mortificationis propriæ voluntatis serinio delitescunt! o quam præsentis & efficax antidotum est breui tempore magnos faciendi progressus, pacemque & tranquillitatem animi perpetuam comparandi, ac imprimis concordiam & vnionem cum omnibus? Quod idem Dorotheus in hanc sententiam exponere pergit. Si volumus, inquiens, frui perfectâ libertate spiri-
tus,

tus, exerceamus nos in cohibendis proprijs cupiditatibus, auxilioq; diuino nixi in verę pietatis studio conuinciemus, vt rerum omnium terrenarum amorem facile exuamus, veram serenãq; conscientię quietem acquiramus, tantamq; in aduersis tolerantiam animi fortitudinem, vt sine ulla perturbatione, libenterq; de manu dei omnia quę euenire possunt, accipiamus, eò quod nulla res equę homini conciliat, ac mortificatio proprię voluntatis. Hucusq; ille sanctus, qui viã dei eximie illustratus, experientiaq; edoctus probe intelligebat efficaciam huius exercitationis.

ILLVD VERO, quod beneficio mortificatione proprię voluntatis precipue queritur, est cõformitas nostre voluntatis cum diuina, nihil enim impedit nos ab explenda dei voluntate, nisi voluntas propria, quare hac per mortificationem subacta, anima ab omnibus impuris affectibus, quibus res caduca sectabatur, & suis cõmodis inhiabat expurgatur, atq; directò & purè in omnibus querit Deum, sãctissimãq; eius voluntatem. In quem sensum dicitur

DE MORTIF. VOLVNT. 353

AVGVSTINVS. Nutrimētū caritatis est Lib. 23. q. 36.
imminutio cupiditatis, id est, inordina-
ti aff. Etus erga res temporales. Perfe-
ctio vero caritatis, nulla cupiditas. Hęc
enim imminutio fit per mortificatio-
ne proprię voluntatis. O dulcissimos
fructus, o premia admiranda, eorum
quibus voluntati dominantur. Hęc
sunt cęlestia promissa a Christo per
Dioannem data, dum ait. Vincēti da-
bōdere de ligno vitę, quod est in para-
diso Dei mei. Fructus ligni vitę qui est
Christus in medio Ecclēsię existens, est
divinus amor, quo animę sustentatur
& delectatur. Et rursū dicit, Vincēti da-
bō māna absconditū. Hoc māna est bea-
ta pax & tranquillitas cōsciētię, qua fru-
untur omnes, qui strenuē mortifica-
tioni student.

CAPVT VI.

De inordinatione propria voluntatis cir-
ca honores et laudes humanas et quę
magno beneficio a Deo afficiantur
quihic vitio me-
dentur.

INTER omnes affectus proprię vo-
luntatis, perniciosissim⁹ est honoris
& humanę glorię, atq; idcirco sua
gula.

Roman. lib.
de remed.
vit. c. 5.

gulari studio per mortificationē cōpi-
 mēdus est. Quoniā enim anima huma-
 na tāta dignitatis est & nobilitatis, co-
 ditaq; ad perfruēdū summa aeternae fel-
 citatis gloria, idcirco vt naturali sua cu-
 piditati quadatenus faciat satis, & in
 omnibus rebus aucupatur honore
 ampliorem, & locum excellorem. Vt
 de quando secundum doctrinā cae-
 lestis institutionem non desigat affe-
 ctum omnem in gloria caelesti, quā
 post hanc vitam expectamus, cōmitem
 conuertit ad venandos honores huius
 mundi caducos & fluxos, & de
 de causa hae honoris terreni cupidi-
 tas sic intumescit in haeret mortalium pe-
 storibus, vt quotquot eam vel
 Christianae vel gratiae diuinae operam
 mortificauerunt, aliud non videntur
 quærere & insectari, nisi honores. Vt
 de Ethnicis Poeta quidam cecinit
Omnes mortales sese laudari exoptant,
 quae verba considerans B. Augusti-
 nus, notat illum ita locutum, quia
 in se & alijs expertus fuerat. Tanta
 nim cupiditate honorum & ambicio-
 ne erant gentiles accensi, vt nullos ho-
 mores, nulla vitae discrimina ad eos eos
 sequerentur.

Ennius.

Aug. l. 13.

De Trinit.

cap. 3.

MORTIF VOLVNT. 339

sequendos refugerent. Id idem Au- *In Psal. 1183*
gustinus testatur alibi. Propter amorē, *conc. 120.*
in quibus laudis humana multa mag-
na fecerūt, qui magni in hoc saeculo no-
minati sunt, multūq; laudati in ciui-
tatibus gentium, quarentes non apud
Deum sed apud homines gloriam, &
propter hanc, velut prudenter, fortiter,
temperanter, iusteq; viuantes, ad quam
peruenientes perceperunt mercedē suā, *Lib. 5. de*
vani vanam. Agens verò sigillatim a *ciuit. c. 12.*
libi de Romanis, qui in virtutum stu-
dio ceteras gentes superauerunt. Ve-
teres, inquit, primi q; Romani gloriā ar-
dentissime dilexerūt, propter hanc viuere
voluerūt, pro hac et mori nō dubitave-
rūt ceteras cupiditates huius uniusq; gentis
cupiditate, praeferūt. Tāq; hac honorū
ambitione excecati erāt, vt tāquā vir-
tutem Reipublicae necessariam & fru-
tuosam reputarent: quare & opera ta-
li fine facta, inter virtutum opera re-
censebant, ita enim testatur idem B. *Ibid. c. 13.*
Augustinus. Non solum in quibus, hu-
ic vitio non resistebant, verum etiam id
excitandum & accendendum esse cen-
sebant, putantes hoc vtile esse Reipub.
Putabant ergo vtile esse factum &
super-

78. II. PARS TRACTATUS

sup rbā, omnium criminum hostem
& virtutum omnium hostem capite
lem. Vnde sequebatur, vt quæ doctri-
na Christi loco antidoti haberi ad
tirpādam superbiam, vt fugā honorum
laudumq; humanarum, contentum
rum & illusionum cum gaudio
rāōā, eam illi loco magna stulticia
berent, & Euangeliū, in quo
& exemplo hæc prædicantur, rem
dicarent dementissimam.

CAETERVM, i, quibus diuina
ce Deus oculos illustrat, inde claris-
simum testimonium pro fidei Chri-
stianæ veritate sumunt, præsertim
seurè cerneret pestilentissimam
perbiā, (quod nō modo virtutes
nes excindebat, sed etiā mortales
lia horrēda fragilia pertrahere
tatem, eiusq; radi em, insatiabilem
norū appetitū, splendore fidei Chri-
stianæ discuti & condemnari, atq; ue-
stacillimis congruentissimis
dijs sanari, efficiendo homines
bis humillimos, omniumq; laudum
humanarum contemptores, & soli
gloriæ diuinæ zelatores. Id infir-
S: Paulus, cum ait. Verbum crucis

DE MORTIF. VOLVNT. 3,7

perditionis existimatā stultitiā ijs veid̄ *1. Cor. 1.*
qui salvi sūt virtutē Dei ac sapiētiā. *1 Tim. 3.*
Gloriæ siquidem humanæ amatori-
bus opprobriū crucis, & quod Deo hoc
medio mundū voluerit ab exitio æter-
no vindicare, ingens quædam stulti-
tia visā est. Ijs veid̄, quibus cælestis
gratia illuxit, iniuriæ & contumeliæ
crucis visæ sunt infinitæ. Dei sapien-
tiæ ac potētis indices, eò quod illæ
solæ valent ad reprimendam mun-
di superbiam, vanumque honorum
temporalium amorem. *1. Cor. 1. 2.*
AFFECTIONES inordinatæ ex hono-
rum cupiditate profuentes, sunt am-
bire dignitates, optare imperare & do-
minari alijs, aucupari nomen, famam
& existimationē magnam apud om-
nes, res suas verbis efferre immodicè,
per ostentationē, alijsq; inculcare qui-
bus a iuræ & gratiæ donis reliquis pre-
luceat mortalib; tæctare eloquentiā in
publicis hominum cōuentib; ut cum
acclamatione applaudatur, excitare o-
pera æterna in terris, ut laudes cele-
brentur in secula, errata lapsusque
suos vel defendere, vel centē, quoad fie-
ri potest, obiregere; & si contingat ea-
pate.

§ II. PARS TRACTATVS:

patet fieri, laborare vt homines intelligant non necessitate coactum, sed sponte ex humilitate se ea detexisse: optant vt dum honoribus cupide inhiat, tamen existiment eum nec optare nec aucupari illos. Velle impense diligere maioribus, & timeri à minoribus: estimare omnes actiones suas esse laude dignas, & ab omni querela ac reprehensione immunes. expetere vt omnines credant eum progeniem ducere nobilissimis maioribus, abundantiam natis & amicis generis & virtutis splendore clarissimis, se multum coram hominibus fultum posse, illosque sui respectum magna multa agere. Hi, aliquando miles sunt affectus inordinati, quia cunctur ex propria hominis voluntate, & magnoperè mortificationis beneficio indigent.

CAPVT VII.

Qua ratione mortificandi sint officii propria voluntatis, dum quis concupatur honorem & laudes humanas.

ETSI nonnunquam vsuueniat, velicet homo possit & exoptare & acceptare honores laudisque humanas, nō sui solandi, vel comparandæ apud homines existimationis causa, sed quia ita expedire videtur ad ipsius aliorumque profectum & salutem; quo fine & cauterium ferro candenti corpori inurimus, vel medicinam aliam vsurpamus ad recuperandam sanitatem: nihilominus, sicut ad reserandas alias prauas inclinationes, & inordinatas appetitiones, non modo abstinemus ab illicitis & vetitis, sed etiam licitis (quod sacræ scripturæ sanctorumque Patrum testimonijs probauimus) sic etiam mortificare debemus inordinatam cupiditatem honorum, eo que magis, quò occultius in intimis animi recessibus hæret, ac difficilius expugnari potest.

AD mortificandum exseindendumque igitur hunc appetitum, primum necesse est vt apud animum nostrum certò constituamus, deinceps nolle inhiare dignitatibus, prælaturis, alijsque officijs, quæ onus alijs imperandi habent coniunctum, & si ab alijs obtrudan-

R dan-

dantur, tergiuersemur, nec accepto-
 mus, nisi vel autoritas Maiorum, quo-
 bus obsecundare fas sit, interueniat
 vel si ex Sapientum iudicio lege cari-
 tatis ad id obstringamur. Sed & de-
 namus non concedere ad aliū quo-
 uis sublimiorem statum, etiam si gu-
 bernandi alios curā annexam nō ha-
 beat, nisi secus consulant Patres spiri-
 tuales, qui perspectam habent conlo-
 quatiam nostram, existimentque sine
 periculo salutis nostræ ad maiore glori-
 riam Dei cessurum, si talem dignita-
 tem non renuamus. Immo in omni-
 bus alijs rebus cum fama & celebra-
 te hominis coniunctis, ianuam cordis
 nostri ocludere debemus, ne eas con-
 cupiscamus, vel nobis procuremus, nisi
 si vera necessitas, aut vberior anima
 nostræ aliorūq; profectus, & diuine gra-
 tiaz amplificatio ad id obligare vide-
 tur: ū autē ea de causa amplexi fueri-
 mus, toto peccatore optemus, quod ad
 nos attinet, nullū honore suscepto ma-
 neri cōgruentē nobis deferri. Ita mo-
 net S. AVGVSTINVS. *vbi fuerint, in qua
 carnaliū voluptatū illecebra superat, in qua
 sanēdum est, ne surrepat, atq; succedat*

Lib. 83. q.
 26.

DE MORTIF. VOLUNT. 351

cupiditas placēdi hominibus, aut per aliqua facta mirabilia, aut per difficilem cōmētiā, siue patientiā, aut per aliquā largitionem, aut nomine sciētia vel eloquētia; In eo genere est & cupiditas honoris, cōtra qua omnia doceatur, quā sit pudentū eis placere v. l. e, quos nō la imitari. Aut enim boni nō sūt, & nihil magis est à malis laudari: aut boni sunt, & oportet imitari. Sed qui boni sunt, virtute boni sūt, virtus autē nō appetit quod in aliorū hominū potestate est. Qui ergō imitatur bonos, nullius hominis appetit laudē. Si autē placere hominibus idē vult, ut eis pro sis, ad diligendū Deū, nō iā hoc, sed aliud cupis. Et alio in loco scribit, Tādē quisq; est, Deo smilior, quā dē ab hac immūditia mūdiior, id est, cupiditate honoris. *Qua in hac vita, etsi nō Lib. 5. de sūūus eradicatur ex corde, quia etiā cin. c. 14. benē proficīentes animos tētare non cessat, saltē cupiditas gloria superetur dilectione iustitia.* Hęc omnia Augustinus: quibus verbis indicat, hominem Christianū cōuenienter legi diuinę esse obligatū omnē inordinatū amorem glorię, laudūq; humanarū mortificare. *In reg. S. BASILIVS quęstione posita, breu. q. 10.*
R. 2. pos.

possi ne homo Christianus aspirat
ad honores ? responder, mandatum
Domini esse, vt honoremus alios: ve
titum autem esse, ne honorari ipsi ve
limus, eò quòd idem Dominus eò de
causa reprehenderit pharisæos.

Ican. 5.

*modo, inquit, vos potestis credere,
qui gloriam ab inuicem accipitis, & in
viam, quæ à solo Deo est, non queritis.*
Ex quibus verbis colligitur, si tan
noxium est oblatos honores libenter
suscipere, quàm periculosum sit eos
oblatos quærere. Et alibi dicit. Quia

In consil.

monast.

625.

cælo cupit honorum operum merito
dem recipere, non solum non debet
inhiare honoribus humanis, verum
etiam oblatos repudiare, ne gloria par
ta in terris, imminuat vel tollat veram
gloriam in cælis. Quocirca, qui quæ
virtutis amore tenetur, sedulo cauet
ne nimis cupidè gloriam huius facu
sceterur, & alijs velit anteferrè.

MORTIFICARI adhuc debet ille im
modicus honorum appetitus, eligendo
& acceptando ea, quæ opinione ho
minum minus sunt honorifica, & pe
dorè aliquem injicere possunt, si mo
do licitè, & sine iactura salutis fieri possunt.

DE MORTIF. VOLVNT. 369

at, ut esset, assumere nomen vel officium in speciem vilius, honorifica officia deriuare in alios, virtutes bonaque opera sua, cum scandalum abest, occultare, & apud familiares dissimulare, omnibus in rebus concursum, applausumque hominum defugere, quando fieri potest sine cultus diuini iactura: potius operam suam & opes conferre in adiuuandis operibus bonis, quam vendicant autores alienos, quam aliquid facere nomine suo; non purgare se de lapsibus suis, optareque ab alijs corrigi & humiliari. Quando ab ipso, vel ipsius consilio praeclarum aliquod opus designatum fuerit, nulli, nisi necessitas ita postulet, commemorare. Si in aliorum comitatu munus aliquod sustinendum sit, eligere, quod minus videtur honorificum. si quae ampliorum conciliant laudem & nomen apud homines, ea commendare alijs, contentum esse labore & utilitate negotij quod gestum est, ad maiorem Dei gloriam, etiam si de ipso nulla mentio fiat. Haec mortificatio, si diuina gratia adsit, est antidotum procul dubio praefatissimum contra immodicam

R 3

eam

S. Bonav.

ep. 25.

Isaias

Abbat. in

bibl. sacra.

orat. 27.

cam honorum laudumq; humanarū
 cupiditatē. Hoc inculeant vulgare &
 notæ Sanctorum sententiæ, ut illa: *De-*
ma nesciri, & pro nihilo reputari. Delu-
 deriū alijs imperandi tāquā pestē
 mæ fuge. Cui convenit, quod S. *Vic-*
centius scripsit; desiderū ascendēdi
 altiora, quocunq; colore caritatis pre-
 textatur, cauterio mortificationis, tan-
 quā draconis infernalis caput, in prin-
 cipio esse resecandum.

RATIONES verò, quæ mouere
 debeāt ad vsurpādū hoc mortificatio-
 nis exercitiū, nō desūt, Vna est. Quæ
 hominē Christianū, debere cōgruē
 rationi & prudētiz in cultu pietatis
 ligere quod melius & securius est, con-
 uiaq; obstacula & quæ discrimen
 quod saluti afferre possūt, defugere
 verò indubitatū est in omnibus dig-
 nitatibus, Prælatiis, alijsq; officijs
 magno honore hominūq; appaui-
 iūctis, ingētia esse errorū lapsūq; pe-
 cula, & rationēq; vindicandi hono-
 laudūque humanarū captādarum
 vehemētissimā. Hæc rationē affi-
 GREGORIUS, cū ait *Christus idcirco*
carne apparuit, ut nō solū nos per

Pastor. p. 1.

03.

DE MORTIF. VOLVNT. 365

nem redimeret, verū etiam per cōversa Ioan. 6.
tionē doceret, exemplū se sequētibus pra
bens, rex fieri noluit: ad crucis verò pati
bulū spontē peruenit, oblatā gloriā cul
minis fugit, panā probrosa mortis ap
petijt, ut membra eius videlicet disco
rent fauores mūdi fugere, terrores mini
mē timere, pro veritate aduersa dilige
re, prospera formidādo declinare: quia
Egestas saepe per timorē cor inquināt, et
illa per dolorē purgant. In istis saepe an
teacta bona depereūt: in illis autē longi
quorū tēporis admissa tergentur. Nam
plerunq; aduersitatis magisterio sub dis
ciplina cor premitur: quod si ad regimi
niū culmē eruperit, in elatione protinus
vsu gloriæ permutatur. Sic Saul, qui in
dignum se prius considerans, fugerat,
mox ut regni gubernacula suscepit, in
muit: honorari namq; coram populo cra
pueus, dum reprehendi publicē noluit,
ipsum, qui in regem se unxerat, abscō
dit: sic David auctoris sui iudicio penē in
cunctis actibus placens, mox ut pressu
ra pondere caruit, in tumorem vulneris
erupit factusq; est in morte. Vrie cru
delis: erigidus, qui in appetitu famina
fuit eneruiter fluxus. Hucusque

R 4

Gre

cap. 6.

Gregorius. Vnde concludit non multo post, seruum dei licet donis contententibus ad alios regendos instructus sit, tamen eò vsque debere excedere hoc culmen fugere, donec a superiore imperetur: coq; imperante non debere amplius esse pertinacè. Et addit: Dum B. Paulus ait, Qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, nomine boni operis, non honoris Episcopalis, sed labores eius & sudores intelligi; & quia id temporis offerre se ad Episcopatum, erat offerre se ad martyrium. Quod autem ad prædicationis officium attinet, in quod uariè non est tantum honoris aut periculi, ac in prælatura, ait: cum Iſaias Domino offerret ad prædicandum non antè aggressum iter, quàm uisione diuina manu Seraphin purgatus esset, hoc est, habilis ad tale munus gerendum redditus. Quia uero difficius est cognoscere, quis sit purgatus, securius quoq; est prædicationis officium fugere, donec superioris iussu ad uocemur. Hæc omnia Gregorius

ALTERA ratio, quæ hanc doctrinam persuadecat, est experiètia propria in beatis

DE MORT. F. VOLVNT. 369

becillitatis. Videt enim homo, se etiã
in statu infimo ab omnibus negotijs
& honorum periculis libero, non face
re satis omnibus legibus diuinis & hu
manis, sæpeque per infirmitatem in
varias culpas relabi, siue apertas, siue
occultas: quare necesse temerarius sit
qui hæc agno'cēs in se, offerat se ad sta
tū viæ sublimiore, in quo crebriores
sūt occasiones errandi, & maiora ob ma
iore obligationem pericula, atque im
punitas ad dignitatem cum cura alios
gubernandi coniunctā. De qua Conc.
Tridentinum pronunciat, eam onus
esse etiam caelestibus virtutibus, ange
licisq; humeris formidandum; quip
pe cuius muneratā arduum sit explē
re, vt opus sit pectus omni virtutum
præstantissimarum genere esse obar
matum. Vnde B. BERNARDVS lumine *Serm. 2. in*
diuino & experientia quotidiana e- *Cant.*
doctus scribit. Verè paucos esse, qui a
lios regant cum profectu, & paucos
res, qui eum humilitate. Eandem ra
tionem tradit B. GREGORIUS. Si, in qui *In 1. lib.*
ens, homines sancti, licet Dei manda *reg. c. 10.*
to essent vocati, tamen reformidant
gubernationem aliorum suscipere,
R 2
quare

quantæ culpæ erit offerre se sponte
illam? & nouis obligationibus se
tare ad curandam aliorum salu
qui vix iuffi. it ad curandam suam
Et alibi dicit. Esto, gubernationis
nus graue fit, maius tamen esse hono
ris, eo quod accipere honorem & no
se effere, sed illud aspernari, res
ardua fit & exotica, vt facilius intell
gi, quàm verbis exprimi queat: cet
imbecillis & imperfectis videtur im
possibile dare locum honori pro sub
ditorum fructu, & non animo ex illis
Et quia homines à Deo electi timen
ne ei displiceant, idcirco fugiunt, quo
ad fas est, officium Prælati. Hæc GIL
GORIYS, qui vocat impossibile
quod erat admodum difficile & rari
apud homines.

Ob has, aliasque rationes graui
mas comone faciunt nos S. Patres, mag
no studio in nobis coercendum esse
honorum & dignitatum appetitum
licet inter honores varij existant gra
dus, & in vno quàm in alio maior
delinquendi occasio. Sermo, inquit

lib 10. et n
fess c. 38.

VGVS TINVS, ore procedens, & factus
qua innotescunt hominibus, habet

DE MORTIF. VOLVNT. 369

nem periculo sissimam ab amore laudis, qui ad privatam quandam excellentiã contrahere emendicata suffragia tētat, cum à me in me arguitur, eo ipso quo arguitur. Et sape homo de ipso vana gloria contemptu gloriatur, ideoq; non iam de ipso gloria contemptu gloriatur.

CAPVT VIII.

Sanctorum exemplis confirmatur mortificandam esse honorum cupiditatem fugienda ex parte suã officia honorifica. Et oneri gulor-
nãdi obnoxia.

QUOD Sancti verbis docuerunt, hoc, vt fidelissimi Christi ministri, confirmarunt operibus: & sicut in eo genere cōsenserunt in doctrina, sic & in vita: & idcirco omnes dignitatum & Prælaturarum, alioq; officiorum honorificorum culmen defugerunt: nec antè amplecti voluerunt, quàm ex maiorum mādato, vel populorum importunitate, vel maxima necessitate coniecturã fecissent eã esse Dei voluntatē. Vnde B. Gregorius *In lib. reg. m.* homines electos, quoad possunt, e 11.
R o fugere

fugere officium Prælatuæ, quando
autem à Deo ordinati sunt non posse
se abscondere. Et quamvis penè innumeris
exemplis res hæc explicari possit,
nos tamen paucis, ijsque selectis
contenti erimus, è quibus facile & meli-
orum spiritus dignoscatur.

*in eius
vita.*

Ac primum quidem sit ipsius GABRIELIS
PAPÆ iam nominati, ut liquet
factis ab eo demonstratum, quod docu-
erit verbo. Nam, teste Ioanne Dia-
cono, electus in summum Pontificem
à Romano clero efficaces ad impera-
torem Mauritium litteras dedit, ob-
testans eum enixè, ne electioni consentiret:
ementitoque habitu urbe egressus
in sylvis & cauernis terræ, ne reperiri
posset se abdidit; sed columnæ reg-
næ indicio proditis dignitatem ac-
ceptare coactus est. S. AMBROSIVS Me-
diolanensium iudex communi cleri
& populi approbatione electus in Episcopum,
ut eos ab hac voluntate deduceret,
è tribunali diram detorquendis
reus sententiam tulit, ut a quo cruci-
delictor haberetur. deinde nocte intem-
pesta ex urbe elapsus, licet Ticinum
versus iter intendisset, tamen mane
ad

*S. Paulinus
in eius vi-
ta.*

DE MORTIF. VOLVNT. 371

discussis tenebris deprehendit miracu-
lo sese effecante portam, qua Mediola-
no effugerat. S. MARTINVS, auctore Sul-
pitio, tantoperè ab Episcopatu abhor-
rebat, vt ne quid è S. Hilarij persuasio-
ne Diaconatum suscipere voluerit. cõ-
tra suam deinde voluntatem euectus
ad Episcopatum, cum Episcopi qui-
dam, qui ad eum consecrandum con-
uenerant, vilitate personæ & habitus
offensi, eius electionem improbarent,
& indignum tam sublimi loco iudi-
carent, ille vehementer gauisus est, il-
losq; Episcopos maiori amore prose-
cutus.

*In eius vi-
ta.*

S. IOANNES Chrysoctomus tanto stu-
dio fugiebat honores & laudes, vt fla-
giosus homo nullus tantoperè labo-
ret in celandis suis sceleribus, quãtũ
ille laborabat in occultandis suis vir-
tutibus, & rebus cum laude & gloria
gestis. Cum autem animaduerneret, si-
bi, quãdũ inter homines viueret, ob
virtutis & doctrinæ præstãtiam mag-
nos deferri honores, õfugit in solitu-
dinem, in qua rerum diuinarum con-
templationi vacans tamdiu perman-
sit, donec graui morbo coactus est re-
dirc in

*Metaphr. in
vita.*

R 7 dirt in

dicte in urbem. Deinde reuic gradum
Sacerdotij, donec Flavianus Episcopus
diuina reuelatione edoctus de
lunca, in qua se abdiderat, extractus
in sacerdotem consecrauit. Antiochus
quoque arte doloque pio euocatus
Cōstātinopolim pertractus est & archiepis-
copus eiusdem urbis cōstitutus.

*Ep. 148. ad
Valer.*

S. AVGVSTINVS item tanta sollicitu-
dine & cura honores respuit, maximè
sacerdotij & Episcopatus, ut cognita
morte Episcopi fugeret ex urbe illa, ne
eligeretur: cum autem degeret in Episco-
pato Hipponensi sub Episcopo Valeriano,
vi pertractus est ad sacerdotium, licet
ipse, cum fugæ locus non restaret
postulante scilicet populo, & Valeriano
antistite vigente, tãdem cōsensisset
cum tanto animi dolore, ut cum ordi-
naretur totus perfunderetur lacrymis.

*Epiph. ep.
ad Ioan.*

*Episc. Ma-
rian,
in eius
vita.
Vega in
h. stor. S.
Hieron.*

S. HIERONYMVS, tã diligenter & libenter
omnibus honoribus, eorumque capiti-
dorum occasionibus, resistit, ut hiero-
nimo, tamen ministeria sacerdotum
suo monasterio exercere reformidat.
Sic ut S. Epiphanius, cum monachi
erentur de penuria sacerdotum, Hiero-
nymum qui ex humilitate sua
Episcopus

DE MORTIF VOLVNT. 378

atione sacerdotij abstinerebat, Paulinia-
rum minorein S Hieronymi fratrem
decreuerit sacerdotio initiate. Et quia
ille quoque hanc dignitatem deprecabatur,
opus fuit vtilium ordinare, & ne tempore
ordinationis diuini nominis reuerentiam
inuocaret, os illi obturare, donec ordinatio
perfecta esset.

Leon Iustinian. in vita eius

S. NICOLAUS ad effugiendum honores de-
sertis Patris, vbi notus erat Myraam
abijt, vt ibi ignotus delitescere posset
& inglorius. Sed Deus diuinitus antistitibus
ibidem pro eligendo Episcopo congregatis
patefecit, vt eligerent qui summo diluculo
primus Ecclesiam ingrederetur, nomine
Nicolaus: qui vt vidit diuina voluntate
se electam, acquieuit.

Scripsit in Ianuario

S. FULGENTIVS contra voluntatem suam
in Aphrica praefectus cuidam monasterio,
intelligens securius esse parere, quam imperare
alij, fuga elapsus est, & clam omnibus secessit
in caenobium pauperimum, quod in mediam
in insula quadam extabat, omnino solatio
humano destitutum: sed inde, ostra magna
vi extractus est & ad Episcopatum Rupensem
promouus.

S. A. M. M. O.

*Pallad. in
hist. Lau-
siaca.*

S. AMMONIVS Eremita, cum ante
maduerteret se per vim capient dunt
ad gubernacula Ecclesiastica gubernationis in vrbe quadam, diuino, vt creditur, instinctu motus, autem sibi profecidit, & sic manus eorum euasit.

*Cypr. in
vita.*

S. CAESARIVS magna sapientia & pietate vir ad Episcopale dignitate postulat, aufugit, & in certis monumentis, ne inueniri posset, tam diu delituit, donec diuina reuelatione profectus inde extraheretur, & ad Aretalem sem Ecclesiam, licet inuitus, promoueretur.

*Surius in
Novemb.*

S. EDMUNDVS, licet ab omnibus in Anglia, ipsoque Pontifice Romano Gregorio nono dignissimus Archiepiscopatu Cantuariensi iudicatus, non prius consensit, quam auctoritate Pontificis summi sub pena lethalis peccati imperatum esset, vt susciperet, cogente suscepto palam protestatus est, se non fuisse suscepturum, nisi obligatus fuisset sub pena Deum offendendi.

In eius vita.

S. ANTONINVS huius diuini humanique excultus Archiepiscopatum Florentinum ab EVGENIO II. acceptum repudiavit, omniaque media adhibuit

DE MORTIF. VOLVNT. 375

adhibuit vt Papam ab hac voluntate abduceret. Verum Papa omnibus rationibus eius neglectis sub pœna excommunicationis illi imperavit, vt susciperet, sed nec tunc, nisi quæstione discussa ab omnibus litteratis, quod teneretur consentire, in sententia Papæ concessit, tot lacrymis profusis, vt & circumstantes ad lacrymas prouocauit.

S. MAZACHIAS Archiepiscopatum *S. Bernⁱⁿ eius vita.* non prius acceptauit, quam Episcopi congregati ei cõminarentur anathema, ni pareret. Omnem enim locum excelsum & sublimem velut animæ præcipitium fugiebat, teste S. Bernardo.

S. BERNARDVS in Remorum & Lingonensium antistitem, atque etiam in *Surius in Augusto.* Mediolanensium Archiepiscopũ nominatus, omni studio & conatu se purguit, & onus excussit: impetrarat enim à Deo, ne mādato aliquo sub peccato mortali obligante ad id adigi posset.

S. THOMAS Aquinas, cum Cle- *Sur. in Mart.* mens IV. Papa Archiepiscopatum Neapolitanum ei detulisset, tot rationibus

bus suam Sanctitatem ab hac volumina te reuocauit, vt nec illum, nec alium illi deinceps offerret.

*Sur. in
Iulio.*

S. GOAR honorum operū meritis, miraculorumq; gloria clarus à Fræco rege sigiberto vgebatur, vt Archiepiscopatu Treuirensē susciperet, illerō cum se purgasset, videretq; regis animum flecti nō posse, multis lacrimis inducias petijt orādi, diuinam voluntatē ea de re consulendi. Rex vnginti dies indulxit, ille verō à Deo puit liberari à dignitate, & imperatō ac in decimum vsq; annum deinceps lecto affixus vsq; ad mortē decessit potius eligens infirmitatem, quā dignitatem. Quam animi submissiōne multis miraculis Deus illustrauit.

*Vega in
hist. S. His-
pan.*

Beatus Ferdināus de Talauera Granatensis Archiepiscopus multa scientiā & eruditione cōspicu⁹, à Rege adscitus ad Salmāticēsis Episcopatus fastigiū, multis vijs & rationib; se excusauit. Scripsere Reges ad sūmū Pontificē & capta vrbe Granatēsi eū Archiepiscopatu Granatēsi ornare voluerunt, sed, quo adpotuit diu tergierfatus, verū cū ob instātiā regū nō posset

DE MORTIF. VOLVNT. 277

Episcopatus oblatos excutere, maluit
Granatensem, vtpote pluribus labori-
bus & ærumnis obnoxium, amplecti.
Et quamuis antè sèper plurimum ab-
horuisset à Prælaturis, tamen quãpri-
mum experientia quotidiana edoctus
clarius cognouit earum difficultates
& discrimina: cõsuebat dicere, se cape-
re nõ posse, quo modo homo ratione
& prudentia præditus tantum onus,
quod tantã vitæ perfectionẽ postulet,
spõ: è optare & acceptare possit. Hæc
ergò vota, hæc studia fuere sanctorum
hominum, fugere omnibus modis
honores & dignitates.

Iam verò nõ solum hunc zelum de-
mõstrãrunt in declinãdis magnis dig-
nitatibus Episcopatum, in quibus la-
bor, periculumq; maius est, sed etiam
in monasteriorum præfecturis. Vbi, li-
cet nõ appareret iã grande periculum,
tamẽ quia illæ quoq; cu honore & cu-
ra animarũ cõiuncte erant, iustissimas
causas prætexere poterãt, cur se inido-
neos fateretur, atque etiã, quibus mo-
dis fas esset defugerent & renuerent.

PINVSIVS sanctissimus & venerabilis Abbas, ne suo præficeretur mo-
naste- *Cassian. l. 4. c. 30.*

nasterio, cōfugit ad Tabennosiatum
cænobium longè illo districtius, ibi
maluit esse hortulani famulus, quam
in suo Prælatus.

*Surius in
Decemb.*

S. MARCELLVS diuina iuxta ac ho-
mana sapientia instructus, tanto stu-
dio fugit monasticam Præfecturam
totque vijs ac rationibus à se repul-
sit, vt tandem voto sit potitus; tanto
gaudio officium omnium in cæno-
bio vilissimum recepit, vt petuente
eo per omnem vitam perdurare. His
quilibet prudens æstimare potest, quæ
rectè faciunt, qui suæ infirmitatis gra-
ui, non aspirant ad gubernationem
briorum; postquam sancti tanto lu-
mine à Deo illustrati tantoque spira-
tore ad vincendas tentationes ma-
niti, hoc onus refugerunt. Si cæci
vel alius exigua videndi facultate pe-
ditus, post initam cum fido & per-
duce viam admodum strictam, sed
peditam & præcipitijs plenam, tan-
toque ducem suum deserat, nonne in
tum vitæ deserimen se conijcit?
omnes viam cæli inuenimus, angu-
stam & strictam, multis oculis que
tationum periculis horrentem: angu-
stam & strictam, multis oculis que

Matth. 7.

cedunt nos duces viae Sancti, qui, ut
sunt lumine diuino illustrati, pericula
viae ostendant. Cum ergo hi tam peri-
tici duces declinet à via cupiditatis ho-
norum & dignitatum, nos veid illis
desertis in eam vltro nos. ingeramus,
quid aliud agimus, quam quod sapien-
tiores videri volumus sanctis, & ma-
nifestum salutis periculum adire?

CAPVT. IX.

*Sanctorum exemplis declarantur mo-
dia, quibus mortificanda est propria
voluntas quoad honores tempo-
rales, qui ob donum prae-
santae & eruditionem
alicui deferun-
tur.*

QUAMVIS ferè omnium maxi-
mum periculum & damnum
animae nostrae sit in nimia dig-
nitate, officiorumque, quibus alijs
imperandum est, cupiditate; tamè
in alijs quoque honoribus expetendis
nec damnum, nec periculum omne
abest. Quare opere pretium faciemus,
& expendamus, quibus medijs sancti
affe-

180 II. PARS TRACTATVS

affectionem illā mortificāint. Officiū in Ecclesia Dei valdē honorificū est, Verbum Dei prædicare, quod si fiat cum magno hominum cōcursu & applausu, magnum cōcionatorū pendet periculum lapsus, ne dum aliorum salutem quærit dicendo, suā peccat applausu illo gaudendo. de quo periculo S. GREGORIUS in moralibus scribit, nos sæpè assumere munus prædicandi alijs, & dum auditoribus prodesse volumus, propria laudis amare nos defædare: sicut enim latro per diuerticula irruens, sæpè occidit viam rectā via progredientem: ita honoris proprii illecebra sæpè insulsa cōcionatori aliquin rectā tendenti, hoc est, salutem aliorum quærenti: vnde fit vt in vno eodemq; opere initium à virtute sumatur, finis verò reddat vitiosus. Quod etiam crebrò accidit cōcionatoribus, nempe vt prædicationis initium quidem videatur laudabile, quatenus voluntate quadam imperfecta conantur prodesse hominibus, sed re ipsa intentio & scopus prædicantium aliò feratur. Nonnumquam etiam, licet nō auçpentur laudes

E. g. mor.

6. 3.

DE MORTIF. VOLVNT. 581

hominum & famam, imò cōtemnāts.
tamen id nō faciunt ex vera animi sub-
missione, qua seip̄os despiciāt, indig-
nosque honore æstiment, sed ex ar-
cana quadam elatione, qua plus æ quo-
sibi fidere solent, aliosq; cōtemnere.
Hæc ferè B. GREGORIUS, qui vti opti-
mus vitæ spiritualis magister, accura-
tè detegit vulnera, quæ in hoc officio
esse solēt, vt curationē corū addiscam⁹.

MEDIVM VERÒ, quod sancti vsurpā-
runt ad mortificandum honorem in
hoc officio, erat, data opera sæpè in ijs
locis concionari, vbi parum essent gra-
ti, aut vbi exiguus erat populi concur-
sus. Sāctus OTTO Bambergensis Epi-
scopus, quamuis apud suos in magna
hominum existimatione esset, sic vt
totus clerus populusq; illum aliundè
venientē cum canticis & hymnis sol-
lemniter in urbem receperit: tamen de-
serta diocesi sua contulit se in Pome-
raniam ad annunciandū Euangeliū
infidelibus, à quibus licet deterrimè
haberetur, & luto aliquādò sordidare-
tur, sūm̄misq; oneraretur iniurijs, ille
tamen à prædicatione nō cessavit, hu-
militatisq; & patientiæ exēplo præ-
dara.

*Savinus. in
Julio.*

dura pectora gentis tandem ad fidem traduxit.

Sur. in. Iu. no.

B. NORTBERTVS, Coloniensis & Xanthenensis quondam canonicus, postea vero Ordinis Praemonstratensis institutor, cum concionator esse celeberrimus (quem S. Bernardus vocat fistulam calicem) tamen neglectis vrbibus malebat verba facere in vicis & pagis, nec minus paucis, quam multis, pauperibus quam diuitibus rusticis quam nobilibus, operam suam praestabat.

Theodor. in eius vita lib. 4. c. 10.

S. DOMINICVS, sanctitate & sapientia clatus, ac propter admirabilem fructum, quem concionibus in locis dis animabus colligebat, admodum carus in Tolosano Episcopatu, tamen maluit aliud se conferre, nempe Carca sonam, vbi non solum non afficiebantur homines ad eius conciones, verum etiam tiam eum persequebantur & iridebant. Arogatus aliquando, cur id faceret, respondit. Quia Tolosae me honorant, Carcaffonae vero mihi mihi contradicunt.

Beda in eius vita.

S. CVTBERTVS, sanctitatis miraculorumque fama celebris in

DE MORTIF. VOLVNT. 383

montanis, locisque solitarijs & horridis, quò nulli prorsus concionatores recitabant, multos dies libentissimè verbum Dei annunciabat.

S. FRANCISCVS pro sapientia & gratia quam à Deo ad prædicandum acceperat, cum à multis libentissimè, nec sine ingenti fructu adiretur in oppidis, tamen crebrò conferebat se ad loca vilia, vbi à paucis audiebatur. Atque hoc est vnum medium, quo Sancti vsi sunt in mortificando appetitu honoris, qui decerpi potest ex officio prædicationis.

In eius vita.

Ad mortificandum verò honorem, quem poterant consequi ex opinione sapientiæ, nonnulli conati sunt eam cælare, donec Deus patefaceret.

S. THOMAS Aquinas, sublimi præditus ingenio, & diuina æquè ac humana instructus sapientiâ, tantum studium in ea occultanda posuit, vt prope iuge silentium tardissimi ingenij haberetur, & per conuitium à sodalibus suis bos mutus appellaretur, nec an te sapientiam suam, disputando in scholis prælegendoq; prodidit quàm à Superioribus exactum fuisset.

Scribitur in Martio.

S. AN

*Ser. in
Iunio.*

S. ANTONIVS de Padua, cum esset eloquentissimus, doctissimusq; ac singulari prædicatione ornatus, ac singulari in S. Francisci ordine sic thesaurum hunc celavit, ut pro vili & indocto fratre haberetur, atq; ad infima culinæ, veredorumq; cubitulum ministeria detraheretur. Multoq; tempore in hac functione tam abiecta perduravit, donec Deus cuidam superiori inspiravit, ut imponeret illi manus prædicandi in trivulvio: tunc enim, ut obedientiæ faceret, sitis, prædicavit, & donum, quo præditus erat, patefecit. Non formidabant sancti illi, ne proximo fructum aliquem spiritualem detraherent, si aut sapientiam suam occultarent, aut æque patetis ac multis verbum vitæ annuncierent. Probè siquidem nõ at, caritatè per seclã, in ijs quæ ad animã attingit, impetere à seipsis, atq; idcirco existimabat Deo gratius esse honoris cupiditatem mortificare dãdo operã humilitati, & cõ. èptui sui, quã iuvando alios huius spiritualis fructus iacturã facere. Quinquã & hoc ipso studio plus cõmodat poterãt proximo: quò enim p̃i manus res in virtute progressus fecerãt; hoc a hoc quoq; poterãt sibi reddere simi-

DE MORTIF. VOLVNT. 389

lores. Et res ipsa docuit tales cōcionatores & pluribus à Deo beneficijs suis se diuinitus instructos, ac potētiores fuisse in Ecclesia ad cōuertēdos peccatores.

ALIVD quoq; mediū vsurpārūt sãcti ad mortif. andã honorū appetitionē, nēpē, vt exerceēt se in officijs humilibus & abiectis, vilibusque perōnis ministrarent.

S. MALACHIUS post susceptum Archiepiscopatum, vilia monasterij officia retere nō dubitauit, vt coco ministrādo, & mēse in seruiendo, & rēpore mēse in tuclino legēdo, aliaq; id genus.

S. BONAVENTURA uē, licet opinione hominū doct̄issimus, tamē nō refugibat abiectissima quæque monasterij officia siue culing siue mensæ, siue enedæ domus obire, sic vt opus fuerit in hoc genere ardorē rēperare.

S. ANTONIVS iam factus Archiepiscopus suis famulis in seruibat, aliaque officia domestica subibar.

EST & aliud mediū efficacius, quo sancti vfi fuēre, amplecti scilicet, quæzere contemptum sui, aut ea quæ obire, ob quæ homines ab

s. i. hos

TVS.
effet clo
ac singu
exillens
arū hunc
fratre ha
verredo
ia decur
hac suu
it, donec
uit, vt im
di in trich
z faceret
quo prez
nidabant
m aliq
at sapien
que pau
nunc ca
aritate per
inēt, inci
stima bāt
oi ditatem
bilitari, &
ios huius
re. Quæ
modat
p̄li man
rāt; hoc a
ere suæ

hoc mundo rideri & cōtemni solent.

*an. Pa-
riar. in
eius vita.*

S. IOANNES Damascenus erudi-
tione praestans, et in vrbe Damasce-
na à consilijs fuisse Principi, tamen
monastica vita suscepta non dubita-
uit Damascum, spolijs oneratum,
quas monachi texuerant, ingredi, eas
que publicè venum exponere, ac ad
maiores sui confusionem carius pre-
tium exigere, vt plurimum se ludibrio
in loco, vbi antè fuerat honoratissi-
mus, exponeret.

*Theod. in
eius vita.*

S. PLATO Bizantinus, qui in saeculo
magna nobilitate & auctoritate pre-
ditus fuerat, religionem ingressus ad
mortificandum appetitum honorum,
non contentus ab alijs reprehendi &
contemni, citra tamen vllam culpam
suam à Superiore verberari exoptabat,
qui vt desiderio eius faceret satis, con-
sensit: quod loco magni beneficij ille
ducebat.

*In eius
vita.*

S. FRANCISCVS non, semel se cura-
uit à fratribus suis publicè coargui, &
ludibrio affici, appellariq; rusticum,
indoctum: nulla virtute praeditum, &
os suum pede cōculari: In oppidi ce-
iusdam ingressu animaduertens ho-
mines

DE MOTIF. VOLVNT. 387

mines honoris causa sibi obuios fieri
vt ludibrio exponeretur, se vna cum
socio applicuit ad collem terreum viae
re proximum, magna que celeritate
puerorum more in eum incurrit, atque
ita obtinuit, vt opinionem sanctitatis,
quam de eo obuij conceperant, depo-
nerent. His alijs que, ac etiam maiori-
bus opprobrijs toleratis (quæ tamen
magna moderatione suscipienda sunt,
vt infra dicemus) Sancti ad perfectæ
mortificationis culmen, absolutam-
que omnibus numeris humilitatem
peruenere, experientia que ipsa didice-
re, hoc in medio tantam se à diuina ma-
iestate consecutos gratiam, vt profus
liberos se senserint passionum cum a-
liarum, tum huius, de qua agimus, tyrā-
nide, ac in omnibus actionibus suis
non nisi honorem gloriamque Dei an-
te oculos propositam habuerint. Pace
quoque & tranquillitate animi tanta,
& viua in Deum fiducia si uiti fuerint,
vt se tantum non beatos arbitrarētur.
Hæc experientia quendam S. FRAN-
CISCI discipulum fecit erumpere in
hæc verba: Beatus est, qui contemni-
tur ab hominibus, modo amet & op-
tet

*Tract.
huius p. 3.
c. 1. l. 2.*

*Chron. m.
norum p. 3
l. s. c. 47.
c. 48.*

tet contemptum, aut certe patienter
 toleret: hoc enim precipuum certum
 q; fundamentum est itineris ad ce-
 lum. Quibus verbis significare voluit
 hoc esse medium, quo honoris tem-
 perantia, cōtēptus veraq; humilitas, pro-
 priū virtutū fundamētum, acquiruntur.

CAPIT. X.

*Quam necessaria sit intellectus, pro-
 prij q; iudicij mortificatio, & qua
 modo exerceri de-
 beat.*

Post propriae voluntatis mor-
 tificationem principem locum oc-
 cupat, ut potest cum maximo me-
 rito coniunctum, mortificatio intell-
 ctus, quoad iudicium proprium: haec
 enim est facultas animi omnium pre-
 ciosissima, & dux voluntatis. Propriū
 autem iudicium vocamus, quo homo
 suo iudicat de rebus, non quia Deus
 ita statuit, aut sancti & sapientes docent
 re, sed quia ita ei videtur. Hoc iudicium
 proprium est perniciosissimum, & causa
 & gravissimorum criminum rationalium
 omnium errorum & hzesium causa
 narium. De quo optimè tractat S. Bernardus
 in corde, inquit, duplex est iudicium: unum
 quod dicitur proprium, & aliud quod dicitur
 alienum. Proprium est illud, quo homo
 iudicat de rebus, non quia Deus ita
 statuit, aut sancti & sapientes docent
 re, sed quia ita ei videtur. Hoc iudicium
 proprium est perniciosissimum, & causa
 & gravissimorum criminum rationalium
 omnium errorum & hzesium causa narium.

DE MORTIF. VOLUNT. 389

pra, propria voluntas, & proprium con- Serm. 3 de
filiis. Lepra utraq; nimis pessima, eoque resurrex.

perni: interior, quò magis interior, Volun-
tatem, inquam, propriam, quæ non est
communis cum Deo & hominibus, sed
nostra tantum, quando quod volumus,
non ad honorem Dei, non ad utilitatē
fratrū, sed propter nosmetipsos faci-
mus, non intendentes placere Deo, &
prodesse fratribus, sed satisfacere pro-
prijs motibus animorū. Huc contra-
stretta fronte caritas. Hæc ille. Hoc
iudicium mortificandum est, non in-
ordinate illi fidendo, sed aliorum iu-
dicio & opinioni in omnibus, quæ ra-
tioni sunt consentaneæ, subijcndo.

Quædam homo credit certitudine
infallibili, vt quæ à Deo reuelata sunt,
& ab Ecclesia proposita, tanquam fide
Catholica tenenda. Alia sunt, quæ ho-
mo certa esse iudicat, quia rationi na-
turali & sapientum dictis sunt confor-
mia. Alia rursus, quæ nec reuelatione
diuina, nec ratione naturali, sed quia
communi Sanctorum, Doctorum q̄s
Catholicorū consensu afferuntur, no-
bis certa sunt. in his omnibus locum
nō habet mortificatio proprii iudicii.

S 4 neque

neque enim homo in ijs nititur proprio iudicio, sed magno consilio & prudentia adhæret luci, quam Deus in hac vita communicavit, ut illam sequamur. Sunt ergo alia, ad quæ sequenda homo huiusmodi moribus adducitur, sed quia sibi videntur esse sequenda, vel sequenda, & in his moribus ratio proprii iudicij locū habet. Quando alicui videtur aliquid verum & certum, vel probabile & verisimile, & aliter uertit multos doctrina, experientia & virtute sibi pares nō idem videre, & iustificare debet suum iudicium, & aliorum anteferre, nam cum vtriusque paritas, iustè ceditur, cum multorum vnus iudicio præstat. Hinc S. BERNARDVS. Non est rationi consonum, quis in omnibus stare velit iudicio, nec periculo aut contumacia se picione caret, in congregatione multorum nolle maioris partis sententiam quiescere: nec dubium est arroganti argumentum esse in hoc genere, potius, quàm aliorum iudicio adharescere. Nam, ut scribit S. BERNARDVS, quæ maior superbia esse potest, quàm si vnus suum iudicium præferat.

*In reg.
brun. q. 123.*

*Serm. 2. de
resurrect.*

DE MORTIF. VOLVNT. 397

versæ congregationis iudicio, quasi
solus haberet spiritum Dei? Similiter
in cæteris omnibus rebus, in quibus
neque rei euidencia, neque maiorum
auctoritas conciliat certitudinem, nul-
lumque impendet vel salutis vel vir-
tutis deferendæ periculum, consul-
tius est iudicio suo cedere, & alieno pa-
tere, maximè eorum qui auctoritate,
ut sunt superiores, aut doctrina, vel æ-
tate & experientia superant.

Æ rationibus, quæ ad hoc permoue-
re nos debeant, vna est, consideratio
humanæ ignorantia, hoc est, quàm
pauca sint, quæ certò & clarè cognos-
camus: quàm multa item, quæ certis-
sima verissimaque nobis quondam
visa sunt, & tamen post accuratius ex-
amen deprehensa sunt vel falsa, vel ad-
modum dubia, & crebrò talia, ut pu-
deat nos in ea sententia fuisse. Dein-
de quanta sit in vna aliqua quæstione,
vel consilio opinionum vniuersitas, ut fre-
quenter dici possit, tot esse sententias,
quot auctores, tot placita, quot capi-
ta. Hinc fit ut quæ iuuenes nimia in-
genij & iudicij celeritate & immaturi-
tate leuiter effutiuimus, augeſcente æ-
tate

§

tate

192 II. PARS TRACATVA

tate & iudicio tandem corrigamus
Lib 3. c. 14. De qua ignorantia, in quam per
in 1. Reg. dæ peccatū in: id mus, loquens & C
Et Li. mor. GORIVS dicit. *Magnum pelagus d*
9, 21. *rantise humana.* Et alibi. In pecc
inquit, pœna in hac mundi peregr
tione & exilio tanta cæcitate pecc
si sumus, vt nobis ipsis ignoti sumus.
Nam luce veritatis semel ab anima
stra depulsa, nihil in ea præter igno
tiæ tenebras remanet: quæ causâ
vt frequenter in fossam peccati lab
tur, & tamen ignoret. Et hæc est igno
rantia, in quam per peccatum inci
mus: licet enim lumine naturali non
nulla nobis patefacit, tam pauca tan
sunt, quæ certò & perspicuè innot
cant, vt remoto fidei lumine, faten
vult B. Gregorius, ingenuè debemus
nos plenos esse tenebris ignorantie.
Hæc ergò tanta ignorantia toti gen
ri humano communis meritò con
mouere nos debet, ne facile nostro i
dicio fidamus, sed aliorum sententias
subscribamus.

IGNORANTIAM deinde & cæcitate
animi nõ parum augent passiones
quæ facillè impellant hominem in
tentia

DE MORTIF. VOLVNT. 191

tentiam veritati contrariam. sicut e
nim ardentissima siti laboranti nihil
melius dulciusve videtur aqua, quia
secundum dispositionem suam iudi
cat, sic qui cupiditate aliqua inordina
ta, vel perturbatione concitatur, longè
aliter iudicat de rebus, quàm reuera
se e habent. Cum ergò quilibet homo
sciat se non esse immunem à passio
nibus & affectionibus pravis, non de
bet proprio iudicio admodum fidere,
sed tanquam domesticum hostem ha
bere suspectū, abnegareq; illud, vbi
ratio suaserit. Vnde S. DEROOTHEVS §. 177. 19.
Cum subiecti, inquit, sumus multis
passionibus, pravisq; affectibus, no
stro iudicio no debemus omnino fide
re, quãto enim norma vel regula cur
ua est & inflexa, nunquam quod secū
dum eam dirigitur rectum efficitur,
sed distortum.

AM & alia, eaq; principalior mortifi
candi iudicij proprii ratio est, quod o
pus sit magnæ humilitatis, Deoq; gra
tissimum. sicut enim homo ob natu
ræ corruptelã proclivis est ad souendã
propriã voluntatẽ, sic etiã ad sequendũ
proprium iudiciũ, vnde si vincat se, &
judi

iudicium intellectus, qui principatum
 inter animi facultates obtinet, do-
 rius iudicio submittat, exercet actum
 virtutis maximæ: & quia ob amorem
 Dei facit, magnum meritum apud
 Deum colligit in hac vita, in futuro
 rō singularem gloriam. Vnde illud be-
 num incomparabile nascitur, ut ho-
 mo à Deo tra luce illustretur, totique
 peculiaribus armetur præsiōijs, ut
 grē hallucinari in re aliqua, vel in fra-
 dem ab inimico induci possit. Nam
 hanc lucem fauoremque suum pro-
 misit Deus ijs, qui propter Deum
 humiliant in re tam graui & diffi-
 vt est, propriij iudicij mortificatio. Illu-
 rationem idem S. DOROTHEVS seculo
 lo poterat, dum ait. Quando sua opi-
 pinioni & iudicio homo adhaerere
 tunc capitalis humani generis habet
 mox necesse illi laqueos, quo præcipi-
 tem agat in errores & peccata. Atque
 hæc est causa ordinaria, & radix, cuius
 qui fundamentum cultus diuini iudicij
 rant, excidant è gratia, & pereant. Le-
 sus quidem causas, alij alias referunt
 at ego primam causam & radicem illam
 tuo, quod suo iudicio nimiam

Serm. 3.

fit, sui ipsius magister factus, quo nihil est perniciosius. sicut contra nihil ad præcauendum lapsum, auertendas que omnes Satanæ insidias & fraudes, est salubrius, quam superiorum Patrumque spiritualium consilio & iudicio sese regendum tradere. Confirmat idem Dorotheus hanc doctrinam appositione vnius exempli. Magnus, inquit, Macarius Abbas, cum aliquando conspexisset daemones operantem ollis, quibus varia esculenta continebantur, percunctatus eum est, in quem usum tot ollæ seruirent. Ille vero diuina virtute constrictus calare veritatem non potuit, dixitque se varijs illecebris monachos, vti non vnum idem est palatum, tanquam escis à cultu virtutis, ad vitium allicere. addebat vnum inter cæteros magnum suum amicum esse, quem illico, quotiescunque vellet, posset in suam sententiam trahere, eiusque nomen prodebat. Macarius mox monachum adijt, & deprehendit eum deceptum, quod nimium suo iudicio præfidens tentationes non patefecisset Patri spirituali: monuitque illū si immunis à lapsu esse velit, in

posterum suo iudicio non temere
 dat, quod & fecit. Vnde S. Marci-
 cum postea iterum se videndum de-
 mon obculisset, rogavit, num
 chus dictus adhuc esset eius amicus
 ille verò magno furore respondit, non
 esse amplius amicū, ea hōiem. Cuius
 nes S. Marciij monachos tentabat de-
 mon, sed maximam eorum patientiam
 idcirco vincere non poterat, quod pro-
 prio suo iudicio non niterentur, sed
 totos se Patrum spiritualium arbitrio
 consilioque regendos dedidissent.

CAPVT XI.

*De medijs, quibus proprii iudicij mor-
 tificatio exercenda est, ne in tem-
 rarium iudicium inci-
 datur.*

EX medijs, quae Sancti Patres
 mortificandum proprium iudicium
 docuerunt & usurpationem
 illud, sicut diximus, vnum est, delin-
 re sibi Patrem spiritualem, cui tota
 scientia nostra perspecta sit & explorata,
 cui omnes perturbationes animae

DE MORTIF VOLNVT. 397

tentationesq; ingenuè patefaciamus, cuiusque consilio & prudentia nos duci regi que sinamus; consili, hanc tutissimam esse viam rationem que vitæ piæ sanctæq; traducen te & procurandæ salutis æternæ Quod medium seruire potest, nō solum religiosis, qui subaliorum obedientia viuunt, sed etiam secularibus, si optāt securam in te rationem seruiendi & placendi Deo: omnes enim expositi sunt & proprii iudicij & passionum suarum, & variarum dæmonis tentationum periculis, eo que magis, quò in seculo maiores, quàm in religione, se offerunt occasiones. De S. Ma'achia commemorat S. BERNARDVS, cum cum esset in seculo, optaretque seruire Deo, diuino instinctu edocum, vt quæret Patrem spiritualem, & inuenisse quosdam Dei seruum nomine Imanium, cui omnia animi sui sensa detegebat, cuiusque consilio totam vitam instituebat. Hic ab infantia à Deo singulariter institutus, à diuina eius maiestate docum erū accepit, vt loco Dei alicui homini in omnib' obediret Quo medio, licet esset in seculo, breui ad mag-

In eius ut
ra.

magnam vitæ sanctitatem peruenit.

ALIUD medium ad mortificandum proprium iudicium saluberrimum est, assuefacere se ad exquirenda aliorum consilia, non solum in rebus grauius, magnique momenti, (quæ ad cauendos errores id omnino necessarium est) sed etiam nonnunquam in leuionibus, & quæ nullo negotio comprehendi queunt. Nam quoin hoc genere rerum magis alienis consiliis nitimur, hoc plus, & maiori cum merito exercetur proprii iudicij mortificatio. Sed ad hunc fructum, procedendum maximum, carpe adum, curandum est, vt qui alienum implorat consilium, non ita suæ opinioni adhaereat, vt secum decernat ab ea non recedere tunc enim fictè & frustra confugit ad alienum: sed vt paratus sit in eadem sententiam infundere mentem, quam iudicabit præstantissimam: licet enim verè homo humiliat se, & proprium iudicium mortificat, diuinis quæ dicitur locum præbet. Vnde sapiens dicitur: Ibi esse salutem, vbi multa vigent consilia, quod præcipuè intelligitur de

Eccl. II.

DE MORTIF. VOLVNT 299

ra animæ salute. Atque hoc medium petendi consilium ab alijs in rebus etiam leuioris momenti vsurpârunt multi sancti.

S. ARSENIUS vir sanctissimus, diuinaque & humana sapiëntia instructus, qui in sæculo Imperatorum Honorij & Arcadij magister fuerat, cum in eremum secessisset, non modò à monahis doctrina & scientia magna præditis, sed etiam ab indoctis & rudibus salutaria ad progressum in virtute faciendum consilia sciscitabatur, idque ingenti animi submissione, persuasus Deum per hoc medium subministratum, quæ magis accomodata essent ad suam salutem.

Metaph. in vita.

B. RAIMONDVS, à doctrina celeberrimus, qui cum facultate summi Pontificis Episcopatu se abdicârat, S. Dominici religionem complexus, ad coerendum iudicium proprium submittebat se religiosi cuiusdam fratris non admodum eruditi voluntati & arbitrio, atque hac submissione tantum sanctitatis nomen breui sibi conciliauit, vt in Generalem Ordinis sui præpositum electus sit, multisque miraculis

Leander in eius vit.

400 II. PARS TRACTATUS
culis claruerit.

ALIVD quoq; medium mortificandi iudicij ergo vsurparunt sancti. ut in dictis factis suis, vel monerentur vel carperentur ab alijs, non repugnerent, sed faciliè aliorum sententia quod inde nullum timebatur periculum subscriberent; idq; faciebāt, non quando alij solidioribus, quā ipsi, rationibus niterentur, sed etiā quādo magis infirmioribus: ciebat enim hanc maiore occasione dari exercendam rationem humilitatis.

*Metaph. in
eius vita.
Sivius in
Maio.*

S PACHOMIO legenti in monasterio & opera manuum cum alijs fratribus exercenti texendis è iunco sportis cum discipulus eius, quem alij presertim cretat, diceret, cum non rectè texeret, continuo surrexit, dicēs. Fili docere me, quæ sit optima texendi ratio, quem docentem humiliter secutus est, posthabens pristino suo more. Qua humilitate, ait, sequitur Methaphraustes, arrogantiam spirituum, carnisq; prudentiam repressit.

*In Chron.
Francisc. p.
l. l. c. 69.*

Hoc medio crebriò utebatur S. FRANCISCUS, ut fructum aliquem spirituum in se colligeret, fratresq; suos ad id hortabatur. Nā cū diuturna famulatio

DE MORTIF. VOLVNT. 401

ritate cū Deo, diuinisq̄ue illustrationi
bus, ac experientia ipsa edoctus, probè
sciret, quid, quo loco, & tem pore agen
dum esset, tamen malebat in maxi
mis rebus aliorum etiam simplicium
ac imperitorum iudicio & sententiæ
acquiescere, quàm suo. Et idcirco
omnes fratres, quos ad ordinem re
cipiebat, sedulo mones faciebat, vt
hoc exercitium faciendi ea quæ pro
prio iudicio contraria forent, auidè
complecterentur.

CVM quadam vice ab eo postu
lassent sanctum ordinis habitum ado
lescentes duo, deduxit eos in hortum,
monuitq̄, sibi vt adiumento essent
in plantandis caulibus, & eandem se
cum plantandi rationem tenerent.
cum verò ille præposterum plantan
di modum datâ operâ tenuisset, vt frō
des deorsum premerentur, radix sur
sum exstaret, alter iuuenum conticuit
& paruit. alter verò, iudicium suum
non subiciens, contendit perperam
plantari. Vnde factum, vt illi, nō huic
habitum ordinis concesserit: sciebat e
nim sanctus ille sine proprii iudicij cō
tempu

ibid. c. 78.

402 II. PARS TRACTATUS DE
temptu parum profici in cæteris
tutibus.

ATQ; hæc sunt media, quæ secun-
Dei exercere debet ad mortificandam
propriam iudicium, cum in omnibus
rebus, tum maximè in proprijs ad
mæ & conscientia suæ pacem & le-
ritatem attinentibus: siquidem in
homo ad errorem & lapsum, propter
amorem proprium, innatasque animæ
passiones, proclivior est. O admiranda
pugnam, quæ est inter mortifi-
cationem & proprium iudicium
victoriam gloriosam in proprijs
ej abnegatione? hæc enim tanquam
pugione omnes confodiuntur dan-
nes, hæc refecantur, velut radice fuc-
sa, omnia vitiorum germina, quæ
proprio iudicio pullulare solent. O
optima & præclara spolia in hac vic-
ria colliguntur, nempe, humilitas,
tinentia, caritas, pax, gaudium spiritus
& diuinæ voluntatis perfecta conse-
matio. Denique necesse habet
speciatim mortificare proprium
cium in aliorum dictis & factis
candis, ne facillè fidem accommo-
suspicionibus, nisi firmis rationibus

& argumentis confirmantur : Sic enim a culpa & pœna immunis erit, qua Deus animaduertere solet in eos *Cassian. l. qui temerè alios iudicant & condemnant, hoc est, vt in eosdem, vel etiam S. Vinc. in grauiores defectus, quos in alijs notant, labantur.* *s. c. 30. vita spirit.*

CAPVT XII.

De mortificatione passionum in sensitiua hominis parte existentium, & de earum natura.

SICVT homini in est appetitus intellectiu^s, nepe volūtas animæ soli in herēs, (vnde & dicitur esse in parte animæ superiori) sic inest & sensitiuus in herens toti cōposito ex anima & corpore: vnde & dicitur esse in parte animæ inferiori, quia est in illa, quatenus forma est corporis, vitam corpori præbens. Huius appetitus sunt potentia, concupiscibilis & irascibilis. Motus vel operationes eius appellantur passiones, eò quod per illas potentia corporali quadam immutatione alteretur, & quasi patiat. dicuntur.

cuntur & perturbationes animi, quod
 rectam rationem soleant turbare & re-
 nebras offundere. Sunt autem nume-
 ro undecim, sex in potentia concupi-
 scibili, ut amor, desiderium vel concu-
 pilcentia, odium, fuga mali vel abomi-
 natio, delectatio, quæ dicitur & gau-
 dium, Dolor vel tristitia. Quinque re-
 liquæ sunt in irascibili, quæ sunt, spes
 & desp. ratio, audacia & timor, & ira,
 quæ dicitur & indignatio, ac zelus.
 Hæ passiones oriuntur ex bono vel
 malo per imaginationem animæ re-
 presentato. Nam bonum representatur
 tum, tanquam principium actuum
 primò efficit in animo inclinationem
 quandam ad bonum, & hoc est, amor,
 ac dum bonum nondum obtinetur
 movet appetitum ad illud procuran-
 dum, & hoc est desiderium. Post ob-
 tentum verò bonum, bonum ipsum
 efficit in anima quietem & pacem,
 quæ dicitur delectatio & gaudium.
 MALVM verò eidem appetitui repre-
 sentatum efficit cōtrarium. ac primò
 quidē aversionem, qua conatur illud
 à se repellere, & dicitur odium. deinde
 studium remouendi, & dicitur Fuga vel
 abominatio.

*Aug. 9 do
 cimi. c. 4.
 S. Thom.
 12. q. 22.
 a. 1. 2. 3.*

abominatio mali. Si verò malū à se re-
mouere non possit, sequitur Dolor &
tristitia. Quòd si bonū appetitui obie-
ctū sit arduū, sed ita cōceptū vt obine-
re queat, efficit in potētia irascibili spē
cōsequēdi, cōtrā verò, desperationē, si
cōcipiatur, quā si obtineri nequeat. Rur-
sū si appetitui malū obijciatur, quod e-
gre depelli possit, & tamē homo cōsi-
derat se depulsurum, nascitur audacia in
appetitu: sin minus, timor. Si verò
malum sit re ipsa vel imaginatione
praesens sarrigit se ira contra illud e-
oque auctores.

Hæc passiones, si naturā spectes, hoc
sunt, vt sūt partē sensitivæ operationes,
moraliter nec bonæ, nec malæ sūt, nec
virtutes, nec vitia, quia voluntariæ non
sunt, nec à ratione libera ortæ. Si verò
sunt cōsuetudines, quatenus à ratione inci-
tatur, vel mādatur, aut quādo oportet
at, nō coercētur & cōprimūtur, quod
tunc, tacitè illis consentire, tum morali-
ter bonæ vel malæ, virtutes vel vitia
dicuntur, quia sic sunt voluntariæ,
cum ratione participant. Bonæ
sunt eisdem, quando rationis dictamen
sequuntur, malæ, quando secus.
hoc

hoc est, cum potius sequantur naturæ corruptæ inclinationem, amando quod amandum non est; & timendo quod timendum non est.

His appetitus sensitiui passionibus in voluntate respondent, vt supra diximus, similes actiones & motus deinde nominibus amoris, desiderij, gaudij & cæteris appellati. In voluntate siquidem propriè non sunt passionibus, quia eius motus non sunt cum mutatione corporali coniuncti, sed dicuntur affectus, qui naturâ sua liberi sunt, & immediatè nati. Vnde si benè ordinati sint, verarum germanarumque virtutum actus sunt, quibus refrenatur partis sensitiuæ passiones. Si peruersi sint, & cum ratione pugnent, culpæ rationem obtinent, & excitant animi perturbationes.

Hæc cum ita sint, restat vt diligenter consideremus, quanta nobis incumbat necessitas passiones illas mortificandi. Cerrè, si homo non nisi vt brutum animantia, anima sentiente contentus esset, non esset ad refrenandas passiones obligatus, quia conuenienter naturæ suæ principali operaretur. at quoniam

DE MORTIF VOLVNT. 407

ratione, vt principali parte præterea præditus est, à qua & homo dicitur, tenerur, quibuscunque modis potest partem sentientem, tanquam ancillam dominæ, & instrumentum opifici, sibi subijcere. Hoc Deus in diuinis litteris per Ecclesiasticum docet, dum *Eccl. 8.* monet, ne post concupiscentias nostras eamus, hoc est, post passiones; ad loquin ab hostibus vincendi, id est, de tribulationibus, qui irridebunt & subsannabunt nos. Et Apostolus Paulus Dei auctoritate, *Rom. 8.* Fratres, inquit, sumus debites carnis, vt nempe secundum eius inclinationem vitam instituamus: quia si secundum illam vixerimus, moriemur, nempe morte culpæ & pænæ æternæ: si autem spiritu facta carnis mortificauerimus, hoc est, passiones & concupiscentias, viuemus, nempe vitæ gratiæ & gloriæ æternæ.

RATIO, cur harum passionum mortificatio tam necessaria sit, est, quia sicut in parte superiori animæ, quæ intellectiua dicitur, voluntas propria, iudiciumque proprium sunt omnium vitiorum radix, sic in eiusdem animæ parte sensitiua: & inferiori: passiones sunt:

Ti sunt:

sunt omnium peccatorum malorū
fōs & radix. Ab his passionibus ad
tem intellectuam ascendunt tetrici
pores & fumi, iudicium exacerbat
& obscurantes. Vnde Apostolus in
Rom. 7. hominis peccatoris persona. *Videtur
quit, aliam legem in membris meis
pugnare legi mentis meae. Et detrahit
rem sub lege peccati.* Appellat Beatus
Paulus membrorum legem, passio-
sentientis passiones: qui si non cob-
beantur, animam in omne genus vo-
tiorum precipitem agunt.

EST & alia ratio, quae mortificati-
nem passionum suadet: nam cum
sint parti sentienti, organi: quae corpo-
re, non animae modo, verum etiam
corpori quoad sanitatem noxiae sunt.
Videmus enim vno immodico timore
se homines quosdam ilico incantillare
alios irae intemperantia, tristicis, vel
gaudij concidisse mortuos. Cur
rei multa exstant in veterū monimen-
tis exempla. Publius Rutilius
Consulatus, quem Romae ambrosius
bat deiecit, tanto maiore obitu
est, ut subito animam efflaret. Dantes
poeta clarissimus. teste Volaterrano

Rom. 7.

lib. 22.

DE MORTIF. INVOLVNT. 409

no, ad Venetos missus pro pace cum
Guidone de Palenta componenda,
simulatque cognovit sibi audientiam
negatam, vitam cum morte commu-
tauit. Idem facit nimia lætitia. Ælia-
nus enim commemorat arhetam
Crotoniatam post partam Olympico
certamine victoriam, cum corona
laurea offerretur, tanta lætitia effu-
sum, vt continuo spiritum reddiderit.

Et de Sophocle scribit Plinius, eum,
cum tragœdia sua alteri publicè ante-
lib. 7. c. 53.

lata fuisset, tanto exilijse gaudio, vt su-
bito mortuus conciderit. Idem efficit
in hominibus nimius terror. Refert
lib. 9. c. 2.

siquidem Fulgulus de Ostrogotho-
rum rege Theodorico, cum in cæna
ingens caput piscis propositum fuisset,
illique existimaret esse ipsum ca-
put Symmachi, quem trucidarat,
cum tanto terrore concussus, vt pau-
lo post expiraret. Idem de alijs pas-
sionibus dici potest, quando non mor-
tificantur.

NONnulli tamē in ea sententia sunt,
vt arbitrentur, se in ægitudine lap-
suros, si obortam iram, tristitiam ue-
l festinare concutur; vnde passioni-

T. 2. ce.

410' II. PARS TRACTATUS

cedentes animæ suæ perniciem as-
runt, & malè ædificant proximos.
Deum graviter offendunt, imò & con-
ponis sanitatem, si sinant passionem
augescere, lædunt, ut liquet experien-
tia. Quare concludo sedulam passio-
num mortificationem, plurimum ne-
lere ad conservandam animæ corpo-
risque incolumitatem, ad extirpan-
dam tyrannicam vitio:um servitu-
tem, ac denique ad veram & solidam
pacem internam externamque ob-
nendam.

C A P V T XIII.

*Qua ratione mortificanda sint pas-
siones existentes in parte hominis
serficia.*

EXijs quæ superius dicta sunt
de modo mortificandi ar-
tem propriam & voluntatem
propriam facile liquet, quemadmo-
dum sint mortificandæ passiones.
Ecce enim aliquandò fieri possit, ut
villo respectu ad passiones peccati
propria voluntate, ut cum peccatur
mera malitia, tamè omnes ferè passiones
voluntatem

DE MORTIF. VOLVNT. 419

velutatis nostræ actiones originè habent ab aliqua passione non mortificata in ijs qui seruire Deo cæperunt. Quare breuiter de mortificatione passionum agemus. Passio amoris, quæ *Passio a-* prima omnium est, & desiderij, quæ *desiderij* secunda est, inordinatæ sunt. Primò, *Desiderij* quando homo amat vel desiderat, quæ natura sua cum diuina lege pugnant. ut est iniuste detinere rem alienam, alterius coniuge abuti, &c. In quo genere non opus est diu dispicere quid agendum sit: constat enim pœnitentiã talia esse corrigenda. ab ijs qui nondum adiuuante diuina gratia viam pulcherrimam obseruationis mandatorum Dei inire cæperunt. Secundò inordinatæ sunt, quando homo amat vel expetit, non quidem res suapte natura malas, sed superuacaneas, & idcirco culpe obnoxias, vt opes, domos, hortos, vestium molliem, victus delicias, aliaque quæ non conueniunt homini humilitatis aliarumque virtutum Christianarum studio. Tertiò inordinatæ sunt, quando homo amat & desiderat necessaria, non ob necessitatem, sed voluptatem, aut si ob-

T 3 neces.

Aug. de uenecessitate quidem, amet ta
ta religion. in modico affectu. Hoc autem,
s. 48. ite S. Augustino, & Beato Gregorio
Greg. l. 31. argumentum est aliquem affectu
mor. c. 8. ordinato amoris vel desiderij in re
cessarias ferri, quando ijs desideria
magno perè affligitur: si enim illa prop
ter Deum amasset, cum à manu eius
dem Dei profectum sit, quod illis sit
exurus, voluntatem suam cum diu
na conformasset. Has inordinationes
mortificare debet homo, ea ratione
qua diximus mortificandū amorem
propriū, non desiderādū nisi ea quib
bus agrè carere possumus, idq; non
ad nos solandos, sed ad satifaciendū
necessitati, & diuinæ ordinationi, que
ita voluit, ac ex parte nostra optandū
viuere sine vlla delectatione corporali
si eam Deus non concessisset. Itaque
quando Deo sic visum fuerit, etiam in
morem parentum, filiorum, vxoris,
amicorum, & aliorū non secus, quā a
liarū rerū temporalū, exuere, & par
tum esse, quando casus ita tulerit, illi
omnes pro Christo deserere.

Delectationis.

PASSIO delectationis & gaudij inordinata est, quando homo oblectatur

& gaudet in rerum temporalium vsu
 & successu, non quia vsus ille necessa-
 rius, vel animæ proficiuus est ad carita-
 tem promouendam, alium uic virtu-
 tis finem obtinendum, sed quia vo-
 luptatem quandam affert naturæ con-
 uenientem: vt si quis oblectetur spe-
 ctandis ludis, & comædijs, non ob
 commodum, quod inde prouenit,
 sed ob voluptatem solam, quam spe-
 ctando capit. Item, si quoniam mag-
 num fecit quæstum in negotiatione,
 aut hæreditas obuēnit copiosa, vel mu-
 nus publicum valdè fructuosum na-
 ctus est, de ijs gaudet, non quòd com-
 modare queant salutem animæ suæ, vel
 aliorum, aut quòd necessitati multo-
 rum possit eorū ope succurrere, sed tã-
 tum quia magnā ex eo euētū capit cō-
 solationē. Idē est in alijs rebus ordina-
 rijs, vt si quis lætetur ob victū vel ve-
 stitum, ob donum egregiū acceptū, ob
 laudes ab alijs auditas, & alia similia
 carni placencia, tantum quia volupta-
 te aliquā ista afferunt, nullo alio fine
 proposito virtuti cōsētaneo. hæc enim
 gētia inordinata est, ratione q; ac spi-
 ritu mortificāda, vt scilicet ea nō expe-

rat, nisi necessitatis vel utilitatis nomine, quæ in animâ ipsius vel proximo dūdet. Quæ doctrina liquidò colligitur ex eo, quod alibi dictū est, a bonis adiaphoris, quæ per se nec bona nec malæ sunt, bonum finem esse constitutendum, ut virtutum laudem obtineant.

Tristitia.

QUÆ dicta sunt de passione gaudij, similiter intelligenda sunt de passione tristitiæ. Videamus ergo quid sit tristitia inordinata à nobis mortificanda. Quando ob iacturam rerum temporalium factam, aliâ uel incommoda accepta in victu, vestitu, habitatione, parentibus, amicis animo detrimimur, non quia inde grauius offensus sit Deus, aut quia detrimentum aliquod nostræ proximorumque salutis & profectui accesserit, sed quod consolatio aliqua nobis adempta sit, cuius tristitia inordinata laboramus, quæ constituta est sine veræ virtutis. Quare ratione mortificare & corrigere hanc passionem tenemur, quod fiet, si eam rationem quam de manu Dei pro expiatione peccatorum nostrorum suscipimus.

DE MORTIF. VOLVNT. 475

Timoris
TIMOR quoque vanus & inordinatus est, quando homo reformidat aut corporis & fortunæ damna, aut excidere à gratia & benevolentia hominum, non quòd timeat Deum offendere, aut alio nocumento spirituali suam vel aliorum animam afficere, sed tantum, quia horret damni temporalis grauitatem. Qui timor sic mortificandus est, vt se homo pròptum offerat ad omnia damna fortiter perferenda, quæ Deus immiserit & permiserit. Sunt & alij timores inordinati, quibus homo plus æ quo terretur rebus alterius vitæ, vt spectris, vmbriis, apparitionibus spirituum, & idcirco non audet solus degere in domo aliqua, aut solus in tenebris iter carpere. Hi timores mortificandi sunt actionibus contrarijs, vt transeundo per locum spectris obnoxium, & orationibus pijsq; meditationibus vacando.

Ira
IRÆ passio non solum inordinata in nobis est, quando exposcimus vindictam, aut verbis contumeliosis alios inuadimus, sed etiam quando nulla voce emissa, aut signo dato in nobis ipsis turbamur, aut in proximū

T 3 com-

commouemur ob defectus in illis
 maduersos, atq; ita animo ab eodem
 abalienamur, & in corde illum iudicamus,
 ac vilipendimus. Hæc ira mortificanda est
 eleuando cor ad Deum, & à misericordi eius manu recipi-
 endam penam, quã ira nobis attulit, auxili-
 que implorãdo quo fuditus compo-
 natur, vt diximus alibi de remedio
 ad acquirẽdã patientiã cõmemoratus.

*Indigna-
 tionis.*

INDIGNATIO in proximum, orta ex
 cõsideratione defectuũ eius, mortifi-
 canda est, compatiendo illi, & lapsus
 excusãdo, quoad fieri potest: cogitãdo
 itẽ & in conspectu Dei agnoscẽdo
 nos multò deteriora perpetrãtos fu-
 isse, nisi diuina manu conseruati fu-
 issemus. VERVM hic aduertendum est,
 has passionum inordinationes non
 semper esse peccata in voluntate, nisi
 voluntas illas optet, acceptet, vel nõ re-
 frænet & mortificet, sicut oportet: sin-
 verò aduigilans statim repudiet & ra-
 tionem subiiciat, tum licet earum com-
 motionem sentiat in parte sensitiua,
 vt loquitur Apostolus, rea nõ fit dam-
 nationis, imò virtutes earumq; meri-
 tum sibi cumulat, & gloriam auget in
 celo.

Rom. 7. et 8.

DE MORTIF. VOLVNT. 417

caelo. Quare seruo Deum non debet vi-
 deri superuacanea hæc subtilior de
 passionibus tractatio, quoniam pro-
 gressus magnos in amore Dei, omni-
 que virtutum laude facere potest, qui
 in mortificandis animi perturbationi-
 bus egregiè se exercitavit. Quod si cui-
 quam non admodum aridet hoc mor-
 tificandarum passionum studium,
 non est tamen infructuosum hæc do-
 ctrinam habere perspectam, vt cum
 Deus menti desiderium tale inieci-
 rit, facilius & propius amplectatur.
 Nec verò modus mortificandæ, ver-
 bi causa, iræ, quod aliquis suspicari
 posset, impedit superiores, quo mi-
 nus sibi subiectos: cum opus est, cor-
 rigere vel castigare possint, sed iuuat,
 vt moderatè, ac debito fine, atque
 etiam merito corrigentis & correcti
 fiat. Nec item mortificatio indig-
 nationis contra proximum, vt tunc, ne
 indignemur contra crimina & nox-
 as peccantium, sed temperat cor-
 nostrum vt sic indignemur in defe-
 ctus, vt tamen non dimoueamur ab
 amore personæ peccantis. *Vera enim hom. 34 in*
justitia, inquit Beatus GREGORIUS, Evang.

T 6

com.

LIB. II. PARS TRACTATUS
compassionem habet, non indignatio-
nem.

CAPVT XIV.

De mortificatione sensuum exte-
riorum.

POST mortificationem propriae vo-
luntatis, quae inest parti anima
spirituali, & passionum inheren-
tium parti sensitivae interiori, congrue
ens est, ut deinceps tractemus de mor-
tificatione sensuum exteriorum, quae
non perutilis solum, sed etiam neces-
saria est homini verae virtutis studio.
Propria siquidem voluntas, passio-
nesque per ipsos sensus externos visi-
di, audiendi, odorandi, gustandi & ta-
gendi pravae suas inclinationes & mo-
tus exercent: unde fit, ut mortificatis
sensibus, mortificetur quoque propria
voluntas, quae illos regit: passiones in-
teriores quae sensuum actione
produntur, & complentur. Deinde
sensus sunt quasi ianuae & fenestrae,
per quas in animam aditum habent
cogitationes & imaginationes vanae
& peruersae, quae accendunt & exci-
tant

DE MORTIF. VOLVNT. 419

tant in ea motus inordinatos ac vitio-
fos. Itaque sicut ad tuendam & propug-
nandam domum vel arcem, ne eam
inuadant fures & praedones, necesse est
portas omnes, fenestrasque diligenter
obseruare, sic ad tuendum animae no-
strae domicilium, quae est sedes Dei,
diuinorumque thesaurorum, hoc est,
gratiae & virtutum propugnaculum,
opus est sensuum externorum por-
tas fenestrasque sedulo tenere clausas,
ne ab insectis nostris hostibus daemo-
nibus inuadatur & spoliatur dictis
thesauris spiritualibus. Adhaec æquū
rationiq; consentaneum est, vt facultatibus
alienis secundum Domini vo-
luntatem utamur: si enim secus fiat,
iniustitiae, & quasi furti nota incurre-
tur. cum ergo sensus nostri sint bona
Dei, è cuius manu habemus & esse, &
vivere, & omnes ad operandum vires,
imò bona omnia, merito eis uti debe-
mus, non secundum nostram cupidi-
tatem, sed secundum voluntatem &
beneplacitum eiusdem Domini. Itaq;
generatim loquendo in eo consistit
vera sensuum mortificatio, vt quoties
aliquid oculis spectandum, auribus au-

T 7 dien-

420 II. PARS TRACTATVS.

diendum, naribus odorandum, lingua gustandum vel loquendum, manibus denique tractandum est (quod idem de alijs membris corporis sentendum) homo secum perpendat, que sine & scopo ad videndum, aliter actiones moueatur; si enim deprehendat se solo voluptatis, non autem necessitatis vel utilitatis spirituali sensu adductum, mox abstinere ab ipso prosequendis; si secus, ore Deum recum; sua benedictione ad ipsius gloriam, suæque animæ aliorum utilitatem liberè illis vtatur.

Pro. 23.

HANC sensuum mortificationem sæpe à nobis spiritus sanctus in diuinitatis litteris exigit. In prouerbijis enim dicit. *Præbe fili cor tuum mihi: & oculi tui vias meas custodiant.* Loquitur autem de oculis mentis primum, deinde corporis, quatenus menti oblectantur, vtrique enim secundum vias, hoc est, secundum Domini voluntatem dirigi debent. Et in libro Numerorum, Deus mandauit in firmamentis vestium poni vittas hyacinthinas. & causam eius addit, *ut recorderetur omnium mandatorum Domini, ne sequantur.*

Num. 15.

DE MORTIF. VOLVNT 421

quantur cogitationes suas, & oculos per
res varias fornicantes Ac in Ecclesia Eccl. 28.
sico commendat custodiam aurium
& linguæ, dicens. Sepi aures tuas spi-
ritu, & linguam nequam nobis audire,
& ori tua facito ostia, & seras auribus
tuis. His similibusque sententijs incul-
cat Deus nobis in lege sua mortifica-
tionem sensuum. Ut verò practicè me-
lius eam exerceamus, de cuiusque sen-
sus inordinatione, mortificationeque
porro differemus.

CAPVT XV.

De mortificando visu, maximè in
spectandis ludis, tripudijs, &
alijs rebus ad malum
prouocanti-
bus.

NATVRA nostra per peccatū vitia-
ta in omnibus rebus suā aucu-
patur voluptatem per ministe-
rium sensuum, maximè autem ocu-
lorū, tū quia prōptius illis obiecta spe-
ctabilia se offerunt, tū quia minore la-
bore atque infamia vsurpātur. Si in spe-
ctandis reb⁹ nō aliud queritur quā ocu-
lorū pascus, noxa nō caret animus. Ob
lectationis, inquit B. Basilius, appe-
ti-
ti-
ti-

Lib. de vir-
tutibus.

422 II. PARS TRACTATUS.

titus è carne velut ex fonte manat, & per omnes sensus, tanquam per quodamque flumina diffunditur, oculis videtur, velut manibus incorporeis omnia quæ vult attingit, etiam ea quæ corporeis manibus non tractantur; nã cõspectis eorum figuris & formis, cõdi mox eorum speciem infigit, & corpus ad voluptatem inflammat, atque ita omnes sensus actiones suas dirigat ad eandem voluptatem, tanquam ad suam reginam, contaminantes animam, & carnalibus desiderijs obnoxiam facientes. Vnde cõcludit sanctus ille doctor, seruum Dei, qui vera virtuti operam dare contentus, debet in vigilare sedulo custodiendis sensuum fenestris, ne liberè nimium vagetur animamque in vitiorum voraginem precipitem agant. Ac sigillatim, oculos non debere conuerti quocumque collibuerit, sed eò tantum quò necessitas aut utilitas spiritualis impellet. sic enim animus semper inquit, pronus est ad contemplandam rerum spiritualium pulchritudinem. Quoratio S. Basilius non obscure insinuat, quæ sit inordinatio in aspectu quod-

DE MORTIF. VOLVNT. 423

quodque eius remedium. Sed iam magis particularia subiiciamus.

Ex hoc inordinato appetitu captandi voluptatem ex vago oculorum in quasuis res cōiectu, nascitur cura desideriumque cernendi spectacula iucunda, vt ludos, saltus, laruas, comœdias, taurorum certamina, & alia id generis vana & noxia exercitia. Hoc desiderium etiam atque etiam coercendum est, nam vt in huiusmodi spectaculis, nihil nisi sensuum oblectamentum queritur, & proliuis eorum occasione vitia lapsus est, magnū animæ conciliant damnum, deducendo eam à rerum diuinarum consideratione, & multis inanibus cogitationibus superbigiæ, gulæ, odij, inuidiæ, libidinis, detractionum, eam complendo; à multis quoque operibus bonis abstrahendo, & tempus pretiosum perperam consumendo. Ac esto, nullum aliud incommodum inde sequatur, quàm quod sua præsentia approbare videantur huiusmodi nugas, id magnum satis incommodum videri debet. Vade ait S. CYPRIANVS. Etsi spectacula, non sint similia gentilitijs, quæ in hono-

Lib. de.

spectac.

hono-

honorem falforum Deorum inflim-
batur, tamen à Christianis esse vitia-
Cum enim natura hominis corrupta
per se ad malum prona fit, quid facit
si oculis obijciantur quæ ad malum
prouocent? qui per se ad lapsum pro-
uis est, quantum potius labetur in
tantas occasiones? Et S. Augustinus

Psalm. 119.

inter peccata, & occasiones eorum pu-
merat spectaculorum frequentatione.
Nec Sæcti solū, verū etiam gentiliū
sapientum nonnulli agnouerunt, quæ
ta bonorum morū iactura sit in spec-
tu rerum vanarum & futillum. Ro-
mæ, cum Cornelius Nalica theatrum
ad exercendos ludos excitasset, Specta-
tores improbârunt, & eueriti mande-
runt, existimantes res vanissimas in-
dignas esse perpetuo ædificio. Id factum
est, cum morum apud Romanos inuiolata
constaret integritas: ut postquā violari
ea cæpit, multa amplius theatra exstruc-
ta sunt. De Catone præcipue apud Eth-
nicos quondam prudentissimo legimus
cum detestatum fuisse theatra, nec vnquā
voluisse ludis interesse, arbitratur enim
prudenti indignum esse, præsentibus
sua lu-
ro quo
nis & c.
re vili
actione
sorio d
Quæ
nes, qu
verbo
tedden
candi o
nibus c
tiores,
das, cau
cula, in
iactura
rana &
ueria, v
Nā vt q
ritant a
qua sur
E. Paul
res colli
cipiunt
animar
losiact
Accidi
scemio

Raph. Volaterr. l. 29.

Volat. ibid.

ma, cum Cornelius Nalica theatrum
ad exercendos ludos excitasset, Specta-
tores improbârunt, & eueriti mande-
runt, existimantes res vanissimas in-
dignas esse perpetuo ædificio. Id factum
est, cum morum apud Romanos inuiolata
constaret integritas: ut postquā violari
ea cæpit, multa amplius theatra exstruc-
ta sunt. De Catone præcipue apud Eth-
nicos quondam prudentissimo legimus
cum detestatum fuisse theatra, nec vnquā
voluisse ludis interesse, arbitratur enim
prudenti indignum esse, præsentibus

sua ludicra spectacula approbare. Cice-
ro quoque testatur in persona Scipio-
nis Romanos iudicij laude claros pro-
re vili & abiecta habuisse Comœdiarū
actiones, ipsosque actores decreto Cen-
sorio declaratos infames.

Quanto magis Christiani homi-
nes, quos Christus monuit, de omni
verbo otioso aliquandō in die iudicij
reddendam rationem, ac omnes pec-
candi occasiones, etiamsi oculis, ma-
nibusque & pedibus nobis essent ca-
tiores, summa vigilantia abscinden-
das, cauere debent huiusmodi specta-
cula, in quibus & multi temporis fit
iactura, & plurima oculis vsurpantur
vana & lasciuia, bonisq; moribus ad-
uerſa, vt quotidiana docet experiētia.

Nā vt quidā Poēta loquitur. *Segnius ir-
ritant animum dimissa per aures, Quā
qua sunt oculis subiecta fidelibus* Et cū
B. Paulus dicat, corrūpere bonos mo-
res colloquia praua, quæ auditu per-
cipiuntur; quantō magis inquinabūt
animam fæda spectacula quæ in ocu-
los accurrunt?

Accidit ali^o horū tēporū abus^o, quod
fœminæ quoq; ad Comœdias ad-
hi.

Matth. 12.

Matth. 5.

*Horat. de
arte poët.*

1. Cor. 15.

*Ecc. 9.
Prov. 5.*

hibeantur, Scriptura sacra non solum
monet mulieris speciosæ conspectum
occidere corda multorum, sermone
eius placidos esse instar ignis ad faciem
tatem omnem inflammantis, non
sima autem illius esse amara quasi as-
synthium, & acuta quasi gladium
capitem, hoc est, qui animam parat
morte culpæ & poenæ æternæ. Unde

*Aug. de
singul.
cleris.*

scribit S. Augustinus, Basilicæ affinis
tolerabiliorem esse cantu foeminae
eò quod basilicæ suo aspectu corpore
cætus verò lascivæ foeminae animam
rimat. à si accedat gestus & motus
poris nil aliud spirans quàm levitatem
& turpitudinem, quid fiet in imbecilli-
libus mentibus auditorum? id mirum

Jud. 16.

rum, quod evenit Holopherni con-
cipienti oculos in Iudith, ut à pulchritu-
dine, sicut loquitur Scriptura, captivus

1. Cor. 12.

facta sit eius anima, morteque temporali
rali & æterna percussus. Non permittit
Apostolus Paulus mulieri quavis
tamvis sapientia magna prædicationem
tionem publicè alios docendi: cuius
rationem reddit B. Anselmus, quod
sermo eius provocet auditorem ad
morem parum honestum. Quod si
rum e
vestita
dis
coram
eam,
malefi
mum
nis cor
CA
est, ei
gio
narrat
da pro
ætorib
vana &
non ec
tari H
conec
re, ut
si hom
tur. Ne
qui pro
lunt sp
gistrat
mala li
cauean
runtur
bent, q

DE MORTIF. VOLVNT. 407

rum est, quid efficiet mulier compe-
vestita, & in publico theatro verbis sa-
ctis; gerens personam leuem & inde-
coram? non dubium, quin demon per-
eam, tanquam per aptissimum suorū
maleficiorum instrumentum pluri-
mum mali perfecturus sit, ut quotidia-
nis constat exemplis.

CAETERVM hic animaduertendū
est, etiam si laudabile sit quēdam reli-
giosa dramata, à quibus omnes leues
narrationes actōe ue absunt, spectā-
da proponere, tamen si ab eiusmodi
actoribus exhibeantur, qui alioquin
vana & lasciuia miscere consueuerunt,
non conuenire illa à Dei seruis frequē-
tari. Hoc enim satanę artificium est,
comēdijs pia quēdam & sancti insere-
re, ut hoc pretextu etiam pij & religio-
si homines ad eas audiendas allician-
tur. Neque idonea excusatio est eorū,
qui promiscuē omnibus interesse vo-
lunt spectaculis, quod Principes & Ma-
gistratus illa permittant: multa enim
mala licitè ab illis permitti queunt, ut
caueantur deteriora, vel certè permit-
runtur, quia non satis exploratum ha-
bent, quanta mala inde cōsequantur.

que

quæ si perinde scirent, ac cognoscere
multi qui in conscientia foro quorundam
die versantur, proculdubio non facile
permisuri essent.

*C. Rhodi
gin. l. s. c. 3.
Alex. ab
Alex. l. 2. c.
25.*

SED & choreas ac saltationes multas
gentilium sapientioribus tanquam
rem vanam & inutilem condemnarunt
runt. ut PLATO, qui à Rege Siculo, qui
fortè inuiserat, ad choreas cum alijs
duendas inuitatus, respondit, mulierum
id esse, non virorum. Et Imperatores
Tiberius ac Domitianus, licet
veræ fidei expertes, illas lege veteri
asserentes, hominibus honestis esse
dignas. Idem ratio naturalis dicitur
multò magis Christi religio, quæ
quæ tantam exigit ab homine fidei
modestiam, honestatem, vanitatum
que & leuitatum despicientiam, recu-
terno habitu & gestu corporis ad glo-
rificandum Patrem caelestem provocari
reteneatur. Vnde Psalmista. *B. inquit
vir, cuius est nomen Domini spes eius
& non respexit in vanitates. Et in-
uicias falsas.*

Psal. 39.

ALIA inordinatio visus nostri est
facile oculos conijcere in res spectatas
iucundissimas, non quòd necessitas ver-
vix

DE MORTIF. VOLVNT. 429

vilitas aliqua id postulet, sed quia sola voluptas inuitet, quod vitiū notavit alicubi B. BASILIUS. Quod tūc maxime mortificandum est, quando ex earum rerū aspectu oriuntur prauę cogitationes, vt sit ex aspectu venustarū mulierū, aut nudarū iconū. Vnde magna exaggeratione idē auctor monet, nō esse cohibendos modō oculos à feminarum, sed etiam speciosorū adolescentiū intuiti: rationemq; huius monitiū dicit hanc. nempe quod experientia quotidiana cōstet multa hactenus mala in mūdo exvago & libero in quosuis oculorū coniectu esse secuta; atq; callidā humani generis hostē hoc medio quā plurimos in fraudē induxisse, ac in tartareas flammās præcipitasse; nec eos solū, qui vltro flagitijs, & mūdi huius illecebris immerſi erāt, sed etiam optimos, qui lōge à vitiorū castris recesserāt. Vnde cōcludit seruo dei nō debere intercedere cōsuetudinē cū talibus personis agendi, & si quādo iustis de causis subterfugere nequeat, oculos nō in illos, sed in terrā defigēdos. Quę doctrina sic prorsus rationi cōsēns est, vt etiā Ethnicī iudicārint idē faci-

*lib. de vera
virgin.*

*Serm. de
abdicat.*

Lib. 4. c. 3.

faciendū homini pudico & casto. Valerius siquidē Maximus, Pericles, inquit Atheniensium princeps, cum scripturarum Scriptorem in Pratura collegit haberet: ac is publico officio unā dīgnitatis eius pueri ingenui praeferentis imperiosioribus verbis laudasset, imperantiam eius increpitans dixit, tuis non solum manus à pecunie, sed etiam oculos à libidinoso aspectu continentis esse debere. Hanc doctrinam ab Ethnicis agnitam, sed non seruati sancti Dei in Ecclesia Christi, gratia uina adiuti, & agnouerunt & seruauerunt.

Guido Carthusius in eius vita.

B. HUGO Episcopus Gratianopolitanus, licet esset castissimus, & ab omnibus tentationibus carnis ita immunitus, ut sensu omni videretur delictus, tamē quoties iā existēs episcopus vel in Cōfessione, vel extra illā necesse habuit alloqui scēminas, nunquam per totos quinquaginta annos oculis in earum vultum coniecit: asserens id necessariō faciendum, si meminerimus ab impuris cogitationibus beram conseruari.

Surius in Martio.

S. THOMAS quoque Aquinas

DE MORTIF. VOLVNT. 431
tumuis dono castitatis diuinitus or-
natus, nec tentationibus vllis obnox-
ius, & cui angeli sponponderant nun-
quam eum castitatis iacturam factu-
rum, tamen summum studium adhi-
bit, ne in mulieres, aliasue res noxias
oculos conijceret: nec secus quàm ser-
pentes & scorpiones eas declinabat.
S. FRANCISCVS, qui continentiam or-
dinatione carnis profus edomue-
rit, tam sedulus fuit in cavendis collo-
quijs non necessarijs cum muliebri-
sexu, & refrenando earum aspectu, vt
ne vnus quidem ex vultu notitiã ha-
beret ipseque omnes commonefacere
solus erat, nisi cura & vigilantia illa
ab omnibus vsurpetur, fieri nõ posse,
quin detrimentum aliquod ab earum
conuersatione capiatur, sicut ignem
nemo ingredi possit, quin combura-
tur. Atque hoc studium omnium
sanctorum commune fuit, à noxijs
rebus oculos auertere, probè enim nõ
sunt, quàm ingens damnum incurre-
rent, quotquot iacturam facerent the-
sauri gratiæ & castitatis, dein quantæ
fraudes, doli & stratagemata in hoc
generè à dæmone fingerentur, quan-
tæ.

V

taque hominis in tentationibus
 nis superandis imbecillitas & fragi-
 litas. cōtra verò, quàm insignem pro-
 à castitate nobis esset ad omnes
 virtutes conferuandas & retinendas.

CAPVT XVI.

*De Mortificando affectu videndi
 rerum curiosarum, ac imaginum
 inutilium, aliarumq;
 rerum simili-
 lum.*

VERÆ virtutis studioso
 est mortificare videndi
 tem in contuendis rebus
 periculo amittendæ gratiæ diuini
 iunctis, vt sunt, de quibus haec
 gimus, sed etiam in alijs, in quibus
 ignorantiam vel negligentiam
 leuior lapsus est, vt hoc amplius
 tutibus proficiamus, & meritum
 augeamus in caelis. Nam limitem
 data visionis transgredimur, si
 rationis solius causa spectare vel
 magnifica & præclara ædificia,
 vasa aurea & argentea, hortos, ar-
 boribus, imò si videre optemus

DE MORTIF. VOLVNT. 439

tes curiosas, quæ pœnam porius affe-
rant, quàm voluptatem, vt duos inter
se grauitè corrixãtes, & mutuis se cõ-
tidentes vulneribus, vt maleficos di-
ni ex ruciari tormentis, idq̃ue nullo
alio fine, quàm vt sciamus quid aga-
tur noui. Vnde B. AVGVSTINVS
reprehendit artifices, qui ad illecebras
oculorum innumera bilia varijs arti-
bus addunt in vestibus, calceamentis,
volsis, picturis etiam, diuersisque fig-
mentis, vsu necessarium atque mo-
deratum & piam significationem
longè transgreduntur. Ego autem, in-
quit resisto seductionibus oculorum, ne
impicentur pedes mei, quibus ingredior
viam tuam, & verigo ad te inuisibilis
oculos, vt tu è ouellis de laqueo pedes
meos. Et infra sigillatim accusat se
quod curiositate victus, licet non in
curro, tamen in agro cum voluptate
videt canem insequentem leporem,
vel araneam retibus suis intuentes
mulcas implentem; & tandem ex-
clama. Quã multis minutissimis & in-
temptabilibus rebus curiositas quori-
dò nostra tentatur, & quàm sa-
pè labamur, quis enumerat? Hæc

Lib. 10. com.
f. 6. 34

cap. 86

V a Au

Augustini doctrina vera est, quæ
 nulla necessitate utilitateve corp
 ris vel animi proposita, voluptatibus
 capimus ex rerum dictarum confide
 ratione. Quod si autem homo ille
 lectamento se pasceret, aut ad leu
 dū animi mœrorem, aut ad mitiga
 dos labores toleratos, aut ad capere
 dum aliquod documentum animi
 fructuosum, tum illa aspectio omni
 culpæ experta foret. Vnde idem Augu
 stinus fatetur, si quando eum propo
 sitio naturalis, aut curiositas ad tabu
 lantanda perpulisset, atq; id aduertit
 alterutrum è duobus fecisse: aut è
 conspecta aliquam utilitatem
 lem decerpisse, aut à visione cessasse
 se, itaque quoties videmus nos ad
 intuentas ferri sola cernendi volup
 te, eam præcisam Domino Deo offer
 mus: sin feramur, aut necessitate
 proposito iustæ recreationis scopo,
 attollamus ad Deum, rogemusq;
 actionem nostram ad suam gloriam
 dirigat, efficiatque ut è re spectata
 etū spiritalem impensius Deum
 di colligamus. Hoc totum paucis
 bis docuit S. BASILIUS cum ait,

*Serm. de ab
 dicat.*

TATVS
est, qui
teue com
oluptate
n confide
mo ille
ad leu
d mingu
d capite
um anima
tio om
lem Aug
im prop
ad talia
aduertit
se aut
em
e cessat
nos ad
di volu
Deo eff
ffitate
scopo, co
em usq
u glori
etara
cum an
aucia
it, Ca

DE MORTIF VOLNVT. 415

ne sis curiosus, sed oculorum aspectu
neque ac auditum ac sermonem exa-
qua, cum profectu inde consecuturo,
Hinc sequitur, quantoperè conue-
niat tolli abusum hoc seculo renoua-
ti exprimedi ad viuū effigies hominū
qui neq; sāctitate, neq; dignitate illu-
stres extirē. Pontificum & Re-
rum possunt, vtrorumq; enim recō-
datio, & reuerentia ad ædificationem
animorum proficua est, cæterorum,
sue sint parentum, siue cognatorum,
sue absentium, siue presentū, haud
scio, quæ coram Deo spiritualis possit
esse utilitas, in quorum vita, neque sin-
gularis sanctitas aliqua, quam imitari
possimus, eluxit, neque aliæ heroicæ
virtutes quæ publicè laudari queant,
Vniū quia non omnes tanto lumi-
ne de celo donati sunt, vt in hoc gene-
re vanitatem aliquam agnoscant, ope-
re precium erit declarare, quanta dam-
na pietatis veræ studiosis ex hoc abu-
su nasci queant. Scriptura sacra idolo-
latræ initia inde sumpta commemo-
rat. Acerbo, inquit, *lustrupater do-*
lens cito sibi apti filij fecit imaginem,
et illum, qui tunc quasi homo mortuus
V 1 suo

Sap. 14

498 II. PARS TRACTATUS

fuerat nunc tanquam Deum colere
 pit, & constituit inter seruos suos
 & sacrificia. Deinde interueniente
 pore conualescente iniqua consuetu-
 ne hic error tanquam lex custodi-
 est, & tyrannorum imperio celebrari
 figmentis. Multitudo autem hominum
 abducta per speciem operis eum, que
 te tempus tanquam homo honorari
 fuerat tunc Deum estimauerunt. Quod
 ergo ethnicis fuit initium & ratio
 idololatricę, id dæmon nunc perfusa
 fidelibus, hoc est, ut sui & aliorum
 sentium morte defunctorum imagi-
 nes faciant: cuius abusus extrinsecus
 meritis sufficiens causa esse debet
 quod inde tantorum malorum initium
 sit initium. Quamuis verò nunc dæ-
 mon, ut olim, non possit fidelibus
 strahere ad colendas tales imagines,
 men ad alia incommoda pertrahit
 tuti Christianę contraria.

ET ENIM quorum effigies finguntur
 illi valde honorificum id sibi arbitran-
 tur neque enim ignorant apud
 manus eum maximum honorem
 licui delatum, si statuam publicam
 vel alio loco ob res præclaras

DE MORTIF VOLVNT. 417

meruiffet. Qui verò vident efigiã suã
in aula vel alio loco publico domo cõ
fuitã, vbi ab omnibus spectari possit,
quid aliud pro fragilitate sua facere
possunt, quã animo efferri, quod in
vita sint venerationes? Depẽ vno ver-
bo laudari extollimur, nõ nõquã, pre-
tiosa velle insolentimus, quidni & ex-
pressionẽ illa honorifica proprii vult?
Dã cũ ferẽ elegãtiori specie exprimã-
tur, virtutioriq; colore, habitu, & gestu,
quã reuera p̃si sint, quid aliud inde lu-
ciatur, quã vt magis sibi placeãt, & a-
more sui inardescãt? Adhec cũ totis
vix Christiane fundamẽtũ cõstita in
cõtemptu rerũ temporalium, & crucis
quam Christus nobis portãdã suscep-
tur, dubiũ non est, cũ magno animã
damno honore & laudẽ queri in sin-
gulis iconibus nostris vel alienis, max-
imẽ si eorum sint, quos carnaliter di-
lexerimus, quid enim aspectus talium
inuat nisi ad renouandã vel augendã
flammã inordinatã affectionis?
Raterea non exigua videtur hoc ab-
usu iniuria fieri sanctis, quorum ima-
gines hactenus in ædibus vlsitate spẽ-
de, tũ vt in memoriã sanctissimã illo-

Y

RUSS

LIB. II. PARS TRACTATVS

rum vitam reuocarem, tum vt
debito cultu venerarem, & auxi
eorundem implorarem: nunc
tem cum hominum non Sanctorum
imagines exprimamus, & publice
Etandas proponamus, quid aliud faci
mus, quam quod ex æquamus
Sanctis? Etsi enim eas non colamus
sanctorum, tamen eas æque auro
gento, & coloribus expolimus, ac San
ctorum, æque honorato & publico
cofigimus, ac sanctorum: sic profecto
vt multi domum ingressi ægide duntaxat
care possint, si nec imago sancti ali
ius, vel alterius, quam foris videtur
& si putent esse sancti, religionis ho
norem illi per errorem deserant. Illud
quoque non parum animæ nocet, quo
tempus consumendum in contem
platione imaginis sancti, vitæque
eiusdem recolendæ, nullo fructu im
pendimus in consideranda forma
lineamentis hominis vulgaris & pro
phani. Hæc seruis Dei raris esse de
beat, vt huiusmodi icones à consp
ctu suo, aliorumque remoueant.
Ex dictis consequens est, seruatis
Dei, cum in publicum procedit, non
debet

DE MORTIF. VOLVNT. 499

debere in quosuis homines oculos
conijcere, sed tantum in viam, quam
iniuit, dirigere: nam sine causa huc il-
lucque respectare curiositas est & va-
nitas. Nec seruo Dei nimium videri
debet, tali freno coerceri, cum potius
animi oculos exsaturare debeat in
contemplanda pulchritudine, infini-
taque Dei gloria; corporis vero, aspe-
ctu dulcissimo gloriosissimi corporis
Domini nostri, benedictaque eius ma-
tris, omniumque corporum pulcher-
rimum aliquando resuscitandorum,
& aeterna immortalitatis corona do-
nandorum. Quae contemplatio iucun-
dissima cum in omnem aeternitatem
duratura sit, merito hic ad breue tem-
pus oculos nostros ijs tantum rebus
spectandis occupare debemus, quae ra-
tio suggererit; eoque proptius, quod
MS. CYPRIANVS annotauit, praeter ea
quae spectatoribus noxia sunt & inu-
tilia, multa esse vilia, quae etiam in
hac vita cum magna animi voluptate
spectari possunt. Possumus enim sine
noxa oculos conijcere in pulcherrimam
totius mundi fabricam, in claritatem,
ortum, cursumque Solis, in globum

*Lib. de
Spectaculis.*

V s Luna,

440 II. PARS TRACTATUS

Lunæ, varia nq; eius speciem & motum, in dierum noctumque vicissitudines, in incrementa decrementaque temporū, in splendentium astrorum chorū, montibus collibusque, arboribus floribus, & animalibus omnibus in fontes & flumina, in maria toro-
be spariā cum suis fluctibus, accedens & recessu, aërē cū nubibus & ventis deniq; volucrū ōnis generis & infinitum exercitum. His Dei opibus, in quibus diuina eius prouidentia, potentia, sapientia, bonitasq; mirabiliter elucet, contemplandis hominē vt se ad maiorem Dei noticiam & amorē inflammet, vacare potest. Quod si verò etiam oculis mentis, quod in oratione mentali, iustrare velit. Deperera, tum veras delicias & voluptates offender. Hæc omnia ille.

CAPVT XVII

Quemadmodum mortificandus sit
sui, quoad visiones & apparitiones,
nes, ne faciliā fides
eis praebeatur.

SICUT

DE MORTIF. VOLVNT. 441

Sicut mortificamus intellectum,
Sicut animi oculus est, non si tēdo il-
li in multis, quę tamen veritati cō-
gruentia videntur, vt diximus de mor-
tificacione proprii iudicij; sic mortifica-
re debemus oculos corporis, ne sem-
per illis fidamus. Nam, vt visus nō fal-
latur circa suum obiectum, & ratio
iudicet eum nō falli, nōnullę requi-
runtur conditiones, cuiusmodi sunt,
sanitas & bona dispositio organi, qui-
es oculorum, medium clarum,
vni forme, & non impeditum, di-
stantia ab obiecto visui proportionata,
ac deniq; tēpus exercendę visioni ac-
commodatum. Nam si aliqua harum
conditionum desit, facile errabit ocu-
lus, & cum eo, si contentat, ratio. vt si
organum visus humore aliquo infe-
ctum sit, omnia apparent humori si-
milia, vt viridi viridia, rubeo rubea, ni-
gro, omnia muscis plena; sicut si per
vitru varij coloris spectes, omnia vario
colore tincta apparent, si bacillum per
aquam, ob motum aquę, apparet cur-
uus vel fractus, sic si magnam inter-
cedat interuallū res maximę vidētur
parę, & quę ceclerrimē mouentur, vi-
dentur

442 II. PARS TRACTATUS

dētur fixæ & immobiles, vt liquet
 cælestibus astris, quorum cum quædam
 longissimè superent magnitudinem
 terræ, & velocissimè agitentur, tamen
 speciem præbent tantum luminis
 delectæ in cælo fixæ, nec motæ. Atque
 error visus, omnibus exploratus est
 notus. Sunt autem & alij sapientibus
 tantum & exercitatis perspecti, quos
 opus est detegere, vt visionum spirituum
 lum errata facilius nobis innotescerent.

ETENIM sunt homines nonnulli
 qui aut morbi, aut complexionis
 naturalis vitio valdè sunt melancholici
 & ob humores crassos ac pestilentissimos
 in cerebrum subiectos tam vehementer
 ter patiuntur imaginationes, vt quædam
 res cogitant, foris etiam externis
 oculis sibi videre videantur, siue sint
 res ad quas impensè afficiuntur, vt
 sunt parentes, amici, sancti quoque
 vel angeli vel homines quos in precibus
 inuocare solent, siue sint res quas
 horrent vel detestantur, vt sunt homines
 infesti, dæmones, spectra. Sic videtur
 quibus avaros pecunij quæ addictos
 omnium nocturnum strepitum verè

DE MORT. F. VOLVNT. 449

ne fures domum inuaserint, impios
& malè conscios ad cuiusuis hominis
occursum, metuere ne à iustitiæ min
stris rapiantur ad carceres. Hæc non
solum Philo'sophi, & artis medicæ gna
ri affirmant, sed experientia ipsa quo
que & ratio confirmat. Videmus e
nim dormientes somnare quæ ima
gnantur; ac arbitrari se oculis cernere
quæ somniant, tamen, cum iudiciū
sopore ligatum sit, apertè hallucinā
tur. Quod ergo facit somnus in omni
bus, hoc vehemens imaginatio facit
in quibusdam non dormientibus, vt
nempe iudicium humorum densita
te sic constringatur & obruatur, vt,
sicut in somno, attendere non queat
ad obiecta externa, & tamen cernere
videatur, antequā videant, idq; accidit
prociui, in feminis, & alijs ætate parū
pueris, qui aciori imaginatione faci
lius in fraudem induci solent, quàm
in viis prudentibus, in quibus rarò
humores isti noxij dominantur.

Quot quot ergò deprehendun
tur prauis istis humoribus obnoxij,
vel debilioris cerebri, monēdi sunt te
rò, ac faci è fidem præstent visis an.

*Claud.
Calestinus
de his, qua
mirè euo
niunt.*

gelorum, demonum, spirituum, & sanctorum, sed cogitent perinde ac obicere oculis, ac phreneticis, & ardentibus febre laborantibus se offerunt mandanda, quæ ubi reualuerint, aduertant nihil omnino fuisse. Si verò adhuc dubitent de visorum veritate, consolentur Patres suos spirituales, vel alios in hac materia exercitados, eorumque iudicio acquiescant. nam ut aliquando vera sint, tamen approbanda non sunt, & acceptanda, nisi antegressò examina & sententia illorum.

CAPVT XVIII.

De mortificando sensu Auditus.

SENSUS Auditus amore proprio minus multas secum trahit inordinaciones, ac ut omittamus eas quæ graua & manifesta crimina aduersus habent ut cū audire volumus occulere & infames proximorum lapsus, & tē aures præbemus cantibus lasciuis & fœdis, scurrilibusq; colloquijs in pœnitentiæ & confessionis cunctatione scindēdę sunt; veniamus ad illas quæ

DE MORTIF. VOLVNT. 443

vti graues non sunt, ita parui fiunt, ac mortificatione opus habent, ne progressu in virtute impendant. Cuius generis sunt libenter audite, dicta facta; sua ab alijs predicari, gaudere: et si alioru defectus propalentur, idq; non alia de causa, quam quia inde aliquam percipimus voluptatem. Quid verò noxæ & damni in eare sit, alibi diximus, cum ageremus de humilitate.

INORDINATIO auditus est recreari narratione reru vanaru & curiosarum, que nullum afferunt fructu; deinde ridicularu & superuacaneu, idq; non alio fine, quam quia aures oblectant.

Inordinatio quoq; est colloquijs alioru clanculum nulla ex causa se ingerere. Vnde BASILIUS, Noli aures, inquit, porrigere quorumlibet hominum colloquijs & nugis secularibus, sed fuge, quoad potes, ne animam tuam contamine.

Sed nec arcane alioru sermonibus temere ingeras, audias autem libenter vtilia, que te ad diuinoru madatoru obseruationem promouere queat. Et quamquam seruo Dei reru diuinaru studio addito, facile sit celestibus his parere documentis, tamē alijs non ita prouectis p-

*Serm. de
abdicat.
seruorum.*

difficile est. Nā praterquā quod
 ra corrupte vitio in malū procl
 simus, aduersarius noster Satanas
 ignoriās rerum bonarū auditionē
 laudabilē, & multorum honorum
 tem, omnem lapidem mouet, ut
 loquia pia & sancta fastidium,
 verō & futilia voluptatem concit

Lib. 3. c. 31.

HANC hominis miseriam magis
 sensu confessus est sanctus quidam
 Abbas apud CASSIANVM dicens, quod
 rum fabularum diabolus esse fabu
 ram, ac spiritaliū collationum impu
 natorem, idquē confirmat exem
 quod sibi acciderat. Nam cum frater
 bus quibusdam de rebus necessariis
 spiritalibus disputaret, eosquē videns
 shzo quodam sopore demergi, nec
 ab oculis suis pondus somni depul
 otiosam repente fabulam intrudens
 Ad cuius oblectationem cum eos em
 lasse confestim, atque erectas sum
 habere vidisset, ingemiscens ait. Non
 usquē de rebus celestibus loquebamur
 omnium vestrum oculi lethali dila
 tione deprimebantur, at cum otiosa
 bula intronmissa est, omnes expugnati
 facti torpore somni dominantis

DE MORTIF. VOLVNT. 447

*missimus Vel ex hoc ergò perpendite,
qui nam collationis illius spiritualis suo-
ris impugnator. Hæc ille. Ut verò intel-
ligatur è contrario, quam Deo grati-
sit præbere aures spiritualibus collo-
quijs, idem sanctus à Deo gratiã postu-
lavit, ne vnaquam vanis & inutilibus
collationib⁹ interesset, ac impetravit.
nam quòcunq; deinceps eum veni-
te contigit, semper habiti sunt sermo-
nes de rebus pijs eum diuina volunta-
te congruentibus, si autem aliquandò
de vanis haberentur, mox obrepebat
ei somnus, vt audire non posset. Quo-
circa meritò hic diligentissimi esse de-
bemus in repellendis diaboli conati-
bus, vana & infructuosa colloquia de-
clinare, & à Deo toto pectore donum
exposcere tantum loquendi de rebus
necessarijs, & quæ proximum ædifi-
cent, & audiendi ea, quæ nobis com-
modo & adiumento esse possint. Ne-
que ideò culpandi sunt, qui iusta ali-
qua de causa vaniora quædam audire
coguntur, vel ab hominibus graui-
bus & magnæ dignitatis quos non
queunt cohibere, vel ab alijs, quorum
opera indigent ad res necessarias uti-
les*

448 II. PARS TRACTATV

lesue procurādas; nam si finis boni
propositus nobis sit in huiusmodi
ta quoq; omnis abesse potest,

LIA auditus inordinario est, obli-
tari cantilenis vanis & leuibus, aut
caq; harmonia ob lo'ā voluptatem
rium, quæ res non modo otiosa, sed
tiā noxia est, nisi suum locum habeat

*Lib. de ve-
ra virgin.*

mortificatio. Nam, teste S. Basilii
voci suauitas gignit in mente cogi-
tiones cupiditatesq; lasciuas: quod ve-
rissimum est, quādo cantiones sunt
ues & seculares, actales, quæ & à san-
nis haberi soleant. Quando autē sunt

pia, & ad deuotionem prouocant
idoneæ, aliosque sanctos compuncti-
nis, & in Deum amoris motus, tum
cum magna laude audiuntur. Quæ
uis maioris meriti sit, quando animus
noster ad se excitandū tali adiuue-
to non eget, suauitate cantus proprio

Deum se priuare. Quod si in modum
musica, motusque, uocant, licet
sanctis & religiosis potius oblectatio
quàm spiritalis profectus, qui ex
gumento decantato decerpi possit
quærat, aut ad audiendā illa
ationis iudicio, sed sola inclinatione

DE MORTIF. VOLVNT. 449

naturali trahamur, rñ inordinatio est
in auditu, quæ mortificãda est, aut au-
res ob urando cõcentui, aut intentio-
nem mutando, vt non iam solus sua-
uitatis & voluptatis sensus, sed utilitas
aliqua præ oculis habeatur. Ita docuit

S. AVGVSTINVS in Confessio-
num libris, vbi declarans quantam v-
tilitatem afferat in ecclesia institu-
tum cantandi, & quod ad lacrymas sæ-
pè commotus sit, confitetur se ali-
quando suauitate concentus potius,
quàm rebus cantatis, captum fuisse.

Cum, inquit, mihi accidit, vs me am-
plius cantus, quàm res qua canitur me-
mor, penitenter me peccasse confiteor, &
tunc mallem non audire cãntem. Ec-
ce ubi sum: Flete mecũ, & pro me flete
qui aliquid boni vobiscum in eius agitis.

unde facta procedunt. Tu autem
Domine Deus meus exaudi, ref-

pice & vido, & misere-

re ro, sa-
na me.

CAPVT. XIX.

De mortificatione Odora-
tini.

IN

Lib. 100
c. 32.

40 II. PARS TRACTVS.

IN Odorat^o sēsu nōnulla quōsi-
ordinatio mortificanda occurrit.
Ac primò quidem si odor suauis
in diuinis officijs & veneratione San-
ctorum excitetur, propterea quod sig-
nificet sanctorum orationes & deu-
tiones, quæ Deo sunt odor suauis-
mus, deinde vitam sanctam, & exem-
pla bona, vnde iusti & pij dicuntur bo-
nus odor Christi, non opus est mor-
tificare sensum odoratus, sed mentem
extollere ad boni odoris significatum,
ardereque desiderio eas preces infla-
endi, quæ odorem suauissimum sibi
ministrant Deo, eamque viuendi ro-
tionem tenere, vt bonus odor Christi
esse possimus coram hominibus. Non
sum quando boni odores viurpantur
in rebus necessarijs, nulla opus habet
seruus Dei mortificatione; modo ex-
vitatur propter necessitatem. At qui
surpantur in vestibus, manibus, cubi-
culis ad delicias & mera oblectamen-
ta sensuum, illi mortificandi sunt,
remouendi, eò quod debito fine viti-
tis sint destituti. Accedit, quod qui
iuismodi odores procurant, aut fecerunt
deferunt, vt ab astantibus eorum pe-
cipiantur.

DE MORTIF. VOLVNT. 458.

cipiantur fragrantia, declarant se ani-
mo valde sensuales, experientiaq; do-
cet homines lasciuos esse odoribus a-
mœnis additissimos. Atq; esto, sit a
liquis opinione aliorum tanta virtute
præditus, vt illi suspitioni locus non
sit, tamen speciem notamque mali nõ
effugit, nec paruum indicium dat, quod
longè ablit ab imitatione crucis, & ab-
negatione Christi, quæ consistit in re-
pudiandis omnibus commodis & il-
lecebris corporis, amplectendisq; con-
trarijs quæ pœnã aliquã carni infligat.

HANC inordinationem odoratus
confitetur quoque Augustinus, De il-
lecebra, inquit, odorum non satago
nimis, cum absunt, non requiro cum ad-
sunt, non respuo, paratus etiam eis sem-
per carere. Quantum autem displi-
ceat Deo studium odorum suauium
querendum, aliarumque illecebra-
rum sensualium, narrat PETRVS Da-
mianus Cardinalis horribile quoddã
castigationis diuinæ exemplum. Ve-
torum Ducis coniunx mirè dedita
erat fouenda corpori omnis generis
delicijs, ac singillatim cubiculum su-
um varijs, ijsque suauissimis cõplerat.

odes

Lib. 10. con-
fes. c. 32.

Lib. de con-
temptu
saeculi c. 9.

odoribus. Supremus vero iudex Deus
 ut omnibus declararet, quantum
 excessus diuinæ suæ maiestatis
 ceret, horribili morbo, qui omnes
 depasceret & purrefaceret
 eam percussit. Vnde factum, ut
 dos ac intolerabiles expiraret
 ut eius conspectum amici, famam
 ancilla que omnes delugerent: vna
 ancilla tantum anima fuit, vna
 ter in conspectum eius prodire,
 tamen, ut curriculo ad eam ex-
 ter, & apud eam deponeret, quod
 adferendum, ac mox iterum ob-
 niam graueolentiam excederet.
 illa cui prius tot suppelebant leu-
 ab omnibus turpiter deteria, in
 bus terribis animam exhalant.

CAPVT XX.

*De mortificanda gustu, quoad len-
 titiem edulcorum.*

MVLTI, maximeq; inordi-
 nationes sunt in sensu gustu, &
 necesse est ope mortificandi
 ad cauenda varia peccata, virtute
 seruandas & augendas, in ordinem
 inordinatio gustus est, inhiare

DE MORTIF. VOLVNT. 459

lautioribus palatum oblectantibus.
hec autem mortificanda est, non cu-
rio: è quærendo edulia opipara, mag-
naque cocorum arte & labore condi-
ta, sed communia, nullaque singulari
arte parata, ac quæ ad vitam hominis
sui sustentandam satis sint: infirmis
enim lautiora ob necessitatem conue-
niunt. Debet homo, inquit B. BASTI-
LIVS, refrenare gustatum cibus lauto-
ribus inhiantem, rationeque ita mode-
rari, ut non nisi ad vitam necessaria ei
subministrat, cõsumenta autem om-
nia lautiora, quæ sunt vitiorum incen-
tiva, subtrahat. Adiungit huic docu-
mento S. VINCENTIVS Ferrerius
seruum dei ex ferculis mensæ apposi-
tis libentius vii debere minus lautis,
& in quæ prava naturæ inclinatione
minus fertur.

QVÆRET aliquis, cum omnes cibi
sint creaturæ Dei, & bonæ, ac in ho-
minis ministerium ordinatæ, cur non
omnes æquè expeti possint? Respon-
deo: Deû ipsû qui creavit pisces, aves,
aliaque, amantia in hominis vsum & vi-
ctum, simul tulisse legem de temperan-
tiâ, ut æmpe vniuersisq; convenien-

*Lib. de vitiis
ca. 11.*

*De vita
spirituali
ca. 11.*

ter suæ dispositionis his cibis vici-
 tur, nempe sanus vt sanus, æger vt æ-
 ger, imbecillus vt imbecillus, hoc est
 quisque quatenus necessitas prohibe-
 rit. Deinde, quia homo in peccato
 lapsus est, & affectiones habet inordi-
 natas, idem Deus aliam legem tribuit
 Pœnitentiæ & Mortificationis, quæ
 cautum est, vt quoniam homo peccato
 dofectatus est oblectationem veram
 & illicitam, per satisfactionem quæ
 que licitis quibusdam oblectamentis
 se priuat, & frenū effrenatis passionibus
 iniiciat. Itaq; licet omnes creature
 bonæ, & in vsum hominis conductæ
 men vsum earum potest esse præ-
 vel minus bonus, eo quod non
 grauat cum dictis Dei legibus. Hæc
 ponio est D Augustini, dum ait,
 homo fame moreretur omnia ad
 Deus creauit: sed ne mentem
 dendi excederet. & abstinẽtiam
 raut. Quapropter sicut ager ad
 cinam, sic ad sumẽdas dapes debet
 que accedere, nequaquam videlicet
 illis voluptatem appetens, sed ne
 si succurrens. Idem exemplo suo
 cuẽre omnes sancti, Omitto illos

Tom. 9. de
 consuetu.
 viis. c. 18.

in solitudine solis herbis victarunt, fructibusque sylvestribus. Taceo eos qui in canobijs pane, alijsque vilioribus escis & insipidis vitā tolerarunt. quia in re non dubium est eos Deo placuisse, cum Dominus ipse, testibus Evangelistis, laudaverit Ioannem Baptistam ob hanc victus severitatem, dū vescere ut ait locustis & melle sylvestri: mō non sine magnis miraculis multis sanctis, cum nullo studio habere possent, huiusmodi cibos subministravit. Verūm prætermissis illis, quos non omnes imitari queunt, videmus quanta victus tenuitate vixerint ceteri sancti, etiam Episcopi & Prælati aliorum.

S. AVGVSTINVS ferè abstinebat ab esu carniū, alijsque ciborum laurij, & vescebatur herbis ac leguminibus in quib⁹ exigū erat oblectamētū gustus: conuiuia quoque declinabat ne consuetam violaret abstinentiam.

Possid. in vita eius c. 22. et 27.

S. GODFRIDVS Ambianensis Episcopus, et si pro immensa sua caritate qua flagrabat, nihil deesse suis subditis quoad victum necessarium sine bat, tamen ipse solo pane, paucisque

Nicol. monachus in eius vita.

X ber-

herbis & fructibus vitam tolerabat
 Cumq; cocus nescio quid herbis
 cuisset, cum accersitum coarguit
 teens. An ignoras tu miseram carnem
 subigi non posse nisi tormento
 nisi cur mihi apposuisti cibum
 arte paratum? Vide, ne deinceps
 hoc genere delinquas, & me ad iracundiam
 prouoces.

Metaphr. S. CHRYSOSTOMVS quoque post
 in eius vi ceptum Archiepiscopatu carnium
 ta. rumq; edulioru saporum esu
 nuit, solo contentus ad vitam
 tandem pulmento hordeacco.

Fern. Justin. in eius vita. B. LAVRENTIVS Iustinianus, in
 adolescentia sua, ut erat praenobili-
 tus profapia, multis assuevit
 di delitijs, tamen ad Venetum
 archatum euectus, vulgari tantu
 sa, vsus est, edulij: que palato suo
 pidis. Vnde si errore aliquo quanda
 esculenta poculentave ad guttore
 cerbiora apposita essent, ut pro
 acerum, neminem arguebat, sed
 tio dissimulabat.

Euvius in Decemb. S. THOMAS Cantuariensis Ar-
 piscopus & metyr Christi gloriosus
 quamuis, antequam diuinitus esse
 sciret

DE MORTIF. VOLUNT

lustratus, ro ulnis laurij: à parentibus
genere nobilibus & copiosis su sicut in
nutritus, tamen postquam persecutio
ne regia pro iustitiae defensione exa-
gitari coepit, admirandam vitae mu-
tationem inijt. Nam, teste Eduardo
praecipuo vitae eius scriptore, qui an-
te vivebatur mensa opipare instructa,
magnosque Dominos, atque adedò in-
sum quoque Angelorum Regem, ha-
bebat cõuiuas, leguminibus alijsq; vi-
lissimis cibis, pauperibus ad mensã ad-
hibitis, vesci voluit. Haec temperantia
ab omnibus sanctis ad mortifican-
dam gustum fuit exercitata: Licet e-
nim praecipuum studium posuerint
in colendis perfectioribus virtutibus,
ut caritate, & religione in Deum, ta-
men dictam abstinentiae non neglexe-
re, quod scirent eam quoque gra-
tam Deo, & salutarem animae
suae.

HÆC verò doctrina tam rationi
consecrata est, ut ne Gentiles qui-
dem, in quibus rationis lumen non
omnino fuit obscuratum, ignorãnt
has temperantiae leges esse obser-
vandas. Inter Græcos virtutum

Lib. in
erm. 7.

458 II. PARS TRACTATV

cultu cæteris præluxere Lacedæ-
monij, olim & filijs israel ætissimo an-
citiæ fædere copulati. Cùm enim
commemorat Maximus Tyrius Phi-
losophus, aliquandò in eorum præ-
sentiâ venisset rei culinariæ peni-
tus, Mithecus Syraculanus, qui
exquisitissimam apparandorum co-
rum rationem magnum nomen
cæteris Græciæ partibus voluptatis
delitijs plus æquo additis collegit.
Lacedæmonij gnari lautitiam
capitalem bonorum morum esse
stem, auctoritate publica Magistrum
solum vertere eum iusserunt. ratio
re potius & exercitatione assidua
corporis, quàm suavis esculentorum
condimentis, esse acuendum appe-
tum. Quod nonnulli gentiles agno-
cere & exercere natura duce ceperunt.
illud magni Dei serui in omnibus
mundi partibus, opitulante Christi
gratia, perfecte complerunt.

NE Quidè arcemus homines ver-
tutis studiosos à mensis lauro-
bus omnibus, quando vel necessitas
vel obedientia maioribus debita ad-
igit, vt ne cõuiuia omnia repudicemus
nam

DE MORTIF. VOLVNT. 459

nam & caritas sæpè persuadet vt de consueta feueritate aliquid remittamus, ad solandos & recreandos hospites, aliosque quorum conuersatio nobis proficua est. Id tantùm dico, dum respectus hi absunt, nos, quantum in nobis est, debere fugere istas lautitias ad mortificandum gustatum, imitantumque Christum crucifixum, qui propter nos felle & aceto potatus est.

CAPVT. XXI.

De mortificatione gustus in cibi quantitate.

ALIA inordinatio gustatus est, tantum cibi capere, quantum postulat appetitus, nec antè edendi finem facere, quàm ille sit exsaturatus. hoc enim vitium gulæ est. Vnde B. BASILIUS ait. Non satis esse debet seruo Dei abstinere se à cibis lautioribus & exquisitis, si alijs vilioribus nihilominus vult appetitum explere: nam & in his sumendis moderatio tenenda est, legibus temperantiæ præscripta, cæteroque æquè læsurus animam.

X) mam.

mam, ac si noxijs usus fuisset. Sic
 stilius. Quamquam in hac re certa
 fixa mensura externa designari neque
 at: quod enim vni parum, alteri
 est. & vbi vnus peccat vitio gula, al
 ter nimia se ma: erat abstinentia
 men omnibus proponi potest
 mensura spiritalis, & regula rationis
 nimirum hæc, vt quisque tantum
 mat cibi, quantum ad vitam conser
 uandam, viresque corporis, pro ratio
 ne status & officij, quod exercet, con
 firmandas, necessarium videtur. Hæc
 verò necessitati, vt faciat satis, non de
 bet spectare quantum requirat app
 titus, constat enim in hominibus
 nis appetitum plus, quam necessa
 rium sit, desiderare, & experientia qu
 tidiana docet, eos qui famem omnino
 explerunt, remotis mensis, sentire tho
 machum plus æquo oneratum, & ad
 consueta exercitia esse inhabiles. Con
 trà verò, qui eum aliqua fame, & ap
 petitu plus comedendi à mensura
 dunt, deprehendunt se appetitum
 cisse satis, nec vllam famem sentire
 quod argumentum est cupiditatis
 illam priorem plus sumendi non
 se

DE MORTIF. VOLVNT. 481

se necessitatis, sed vitij gulæ. Vnde S. Serm. 19.
DOROTHEVS agens de hac materia.
Cibus, inquit, sine mensura sumptus
multorum malorum fons est; quia vi-
tium gulæ incurritur, non modò quã-
do supra necessitatem aliquid lautio-
rũ ciborũ sumitur, sed etiã quãdo tan-
tum sumitur, vt venter expleatur & sa-
tietur.

VT verò certius cognoscatur quan-
tum cibi cuique ad vires corporis iuste
tandas satis sit, hanc regulam sancti
prescribunt. Vt quisque experientia
magistra discat & obseruet, quanta ci-
bi copia soleat grauari stomachus: ac
deinde paulatim de illa copia detra-
hat, donec nullã molestiã in digestio-
ne sentiat. Cõtrã quoq; notet, quãta ci-
bi tenuitas & abstinentia eũ ita languidũ
& imbecillẽ reliquat, vt officio suo,
quod sustinet, pro ratione status quẽ
proficetur, & grẽ perfungi queat: ac tũ
paulatim tantũ de comœatu auge-
at, donec sentiat integras permanere
vires ad omnes functiones consuetas
exercendas. Quam ergò quis quanti-
tatem cibi sufficere se ipsa cognõdit,
eam ordinariẽ vsurpare pergat.

*Idem serm.
9. S. Vinc.
de vita spõ-
rit. c. 3.*

X 4 Si

Si verò homo anceps hæreat, quæ
ta cibi copia necessaria sit, potius nec
natiõni naturali repugnet, quàm
ueat, cõ quod appetitus, vt dicitur,
nequam, & colore necessitatis desit.

Lib. 10 con-
fess. c. 31.

at. Quæ de re sic B. AVGVSTINVS, Hic
me docuisti, inquit, vt quædam
medicamẽta sic alimẽta sumpturã
cedam. Sed dum ad quietem satiat
ex indigentie molestia transeo, in
transitu mihi insidiatur laqueus car-
piscencie. ipse enim transitus volu-
est. & non est alius quo transeat, nisi
quo transire cogit necessitas. Et car-
lus sit causa edendi & bibendi, ad
se tanquam pedisse qua periculo sum-
ditas, & plerumque præire conatur,
oius causa fiat, quod salutis causa
facere vult dico, vel volo, nec idem
suo virusq; est. Nam quod saluti
est, delectatione parum est. Et sepe
sum si, vtrum adhuc necessariã
vis cura suscipiumpetat, an volu-
ria cupiditatis fallacia misisturã
suppetat. Hec ille.

CÆTERV Metiam si quis non
hil excedat in alteram partem, non
tamen semper periculi est, quocirca

DE MORTIF. VOLUNT 463

que non est in cibis lautities: & idcirco
S. Vincentius rectè monet, neminem
reformidare debere tantum panis mā
ducare, quantum satis est, & necessitas
naturalis postulat, modò postea ad o-
randum vel legendum, cum opus est,
non sit ineprus. SANCTI quoque hor-
tantur ad viramque corporis & aui-
mi sanitatem tuendam optimum cō-
siliū esse vniuersam temperantig
rationem, tum in cibo sumendo, tum
in ieiunio exercendo tenere, & non
nunc in seueritate abstinentiæ, nunc
in explenda cibi cupiditate limites ex-
cedere. Ita docuit quidam vir sanctus
apud Sozomenum, Abstinentia, in
quiens, moderata & continuata, mo-
dum & limites rationis non excedēs,
operibus caritatis coniuncta breui ho-
minem prouehit ad perfectionem, &
statum ab omni perturbatione affe-
ctionum immunem. A que hæc com-
munis fuit sanctorum sententia, ac
valdè salutaris, v̄ pote qua multa in-
commoda, damnaque spiritalia cauen-
tur, quæ solent ex nimia vitæ austeri-
tate consequi, vt berè expendit CAS-
SIANUS, dicens. *Maior est rationabilis*

Loco est.

*Trip. l. 2.
c. 1.*

Lib. 5. c. 9.

X 3 6177

etiam moderatione quotidiana refertur,
quàm per interualla arduum longum
que ieiunium. Non inmoderata
dicitur non modo mentis labefcitur
stantium, sed etiam orationum
eius reddere laetitudine corporis
viam.

Ac Deus tanto zelaret, ut
sui moderationem certam sequatur
in capessendo cibo, ut quoties
præuariati fuerint, aliqua poena
porali puniat, ut morbo, dolore cap
tis, vel alio defectu, quo minus
suo rectè fungi possint: nec enim
nes peccatorum pœnas in alteru
lū referuare voluit, sed aliquas
mittere, & immittere, ut exper
mali nos ipsi prudētiores eff
Certe in historijs legimus multo
serabiles & calamitosos casus ex
incontinentia secutos. Attila Hun
rum rex, cum aliquandò ad fau
tem canasset, à cœna tantam vim
guinis per nares effudit, ut sub
mœne animaduente, suffocatus
Similes casus quotidiani sunt, &
homines existiment esse fortuito
tamen potius credendum est, diuine

*Pulgosus
lib. 2. c. 12.*

DE MORTIF. VOLVNT 469

stigi peccata vobis vindicantis esse effectus, vt temperantia leges deinceps sedulo custodiamus.

CAPVT XXII.

De mortificando gustatu. ratione finis in vobis sumendis proposito.

QVAMVIS arduum, magnæq; virtutis sit, gustandi sensum coercere circa ciborū qualitatē, quantitatēque, de qua hactenus egimus: tamen difficilius, laudabilisq; est eundem mortificare quoad finem, qui in sumendo cibo nobis debet esse propositus. Quidā nullū alium finē sibi præstiturum habent, quā molestiam famis depellere, qui virtutis finis nō est. Alij ipsam ciborum delectationem, & huius vitiosus est. nam auctor naturæ Deus non comestionem dicitur ad delectationem, sed dicitur ad delectationem ciborum ad comestionem. Alij cum dicto fine, volunt videri potentes & magnifici, & idcirco mensas varijs, pretiosisq; dapibus instruant, quā finis omnino vanus est & perniciosus. *Non omnis appetitus inordinatio*

nes debet seruus Dei mortificare, pro-
ponendo finem aliquem honestum
vt quod Deus velit nos cibum sumere,
vitz conseruanda, virium que conser-
randarum causa, quò rectius cultus
vino, alijs que muneribus præstitis
deinceps vacemus. Finis quoque vir-
tuti affinis est, comedere ad succurren-
dum necessitati naturali, in quam De-
us nos immisit. S. BASIL. VS. Sic
vitiū gulæ non tam se prodece
duliorum copia, quàm in eorum
perpauca sint, lauitia & delictis. Ac
clarans, quis finis comedenti præfari
esse debeat. In manducando vel
manducando, inquit, non comedit
virtus, sed in intentione, quam in
ciborum vsurpamus. nam ex
corporalia, cum ex se adiphora
nec bona, nec mala, appositione
boni vel mali in virtutum ordi-
transeunt vel vitiorum. Sic ille. S. A-
GV. TIVS cer. è ca li. us se edolium
retur, ad aimenta accedendum, si
ad medicamenta, que non ad volu-
tatem, sed ad remedium infirmo-
sumuntur.

V A R Y M quia contingit, vt seruus

*Lib. de ab-
dic. Et, de
vera
virgin.*

*lib. 10. con-
fess. c. 13.*

DE MORTIF. VOLVNT. 467

dei quidem ad mensam accedat, tanquam ad medicinam sumendam, postea tamen ciborum suavitate peccatus in transuersum se rapi sinat, monet B. GREGORIUS. *Sciendum*, inquit, est, quia sic voluptas sub necessitate se palliat, ut vix eam perfectus quisque decernat. Nam solui de itum necessitas petit voluptas explere desiderium appetit, & tan. gula securus in praerapit, quando sub honesto nomine necessitatis explenda se contegit. Sa pe autem in ipsa edendi via furtiuè adiuua voluptas subsequitur: nonnunquam impudenter libera etiam praere conatur. Facile autem est deprehendere cum voluptas eius necessitatem praevenerit, sed valdè est difficultè discernere, cum in ipso eiu necessario se occulta subiungit. S. Augustinus palàm fatetur, se postquam cultui diuino se dedit, aliquoties haec tentatione in fraudem inductum. Cum salus, inquit, sit causa edendi & bibendi, adiungit se tanquàm quaedam periculosa iucunditas, & plerumq; praere conatur, ut eiu causa fiat, quod salutis causa me facere, vel dico, nol volo.

lib. 30. mor.
c. 28.

Loco cit.

X 7 HINC

Hinc sequitur ad mortificandum
 gustus appetitum, non satis esse, in
 initio bonus finis seruo Dei mandatu
 turo sit propositus, sed opus habet
 vigilantia, ne ciborum illecebra à ser
 po suo distrahatur. Neque id eodemo
 mus, ut velimus nullam debere esse
 cibo oblectationem, nam cum caro
 semper coniuncta naturaliter est ali
 qua voluptas; sed id rãtũm concupiscimus,
 non esse oblectationem in cibo
 querendam tanquam finem, sed im
 plectendam tantũm quatenus tenet
 necessitati. Quamquam seruus Dei
 datissimẽ faciet, si toto pectore delecta
 tet, si possibile foret, omnem delecta
 tionem abesse à cibo; quò enim longi
 vius id desiderauerit, hoc longius in
 vicio gula recesserit.

ALIA inordinatio gustus est, quò
 dius in hiare cibis, quò mortificatio
 vt superiores, adhibita moderatione
 huiusmodi: vt nemo, licet inedia
 geatur & fame, sinat sibi imperare
 ab illo, alioquin magno desiderio &
 leritate inuolabit in edulis; sed hoc
 sibi in ieiunio, & paulatim in sumendo
 cibo pergat, ac si nulla fame magna
 multa

mularetur. Dicit enim S. Augustinus: *Quest. in eo maxime hominis virtutem probari, quod dum oportet & convenit, potest animo sereno & tranquillo famelicitate.* Divina quoque scriptura idem documentum tradit. *Noli avidus esse, inquit, in omni epulatione. Et non te effundas super omnem escam.* Ex multis enim estis visis infirmis, et aviditas appropinquabit vobis, ad choleram propter crapulam multi obierunt, qui autem abstinens est, adijcet vitam.

Quest. Evang. 14.

Eccl. 34.

Hæ sunt præcipue sensus gustus inordinationes à nobis mortificandæ, ac sanè diligentissimi esse debemus in cohibendo hoc appetitu, cum quotquot Deo servitute volunt, primum certamen inire debeant cum gula, ac temperantie freno eam rationi subicere. In quo certamine si quis victoriã non seferat, agere referet in cæterorum vitiorum & perturbationum conflictu, quæ admodum bene animadvertit *CASSI* *Lib. 3. c. 17.*

Lib. 3. c. 17.

Impossibile est, inquit, saturum vitæ pugnas interioris hominis experiri. nec bellis robustioribus attentari dignum est eum, qui potest deijci leviore conflictu. Prima ergo nobis calcanda est gula cœcipientia, & eorum extenuanda mens

non

non solum ieiunijs, verum etiam cogitationibus, lectione quoque, & crebra contemplatione cordis, &c. donec ipsius cibi rationem non tam iucunditati conuenientem quam oneris vice sibi imposuerit noscat. Hec Cassianus ex communione Patrum sententia recitat. Vnde cogitamus, quam necessaria sit membrorum appetitus ciborum; nam si hoc non compressemus, haud facile iugamus nobis alias affectiones & meditationes magis occultas, nec castitatis, patientiae, puritatis cordis consequemur.

CERTE qui ab hoc appetitu seueri patitur, seuiusque gulae efficitur, re etiam seruituti luxuriae, aliorum scelerum, quae ex illa ceu fonte exortitur, subicitur. Necessarium est, inquit S. BASILIVS, vt ventre cibi oppletis, membra pravis compungantur humoribus luxuriae famulantibus, hominemque ad se distinet, quae extimulantibus, quare prima perantiam expugnato, omnium uarum voluptatum fontes exarecent. Haec autem necessitas contra gulae

*De vera
virgin.*

TATV
etiam
a com
ius cib
ari cons
si am
ommu
Vnde
t mor
am si
d facile
trones
nec Cal
dis vir

DE MORTIF. VOLVNT. 470

dimicandi, hoc maior existit, vt, si si-
nat se ab eo turpiter superari, nulla
spes reliqua sit alia vitia vel impugnan-
di vel expugnandi, aut certe difficilli-
ma, quemadmodum experientia ipsa
idem sanctus se didicisse alibi confir-
mat. Si gula, inquit, vitium in cor-
de tuo dominatum fuerit, syuam
quandam sordium in sensibus tuis dis-
seminabit, animamque tuam in fera-
rum domicilium conuertet: experien-
tia enim cognoui in multis, qui in a-
lia peccata lapsi essent, resipuisse; nul-
lum vero vidi ad saniozem mentem
redisse, qui vitio gulæ se deditisset,
aut secreto, aut alieno tempore, aut lo-
coparum congruenti voluptatem ex-
sumptione cibi sumendo: imò quot-
quot tales noui, tandem à seruorum
Dei cætu, in quo erant, turpiter se sepa-
rarunt, & vinculo societatis tam san-
ctæ rupto in scelerum omnium vora-
ginem præcipites egerunt. Quod si
quidam remanserunt, tamen, licet in-
ter seruos Dei abditæ, mancipia diabo-
li facti sunt, obstinati, clamosi, curiosi,
queruli, commodorum appetentes,
vix honestæ inimici, ac denique ha-

De abditæ.

▷ ◁ ◁

bitu quidem externo quasi serui Deo
sed verè filij perditionis. Hæc Basilii

CAPVT. XXIII.

*Quibus medijs mortificanda
inordinatio gu-
stus.*

MEDIA, quibus seruus Dei
debet ad mortificandam
suum gustus, hæc sunt. Vt
mensam adit cibum sumpturus,
ad Deum attollat, imbecillitatem
suam coram Domino fateatur, et
mo dicens, Domine in me virtus
la est vincendi immoderationem
stus; large te mihi illam, ut serui-
lum vincere, tuæq; voluntati sub-
te possim. Tum considerando licet
habere cibo ad vitam sustentandam
& Deo seruiendum, illum que sine
cibo Deum præstituisse, voluntatem
inclinat ad appetendum cibum
huc finē, vel aliū honestū, & sanctū,
non propter aliū. Deinde toto me-
pore mentē occupet in pia aliqua
templatione, semper imperando
& mentem crebro ad Deū attollendo.
Aliud medium est, non satis

DE MORTIF. VOLVNT. 473

inque quaque appetitui, subministrā
do illi, quæcunque voluerit, sed relin-
quendo potius cum aliquatula fame,
legentique tenēdo, quam dedimus de
ciborum quantitate, ac discretione,
de qua dicemus. Hoc medio fatetur S.
Augustinus, se cupiditatem gulæ re-
tenuisse, partem nēpē aliquam ei adi-
mendo, quam aff. Crabat. PALLADIUS
scribit de S. Isidoro sacerdote, eum nū-
quam saturū ē mensa surrexisse, & ta-
men tantum cibi sumpsisse, quātum
ad vitam & sanitatem factam tectam
teneadam sufficeret, nec singularem
aliquam abstinentiā in eo obseruatā.
At vō mediū mirabile ad expug-
nandū appetitum est, semper, vel certē
sepenumerō propter Christum parte
aliqua cibi lautiorē se priuare, etiā si exi-
gua sit ac si liberē potest eam alteri e-
largiri, relinquere eā Christo in paupe-
ribus. S. Vincētius hoc documentū dū
radit, si, inquit, Dominus voluntatē
efficacē dederit abstinendi à parte ali-
qua cibo ū, qua maximē oblectabare,
mirabilē certē abstinētiā facies, Deo
preparā, & hominibus incognitā. Quo-
rum abstinentiā vel mortificatio no-

*Lib. 10. c. 100
fess. 6. 30
in hist.
Laus.*

*In vita
Spir. c. 13*

Ar

stra ab oculis hominū remotior est,
hoc præstātor est, nā & exercitum
gis humilitas, & vanæ gloriæ peni-
lum euitatur, ac meritum augetur.
enim alijs mensæ assidentibus non
deatur ieiunare, tamen actum caritatis
maioris meriti, quàm si re vera ieiun-
ret, & idē vocatur mirabilis abstin-
tia. Hoc medium sæpē à Sanctis vici-
patum est, eiusque beneficio perfectæ
victoriam contra gulæ vitium præce-
runt. S. SABA Abbas, licet conuer-
nis suæ initio magnum studium
neret in acquirendis virtutibus con-
nibus, mortificandisque inordinatis
cupiditatibus, præcipuam tamen
suis in refræanda gula. Cum aliquo
dō hortum ingressus pulcherrimum
pomum vidisset, manuque cupiditate
te victus, apprehēdisset, mox colligens
se, aduertit temptationem esse dæmoni-
nis ad edendum instigantis extra rem
pus & necessitatem: itaque in terram
abiecit, & apud animum suum con-
stituit nihil ex eo degustare. Qua mor-
tificatione sui, tantam à Deo naturam
est gratiam, vt deinceps summus factus
rit cultor abstinentiæ.

S. Wol-

DE MORTIF. VOLUNT. 479

S. WOLSTANVS Episcopus die quo *Syrus in*
dam post sacrum Missæ peractum de *Latuar.*
ltes:ens in loco abdito odorem car-
nis, quæ pro ipso assabatur, percer-
pauit: & quoniam cogitatio indementi-
oborta, ad eam comedendam appeti-
tum illiciens, non sinebat eum oratio-
ni attentius vacare, proposuit nihil ne-
que tunc, neque in posterum vitæ tē-
pus de carne delibare, sicut & fecit.
Quo medio mirificè adiutus est, non
solum ad sanctissimam vitam ducen-
tā, sed etiam, felicissimam mortem,
multis miraculis illustrem, obcundā.
Cenè Deus, vt animaret seruos suos
ad hoc mortificationis genus ample-
tendum, voluit illud nonūquam ho-
norari miraculis.

S. RVBERTVS Abbas, cum totam *Syrus in*
Quadragesimam solo pane & aqua cō- *Latuar.*
tutus transegisset, sub Paschæ festum
desiderio teneri cepit vescendi pane
alienaceo, sed cum eo ad mensam al-
lato vir Dei animaduertit se pauxil-
ium concupiscentiæ indulgisse, vehe-
menter expauit, & rigidus in seipso
vindex gustare inde noluit, sed paupe-
ribus ad monasterij fores dari iussit.

Eras.

Erat ibi tum iuuenis quidam spem
 da facie, qui cum vna cum scutella
 cepit, & mox euauit, ita tamen
 loquentibus illis de scutella ablati
 bito ea in mensam desiderat. E
 nim angelus Domini à caelo n
 qui elemosynam viri Dei accep
 rat.

Hoc medium tam gratum
 maximè vsurpandum est ab i
 plus æquo, postquam seruitio d
 se addixerunt, cupiditati com
 satisfecerunt, vt hoc exercitio pa
 tim ad mediocritatem temperantia
 sentaneam reducantur: quod
 fiet, si aliquot diebus pauxillum
 de victu consueto subtrahant, ac
 sum postquam illud amplius ne
 stum non fuerit, paulò plus ad
 donec non plus sumatur, quam ad
 stentationem vitæ opus videatur.
 S. Dorotheus fecit cum suo discipulo
 lo, nomine Dositheo, qui fuerat
 primarij filius, laudè educatus, &
 les, ac ex seculi milite factus
 Christi & religionis. Huius in
 curam susceperat Sanctus Dorotheus
 & suam eum in omnium virtutum

*In eius vi
 ta.*

DE MORTIF. VOLVNT. 477

frangendarumque animi cupidita-
tum campo exercere vellent, initium
fecit à vitio gulæ. ac primùm quidem
potestatem illi fecit, comedendi quan-
tum vellent, deinde verò paululum il-
lud cõsuetæ portione ademit, hoc est,
duodecim partibus vnâ, & rogabat,
cum sentiret famem: numquæ ille res-
pondisset se exiguam sentire, iussit eum
quot dies cum eadem portione con-
tinuare, donec fateretur nullam se am-
plius famem experiri. Dein cepit ex
duodecim partibus statæ portionis
subtrahere binas, donec ad moderatio-
nem ventum est legibus temperantiæ
consentientem. Ad hoc medium reuo-
candum est, & illud: vt qui semel ci-
bum sumpserit iuxta temperantiæ le-
ges, non repetat cibum extra tem-
pus, licet exiguum; nam, vt no-
tauit S. BASILIUS extra statâ tempora
comedere manifestè gulæ iudiciũ est.
MONET quoque S. Vincentius Ferre-
rus, dum mensæ accumbitur, cætera
quoque corporis membra esse morti-
ficanda, modeste ea cõponendo. nempe,
vt non brachijs, sed manibus tantũ me-
nsæ incubatur, ne pes alter alteri impo-
natur.

Loco cibo.

478 II. PARS TRACTATVS

natur, ne oculi in comedentes carnes
conijciantur, ne æquò festinantibus
sumatur, ne diu hæreatur in mes-
sa, vt modestia denique ea vsurpet,
quæ animæ quieti & sanitati respo-
deat.

ALIVD medium ad cohibendum
gustus appetitum est, ante cibi sum-
ptionem sedulo perpendere, quæ ma-
gis cibis necessarius desit, & primis
quàm multi nunc ardeant in flammis
inferni minoris noxæ rei, quàm
vt sunt innumeri infidelium liberos
ætate tenera defuncti, qui fides hanc
ne destituti ob pauca lethalia postea
postquam ratione uti cæperunt, contra
legem naturalem commissa reuer-
parabili famis & sitis cruciati respu-
tur. Deinde expendat, quàm multi
sint mancipia in mundo, quos me-
dici & inopes, quibus ne quidem pa-
nis ad vescendum suppetit, & tamen
fortè Deo sunt cariore, quàm ipsi. Hæc
consideratio dici non potest quantum
valeat ad refrenandum appetitum.
Cum Dario Regi inimicos fugantibus
magnaquæ siti laboranti aqua non
suppeteret, milites eius aliquantulum
putredine

DE MORTIF. VOLVNT. 479

putridæ aquæ & occisorum sanguine
tinctæ obruere, cum ille, cui prius ex-
quisitissima vina fastidiebant, confes-
sus est nullum præstantiorem vnquã
potum sibi potestũ esse. Vt ergo in-
opia cibi vei potus facit, vt etiam vilis-
simus cibus videatur pretiosus, sic vi-
ua consideratio inopiæ alienæ facit,
vt modicus cibus apparere possit sapi-
dissimus.

HÆC media omnia, si diuina fa-
uente gratia, seruus Dei vsurpare inci-
piat, & propter Deum, sensus illece-
bris vltrò se priuare; nihil dubitan-
dum est, clementissimum Dominum
tantum solati gustusque spiritualis il-
li in precibus refusurum, alij que bo-
norum operum exercitijs, vt magnã
queque in hoc genere mortificatio-
nis experturus sit facilitatem, & postò
in eodem sit studio magnos progres-
sus facturus, ac denique omnes conso-
lationes spirituales, vt verè præferen-
tias sunt, omnibus carnalibus oblecta-
tionibus antelatus, donec ad ineffa-
bilis vitæ æternæ gaudia peruenia-
tur.

S. Vincent.
L. cit.

Y

CAPVT

De mortificando gustu in potu, & maxime vini.

NON tantum gustatus in cibo
 verum etiam in potu sumendus
 moderandus & mortificandus
 est. Inordinatio siquidem gustus
 in potu voluptatem querere, unde
 sequitur in potu excessus: deinde
 inordinatio est superuacanea cura &
 sollicitudo, ut aqua v. c. quae potanda
 est, optima & frigidula, & vinum
 temperatum. Seruus autem Dei
 mortificandus non plus debet
 quam necessitas postulet: & si
 in sitim incidat, quae tamen
 bibendi necessitatem non inducit,
 sed cum sitienti potus obest,
 quoque mortificare se, perferendo
 sitim, tamque offerendo in sacrificium
 Christo Domino nostro, iungendum
 acerbissimae siti, quam ipse pro nobis
 in cruce sustinuit. Deinde in potu
 querere non debet voluptatem,
 sed tantum necessitatem vitae sustentandae,
 & roborandarum corporis

TATVS
XIV.

DE MORTIF. VOLVNT. 42

num: Quem finem honestum, vel
alium, si animo infixum habuerit, de-
lectatiora & pretiosiora vina facillè de-
clinabit. Enimvero res seruo Dei pro-
fessionem crucis Christi deportanda
facienti, & crucifigenti carnem cum
suis concupiscentijs indigna est; in po-
tius quare oblectamentum: imò iu-
stum & sanctum est optare, si fieri
possit, sine vilo sensu gustus, ad fru-
endum istas delicias, naturali neces-
sitati facere satis, vt hoc magis assimi-
lemur Christo ab omnibus voluptati-
bus terrenis alienissimo, & sanctis
omnibus, qui tam longè aberant à stu-
dio venandæ alicuius voluptatis in-
ter, vt data opera varios modos
recogitant esculentis poculentis-
que adimendi omnem delectatio-
nem.

In vsu centè vini sic mortificandæ
seruo De bibendi cupiditas, vt
multa aqua temperatum; hoc
vt d. Vincentius loquitur, quod
vigorè amiserit. Eius rei multa sa-
ctara documenta spiritus sanctus re-
quit in diuinis scripturis. Exultatio
inquit Ecclesiasticus, & cordis

In vita
Spir. c. 3.
Eccl. c. 31.

2 a. 2 a.

vinum moderatè potatum, Sanitas
 anima & corpori sobrius potus. Vnde
 multum potatum irritationem, &
 & ruinas multas facit. Amari-
 nima vinum multum potatum
 uis verò licitus sit vsus vini in
 tus, tamen si homo abstinere
 set citra sanitatis & virum necesse
 rum iacturam, excellentissimam
 tificationem, magniq; merito, ad
 gratissimam exerceat, si in totum
 no abstineret, solaque aqua
 contentus foret. Vnde S. Cyprianus
 Fideles, inquit, abstinere ab ele-
 um, potusque vini, non quòd
 reant ab istis creaturis, sed quòd
 pter deum se illis priuando ex-
 se premio afficiendos in caelo,
 contemptu vilium ciborum ter-
 raliū, celestibus & spiritualibus
 rum æternorum laetitijs fruatur.

Catech. 4.

ACCIDIT quòd abstinencia
 speciatim iuuat ad conseruandam
 gendam que castitatem & man-
 dinem, atque etiam vè multum
 & corporis periculis liberi &
 nes firmus. Ita affirmat sapiens
 tu sancto illustratus. Cogitatio,

Ecc. 2.

DE MORTIF. VOLVNT. 487

in corde meo abstrahere à vino car
nem meū, ut animum meum transfer
rem ad sapientiam, deuitaremq; stulti
tiam. Vbi sapiētiae nomine intelligit,
notitiam amoris in Deum plenam,
quae numeratur inter principalia spiri
tus sancti dona, & complectitur in se
virtutes omnes, ac Dei amorem. Per
stultitiam autem intelligit vitia, & pee
cata maximè carnalia. In quae verba
Robertus Holcot. scribit, abstinentiam
a vino, disponere ad sapientiam, quā
Deus infundit.

VALET quoque plurimum hae ab
stinentia ad domandum appetitum
gustus, rationiq; subijciendum, ve
hemens enim eius est proclinitas ad
haustum palato iucundum & suauē,
singillatim exquisiti vini. itaque si il
lam quis expugnauerit, sic debilitabit ap
petitus potentiam, vt faciliè in alijs cu
piditatibus oppugnandis reportet vi
ctoriam. Ita docet B., PROSPER Aquinas
Lib. 2. de
vita con
temp. c. 25.
anicus, vino vti nullus, inquit, dixerit
se peccatum. Sed hoc ideo non debe
mus carni desideranti, prestare ne cum
illi licita concedere caperimus, postulat
licita, & obsequentes in minimis in fla
gitia

X 3

gria purianda compellat. Pro hac de
 strina spiritus sanctus in sacris litteris
 illustra reliquit testimonia de ex-
 pla, quibus declarat, quamuis tem-
 peratus vsus vini sit licitus, et
 tamen esse, si bono fine & cum con-
 tione fiat, ab eo abstinere: hoc
 Deo esse gratius, & ad animam salu-
 tatem utilius. Vnde mandauit Deus
 in veteri lege sacerdotibus, ut
 tempore cultui diuino in tabernaculo
 vacarent, à vino, alioque simili potu
 abstinerent, ut aptiores essent ad ser-
 uendum & legem diuinam præsti-
 dam. Rechabitas quoque per leuitem
 am laudat spiritus sanctus, quod ab
 præceptum patris sui Ionadab non
 bibere nolent; eoque exemplo
 facit ludæos nolentes parere præcep-
 to Dei. Laudat & Danielelem cum
 socios, quod vino abstinuerint, et
 hisque laudationibus, contenti aqua facti
 vnde factum est, ut & Daniel Deo
 gratior esset, & visonum celestium
 dono dignus redditus; socij vero
 eius illi ab igne in quem à Regem
 pro coniecti erant, permissi
 sunt.

Eccl. 31.
 Num. 6.

1. Reg. 16.

Dem. 1.
 6. 11.

DE MORTIF. VOLVNT. 483

GABRIEL archangelus dū annun-
tiat S. Ioannis Baptistæ ortum Zacha-
riæ eius patri, inter signa admirandæ
sanctitatis eius ponit, quòd à vino & si-
cera sit abstenturus. In quem locum
EYSERIVS Emisenus, scribens ait,
Deum voluisse ea re indicare abstinen-
tiæ meritum, arduum quæ militiæ spi-
ritualis iter. S. Timotheus B. Pauli dis-
cipulus quamuis Episcopus, & labori-
bus gubernationis prædicationis quæ
diuini verbi admodum districtus, eū
sanus esset, vinum non bibebat, sed a-
quā. Qua in virtute, vt in cæteris om-
nibus, creditur Diui Pauli exem-
plum secutus. Nec licet infirmus, cō-
suetudinem illam mutauit, donec à
Paulo admonitus est, vt modicum
saltem vini ob frequentes infirmita-
tes biberet. Qua admonitione non
obscure indicat laudabilem esse à vino
abstinentiam, nisi infirmitas cogat a-
liquid vini sumere loco medicinæ,
nempe ad recuperandam valetudi-
nem. Ita affirmat Beatus PROSPER, *Loco cit.*
Nihil, inquit, contra abstinentiam
faciunt, qui vinum tantum pro cor-
poris salute percipiunt: nec hoc effert
8 4 volu

Luc. 2.

1. Tim. 5.

Loco cit.

voluntas, sed permittit infirmitas. Quod
 si defuerit, à vino est abstinendum, ut
 vini perceptio qua infirmum sustinet
 sanum corpus incendat. Sic ille. Quod
 Prosper dicit de infirmitate, hoc
 quavis aha imbecillitate & defectu
 intelligi potest, quæ modera vini
 emendari possit, ad præstanda officia
 & ministeria cuiusque status congrua
 tia, sed si nulla interueniat necessitas
 laudabilior est abstinentia ab omni
 no, quam Sanctorum vitæ & Eccle-
 siæ usus confirmant.

ET ENIM S. MARCVS Evangelista
 tistes & Doctor fidelium in urbe
 andriana degentium, quos instruit
 eundem morem & doctrinam ab
 apostolis traditam Hierosolymis, inter
 cætera virtutum exercitia eis com-

Lib. 2. c. 7. mendauit abstinentiam à vino, relat
 EVSEBIO in historia Ecclesiastica. De
 dem abstinentia Seuerus Sulpitius lau-
 dat S. Martini Turonensis Episcopi
 discipulos, & addit, S. Martinum eius
 se autorem. Et S. AVGVSTINVS in libro
 de moribus Ecclesiæ, commemorat
 virtutes sanctorum hominum suo
 tempore in Ecclesia Dei florentium, vt e-

Sulp. in vi-

ta eius.

Aug. l. 1.

c. 30.

DE MORTIF. VOLVNT. 487

remitarum, cœnobarum, Episcoporum, sacerdotum & Diaconorum, inter cœtera eos laudat, quod à vino se continerint, sola aqua contenti. S.

HIERONYMVS in ealum ferens Palestinae monachos, quorum vitam imitabatur, scribit ne agros quidem sibi vinum indulgisse quod intelligendum est, quando huiusmodi erat infirmitas, ut possent æquè officijs consuetis fungi, ac dum essent sani. Certè olim in Ecclesia Catholica, cum in ea viget vitæ sanctitas ac ecclesiastica disciplina, fideles omnes in ieiunijs non solum à carni, sed etiam vini vsu abstinere, tum ut carnem magis affligerent, tum ut ieiunium maioris momenti apud Deum foret. Atque hæc consuetudo plus mille annis obonuit in Ecclesia; nam inuenimus eam usque ad S. BERNARDI tempora seruata.

TERTULLIANVS vetustissimus scribit fideles abstinentia vini castigasse carnem suam, ut se in sacrificium Deo offerrent. Idemque facerit S. BASILIVS, AVGVSTINVS, & alij veteres sancti, dum agunt de suorum temporum ieiunijs.

Quamuis verò hæc consuetudo ob
Y s hominū

H. de virgin. ad Eustoch.

Tertul. in Psychic.

Aug. serm. 64. de temp.

Greg. Nyss. de amand. pauper.

Hieron. ep. ad Nepot.

DE II. PARS TRACTATVS

hominum imbecillitatem labentibus
annis antiquata sit, tamen æquum
est, vt serui Dei, qui progressum fieri
in virtute cupiunt, & optimis qui-
busque operibus promereri Deum,
eam reuocare conentur in suis reuer-
sibus, aliisque temporibus, quibus Deus
sanitatem & vires id præstandi con-
cesserit.

Deinde obseruandum est, quam
hæc abstinẽtia cū moderatiori, quã
suo dictã sit, usurpata generatim loqui-
do fructuosa sit & salutaris, tam
particulatim, vt notauit S. HIERONY-
MVS, commendanda est adoleſcen-
tibus, & sceminis nondum ætate proce-
ditis, quia in illis & vini potandi
necessitas, & ad est grauium tenta-
num periculum, si mero incalente.

S. MARCVS eremita, adoleſcentia, in-
quit, ante omnia nõ est pascenda, ne
ne duabus flammis cor accendatur, a-
tera caloris naturalis, altera caloris vi-
ni. S. BASILIVS quoque de hoc pericu-
lo commonuit, dicens. Corporibus
quibus per ætatem suppetit robur
calor naturalis, non est porrigendū
cū ne ignis igni adiungatur, sed æquum
est.

*Lib. de vo-
ræ virginis.*

fontium, ut frigiditate aquae calor naturalis mitigetur. Quibus vero per se calorem non suppetunt amplius virtutem & calor, adiuventum cibi & potus subministrandum est, ut vires confirmetur. S. Hieronymus sermone institutus ad virgines hac verborum auxilio conloquitur: Si quid in me potest esse est filii si expers creditur, hoc primum moros, hoc obsequor, ut sponsa Christi vinum fugiat pro veneno.

De virgin. serm. ad Eusebia.

Neque mirum videri debet sanctos Patres lumine divinae sapientiae illustratos tam crebrius suasse abstinenciam à vino, cum & Gentiles, quibus exiguus fuit luminis naturalis igniculus, idem suaserint. Nam apud Romanos olim, cum temperantiae leges maxime vigerent, coemini vsus vini erat incognitus: adolecentibus vero interdicebatur usque ad annum aetatis trigesimum. PARSÆNE liberis suis etate iuvenili vinum admebant. Cum ergo videamus hunc usum divinis scripturae oraculis, Patrum sermonibus, sanctorum exemplis, Ecclesiae consuetudine perantiqua, & ratione ipsa confirmatum, æquum est, ut ad maiorem Dei gloriam, animarumque salu-

Valer. max. l. 2. c. 1. Alex. ab. Alex. l. 2. c. 5.

Y 6 162

490 II. PARS TRACTATUS

sem fructum aliquem spiritalem et
hac doctrina decerpamus, & si in totum
à vino abstinere nolimus, moderatio-
nem saltem magnam in eius usu con-
sectemur.

CAPVT XXV.

*De mortificatione sensus ta-
ctus.*

SENSUS tactus multos habet ab-
usus & inordinationes necessarias
mortificandas, eò quòd toto cor-
pore hominis sit diffusus, & appetit
sensituo proximus, ac omnium cor-
porearum oblectationum seminari-
nesque sensus, quorum ministerio ad sus-
cipiendas suas voluptates vitur, quibus
neno inficit. Vnde B. PAVLVS, Tactus
inquit, omnium sensuum determinatus
est, emittit enim legatos ad sensus, ut
eorum opera suas voluptates perficiat
tur, placidè abblanditur, ut magnum
in hominem exercent tyrannidem, quod
que ideò summa cura coercendus est
& mortificandus, ut purus maneat.

ET quoniam ex ijs, quæ hæc
de aliorum sensuum mortificatione
dicitur.

*De vera
virgin.*

DE MORTIF. VOLVNT. 491

dicta sunt, facile colligi potest, quem-
admodum & Tactus mortificandus
fit, breuiter comprehendemus, qui-
bus rebus id fieri debeat: prætermis-
samen flagitijs grauibus & manife-
stis peccati luxuriæ, quæ pænitentia
sub damnationis æternæ pæna expi-
da sunt.

IMPRIMIS hic sensus tactus, ad ob-
tegendum corpus postulat vestes mol-
les & pretiosas, quæ tactu suo carnem
oblecter. Hic abusus sic per mortifica-
tionem corrigendus est, vt nuditati
corporis tegendæ vestis honesta pro-
cuiusque statu adhibeatur, quæ non
voluptati, sed necessitati, hoc est, arcē
dis celi iniurijs deseruiat. Quod si mol-
lie nimia vestium aliquandò Deum
offenderimus, æquum est, vt asperio-
re quoque vestitu, cilicij, sacci, vel alio
Deum nobis reconciliemus. Id ratio
naturalis docuerat primum parentem
nosttum Adamum, qui simulatque
peccauit, nuditatem suam non leni-
bus arborum, sed asperis, carnemque
pungētibus ficuum folijs contexi, vt
SIRENEVS obseruauit, in persona A-
dami ita loquens. *Quoniam eam quæ*

*Lib. 3. con-
tra her.*

X 7 habui

cap. II. PARS TRACTATUS

habui à spiritu sanctitatis solam, nisi
si per inobedientiam, & nunc cogit
quoniam sem dignus tali rogamen
quod delectationem quidem nullam
stat, mordet autem & pungit corpus
Addit Irenaeus. Et hoc videlicet
habuisset indumentum, humilitati
sum, nisi dominus, qui est misericors,
nitas pelliceas pro solijs ficatruis
isset eos.

DEINDE hic sensus ad capiendum
nū gaudet mollibus lectis & stragulis
per commodis. Vnde fit, vt dicitur
eo hereat, quàm necessitas postulat
a grūis manū surgat, occasione
præbeat sordidis multis cogitatio
bus & insomnijs, grauioribus
bus. oriū enim lecti aliud nō est, quā
esca & somes vitiorum, impedimē
orationis, & bonorū operū. Monita
ri autē debet in hoc genere tactus
litici ad emptionem, commutationem
plumarum cum tomento lanceo
trarum, & nonnunquam cum humi
cubatione. Durities enim strati facit
vt tempestiuè manū exurgat, vt
tionē negligat, ac etiā vt nocte aliq
edō ad imitandas sanctorū vigilias

DE MORTIF. VOLVNT. 499

uinis laudibus celebrandis inuigilet.
Actus huius sensus abusus est, effici
tractandis manu rebus leuibus & deli-
catis, vt manibus aliorum, corporibus in-
sanum vel animatum, vel etiam proprio,
non ad necessitatem, sed tantum ad capiendam
aliquam voluptatem. Hic abusus mortifi-
cationis ope rescindendus est, nam consue-
tudine tractandarum rerum leniorum, tangendi
sensus semper magis magisque accen-
ditur, vt facile postea proruat in multo
deteriora. multi enim in corpore hu-
mano motus excitantur, exurguntque
imaginationes variae casuati contra-
riae, sic prorsus, vt nisi homo illico ad
auxilium diuinum confugerit, facile in
periculum maiorem lapsum se conijciat.
Sic fecerunt omnes homines Dei, qui
etiam in leuissimis rebus occasiones om-
nes peccandi in tactu subterfugerunt.

Narrat S. GREGORIUS Turonensis E-
piscopus sanctum sacerdotem Nice-
tam tantae puritatis cultorem fuisse, vt
reformidaret etiam infantium membra
nudis manibus contingere, & si quando
ratione officij tangere debebat, non nisi
velle interiecta attingisse. Sciebat nimi-
quam a quouis carnis tactu aliquantulum
capit

*Serius in
Aprile*

capit voluptatem, licet non admodum
illicitam, vt tantò longius abesse à
seu culpabili. Multi quoque sancti pro
pria corpora veriti sunt immedia-
tingere, imò & intueri, nisi necessitas
metra postulasset.

*Trip. lib. 1.
c. 11.*

SOZOMENVS scribit mirabilem
Ammonium, vna cum socio suo Theo-
odoro ad Lycum fluuium peruenisse,
& cum nauis ad trajiciendum abesse,
suasisse socio, vt longius secederet, ne
nudus, erat enim amnis vadofus, non
spici ab eo posset. Eo verò digressio
suppudisset & seipsum conuerteret,
diuina manu in alteram ripam delat-
tus est. Ad deò Deo placebat tantum pu-
dicitie studium. Certè gratū esse deo
mortificationis studium in hoc gene-
re in deo perspicuum sumitur argumen-
tum, quòd infestus omnium bono-
rum hostis dæmon nulla in re magis
laborat, quàm in impediendis callo-
rum hominum conatibus.

S. ANSELMO pius monachus erat,
qui ad mortificandum se animo deter-
uerat à contactu corporis proprii, ne-
num abstinere, etiam licito, & sedulo
seruabat. Dæmon verò inuidens tam
sancto

DE MORTIF. VOLVNT. 493

sancto proposito, pondere graui corpus eius afflixit, vt cum proliceret ad illud manu tangendum: verū ille propositi tenax, attingere noluit. S. Anselmus verò certior redditus, corpus hominis inspexit, ac deprehendit non esse nisi imposturam dæmonis mortificationem illam molestè ferentis. Primum itaque in quo consistit mortificatio sensus tactus, est, omnia quoad licitè & commodè fieri potest, oblectamenta illi adimere. Deinde illum affligere perferendis aliquibus rebus molestis, vt frigore, æstu, labore, nuditate, genuflexione disciplinis, alijsque asperitatibus, vt sancti Dei, vt iam dicemus, fecerunt.

CAPVT XXVI

De varijs mortificationum modis, quos sancti ad mortificandum sensum tactus vsurpauerunt.

QVONIAM exempla plus mouer, quam verba, piamque doctrinam probabiliorem reddunt, maximè si doctores ipsi factis testentur

tur, quod verbis docent, idcirco etiam
hactenus ex sanctorum doctrina colli-
derimus, quanta sint mortificationum
sanctorum merita apud Deum, deinceps
idem nonnullis corroborabimus
exemplis, atque ob oculos ponemus
eos mortificationum, quibus vti auctores
adhibent, ut quisque eam rationem mortificationum
sequatur, quam suis viribus, statumque
suo, adhibita in consilium dixerit
ne, magis convenientem animam
terit: Et quamquam sanctorum quorundam
dam variae mortificationes famulantes
fuerint, nos tamen breuitatis causa
praecipuas tantum quasdam in
medium proferemus, ac summam
tatem narrationis, notato fonte
cetera hauriri queant, perstringemus.

Vulgata sanctis fuit mortificationum
per usum ciliciorum, ex seris vel pilis
animalium contextorum, quae volentibus
tinenter ad nudum corpus, vel huiusmodi
diebus, quantum voluntas vel facultas
eiusque postulabat, tulerunt.

S. LUDOVICVS Francorum rex, cum
tenere corpore esset, tamen asperitatem
nem domabat cilicio, vel cum valde
do non ferret, ex consilio Confessarii

*Gufrid. in
vita*

ij cum alia patientia commuta-
bat.

S. ZENOBIVS Episcopus Florentius, *Ioan. Are-*
hete à parentibus nobilibus delicate *sin. in eius*
nutritus esset, tamen postquam De- *vita.*
us ei oculos mentis aperuit, omnibus
corporis commodis renunciauit, mag-
naque seueritate carnem afflixit, atq;
in primis cilicio; nec, cum ad Episco-
patum, hoc est, ad grauiiores labores
esset euectus, quicquam de priori as-
peritate detraxit, sed potius adau-
xit.

S. PAVLINVS Episcopus Nolanus,
qui ex ditissimo pauperim^o fact^o est *Paulin. ep.*
propter Christum, cilicio ex pilis ca- *10. ad*
melorum consuto carnem domuit: *Suly.*
cūque Seuerus Sulpitius singularis e-
ius amicus aliquandò cilicium illi mi-
sisset, magnas ei gratias egit, vsum e-
iusdem, ceterarum que asperitatum
per epistolam valde collaudans.

S. EDMVNDVS Cantuariensis Archie-
piscopus à puero ex materna discipli-
na vsus est cilicio, & cum Parisios stu-
diorum causa amandaretur, bina secū
detulit, ac quoties mater recētia ei mit-
tebat indusia, ciliciorū quoq; addebat,
suadens

suadens ut quaque hebdomada bis
duo triduoque eo videretur.

ALII sancti non contenti cilicij et
equinis crinibus, fetis vel pilis conter-
tis, corpora sua castigarunt lorice fer-
reis, vt S. GVILIELMVS Aquitanie dux,
qui post conuersionem suam vsq; ad
obitum eam deportauit. Et B. Domi-
nicus, ab eadem dictus Loricatus. Alij
vinctis ferreis colla, humeros, bra-
chia, lumbos onerarunt, vt Theodo-
sius, Eusebius, Iacobus, & alij, quoru
meminit in historia religiosa B. Theo-
doretus.

Quoniam vero hęc exempla non
omnibus imitanda sint, tamen memo-
riam nobis quoque, sicut certamina Ma-
tyrum, spectanda proponuntur, vt
cernimus quam atroces contumelias
& cruces, atque adeo mortem damilli-
mam, de uictis tyrannis, pro Christo
constanter perpeffi sint, animam ad
patienter libenterque tolerandas le-
uiore iniurias & cruces; ad expugnan-
das perturbationes irę, gula, super-
bia, aliasque similes.

Vsurpatę quoque crebro fuerunt
sanctis disciplinę, hoc est, flagella et

*Theobald.
in eius vi-
ta.
B. Dami-
an. in eius
vita.*

gis
Od
ijs
LAV
tent
cipli
DÆ
mus
neris
Chri
de &
nem
nes,
rã ù
ca di
chiep
nia, e
dã
acriu
Quo
mar
pisco
perpe
dicat
quali
um t
terum
d, ter

DE MORTIF. VOLVNT. 499

gis vel funiculis nodosis confecta B. *Surius in*
Odo deferta seculari militia quotidie *vita.*
ijs carnem spiritui subiebat. S. NICO *S. Godfr.*
LAVS Tolentinas inter ceteras pœni- *Idem in*
tencias, quas frequentabat, duris dis- *septimo.*
ciplinis corpus diuexabat. S. BRIGI- *Idem in*
DÆ parens Birgerus, licet nobilissi- *Inl.*
mus & è stirpe regia, quoque die Ve-
neris ad glorificandū in corpore suo
Christum acriter in illud sauebat; vn-
de & sancta prole à Deo donatus est,
nempè S. Brigida. Fuere & alij homi-
nes, Dei qui non ipsi modò se diuerbe-
rāt, sed etiam ex humilitate ab alijs
cedi voluerunt. Vt S. Laurentius Ar- *Sur. in*
chiepiscopus Dublinensis in Hiber- *Nov.*
nia, ex regia stirpe oriundus, qui à quo-
dā familiari suo ter in dies singulo-
rum acrium ictus virgarum tergo exceptit.
Quod idem legimus sponte S. Tho- *Sur. in*
mam Cantuariensem post initum E- *Decemb.*
piscopatum à suo diacono quotidie
perpessum. S. Dominicus ordinis Pre- *Sur. in*
dicatorum institutor, non contentus *Aug.*
qualibet nocte catena ferrea corpus su-
um tribus ictibus ferire, semel pro se,
terum pro peccatoribus huius mun-
di, tertio pro animabus in Purgatorio
existe-

existētib; ab alijs quoq; volebat e-
dem diuerberari. Hoc mortificationis
exercitium idēd illi sācti & alij suscep-
re, quōd arbitrentur maioris humi-
liratis esse, ab alijs, quā m̄a se m̄p̄
flagellari; simulq; nimis veteru-
diae velamentum detrahebant illi,
qui idcirco à sui diuerberatione ab-
stineban; ne si ad aliorum aures pe-
uenirent, iriderentur. Quae tentatio
dæmonis est, & idēd vincenda.

*Supra in
Aug.*

MORTIFICAVNT se quoque san-
cti ratione lecti. S. Audocnus Ro: homo-
genus Archiepiscopus in asperis vi-
gultis somnum capiebat. B. An-
as Fesulanus Episcopus in: sarmen-
tis. S. Iuo in nodosis virgis. S. Radegun-
dis regina cilicium in cinere pro lecto
vsurpabat, reā ora commoditate pil-
marum, & linteaminum. S. BR G.

Sup. in Jul.

DA inter alias p̄nas voluntarias, quib;
bus per annos triginta corpus suum
afflixit nocturnis horis in simplici-
pete humi decubuit, vt ad precandū
semper parata esset; nec lecto
vtebatur, nisi urgente animo frige-
re.

Ad M. & in habitatione occasione

DE MORTIF. VOLVNT ⁵⁰⁷

mortificandi se quaesere. Multi enim
includere se casualis perexiguus & an-
gustis, in quibus magno aestu torre-
bantur, alijsque caeli iniurijs vexaban-
tur, sed illi solis inferni cruciatibus
menti obiectis ferebantur, ista tolera-
tu facilia, multo autem magis cum
oculos erigerent ad immensa caelo-
rum spatia, quae in omnem aeternita-
tem erant inculturi. S. OLYMPIVS ^{Prat. 514}
Abbas in specu iuxta Jordanem se ^{6. 144}
dem delegerat, in quo & ardoribus so-
lo valde urebatur, & culicum aculeis
miserabiliter configebatur. rogatus
torem, quomodo aequo animo tam
incommodum locum perferre posset
respondit, se aestum patienter ferre, ut
liberari posset ab ardoribus inferni; cu-
icum vero morsum ad praecaven-
dum vermen conscientiae damnatos ^{In hist. 70}
in perpetuum morsurum. BANADA ^{lig. 6. 27}
Tus magna sanctitate vir, teste B. The-
odoreto, tugurium longe corpore
suo brevius, & aliquot partibus per-
tinet, sic ut nec imbres, nec radios so-
les arceret, incoluit, & rerum caelesti-
um contemplationi suavissime vaca-

V. 12.

VERVM neque defuere homin
Dei, qui tetrus odoribus percipit
se mortificatunt; propterea quod
dis suauibus odoribus plus nimo
in saeculo oblectassent. S. ARSENIVS
nim à suis rogatus, cur aquam in qua
palmarum folia mollebat & mace
bat, non subinde mutaret, cum gratia
& tetrum admodum odorem percipit
facta naribus aspirarent, respondit, quod
go me olim nimia suauium odoribus
fragrantia in perniciem animae meae
lectaui, nunc autem damnum compen
sare conor odoribus contrarijs.

ALIA mortificatio. S. ARSENIVS
itecibus teru inspidarum inspidiorum
vel mixtione adimere omnem gratiam
vti faciebat B. Richardus confessor
qui panem auenae eum, quo reue
tur, cinere cōspergebat. & S. ARSENIVS
ciscus, qui nunc cinere, nunc frigida
qua cibos perfundebar. Idem factu
bant in potu, nam B. Gregorius
gonensis Episcopus, vt absit gratia
suam alios caelaret, aquam quom
bebat solitus erat modico vino
re. & sic nec aquam nec vinum
ba. Dominus Ferdinandus de

Macul. l. 4.
c. 2.

S. Bonau. in
sua vita.

Petr. Vaga
in eius vi
ba.

DE MORTIF. VOLVNT. 109

vera Granatensis Archiepiscopus, vir
sanctitate conspicuus idem faciebat.
nam denis aquae partibus vnam tan-
tum miscbat vini, vt sic & vino & a-
quae saporem eriperet. S. Arnulphus
Episcopus, vt gustatum falleret, tur-
bidam aquam bibere voluit.

Aliud genus mortificationis olim
sancti suscepere, & nunc multi reti-
nent, vt nudatis incederent pedibus,
& frigus, aliaque incommoda amore
Dei libenter perferrent. S. GYDULA CO
mitis Virgeri filia, virgo licet tenera si-
ne calceis etiam hyeme incedebat: ad
regendam autem hanc mortificatio-
nem, quoties in conspectum aliorum
ventura erat, calceos quidem pedibus
inducebat, sed sine inferiore solea. Idē

*SUP. IN
AUG.*

fecit S. HEDWIGIS ducissa Polo-
niae. Nonnulli sancti totū vitae tempus,
vel magnam eius partem sine yllo cor-
poris integumento, nulla caeli incle-
mentia absterriti traduxere, noctu diu
que errantes in montibus & solitudi-
nibus, sanctissimisque cōtēplationi-
bus caelo inhaerentes, vt fuere sanctis-
simi quique eremitae, Macedonius,
Iacobus, Simeon, Daniel Stylita, S.

*SUP. IN
OCTOB.*

Z. Onuphrius,

504 II. PARS TRACTATVS

Onuphrius, S. Mariæ Ægyptiaca, & alij multi eorum imitatores. Verū in commune imitanda non sunt, quatenus commouere nos queunt, & minora quædam nostræ imbecillitati congrua præstanda. B. Pater IONAN

*P. Ribadin.
in eius vi-
ta.*

Societatis Iesu auctor & pater, ad mortificationes & asperitates quas vixit, ut quod ter quotidie disciplinaret, quod tota hebdomade, Dominico die excepto, ieiunaret, & crebro solo pane & aqua contentus, quod cum humi caperet; hanc quoque incideret, donec Compluti Episcopi Vicarius illi mandasset, ut in calceos, cui, ut verè humilis, parat.

Illia quoque mortificatio quædam placuit, ut licet natura ducere poris nitorem & munditiam amaret, tamē sui vincendi causa faceret contrarium. Scribit Beatus Athanasius ANTONIVM eremitam nunquam calceos suos, licet cilicio tectum, minus pedes, nisi quando opus esset, flumen vadofum trajicere. S. Hieronymus quoque testatur B. Hieronymum in eius vita, saccum, quo semel fuerat

*In eius vi-
ta.*

DE MORTIF. VOLVNT. 509

indurus, nunquam lauiffe, ac pu-
tasse superfluum munditias in cilicio
quarere. Diuus Gregorius Nazian-
zenus etiam inter laudes Beati Ba-
filij & Sancte Gorgoniae idem com-
memorat. De sanctissimo Abbate
Aulento refert Simeon Methaphra-
fes, in corpore eius nimia feueritate
penitentiae putrefacto enatos ver-
mes, & tamen illum, si fortè in
terram decidissent, in vetus vulnus
inposuiffe: qui vir ob crebra miracula
tantum sanctitatis nomen obtinuit,
vt Synodus œcumenica Chalcedo-
nensis, quae sexcentorum erat Pa-
trum, vna cum Imperatore Martia-
no illum ad se euocârit, vt probatis &
Synodi decretis sua autoritate & præ-
sentia haereticos conuinceret. B. M. A. x. l. a. m.
BARBARA filia Hungarorum regis
mortificandi corporis causa lance-
olam vtebatur indusio, quod vix
quam lauabat, cumque moneretur
lauandum curaret, ne vermiculi nas-
cerentur, respondit. Sinite quæso hoc
corpus mecum amore Christi à vermibus
consumi. Idè alij multi sancti fecere,
quare notandū est, quod quâuis huic

Z. s. mod.

In eius

Syn. de

l. a. m.

modi facta politicæ munditiæ adu-
 sa, si non ab ignauiâ, & socordia, sed
 mortificandi desiderio orta sint, laudæ
 digna sint, & Deo grata, vt docet
 THOMAS, in dieiūque dentatione
 vitij & perturbationibus purgati-
 scribit S. Hieronymus ad Rusticum
 tamen qui ratione status & officij
 quod gerunt, conuersantur cum ho-
 minibus, remouere à se debent, quia
 quid offendere possit proximum, non
 sancti eiusmodi mortificationibus
 si fuere, nisi cum remoti ab hominum
 conspectu in cœnobijs vel solitudi-
 bus degerent. Atque hæc sufficienter
 varijs mortificationum modis, quibus
 quisque deligere poterit, quos in
 statui & conditioni, viribusque
 corporalibus, quàm spiritalibus
 carit magis conuenientes, & quos
 eretio ipsa, & Parris spiritualis
 lium magis probârit.

CAPVT. XXVII.

De mortificatione Lin-
 guæ.

GRAVISSIMA mala & den-
 tinguæ non refrenatæ, quæ dicitur

21.9.187.

anl. 6.

nae litterae multis in locis patefaciunt,
 facile ostendunt, quam fructuosa ne-
 cessariaque sit linguae mortificatio.
 Ac primum, quamuis sacrarum litte-
 rarum stylus admodum sit modera-
 tus, & ab nimia amplificatione alie-
 nus, tamen vehemeter linguae detri-
 menta passim exaggerat. *Lingua mala,*
inquit, multos commouit, & dispersit
de gente in gentem, ciuitates moratuo-
ditum destruxit, & de mos magna-
tum effodit. Virtutes populorum conci-
dit, & gentes fortes dissoluit. Lingua ma-
la mulieres viratas eiecit, & priuauit
illas laboribus suis. Multi ceciderunt in
ore gladij, sed non sic, quasi qui interie-
rum per linguam suam. Hae omnia
 Ecclesiasticus. S. IACOBVS quoque A-
 postolus graphicè malum linguae ex-
 aggerat. *Ecco, inquit, quantum ignis, id*
est quam exiguus, quam magnam syl-
uam incendit? Et lingua ignis est, uni-
uersa as iniquitatis, hoc est, omnium
malorum causa, quia ea comburuntur
animae. Lingua constituitur in mē-
bris nostris, qua maculat totum corpus,
id est, omnia eius opera bona, & in-
flammas rosam natiuitatis nostra in-
 flammata

DES II. PARS TRACTATVS

flammata à gehenna, id est, infligitur
mat totum vitæ humanæ cursum
prima ætate vsque ad obitum flammata
culpe & pœnæ æternæ. Pergit B. Je-
cobs. Linguam enim nullus hominū
domare potest, inquietum malum, quod
na veneno mortifero, quo anima à
corpus interimitur.

CVM ergò testimonio caelesti con-
flet, tot tantaque esse linguæ mala, ut
quidò apparet summam omnibus
cumbere necessitatem mortificationis
& coercendi illam, sic enim animam
suam ab omnibus in omnibus in omni-
bus immunem reddet. vnde Deus per
sapientem dixit: *Qui custodit os suum,
custodit animam suam.* Et rursum
*Qui custodit os suum, & linguam suam,
custodit ab angustijs animam suam.*
Bestiam teram & indomitam, ut leonem
vel tigrem, exquisitum est diligenter con-
cludi & custodiri: at lingua, testis. In
osbo, feritate superat omnes bestias.
nulla enim bestia est, quæ indultis
mana domari non queat, at linguam
nullus hominum domare potest. Sic
siq̄ vinculis soluta non aliud damnum
faciant, quàm quod corpora aliquando

Prov. 19.
Prov. 21.

DE MORTIF. VOLVNT. 509

dilacerent, & sæpe dominis suis par-
cant: at lingua habentis suis soluta in-
vadit animas immortales, & licet eis
non eripiat vitam naturalem, tamen
eripit supernaturalem gratiæ, quod de-
terius est, quàm si eam in nihilum
redigeret. minus enim malum est
non esse, quàm esse in peccato & Dei
optimis max. offensione. Nec so-
lùm damnum infert alijs, verùm eti-
am sœvit in supm dominum, cum
que per summam tyrannidem è me-
dio tollit. Sæpe namque contingit lin-
guam malè mortificatam vnico ver-
bo temerè profuso, omnibus antea actus
vitæ meritis, fructuosisque labori-
bus animam miserabiliter spolia-
re, & in ignes detrudere sempiter-
nos.

QVAM ergò equum est hanc effera-
tam bestiam arctissimæ includere cu-
lodiz, ne facilè in publicum prodeat,
stragesque dictas faciat. Quod sapi-
entissimè ipse naturæ auctor non ob-
scure nos docuit. Vt enim homo bel-
liam ferocem caueæ ferreæ, vel loco
altis muris circūdato includere solet,
& licet ianuam caueæ vel muro adiū-

gat, tamen vigilem & peritum simul
custodem adhibet, qui nunquam
emittat, nisi quando nocere non valet.
sic Deus linguam, tanquam in cau-
am & specum inclusit oris humano, du-
plici vallo dentium & labiorum bene
communito, ac licet ianuam per quam
egredi queat, non negarit, tamen ian-
torem illi adhibuit per vigilem, ipsam
rectam rationem, qui non sinit eam
foras prodire, nisi quando alijs prode-
re possit.

NEQ. solum ab his tantis malis
mortificatae linguae beneficio liberari
possumus, sed etiam locupletari omnibus
spiritualibus & veris bonis gratias
gloriae: nam cum homo natura tan-
pronus & procliuus sit, ad quiduis pro-
libito effutiendum, non potest non
plurimum apud Deum mereri, si pro-
nitatem illam naturalem competat,
& à sermonibus vanis & inutilibus
proffus abstineat. Accedit, quod si se-
mones vanos in pios & spirituales de-
inde commutet, indies in singula pe-
nae verba meritum, ac proinde gratias
virtutes, ipsamque gloriam in celo
mirum in modum adaugeat. *Vnde
scriptura*

DE MORTIF. VOLVNT. 111

Scriptura diuina dicit. *Vena vitæ, os in* *Prm. 10.*

si, ex eo enim procedunt verba conciliantia salutem, & vitam spiritalem, qui audiunt. Si cui prædium sit fertile, experientiaque didicerit, accessione culturæ vberissimum reddere fructum, quanto studio & diligentia illud inuisere, omnibusque rebus necessarijs, vt maiorem semper fructum ferat, instruere solet? Lingua bona prædium est spirituale & diuinum, quod si seruus Dei sedulo excolat, nobilissimos virtutum meritorumque fructus refundet. Omni ergo cura illud custodiat, herbas prauorum colloquiorum in eo extirpet, bonorumque & spiritalium verborum semina in illud inijciat, miserationumque & consolationum cælestium participem animam suam reddet secundum illud sapientis: *De fructu oris homo satiabitur bonis, hoc est, quæ bonæ linguæ vsu promeretur.* *Prm. 13.*

CAPVT. XXVIII.

*De mortificanda inordinatione lingue
in detractione,*

Z 5

Qvo.

¶ II PARS TRACTATUS

QUONIAM deinceps agendum est de ratione mortificandi linguam inordinationes vel abusus, hoc primo sciendum est, nos non agere de inordinationibus, quae peccati mortalitatem manifestam habent, ut sunt iuramentum & testimonia falsa, ac detractiones de grauibus criminibus, quibus homines redduntur infames; nam praesens tractatus pro seruis Dei scriptus est, qui dudum per poenitentiam tales lapsus expiaverunt. Agemus ergo tantum de leuioribus linguam inordinationibus, in quibus etiam pii per incuriam vel tepiditatem lapsi solent. Haec enim mortificatione non habent, tum quod ab iis negligentius est lapsus in vetera peccata lethalia, iam semel deserta & depolita, tum quod progressum in vita spirituali plurimum retardent.

Detrahitio. Ex his linguam inordinationibus est, Detrahere alius ob lapsum & defectus leuiore proximo, qui nec mem illum reddunt, nec cum caritate pugnant. Ut autem homo teneat mundum cauendi hoc peccatum, diligenter attendat ad eius radicem. Vna est radix nobis a prima natura corrupta

DE MORTIF. VOLUNT 519

maligna procliuitas censendi aliorum mores, vitiaq; aliena notandi. De qua S. Hieronymus ita scribit: *Tanta bus* *Ep. ad C.*
in mali libido mentes hominum inua *lantiam.*
si, ut etiam qui procul ab alijs vitijs re
cesserunt, in istud tamen, quasi in extre
mum diaboli laqueum incidant. Alte
ra radix est interna inuidia, quz homi
nem contristat & mastrum reddit ob
prosperos proximi successus, & idcirco
ad imminuendam tristitiam, vbicun
que potest, famam illius denigrare co
natur. Postrema est occulta quaedam su
perbia, qua homo de se praesumit, &
anteponi vel certè exaquare vult alijs,
atque eam ob rem conatur eorum no
men deprimere.

Cum igitur hę sint detractionis radi- ces & fōtes, hominiq; necessitas ingēs- ta cūbat illas excindēdi ex intimis cor- dis sui viscerib⁹, quid aliud expectādū est, si à veteri obstandi consuetudine nō discedat, nisi vt in grauissima se pre- cipitē agat peccata? & impleatur quod dixit sapiens: *Labia in sibi: is pra: ipit a* *Ecol. 10.*
hant eum. Initium verborū eius stultiti
na, et nouissimū oris illi⁹ error pessim⁹.
quasi dicat: initium facit ab estuē his

114 II. PARS TRACTVS

rebus leuibus, & augeſcente paſſione
 ac incuria paulatim progreditur ad
 grauiora, quæ Deum & homines of-
 fendunt. Deinde etiamſi detractio pro-
 ximi fiat de rebus leuioribus, tamen
 contra voluntatem Dei peccatur, qui
 in lege ſua omnibus imperat, vt bo-
 num in verbis & factis alijs præbeat
 exemplum, & nemini ſint offendendi-
 lo. at qui alijs facile detrahit, conat
 bonam eorum famam, qua exemplo
 bono alijs erant, imminuere; & de-
 ſtruit, quod Chriſtus ædificauit; ma-
 iorè cum ſepè contingat vt ex leuiſſimo
 defectuum narratione, qui vitijs bo-
 nis imponuntur, magnum oritur ſcân-
 dalum apud eos, qui ſuſpiciantur cum
 leuioribus vitijs non poſſe non eſſe
 iuncta alia grauiora. Accedit, quod
 etiamſi detractioes magni momen-
 ti non ſint, tamen iniuriam aliquam
 proximo, cui detrahitur, inferunt; nã
 etſi famam bonam illi non profuere
 rипiant, tamen minuunt, & deſpicibi-
 liorem alijs reddunt, amorem quoque
 fraternum aliquandò diſſuunt, & ce-
 ritatis ardorem tepefaciunt.

CERTÈ maiorem in modum ca-
 uendam

DE MORTIF. VOLVNT. 1379

uendum est, ne quis audeat etiam in rebus paruis alteri detrahere: nam ferè fit, vt qui se assuescit leuioribus exprobrationibus, data occasione, vel orta magna animi perturbatione, non verecundetur etiam grauiores lapsus palàm patefacere. Ac nonnunquam contingit, vt licet obrectatio sit de re modica, tamen quia contra virum magna sanctitate conspicuum fit, aut contra Superiorem, grauissimè diuinam offendat maiestatem. MOYSES Æthiopiissam quandam coniugio sibi copularat. eam ob rem Maria eius soror vehementer succensuit, & quæsta est. At Deus molestè tulit hanc obmurmurationem Mariæ, & in pœnam lepram tetra eam, vt expendit B. Gregorius, contexit, vt breui tempore dimidiam partem carniū eius exederit. Cum sancto Projecto Episcopo, ordinibus tantum minoribus initiato, quidam amici genere nobiles aliquandò cenarant, inter quos tres viri pietatis studiosi, dum vel mortificandi sui causa, vel religionis ergò negant se velle carnibus vesci, alij verò conuiuæ ea de causa eos ludibrio habet. Projectus ir-

Num. 12.
L. 12. Regist.
c. 13.

Surius in
Januar.

Z 7

rifores

¶ II. PARS TRACTATVS

risores serid̄ commonuit, ne pio-
rum instituto detraberēt. verū cum
illi non æquis auribus ad monitionem
exciperent, Deus grauissima animad-
uersione obirectatores puniuit. nam
cænaculum, in quo mensæ accubue-
rant, quod erat in summa ædium par-
te, à fastigio ad imū vsq; sectū, dimidia
in qua detractores illi confederāt, cor-
ruit, Proiecto cum alijs tribus socijs in
columi & saluo in sua. Ex quo casu dis-
cimus, magnū studium ponendū esse
in praua illa inclinatione de alijs male
loquendi mortificanda, audien̄dam
vocem spiritus sancti sic nos alloquitur.
Custodite vos à murmuratiōe quæ
nihil prodest, & à detractiōe parua
linguæ: quoniam sermo obscurus in ter-
ra non ibit. Præcipuè autem labo-
randū est ne obloquamur Prælatos, Su-
perioribus, & Dominis, etiam si reuera
culpa non careant, nam & grauius pec-
camus, & damnū maius incurrimus.
Vnde magna verborū exaggeratione
scribit B. GREGORIUS. Admonēdi sunt
subditi viri, q̄ ordinis viri, ut cū ma-
gistro-ū facta conspiciunt, ad se non
rodeant, & de eorum incorpationibus

Imp. 1.

Lib. 12. 70
84. 6. 21.

DE MORTIF. VOLVNT. 517

*nō prafumāt quia nō est difcipul^{us} fuper Matt. 23.
magiftrū. nec feruus fuper Dominū fuū.*

CAPVT XXIX.

*De mortificando abufu detegen-
di arcana.*

ALIVS lingue abufus eft, pateface-
te arcana, vel que in secreto audi-
ta sūt, vel certè filentiū postulant, non
quidē quādo eū zelo caritatis patefa-
cta sūt ei, qui malo mederi potest, aut
zelo iustitiæ ei, cui ratione iurisdic-
tio nis incūbit illa cognoscere, sed alijs qui
bus neutra conditio inest; idq; facere,
nō alia de causa, quā quia ita collibuit,
aut vt gratia aliqua apud audientes in-
catur; hic enim abufus corrigendus
est, & studio mortificationis tollendus.

Et sunt quidam in hoc genere tam
leues, vt quoties in secreto alicuius no-
titiā venēre, cōrinere se nequeāt, quin
confestim illud prodant suis amicis,
imò cupidi sunt talium rerū explican-
darū, tantū vt alijs postea cōmemo-
rēt, ac deniq; faciunt cum magno au-
ditorū offēdiculo, dū sæpenumerò fit,
vtpresentes adsint de quibus sermo in-
stituitur. Hi sunt, inquit Scriptura sa-
cra, similes mulieri parturienti, que vbi
hora

Eccl. 19.

hora partus aduenerit, non potest
 parere: & infantibus, qui simulati
 nati sunt non possunt se continere a
 erimis, ac denique cani sagitta cõfuso,
 qui quiescere nequit, nisi sagitta extra
 sit. Sic illi non antè quietem capere
 possunt, quàm arcanum suum in alie-
 rum sinum effuderint. Et sæpè cupi-
 ditate multa effutiendi cõseruntur,
 vt non solum visa & audita narrent,
 sed etiam quæ de alijs suspicantur &
 imaginantur, licet reuera ignorent
 facta esse. Atque hi sanè silentij ani-
 doto prorsus indigent, ad superandam
 nimiam loquacitatem, & opus habent
 audire illud Spiritus sancti dictum.
*Audisti verbum aduersus proximum
 tuum, commoriatur in te, fidens quoniam
 non te dirumpet.* Loquitur autem
 de verbo arcano ex cuius diuulgatio-
 ne nullus sequitur fructus: nam si pa-
 tet fiat ei, de quo dictum, non sequitur
 nisi contristatio, si autem alteri, sequi-
 tur infamatio. Vnde B. BASILIUS anno-
 tauit, naturam, hoc est, Deum naturam
 auctorem binas aures quidem, sed
 linguam tantùm vnã dedisse, vt in-
 telligeremus non omnia quæ audiu-
 mus.

Eccli. 19.

*de vera
 virgin.*

DE MORTIF. VOLVNT 519

ur, esse enucianda, sed quædam, vt
sunt arcana, tegenda silentio. *Qui de Eccl. 27.*
nudas, inquit scriptura, arcana amici,
fidem perdit, id est, fidelitatem, quam
debet Deo & hominibus.

CAPVT XXX.

*De alijs lingue abusibus, vt mendacio
rum & fictionum, corrigendis
& mortificandis.*

MULTI eorum, qui Deo seruire
ceperunt, operam quidem
collocant in cauendis menda-
cijs proximo perniciosis, sed non in ca-
uendis iocosis, minus autem in ijs,
quæ profunt alicui, vel damnum tol-
lunt, imò non desunt, qui arbitrentur
se non peccare, si vtiliter mentiantur.
Hæc praua affectio singulari cura mor-
tificanda est, nullum præstando locū
mendacio siue iocoso, siue fructuoso.
Certissimum enim est quodeunque
mendacium veri nominis esse pee-
ratum, quo Deus offendatur: ac pro-
inde neque ad liberandum aliquem
à morte

lib. II. PARS TRACTATVS

à morte iniusta, neq; ad saluandam
licius animam mendacium vllum
ci potest, imò etiamsi totius mundi
salus periclitaretur, illa per mendacium
aliudue illicitum medium procurari

*Super eo
de Vsuris.*

Psalm. 5.

*22. q. 2. c.
de quis.*

*Greg. l. 18.
Mor. c. 4.*

nò possit. Et dogma Catholicum esse
nullo in casu licitum esse mentiri, con
trarium autè erroneum: nam diuina
scriptura aperte damnat mendacium. *Pro
des omnes*, inquit Psalmista, *qui loquuntur
mendacium*. Sancti quoq; omnes
ita docent. & Innocentius III. Papa
quodam epistola decretali differre
mat, secundum doctrinam scripturae
sacrae ne mentiendum quidem esse
pro seruanda alicuius vita. *atq; sic
per in Ecclesia seruorum Dei spiritus
fuit, potius iacturam facere rei tempo
ralis, quàm mendacio Deum offendere,
vt testat' S. AVGVSTINVS, & S. GREGORIVS,*
dum aiunt homines peccato
stos ne quidem ad liberandum a mor
te proximum induci posse, vt mentia
tur; quia non est vita animae ponenda
pro vita carnis. Deinde etsi in cogitatio
nate proferre mendacium sit leuior
culpae, quàm proferre considerate
men quia intimo pectore diligenter
venia

DE MORTIF VOLVNT. 221

Veritatem, ab utroque abstinuisse. Nar *Supra*
April
at Simeon Metaphrastes Anthemi-
um Nicomediensem Episcopum sa-
niente persecutione Maximiani impe-
ratoris, satellites, à quibus ad necem
quereretur, hospitio excepisse, cibiq;
& potus affatim apposuisse, cumque
illi percunctarentur ab eo, vbinam es-
set Anthemius, confessum se esse: tum
miles caritate illa obstupescitos sub-
iecisse, se confecto mendacio respōsu-
ros tyranno, Anthemium quidem à
se quæritum, sed non inuentum. An-
themium denique contrà obtendisse,
fas non esse pro vita cuiusquam men-
tiri; itaque comitatum illos & marty-
rem factum. Quod si pro vita homi-
nis innoxij mentium non est, quã
minus pro rebus leuioribus vt pro-
auertendo exiguo damno temporali,
vel mitiganda alicuius iracundia?

Et si verò mendacia otiosa vel officio-
sa, quæ nulli nocet, sint peccata venia-
lia, ac ratione culpæ, quã annexam ha-
bent, à seruis Dei, sedulo cauenda, ta-
men inter omnia venialia vel leuiora
mendacium primas obtinet. nã primò mē-
dacijs auctor est diabolus, & ideo Christi
apud

I *Joan. 8.*

apud B. Iohannem eum vocat mēde-
cem, & mendacij patrem: Quoties
ergo mētiuntur, sunt eius imitatores,
& de eius factione. Deinde licet dīctā
mendacia non cedant in damnum ali-
cuius particulare, tamen cedunt in dā-
num commune totius Reipub. Nam
in republica ad negotiationes aliaque
commercia tractanda imprimis need-
saria est veritas & fidelitas; quæ dīctæ
virtutes, sunt quasi vincula & nervi
communicationis humanæ; nemo o-
nim faciliè contractum aliquem cum
alio inicit, nisi existimet sincerè illum
qui & agere, ac verè fidelem. Si ergo de-
prehendatur quis semel in rebus, aut
leuioribus, mentiri & fidem fallere,
mox suspicio oritur illum etiam futu-
raturum fortasse in grauioribus. Ve-
de diuina scriptura: *Opprobrium, in-
quit, nequam in homine mendacium,
& mores hominum mendacium sunt
honore.* Hoc idcirco de mendacibus
spiritus sanctus dicit, quia per contum-
tudinem mendacij reddūt se contem-
tibiles, & fide indignos. Sicut enim res
naturales, quæ adulterinæ sunt & co-
thæ, vt aurum vel argentum adulte-
rinum

I *Eccl. 20.*

DE MORTIF. VOLVNT. 528

sinū, licet speciem auri argentiue mē-
tiantur, exigui sunt pretij & repudian-
tur, sic illi qui mentiēdo alios fallunt,
aliud in ore, aliud in corde habentes,
facile contemnantur, & nihili fiunt.
Hæc ratio facile nobis ob oculos po-
nit, quanta sit foeditas etiam in leui-
bus mendacijs, quamque indigna sint
homine Christiano, & multo magis
religioso & seruo Dei perfectionis stu-
diolo: dubium siquidem non est, sine
comparatione longè deterius esse, ha-
beri aliquem mendacem in conspectu
Dei, ac haberi tantum in opinione ho-
minum: cum ergo tantoperè horrea-
mus mēdaces haberi apud homines,
quandò potius horrere debemus, ne
habeamur apud Deum, licet homini-
bus nihil de eo constaret illud enim
poena tantum est, hoc autem vera cul-
pa & vera infamia. Quocirca sumus di-
ligentes in fugiendo quocunque men-
dacijs genere, & in passione, quæ ad il-
lud inclinat, mortificanda, obsequen-
do S. Paulo Apostolo nos commonen-
tibus hæc verba. *Renouamini spiritu*
mentis vestra, & induite nouum homi-
nem, qui secundum Deum creatus est in
sa.

314 II. PARS TRACTATVI

sanctitate veritati. Propter quod dicentes mendacium, loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo, quoniam sumus inuicem membra.

ALIA inordinatio superiori conexa, est, ficto vel amphibologico in sermone, cui alia subiecta sit sententia apud audientem, quam apud dicentem. qua quidem arte nonnulli conantur effugere mendacii noxam, sed incidunt in foueam, quam alij fodierunt; nisi iustis de causis id faciant. Quando enim verba geminum sensum habere queunt, ac iustitiae vel caritatis tuendae causa à dicente alio sensu enuntiantur, quam ab audiente intelligantur, nulla fraus reprehensionis digna committitur. Exempli causa. Summo diluculo quispiam domo pedem extulerit, & paulò post reuertens accurrat sicarius & percunctor ab illo domus incola, sine ille domi potest ille citra mendacium, seruandaeque iustitiae causa, respondere, summo mane egressum. Licet enim metiri non quid fas sit, attamen in casu necessitatis, ut in hac veritate, teste Augustino, ce-

Aug. in
Habilis.

DE MORTIF. VOLVNT. 535

fas non est: idque declarant Scholæ S. Tho. 2. 2.
Theologi verum esse, quando verbis q. 89. a. 7. ob
secundum vsum loquendi hominum ib. Caiet.
duplex subest intelligentia, iustaque & Soto. l. 8. de
gravis causa suppetit, cur alio sensu e
iure q. 2.
nantientur, quam forrè ab auditori
a. 7.

bus accipienda sint. At si nulla suppe
tar, hoc est si nullum incommodum
in nos vel alios ex responso nostro re
dundet, non est causa, cur amphibolo
gia illa sincerè rogantem eludamus.
imò pugnat cum puritate & simplici
tate non solum religiosa, sed etiam
Christiana, & est nota hominum fi
dorum & duplicium; impeditque nō
rarò, æquè ac vsus mendaciunculo
rum, fidem & cōcordiam hominum.

Lansberg.
hom. 12.
de passio.

Quis enim fidem præstet etiam serua
asserueranti, à quo ambiguus crebrò ser
monibus circumuentus est? vnde di
uina scriptura de talibus dicit.

Eccl. 30.

Qui sophisticè loquitur, odibi
lis est, nempe à Deo, angelis,
& hominibus.

CAPVT XXXI.

Quomodo mortificanda sit cupiditas eb
terrandi & rixandi.

ALIA

ALIA inordinatio lingue, quam boni labi solent, cum ingenti animæ suæ damno, est, contendere cum alijs, sitne verum hoc vel illud? fuerit id factum necne? debuerit hoc fieri vel contrarium: & de alijs id genus. Radix huius vitij in quibusdam est nimia honoris humani cupiditas, & hinc fit, vt dum sapientiz famam in suis dictis vel factis cupantur, pro ea tuenda etiam subleto clamore pertinaciter contendant. In alijs verò radix est nimium desiderium cõgerendarum opum, aliarumque facultatum temporalium: inde fit, ne iacturam aliquam earum faciant, vt lites cum alijs inire non timeant, & omnia commoueant tribu nalia. Alijs etiam hoc vitium inest, et naturali quada[m] procliuitate, sed deterrima omnibus contradicendi, aliorumque dicta vel facta carpendi, unde mox, dum alius moleste fert temerariam censuram, succedit lis & bellum.

Hoc vitium seruo Dei omni studio mortificandum & radicitus exscindendum est. Et quamuis de eo aliqui dixerunt

DE MORTIF. VOLVNT. 327

dixerimus in Tractatu de mortificatione propriæ voluntatis, eò quod ad caritatem concordiamque animorum inter proximos cõservandam hoc argumentum prorsus sit necessarium, tamen nonnulla hiç adiungemus. Quando contentio orta est, non in disputationibus scholasticis, quæ ad litterarum exercitationem pertinent, sed in congressibus quotidianis & familiaribus, idque non de re clara & evidenti, sed ancipiti; varijsque hominũ opinionibus ventilata, tunc homo, etiam si suam verissimam existimet sententiam, non tamen asseueranter eam vel pertinaciter tueatur contra aduersarios, sed quiescat, cogitetque se quod falli posse, sicut multi sapientes ante ipsum in simili genere decepti fuere, ac ipsemet non semel deceptus est, atque ita caritatem & benevolentiam, quam habet cum antagonists suis, nõ dissoluet, & bonum exemplũ dabit auditoribus. Quod si res, quæ cõtroveritur sit manifeste vera & indubitata, eò quod rationi naturali, vel divinæ legi, vel Sanctorum & Doctõrum dictis sit consentanea, tunc homo eã

A a

debita

debita humilitate & mansuetudine
seueranter veritatem tuam debet, &
sue sententiae rationem reddere: qui
si alij sibi persuaderi minimè sinant,
sed constanter obloquentur, taceat, &
dissimulet, vel sermonem ad alia trans-
ferat, maximè si disceptatio fuerit de re
ad salutem non pertinente, sic enim
plus proficiet, quàm si seridò suscipiat
patrocinium veritatis. Atque hoc est,
quod D. PAVLVS tanta verborum effu-
sionis postulat à fidelibus. Si qua, inquit,
consolatio in Christo, si quod solaci-
um caritatis, si qua societas spirituum,
si qua viscera miserationis, si quod
gaudium meum, ut idem sapienter
eandem caritatem habentes, caritas
mes, id ipsum sentientes, nihil pat-
contentionem, neque per inane glori-
riam, sed in humilitate superiores sibi
inuicem arbitrantur. non quia sua sunt
singuli considerantes, sed quia aliorum.
Quibus verbis perspicuè declarat quo
antidoto sanare spiritum contendendi
debeamus.

Huius rei notabile exemplum habemus
in diuina Scriptura. Viderat propheta
Elifæus Eliam prophetam cum
ruig

Phil. 2.

DE MORTIF. OLVNT 529

4. Reg. 2.

ru igneo per turbinem rapi in caelum.
vt deponeretur, quemadmodum cre-
ditur, in paradiso terrestri. Et mox eū
adierunt viri quidam religiosi, dicti fi-
lij prophetarū, rogantes, vt quinquaginta viros fortes, quos secū habebāt, emitteret ad quærendum in vicinis montibus, vallibusue Eliam. Cumq; Elifæus indicaret, frustra laborem illū suscipi, ac ipsi vrgerent missionem, tādē, vt contentioni cederet, assensit vt mitterentur. Vt reuenterunt spe sua fraudati, dixit ad eos Elifæus, *Nūquid non dixi vobis, ne mitteretis?* Hoc exemplum meritò imitari debemus in quotidiana conuersatione cum proximis, vt quando in nostram veriorum eos sententiā trahere non possumus, omiſſa omni lite, vbi nullū peccandū periculum est, libenter illis acquiescimus. Ratio huius rei est perspicua; reſeſſa enim contendendi materia, cauētur simul multæ auersiones, rixæ, amarae detractiones, & verba probroſa, quæ hinc inde in actu cōtentionis iactari solēt; cōseruatur quoq; pax & animorū vnio, quæ præstat omnib; modis, quæ ex cōtentione sequi possunt.

Aa 2 sunt.

sūt. Ad hęc, qui primus in cōtentio
 alteri cedit, quasi victus, singularē
 cum humilitatis exercet, & cum pro
 ximo caritatem, posthabendo illius
 mam suę. Quanquam, licet victus for
 tē alicui videri possit, tamē honorem
 excidit suo, imō honorem maiorem
 conciliat. Verus enim honor Christi
 ni est, persequi ea quę sunt cum pre
 stantiori virtute cōiuncta, & quę ma
 iori in pretio sunt apud Deum, vnde
 virtus caritatis & humilitatis. Ita facti

Prov. 20.

Scriptura docet. Honor, inquit, in
 homini, qui separat se à cōtentionibus.

Quando verò contentio oritur in
 disputationibus litterarijs, in quibus
 sæpē acerrimē dimicatus pro
 quenda veritate, excessus quoque
 minus cauendus est, hoc est, vt ne ar
 rantur clamores, ne verba probrosa et
 futiantur, ne ad pudefaciendum
 gonistam vel ad reportandam victo
 riam, sed tantum ad cognoscendam
 veritatem cum modestia & manife
 stitudine, solidis argumentis allatis, dis
 ceptatio instituat. Veritate verò se
 mel clarē exposita, vel si argumen
 tis aut testimonijs ad proseguendam
 dispo

DE MORTIF. VOLVNT. 232

disputationem argumentator desti-
tuatur, tacendum est, nā inutilis con-
tentio non illustrat, sed obscurat po-
tius veritatem, vt benè animaduertit
Dionysius Richelius in Iob scribens, *Iob. 6.*
sicut obscurat & obnubilat rationem.
Vnde & Iob dicebat amicis suis. *Res-
pondeo obsecro absque contentione.*

NEQ. solūm cauendus est nimius
oppugnando excessus, post inchoatā
contentionem, sed radix etiam contē-
tionum, hoc est, cupiditas illa aliorum
dicta vel facta improbandi, euellenda
est. Quare quotiescunque proximus
noster quippiam dicit vel facit, quod
aliquo modo in bonam partem expo-
ni potest, aut quando aliquid dicitur,
vel fit, quod reprehensione caret, siue
hoc modo, siue alio dicatur, aut fiat,
tū seruo Dei cōuenit tacere, & ab om-
ni oppugnatione se cōtinere. Id enim
ipse spiritus sanctus consuluit, dicens. *Eccl. 10.*
De caro, qua te nō molestat, ne carteris.
quasi dicat. De alienis dictis vel factis,
quæ ad te non pertinent, hoc est, nec
offendunt Deum, cuius gloriam tene-
ris defendere, nec iniuria te, vel eos
quos tueri debes, afficiunt, cum nemi-

II. PARS TRACTVS

ne contendas. Breniter, seruorum Dei
mores debent esse ab omni contentio-
ne & dissensione alienissimi, vt com-
monefecit eos B. PAVLVS, dicens. De
2. Cor. 13. caetero, fratres, g^o date, perfecti estis,
exhortamini, idem sapite, pacem habete,
& Deus pacis & dilectionis v^ori-
biscum.

CAPVT XXXII.

De inordinatione lingua, quoad verba
otiosa, eiusq; mortifica-
tione.

INORDINATIO vel abusus lingue
ordinarius & communis, in quo
etiam impingunt, qui Deo ser-
re ceperunt, est effutire verba otiosa &
vana. Primò haud dubium est, sermo-
nem otiosum non carere culpa, si nò
mortali, saltem veniali, ob quam ho-
mo, licet iustus, grauissimas Purgato-
rij luiturus est penas. Vt verò intelli-
gamus, quanto studio & vigilantia opo-
bis, quoad fieri potest, cauendus sit lap-
sus, vel offensa venialis contra Deum,
attendamus quanta verborum gra-
uitate apud D. Mattheum CHRISTVS
salua-

saluator noster de iudicio, & verborū otiosorum punitione locutus sit. *Dico Matt. 12*

autem vobis, inquit, quoniā omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij, quasi diceret. Ego qui Deus vester sum, de ea re vos moneo, audite magna attentione, quia seriō commendo, & magno studio à la psibus linguæ, licet videantur vobis leues, caute. quia in die iudicij non de aliquibus tantū verbis otiosis, sed de omnibus, siue grauiorib⁹, siue leuiorib⁹ estis rationē reddaturi, nō vt illa vobis cō donētur, sed vt propter illa iudicemini & puniamini.

Quo autem constet, quæ dicantur verba otiosa tantoperè fugienda, videamus quid sit verbum otiosum. Verbum otiosum est, inquit, B. GRABORIVS, quod aut ratione iusta necessitatis, aut intētionē pia utilitatis caret. *3. p. Pastor admon. 15. Et hom. 6. in Euang.* Quādo ergo verba nostra sūt necessaria ob bonum aliquē finem, non sunt otiosa: non solūm quando finis absolute obtineri nō poterat sine illis verbis, sed quādo cōmodè nō poterat, vtrūq; enim nomine necessitatis cōprehēditur. Similiter otiosa nō sūt, quæ cedunt

¶ 4 II. PARS TRACTATVS

*reg. bro-
uor. q. 23.*

*H. er. in c.
12. Matth.*

dūt in dicētis vel audietis spiritalē pro-
fectum, id enim appellat piam velle-
tem. Vnde S. BASILIVS . Verba otiosa
inquit, sunt, quæ nullum adferunt fru-
ctum, hoc est, quæ nō seruiunt vel ad
præstandum cultum diuinum, vel ad
procurandā animæ salutem. Et S. Hila-
RONYMVS in eandem sententiā aliter
dicit, Verbum otiosum esse, quod pro-
fertur sine vilo dicentis audientiōe fru-
ctu: vt cum omissis historijs vens, nar-
ramus fabulas, & res nullius momenti
si verò narremus res scēdas & permo-
sas, aut cū immoderato cachinno, quæ
piorum offendant aures, tum, inquit,
sermōnes nostri, non velut otiosi, sed
vt grauioris culpæ rei castigabuntur.

HÆC quamuis certa sint, tamen
negandum non est, si quis fabulam
facetumvè aut festiuum aliquem ser-
monē de re adiphora vsurpet, tamen
andi ægri, vel solandi mæsti causā, nō
eum verba otiosa prolaturum: quæ
quam consideratione moderatiōis
magna in hoc genere opus est, vt in
huiusmodi sermonibus non solū cor-
poralis recreatio, sed etiā spiritalis
queratur, hoc est, ne animæ nocentur.

DE MORTIF. VOLVNT 339

sed profint potius. Si enim tantum ad voluptatem aurium corporalem efficiendam dirigantur, vix fieri potest, quin multa verba otiosa, ac fortè etiã animæ noxia interijciantur. Ob quod periculum sancti homines tanta vigilantia fugiebant otiosa colloquia, vt Metaphrastes scripserit B. Ioaunem Chryostomum nunquam vsum fuisse sermonibus superuacaneis & vanis, nec in alijs peressum. De hac moderatione verborum scribens B. VINCENTIUS Ferrerius hortatur, vt lingua prorsus ab otiosis abstineamus, nec rogati quidem, nisi de necessarijs & vtilibus respondeamus: & si recreationis causa, ne sit molestus, perfacetum & ridiculum sermonem quis ingerat, benignos quidem & comes nos prebeamus, sed nihil omninò respondeamus: & si grauatè feratur silentium, patienter toletemus. & intus in corde pro illis Deum oremus.

MOVERE autem debet seruum dei ad cauenda verba otiosa imprimis iud, quod liber erit à multis peccatis venialibus, quæ per sermones otiosos committuntur. Ad effugiendum enim

A a j

vcl

vel vnicū peccatum veniale, cō quō
 sit offēsa Dei, meritō deberet homi
 non solū omnibus temporalibus mē
 di consolationibus se priuare, sed etiā
 ad quasuis huius vitę pēnas & calam
 tates perferēdas offerre: quātiō mag
 id faciēdū esset ad cauenda tot peccata
 venialia, quot otiosis colloquijs com
 mittūtur. quodlibet enim verbū oti
 sū est peccatum veniale. Quāuis verō
 quę nostra est fragilitas, nō possim
 euitare omnes sermones otiosos. Qu
 enim in nullo offēdit, inquit B. Accur
 hic perfectus est vir: vitare tamē possi
 mus illos, qui data opera & deliberatē
 atq; idēdō grauioris sunt noxę, subinde
 instituūtur. Oquātū Deo placet (sicut
 refrenādi linguā, ne aliquid cōtra
 diuinā maiestatiē temerē effuriet, qui
 pe qui illā creauit, illi spiritū dedit, &
 iugo rationis subdidit, vt laudaret &
 glorificaret ipsū, vt faiebat sātus illi
 qui dicebat. *Lam eiu sēper in ore meo*
 HÆC quoq; cura efficiet, vt nō ab o
 tiosis tantū, sed etiam noxijs & perni
 ciosis colloquijs abstinamus: certū e
 nim est, vbi semel linguā habentur
 auerimus ad sermones otiosos & v
 nos

Cap. 3.

Psal. 23.

DE MORTIF. VOLVNT. 117

nos, prono cursu deuolui morad que
relas & murmuraciones aduersus pro
ximum, ad nostras laudes extollēdas,
& deprimēdas alienas, ac denique ad
patefaciēda, quæ alto silentij arcano
tegennda erant: siquidem quouis pec
cato minori homo disponitur, vt ten
tatione dæmonis impulsus, facilius la
batur in grauius. Etenim, velut is qui
precibus, alijsuē operibus bonis vacat,
paratior fortiorque, est ad insultus Sa
tanæ expugnandos; sic qui re vana ex
ponenda, spectandæ detinetur, aut
cibi potusue sectatur delitias, vel loqui
tur otiosa, imbecillior est ad impetū
dæmonis sustinēdum, & facile in gra
ue aliquod crimē præceps agitur. Hęc
doctrina est B. GREGORII Magni.

OTIOSA deinde verba idcirco diligē
tius cauenda sunt, quod animam pace
& deuotione spiritali priuent. Quid
& deuotione spiritali priuent. Quid
seruis Dei carius pretiosiusq; esse solet
tranquillitate & serenitate consciētę
quid seruore spiritus, consolatione &
voluptate spiritali iucundius? quātū
sudent ad consequēda hæc dona bene
ficio orationis ac mortificationis? &
tamē sepe numero horū omniū iactu
ram,

338 II. PARS TRACTATVS

riã faciunt, dum se plus iusto in verbo otiosa profundunt. Quemadmodum enim aqua odorifera, si inclusa sit vni recte obturato, suauitatis odorem retinet, secus autem, perdit. sic conscientie pax, & deuotio animæ actualis si freno silētij in corde iusti, tanquam in vase accuratè custodiatur, facile conseruatur, & hominem ad omne bonum excitat, sin verò lingua ruptis silentij repagulis in verba otiosa & vana soluitur, facilè omnis spiritalis tranquillitas, ardorq̃ue Deo seruiendi perit, animaq; languescit & oborpescit in cursu pietatis inchoato. Ac nonnunquã vnum verbum otiosum hæc omnia incommoda parit. Vnde S. Dorotheus vs. Caue, inquit, à multiloquio, quia omnem sensum pietatis è celo delapsum extinguit. dem diuinæ litteræ inculcant. Vbi verba sunt plurima, animæ sapientis, ibi frequentè regestas, hoc est, defectus deuotionis, ardoris, & consolationis spiritalis. Et GREGORIUS sedulo monet, vt otiosos sermones fugiamus, dicas. Mecum vos admonet, vt ab otioso sermone parcamus, inuitat loqui: declinemus, inquit, in rebus lo-

Serm. 26.

Prou. 14.

hom. 6. in Euang.

DE MORTIF. VOLVNT. 339

gua valemus, in ventum verba non defluant, cum iudex discat, de omni verbo orationem reddendam. Otiosa ergo colloquia ad adificationis studiū vertite, quàm celerrimè huius vite tempora fugiant considerate, quàm districtus veniat iudex attendite, hunc ante oculos vestri cordis ponite.

CAPVT. XXXIII.

Quibus medijs mortificandi sint
lingua abusus.

INTER media ad refrenandam linguam, compitendamque cupiditatem multa loquēdi, primum est, humiliter & constanter à Domino petere donum coëcendæ linguæ. Esse enim donum supernaturale Dei declarat sapiens, dum ait. *Hominis est animam præparare, & Domini gubernare* *Prou. 16.* linguam. Licet enim naturalibus libere arbitrij viribus, interueniente concursu Dei communi, homo debeat cooperari refrenationi linguæ; idcirco enim dicit, *hominis esse præparare animam*, faciendo nimirum quod in se est: tamen quia tam arduum & difficile est membrū illud cohibere, vt om-

Psal. 141.

nes humanae vires satis non sint, nec
se est ad auxilium diuinum confu-
re, & magno studio donum deum
exposcere, dicendo cum *Psal. 141. Pa-
no custodiam eri meo. & ostium circum-
stantia labijs meis.*

ALTERVM medium est, defugere oc-
casiones temporum & locorum, ubi
homo facilius se solet in nimiam effu-
dere loquacitatem, vt quando se dedit
nimiae laetitia, quando plus aequo bibit,
aut comedit, quando ira accensus est,
quando cum hoc vel illo socio conuer-
satur. Vt verò non incidat in hac in-
moda, subterfugiat vanam omnem laeti-
tiam, frugalior sit in cibo & potu, irae per-
turbationem comprimatur, hi enim sunt
otiosorum, vanorumque sermonum so-
tes. Nec sanè mirum est ei, qui non ca-
uet occasiones delinquendi, dum scit,
euenire aliquod malum, siue mortis
corporalis, vt dum negligit curatio-
nem morbi, siue spiritualis animae,
dictum enim est ab aeterna sapientia
Vita & mors in manibus lingua.

Prov. 12.

JAM & aliud medium refrenanda
linguae appositissimum de caelo habemus,
vt non antè ad loquendum profiliat
quis,

DE MORTIF. VOLVNT. 147

quis, quàm secum attentè expenderit, sitné bonum an malum, vtile vel noxium, quod est enunciaturus: quem q; finē & scopum propositum habeat. de inde simul mētē ad Deum erigat, cum desiderio omnia ad gloriā diuinā faciēdi, opem q; & gratiā postulet, vt nemine sermone tuo offendat. ac quod initio sermonis facit, id quoq; in progressu repetat. Et quoniā seruus Dei applicando intentionem suam ad ea quæ eloquitur, facit quod suarum est partium, orandoq; impetrat, vt Deus faciat quod suum est, hoc est, vt gratiā suā largatur, facile obtinebit quod vult, vt non offendat linguā vel Deum, vel proximum, sed potius ædificet. Sic de Nehemia scriptura diuina dicit, cum^{2. Esd. 2.} in conspectum regis Artaxerxis venisset, & rex percunctatus eum esset, quid à se peteret? illum orasse Deum cæli, vt sciret quid petendum foret, & tunc petitionem suam proposuisse.

Hoc medium docuit nos spiritus s^{an}ctus. *Ne temerè inquit, quid loquaris, Eccles. neq; cor tuum sit velox ad proferendū sermonem coram Deo. q. d. nihil loquaris, nisi consideratè.* Nam vt alibi dicit.

Quis

Prov. 13.

Iac. 1.

Ecc. 12.

Qui inconsideratus est ad loquendum sentiet mala, hoc est, culpa, & poena, quae inde oriuntur. Atque hoc est, quod per B. Iacobum monuit. Sit omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, nec enim loquitur de tarditate, quae quidam inter singula verba prolata respirant, sed de ea, quae contraria est temeritati, quae nulla antegressa consideratione quidvis effutunt, quod in buccam venerit. Idem significant verba illa Ecclesiastica: In os fatuorum cor illorum, & in corde sapientissimum est illorum. Stultos enim vocat inconsideratos & imprudentes, qui cor idem dicuntur habere in lingua, quod loquantur quicquid in buccam venerit, haud secus quam si cor & lingua unum membrum essent. Contra sapientes vocat seruos Dei, qui idem linguam habere in corde dicuntur, quod non alia in publicum efferant, quam quae ante in cordis penetralibus, adhibita in consilium ratione, considerata fuerint.

Ex hac consideratione omnis recta linguarum gubernatio pendet. Ex hoc fitur, ut verba non sint quovis, sed ne-

DE MORTIF. VOLVNT 348

cessaria & utilia, hinc fit, vt serui Dei
suis colloquijs pijs & sanctis se & alios
edificent, & multos ad amādum lau-
dandumque Deum inflamment. In
Verbo Dei legimus nūquam apertos
fuisse cælos, nisi magna aliqua de cau-
sa, & cum ingenti fructu. Semel aper-
ti filijs Israhel effuderunt manna cibū
mobilem & suauissimum, quo ipsi in
deserto victurunt, alijque multi hoc
miraculo ad cognoscendum, colendū
que verum Deum excitati. De quo
Dei beneficio ait Psalmista. *Ianuas ca* *Psal. 78.*
li aperuit, & pluis illis manna ad man-
ducandum. in baptismo quoque Chri- *Matt. 3.*
sti patefacti sunt cæli, & vox æterni
Patris suauissima insonuit, ac spi- *Acl. 7.*
ritus sanctus in columbæ specie
descendit. In morte item S. Stephani
apertis cælis apparuit Christus stans
ad dexteram Patris, vt significaretur il-
lum pugnare pro Sancto. Homines in-
sti in eodem Dei Verbo appellantur
cæli, qui vt loquitur Dauid, enarrant *Psal. 8.*
gloriam Dei; cæli inquam spirituales,
multò præstantiores istis materiali-
bus. Ianua horum cælorum est os vel
lingua. Vult itaque Deus, quod æquū

est, nunquā hos cælos patefieri sine
 ista causa, vel vt emittant manna, hoc
 est, sermones sanctos, qui ascendunt &
 solentur audiētes, vel vt descēdat spī-
 tus sanctus, id est, verba talia vsurpan-
 tur, quę excitēt animos, vel ad cōpū-
 tionē de peccatis, vel ad diuinum a-
 morē, vel certē ad ea virtutum opera
 quorum beneficio nobis à Deo spī-
 tus sancti charismata communicāret.
 Vel deniq; vult patefieri, vt nobis spe-
 ctandū se præbeat Christus, hoc est, ta-
 libus nos vti sermonibus quibus, ali-
 quid dicitur ad verā glorię & potētę
 Christi cognitionē, eorūq; donoriū, qui
 b' ille cultores suos locupletare solent.

Quod terra exhalet vapores & nebu-
 las, & aqua stagnans gignat ranas, res
 naturalis est: quando autem cælum e-
 mittit vapores & ranas, res extraordi-
 naria est, & diuina plaga. Sic quod pec-
 catores rebus huius mundi caducis &
 fluxis immergi, de rebus vanis & inuā-
 libus loquantur, & instar ranarum
 multa, que deum & proximum graui-
 ter offendant, garriant, mirum non
 est. Sed si serui Dei, quorum cor defi-
 xum est in cælis, & vitæ cælestis pro-
 fecti-

DE MORTIF. VOLVNT. 548

fectionem faciunt, simili sermone v-
tantur, id mirandum est, & diuinæ pu-
nitionis argumentum. Vnaquæq; e-
nim arbor producit fructum suæ natu-
ræ congruentem: iustus ergò cum sit
homo spiritualis, homo Dei, homo, in-
quam, cælestis, meritò etiam loqui de-
bet de Deo, de rebus spiritualibus, de
cælo, aut certè de rebus eò collimanti-
bus, vt omnes magni Dei serui fece-
runt.

S. GREGORIUS TURONICUS narrat Ni-
cetium presbyterum, postea Episco-
pum Lugdunensem, cum alijs virtu-
tibus, tum hac imprimis excelluisse,
quod nulla verba nisi sancta & pia si-
neret ex ore suo elabi. otiosa autem
vel iocosa nunquam. Imò quod graui-
ter ferret ad aures suas deferri alio-
rum dicta contumeliosa etiam in se
coniecta; aiebat enim non esse au-
dienda, quæ ex perturbatione animi
alij effutiuissent. De S. THOMA A-
quinate quoq; in vita proditur, cum
nullum solitum miscere sermonem
cum alijs, quibuscum conuersabatur,
nisi de rebus pijs, & ad salutem ani-
mæ spectantibus: eaque de causa
orandi,

*Syr. in
Apr.*

*Syr. in
Martio.*

346 II. PARS TRACTATVS

19 confess.
49.

Surius in
Junio,

orandi, & meditandi, consuetudinem non fuisse illi vnquam molestam vel grauem. De S. Monica matre sua ait AVGVSTINVS, quod cum illa colloquia habuerit de rebus celestibus, & admiratione rerum creatarum gradum fecerint ad tractationem de puritate & maiestate creatoris. R. LVTGARDIS, virgo sanctissima, vti commemorat in eius vita Thomas Cantuariensis oculatus testis, simplici oratione & plana de rebus sanctissimis efficaciter loquebatur, vt omnium constantium corda incenderet, & sapientibus magnæ admirationi esset.

Hic perpetuus fuit Sanctorum hominum spiritus, ac proinde merito ab omnibus Dei seruis imitandus. Qui magno per se promoueri potest, si se ad suefaciant sermonibus pijs crebris & tractatibus spiritualibus, sic enim in congressibus familiaribus suppetet loquendi materia. Felix profecto & beata anima eius, qui id fecerit: quotidie eam occasiones multorum lapsuum, qui lingue lubricitate committuntur, auerbit: & consuetudine salutaria loquendi

DE MORTIF. VOLVNT. 547

loquendi accumulabit merita, gratie-
que & gloriæ thesauros in cælis, con-
uenienter dicto Christi. *Ex verbis tuis Matt. 12.*
iustificaberis & ex verbis tuis condem-
naberis Si enim verba nostra fuerint
bona & fructuosa, in iustitia accessio-
nem faciemus: sin inania & perni-
tiosa, pro grauitate noxx, ad
infernum vel Purgato-
rium damnabi-
mur.

FINIS.

III. PARS

III. PARS.

IN qua declaratur, qua discretione exerceri debeat mortificatio, & quibus rebus impediatur.

PROOEMIUM.

POST QUAM seruus Dei desiderium teneri cepit exercere mortificationis, cognouitque celestia & spiritualia bona & dona quae ex ea consequuntur, superest, ut intelligat qua moderatione usurpari debeat mortificatio, vitae Christianae tam necessaria & fructuosa, ne ex ipso usu aliquod damnum emanet, & explorata habeat daemones tentationes, ac media quibus illae expugnentur.

CAPVT. I.

*De discretione tenenda in exercitio mortificationis externa, pro comparanda vera anima pu-
ritate.*

PR

PROVIDENTIAE & discretionis *S. Tho. 12. q. 66. a. 2. Et 22. q. 47. a. 7.*
 est, hominem in actionibus virtutū per media dirigere in suū finē, efficereq; ut media aptē conditio ni finis respō deāt. Sicut ergō in omni exercitatione virtutis, ita multō maxime in vsu mortificationis opus est norma discretionis: quæ si adsit, ingēs & eximius existit fructus, si desit, magna sæpē fit iactura animi & corporis. Ut autē nō ab erremus a scopo, sciendū est omniū corporis mortificationū quæ fiunt per labores, jeiunia, cilicia, disciplinas, nuditatem, aliasq; asperitates, finē esse internā animæ puritatē & perfectionē. Puritas in eo consistit, *Cassian. coll. 2. c. 16. c. 17.*
 ut anima exulta sit præstātilsimis quibusq; virtutibus, ut humilitate, patientia, castitate, fortitudine, ac imprimis caritate. In his enim vera sanctitas, & perfectio hominis spiritualis sita est. Has autem virtutes Deus tum in animam nostrā effundit, cum adiuuāte diuina gratia eam expurgauerimus à peccatis: mūditiā enim illa est immediata dispositio ad virtutes; quoq; anima plus à peccatis mundatur, hoc à Deo virtutibus amplius illustratur.

VNe

VNDELIBENTER fatemur in mortificationibus non esse positā vitæ Christianæ sanctitatem & perfectionem, sed esse tantum instrumenta & media, à Deo ordinata ad consequendam facile sanctitatem & perfectionem. Quæ

Lib. de vera virgin.

de causa BASILIVS: Necessè est omnia corporis exercitia, vt est abstinencia à cibis, & alijs, à nobis ad suum scopum dirigi, nempe ad comparandas veras animi virtutes; quò si non dirigantur, neque bona, neque mala ex se sunt, sed adiaphora, si verò dirigantur, eadem virtutis obtinent. Eadem est aliorum sanctorum Patrum sententia,

Cass. coll. 7. c. 7.

quam præclare apud CASSIANVM exposuere sancti Abbates, Moyses &

S. Thom.

Theonas. *ieiunia*, inquit Moyses, vigiliae, meditatio scripturarum, nuditas,

12. q. 156. a. 1.

ac priuatio omnium facultatum, non

Cass. collat. 21. c. 13. 20. 25.

perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt, quia non in ipsis consistit disciplina

25.

illius finis, sed per illa peruenitur ad finem. Et alibi Theonas susè asserit, etiam

nia, cæterasque carnis afflictiones esse

vtiles ad obtinendam caritatem, fortitudinem, iusticiam, temperantiam &

veritatem, in quibus primarium bonum

minis

virtu

no

cti

si qu

dam

das a

expu

secu

doct

tenti

re. M

sed u

ritu

sen

Chri

virtu

henc

bus h

& ga

ritus

verò

aut p

ia su

& la

Chri

dirig

das

IN MORTIF. SERVAND. 560

minis bonum consistat, eò quod has
virtutes suapte naturâ sint bonæ, om-
niq[ue] tempore & loco necessariæ, affli-
ctiones vero carnis bonæ non sunt, ni-
si quatenus referuntur ad obtinen-
dam cordis puritatem, & mortifican-
das animi passiones. v[er] mens humana
expurgata à cordibus, his medijs possit
secum suo creatore coniungere. Hanc
doctrinam etiam S. PAULVS VNICA sen-
tentia ad viuum expresse, cum dice-
re. *Non est regnum Dei esca & potus, Rom. 14.*
sed iustitia, & pax, & gaudium in spi-
ritu sancto. quorum verborum hic
sensus est. Dona, quorum beneficio
Christus regnet in iustis, esse primò
virtutem iustitiæ, qua voce compre-
hendit omnes virtutes interiores, qui-
bus homo iustificatur; deinde pacem,
& gaudium spiritale cum reliquis spi-
ritus sancti donis & fructibus. Vesci-
vel abstinere ab hoc vel illo cibo,
aut potu, alij que id genus, quæ natu-
râ suâ sunt indifferentia, eatenus bonæ
& laude digna sunt, ac ad regnum
Christi pertinent, quatenus homo ea
dirigit ad virtutes animæ consequen-
das, vel certe quatenus lege Dei vel
B b Ecclesiæ

156. DE DISCRETIONE

Ecclesie ad eundem scopum diriguntur.

Quare seruo Dei omni ope & studio laborandum est, ut sicut sedulus est in corpore ieiunijs, cilicijs, disciplinis, alijsque similibus castigando, sic impiger sit in cauendis verborum otiosorum, & peruerborum operum, prauarumque cogitationum & consiliorum lapsibus, faciatque satis obligationibus, quas status eius postulat, lectetur iustitiam & caritatem, passionibus concupiscentie interioris, irae quoque & superbiae, alijsque fortiter consistat, seruata patientiae, mansuetudinis & humilitatis lege. Deinde mortificationes suas & poenitentias Christo Domino passioni eius copulandas in eundem finem offerat, nempe ad impetrandas virtutes principales, & dona spiritus sancti, in quibus sanctitas perfectioque consistit. sic enim externa mortificatio magni erit valoris & meriti, & efficax erit ad impetrandam quae diximus. Quod si specialis illa consideratio alicui non occurrat, sed tantum eo generali respectu se mortificet, ut faciliorem aditum habeat.

IN MORTIF. SERVAND. 561

ad virtutes, suo fructu spiritali & merito singulari non carebit.

HÆC documenta tam salutaria, *Aug. serm. 1. de S. Ioan. Bapt.* necessariaque traduntur à S. AVGUSTINO. Duo, inquit, sunt abstinentia & crucis genera. Vnum corporale, aliud spirituale. Vnum à potu, atque à cibis temporale, appetitum gula à delectationibus, & mollissimis suavitatibus coercere. &c. Alterum genus est pretiosius atque sublimius, motus animi regere, et perturbationes illius modestia tranquillare placare, ira atque superbia impetu quasi feram bestiam refranare; increpare se quadam censura austeritatis & virtutis, voluntates proprias abnegare, easque interiori examinatione discutere, &c. Hæc Beatus Augustinus. Vbi liquido demonstrat quantum discrimen sit in er mortificationem externam, qua castigatur caro, & internam, qua perturbationes, ipsaque propria voluntas mortificatur, ac anima à vitij expurgatur, nec obscure indicat externam illam, vti minus principalem, velut mediū referendā ad internam, vti magis principalem & finem alterius.

bb a

Car

*Qua fraudes beneficio dicta discretio-
nis auerentur.*

HAC doctrina iam tradita binz fraudes vel errata in hac materia facile intelligi & caueri queunt. Prima est multorum, qui postquam seruire Deo ceperunt, maximum studium ponunt in mortificanda carne ieiunijs, cilicij, disciplinis, pedum nuditate, & alijs id genus: exiguum autem in fugiendis criminibus otiosis, mendacijs, detractionibus, ira, impatientia, curiositate, profusa læticia; caritatis etiam opera negligunt, aliaque multa prætermittunt, quæ ratione officij, status, & professionis alijs præstare deberent. Licet enim mortificationes corporales bonæ sint & fructuosæ, ut supra docuimus, tamen illis anteferenda est animæ puritas, etiam à noxijs leuibus & venialibus, mortificationes enim illam proposito & fine propositam habent. Atque in cultu seruitioque diuino plu-

IN MORTIF. SERVAND. 384

is refert fugere vnum lapsum venialem, lege enim diuina id nobis mandatum est quàm multas voluntarias assumere mortificationes.

NARRAT Metaphrastes magnum Arsenium in colloquio quodam, in quo multas occultas *Sur in*
inlio.
dæmonis tentationes detexit, inter alia hæc elocutum. Fratres, finis & scopus, cur mundo & pompis eius renuntiauerim us, est, expurgatio animæ, hocque medio à Deo obtinere veram perfectamque salutem spiritualem. Quidam hanc puritatem consequi student quoad carnem & vitia externa, & idcirco plurimum se exercent ieiunijs, alijsque afflictionibus corporalibus: verum non perinde laborant in expurganda anima à vitijs & defectibus internis, atque occultis, vt superbia, temeraria præsumptione, nimia cupiditate honorum, & bonorum temporalium, inuidia, æmulatio, alijsque affectibus, quorum bellum est maius, & victoria difficilior. Itaque fit, vt tales similes euadant statuis, quæ extrinsecus quidem inaura

B b 3

505 DE DISCRETIONE

tae sunt, venustisque coloribus deplēta, sed intus vili & abiecta constant materia. Hucusque B. Arsenius, qui ve erat litteris etiam humanis excultus, & lumine diuino plenus, probè intellexit, in quo consisteret vitæ Christianæ religiosa que perfectio.

Huius doctrinæ veritas confirmari posset multorum exemplis, qui non animaduersa hac fraude & deceptione, in multos errores, & atrocissimos casus inciderunt. Exempla legi apud Cassianum collatione abbatum Moyses secunda possunt: Et in vita S. Francis legitur, religiosum quendam mortificationi exteriori ita fuisse deditum, ut nudis pedibus incederet, in farmentis nocte cubaret, solo pane aqua non nihil mollito victitaret, ac nomen eius hominis Sancti obtineret, qui si mortificationes illas ex humilitate recubisset ad obtinendam humilitatem coedis, verè sanctus extitisset. ve. cum quia curam nullam habuit hominis interni, ut animam à vitijs & passionibus expurgaret, in tantam deuenit cæcitatem, ut etiam contra paupertatis verum speculum usque ad obitum horam re-

surp̄arit, quod indicium nō obscurū e
 rat aeternę suę damnat̄onis. Et B. EV-
 SERIUS Emisenus ad eos qui Deo ser-
 uire cupiunt scribens: Fratres, inquit,
 scitote non satis esse affligere carnem
 ieiunijs & vigilijs, si interiora negligamus,
 & mentem non purgemus à vi-
 tijs. Quid enim prodest castigare cor-
 pus, si lingua contaminetur sermoni-
 bus detractorijs? frustra gloriamur de
 inflatis carni verberibus, si mentem
 non liberemus passionibus internis.
 Idem confirmat appōsitā quadam si-
 militudine: Si, inquit, cuiusdam in gran-
 di campo esset vinea, omnemque la-
 borem ille impenderet in colendo
 campo extra vineam lito, vineam au-
 tem sineret compleri spinis & vepri-
 bus, nonne ille frustra laborasset? Sic
 contingit homini mortificanti cor-
 pus, animamque spinis passionū ple-
 nam relinquenti. Quod autē dicit v̄u-
 sebius, mortificationem externā nihil
 prodesse negligenti internam, id intel-
 ligendum est de fructu menti, in eo
 qui obnoxius est peccato mortali. ne-
 mo enim operibus mortificatio-
 nis quantumuis maximis mereri

*Hom. 4. ad
 monachos*

Bb 4 potest

potest vitam æternam, nisi sic iustus.
 Ijs autem, qui dum in gratia dei sunt,
 negligunt mortificationes internas,
 externe non multum profunt, longè
 autem plus prodesse, si ad pu-
 ritatem cordis obtinendam dirigen-
 tur. Vnde idem sanctus alibi eodem
 sic alloquitur. Quid prodest affligi
 ieiunij, laboribus, & ieiunij, dū negli-
 guntur ea, quæ Deus maximè à no-
 bis exigit: ut nempe, quantum in no-
 bis est, cor nostrum à culpis leuioribus
 mūdū cōseruamus: quā à leuioribus lap-
 sibus proxim⁹ gradus est ad grauiora.

ALTERA fraus, quæ ex superioribus
 capituli doctrina detegitur, est com-
 munitatis vulgi, nempe eorum, qui arbi-
 trantur, ex mensura mortificationis
 externæ in ieiunij, disciplinis, alijsq̃
 asperitatibus, metiendam esse cuiusq̃
 serui Dei sanctitatem & perfectionem.
 ut quod quis leuiter castiget corpus,
 hoc sanctior censendus sit: etiam si e-
 nim pœnitentiæ illæ exteriores sint ad-
 modum gratæ Deo & animæ nostræ
 salutares, tamen in ijs non est sita san-
 ctitas vera & vitæ Christianæ aut reli-
 giōsæ perfectio, sed in caritate, patien-
 tia, hu-

IN MORTIF. SERVAND. 362

ria, humilitate, mansuetudine, iustitia, misericordia, alijsque virtutibus cum caritate necessario connexis. Itaque de servis Dei is sanctior & perfectior est, qui humilior, mansuetior & patientior est, caritate in proximum ardentior, qui puritatis studiosior, qui voluntatem suam diligenter abnegavit, & diuinæ subiecit. Pœnitentiæ enim & mortificationes externæ, vt diximus, sunt tantum instrumenta & adminicula ad veras virtutes, earumque perfectionem consequendam, ac proinde quò quisque plus in illis profecerit, hoc sine ob oculos posito, hoc sanctior & perfectior in conspectu Dei efficietur. *Caritas enim*, vt habet Apostolus Paulus, *est vinculum perfectionis*: tum quia in illa præcipue consistit perfectio, tum quia secum trahit omnes virtutes veras & solidas, in quibus sita est essentialis vitæ Christianæ perfectio.

Colos. 3.

HÆC hætenus eò dicta sunt, vt serui Dei recte de virtutum operibus iudicare possint, & cuique suum attribuere valorem, præstantiusque & principalius bonum alijs antepone. Ceterum

B b 5

cerum

serum minimè ex hac doctrina sequitur, idcirco eos, qui impensè mortificationi externæ dediti sunt, in magna veneratione non esse habendos quia piè existimandum est, eos quoque non negligere internam, omnemque actiones suas referre ad obtinendam cordis puritatem, & virtutum perfectionem, talesque in Dei esse conspectu, quales videntur esse apud homines. Si enim secus fiat, temeritatis notam vix effugiemus. Nam, ut dicit saluator, non potest arbor mala boni fructus facere, nec bona malos. Cum ergo mortificationes externæ cum bonis moribus coniunctæ, sint boni & laudabiles fructus, non possunt ordinariè nisi ab homine verè bono proficisci.

CAPVT III.

Qua moderatione mortificatio instituenda sit, ut nec vita, nec viribus ad diuinum seruitium præstantiam necessarijs obsequi.

Dati

IN MORTIF. SERVAND. 570

DEvs Op. Max. vitam, sanitatēq;
 corporis nobis concessit, vt tan-
 to commodius ei seruiremus.
 Et quamuis tollente vtrāque à no-
 bis Deo, moderatē serre debeamus, ta-
 men, quia vitæ nostrę domini non su-
 mus, non licet nobis eam pro arbitrio
 nostro abbreviare, vel ab eīdete: im-
 mō mandatum à Deo habemus illam
 per mediā rationi congruētia seruādi.
 Quāquam nem o pio tuenda vita e-
 ius in incolumitate tenetur vel quæ-
 ritis, vel optima media vsurpare, vt v. c.
 meliores cibos, præstantiora vicia, ha-
 bitationem commodiorem, sed satis
 est vti communibus & ordinarijs. Cū
 enim corporis vita sanitasq; sit bo-
 num temporale & caducum, multò in-
 ferius vita & salute animæ spirituali,
 voluit Deus nos ad alia media obliga-
 re. Licet & obliget ad abstinendum ab
 eo cibo potuq; que, quem constaret no-
 uabiliter vel vitā abbreviaturū, vel sa-
 nitate imminurū, itaq; seruus Dei,
 ardens castigandæ carnis, fructusq; que
 mortificationis excellentes percipia-
 di desiderio, non debet vel ieiunij
 vel vigilijs, vel cilicij, alijq; pænis
 eam

*Victor --
 lect. de ho-
 micid 2. 36.
 Et relect.
 de temp-
 rant. n. 13.
 14. 15.
 Medin. de
 pænit. q.
 ult. de ie-
 iun.
 Sorol. 5. de
 iure. q. 1.
 a. 6.*

B b 6 eam

ONI
 na sequi
 e mortu
 in mag
 habendos
 eos quo
 omnet
 obrinen
 virecum
 ei esse co
 apud ho
 meritari
 o, vt dicit
 ala bonu
 os. Cum
 e cum bo
 nt boni
 non
 ab
 io infir
 viribus
 ab
 Dat

eam affligere, quas experientia, vel ad-
 mouitione virorum in spiritali vita et
 exercitatorum, cognouit, notabile dam-
 num vitæ vel valetudini afferre: nam
 si exiguum tantum damnum sit, non
 tenetur ab eiusmodi mortificatio-
 num genere, maxime si sentiat se inde
 iuuari ad vitæ probitatem, abstinere.
 Quemadmodum enim licet, magnæ
 que virtutis est & meriti apud Deum,
 periculo mortis se exponere pro salu-
 te spiritali vel corporali proximi, ut fa-
 ciunt, qui in seruiunt peste laboranti-
 bus: sic magnæ virtutis est, ad proce-
 randam animæ nostræ salutem, per
 mortificationem exponere se pericu-
 lo exiguo vitæ & incolumitatis cor-
 poralis, modò ut paulò post dicemus
 id fiat cum facultate superiorum, & cõ-
 tra præstantiorum operum dispen-
 dium.

Hoc fundamento iactò, quod ni-
 titur doctrina Theologorum com-
 muni, & ab omnibus recepta, seruis
 Dei eligat ea mortificationum gene-
 ra, quæ minus officiant sanitati, ut sunt
 ieiunia ordinaria, diuerberationes coe-
 poris citra sanguinem, cilicia ex pills
 equi-

Viz. ibid.

7. 11.

Soto ibid.

Loew. Nider
in consolat.

p. 3. 6. 7. 8

IN MORTIF SERVAND. 372

equinis, durior lectus, & alia, quæ va-
letudinem lædere non solent. nullo
autem modo suscipiat, quas re ipsa a-
nimaduertit sanitati obesse. S. BASILI-
vs disertè monet, in cohibenda per ab-
stinètiã carne, eam moderationem
tenendam, vtn e frangantur corporis
vires: sicut enim noxium est indulge-
re appetitui cibos, quosunque adamã
rit, sic rationi repugnat, imò stultitię
affine est, corpori necessaria ad offi-
cium præstandum alimenta subtra-
here. Rationem autem huius sui mo-
niti addit huiusmodi. Sicut enim, in-
quit, equus plus æquo saginatus, &
laute tractatus suum sessorem in ter-
ram præcipitem agit, & calcibus fe-
rit, macilentus autem & ieiunè habi-
tus nullis flagris adigi potest vt pro-
grediatur; sic qui nimis laute corpus
suum nutrit, facile in omnis generis
vitia ab illo præceps agitur; qui verò
asperè & durè illud tractat, tandem in
cursu pietatis semel susceptæ deficere
cogitur. Hæc S. BASILIvs, quod præ-
fatus declarans S. Hieronymus, *Quic*

*Lib. de ve-
ra virginitate*

*Ad Demo-
triam virg*

*quid, inquit, illud, quod inflammare cor-
pus potest, quod fomentum suggerit vo-
luptati*

Bb 7

luptati

luptati, castitatis amore fugiendum est.
 Nec tamen ita magnobius rei labor
 grauari te volumus, ut sub ipso stam
 onere succubas. Optimus est in omni re
 modus et laudabilis ubi q̄ mensura. Cor
 pus non frangendum, sed regendum est.
 Id ratio discretionis à nobis postulat,
 ut quoniā mortificatio corporis inli-
 tuta est ad tollendum & mortificandū
 malū, nō mortificemus id quod bonū
 est. Malum quod in homine est, est cor-
 pa, inclinatioque ad culpam. Quando
 ergo homo sic mortificat corpus, ut re-
 linquat illi robur sufficiens ad exercen-
 dam virtutem, tum mortificat malū
 quando verò ita frangit eius vires, ut
 languidior in bonorum operum exer-
 citatione reddatur, mortificat in eo bo-
 nū. ita docet B. Gregorius in suis
 moralibus. Sic necesse est, inquit,
 ut artem quiq̄ cōsuetudinē teneat, plus
 tenus non carnem sed vitia carnis occi-
 dat. Nam plerumq̄ dum plus iusto car-
 nestringitur, etiam ab exercitatione bo-
 nis operis enervatur: ut ad orationem
 quoq̄, vel predicationem non sufficit,
 dum incantissis vitiorum in se funditis
 suffocare festinat. Adiuuorem quoq̄
 habemus intentionis incerta boni.

Lib. 30.
 c. 28.

IN MORTIF. SERVAND. 578

minem, quem exterius gestamus. & ip-
si insunt motus lascivie, ipsi effectus sus-
petunt operationis bonae. Sape verò dum
in illo hostem insequimur, etiã civem,
quem diligimus, cruciamus: & sapè,
dum quasi concivis parcimus, ad præliũ
hostem nutrimus. Eisdem namq; ali-
mentis vitia superbiunt, quibus nutrita
virtutes vivunt. Et cum virtus alitur,
pravũq; vires vitij augentur. Cum vo-
rò immensa continentia vitiorum vires
extenuat, etiam virtus deficiens anhe-
lat. Vnde necesse est, vt interior homo
noster equus quidam arbiter præstitat
inter se, & eum, quem exterius gestat,
quatenus ei homo suus exterior, & sem-
per ad debitum ministerium seruire suf-
ficiat, & nunquam superbe libera cervi-
ce contradicat, nec moveat, si quid sug-
gerendo submurmurat, dummodo eum
semper superposita calce dominationis
premat. Ex his B. Gregorij verbis colli-
gitur primaria discretionis regula, quã
servare debemus, vt nempe sic mortu-
ficemus corpora nostra, vt sanitatem
& vires eius necessarias sic integras
servemus, vt omnibus suis necessa-
rijs functionibus facere satis possit,
omnia-

175 DE DISCRETIONE

omniaque virtutum prosequi exercitia, quæ ad salutem animæ nostræ spiritali procurandam requiruntur. Quomodo autem in executione huius doctrinæ nemo debeat suo iudicio fidere, sed libenter obsequi patris spiritualis, vel Confessarij consilijs, iam antè monuimus.

CAPVT IV.

Quatenus mortificatio exercenda sit, sine impedimento operum prastantium; quæque discretions in ea imitandi sancti.

NON solum mortificatio carnis moderanda est, vt suppetant nobis in tegrè vires ad cetera officia pietatis ritè decenterque obeunda, verum etiã, vt opera caritatis ad consolationem proximorũ, siue ex precepto siue ex cõsilio prastanda, nõ impediantur. Exempli causa, si ieiuniũ reperandum est, ad seruendum promptus agro, visendos carceres, aliosque afflictos solandos, id omninò faciendum.

IN MORTIF. SERVAND. 376

Similiter, si ad recreandum hospitem
vel peregrinum etiam carnibus vescen-
dum est ei, qui statuerat ab omni-
bus carnibus & piscibus spontè se ab-
stinere, consultius id faciet, quàm si
propositi sui renax sit. Quod idem di-
cendum est de alijs operibus, maximè
quando illa opera caritatis pertinent
ad commodum proximi. Ratio huius
est, quia opera præstantiora semper an-
teferenda sunt minus præstantibus, at
constat opera caritatis longè præstare,
& Deo gratiora esse operibus, quam-
vis magnis, externæ mortificationis,
si illa voluntariè, & non ex præcepto
sint suscepta. Quare merito dicit S.
HIERONYMVS. Non mediocriter hallu-
cinari, qui media bona præferunt sum-
mis, ieiunium caritati. Cum enim ca-
ritas sit mortificationis, omnium que
virtutum finis, proculdubio hæc se-
eundùm illam moderari debet.

*c. non magis
diocriter.
de Conf. d. 8*

B. THEODORETVS commemorat
Martianum monachum sanctissimū,
licet in seculo fuisset regia stirpe oriun-
dus, tamen postquam se in eremum
abdidit, tanta seueritate vitam tradu-
cere cepisse, vt in quartum vsque diem
vna

*In hist.
religiosa.*

vna tantum panis libra contentus fu-
 rit. Et tamen cum aliquando ad eum
 diuertisset Auitus monachus vir sum-
 maz abſtinentiæ, moderata ieiunij con-
 ſueti lege, menſam illi appoſuit, ac ad
 prandendum ſuo etiam exemplo in-
 uitauit. Et cum Auitus conſtanter ne-
 garet ſe à more ſuo diſceſſurū, hoc eſt
 vt nihil ante occaſum ſolis degul-
 ret; Martiane ob pertinaciam illius in
 iudicio, proprio ingemuit, & dixit. Non
 quoque, amice, complexi ſumus vita-
 genis, quod proſiteris, & maiorem la-
 boris, quā quietis, ieiunij quā māda-
 cationis rationē habemus: ſed id quod
 q; nō ignoramus, caritatē nobiliore eſ-
 ſe virtute ieiunij, ac proinde merito
 hoc, ſi ſpōtaneū ſit, illi poſthabēdū eſt.
 Hac oratione Martiane docuit liqui-
 dū, qua diſcretione ſeruandā ſint iei-
 unia, aliæq; ſimiles mēſtrificationes. At
 que hanc doctrinā omnes ſancti ver-
 bīs & exemplis cōfirmarunt, vt tra-
 dit S. AVGVSTINVS in libro de
 moribus Eccleſiæ, in quo poſtquam
 recensuiſſet graues ſanctorum ſui cuius
 pœnitentias, maximè monachorum,
 ſecuraque eorum ieiunia, ſubiungit.

Cap. 33.

INMORTIF. SERVAND. 578

Caritas precipuè custoditur, caritate
victus, caritati sermo, caritati habitus,
caritati vultus aptatur: hanc si quis
effendit, uno die durare non sinitur. Sci
unt hanc ita commendatam esse à Chri
sto & Apostolis, ut si hac una absit,
inania; si hac adsit, plena sint om
nia.

VNA tantùm difficultas hic oc
currit seruis Dei mortificationis & pes
fectioni studiosis, ob admirandas pe
nitentias & mortificationes quas le
gunt in Sanctorum vitis, an non illas
imitari debeamus, cum Deus in diui
na Scriptura nos ad eorum mores i
mirandos inuitet, & Ecclesia sancta eor
um exempla in dies ob oculos ad imi
tandum proponat. AD hoc responde
mus: duplices in vitis Sanctorum ex
pressas virtutes. Quædam sunt princi
pales, in quibus diximus constitutam
vitæ Christianæ perfectionem, veram
q; sanctitatē, ut est interna humilitas,
mansuetudo, paciētia, castitas, misericor
dia, caritas, propriæ volūtatis iudicij,
& passionū mortificatio, peccatorū o
diū, mūdicia cordis. In his omnes pos
sumus imitari sanctos, nullo etiā præfixo
modo

modo & mensura: liquidem in
 rum imitatione, nullus est excessus
 nullum damnum, nullum absurdum
 sed quo quis plus profecerit in
 militate, abnegatione sui, puritate,
 patientia, & caritate in Deum &
 proximum, hoc Deo gratorum, &
 plus animæ suæ proderit. **¶** **¶**
 virtutes sunt magis principales, &
 sunt mortificationes externæ, ieiunium,
 paupertas, tolerantia æstus, frigus,
 imbrium, aliorumque incommodorum
 & pœnarum temporalium, in
 quibus non consistit perfectio, & in
 cuitas, sed sunt instrumenta & media
 quibus perducimur ad perfectionem.
 In his autem Deus vult nos imitari
 sanctos iuxta certum quendam mo-
 dum & mensuram, hoc est, ut afflic-
 nes illas externas viurpemus com-
 nienter viribus naturalibus ab eo con-
 cessis. Nā clemētissimus Deus qui
 vis suis immensam impertit donum
 suorum copiā, ut possint esse perfecti,
 & in veris solidisque virtutibus
 militatis, patientiæ, caritatis, & ceteri
 progressus facere: idem ad exercendas
 mortificationes externas non impertit

tiuit omnibus easdem vires & prestidia, sed alijs plura & maiora, alijs minorata & pauciora: quia contentus est, si quisque secundum facultatem sibi datam se exerceat. Qua moderatione si seruis Dei utatur, non ideo iacturam facit alicuius boni, si enim non potest sine manifesto valetudinis suae damno tanta ieiunia, quanta usurpauit sustinere, vel alias ferre asperitates, potest aequè ac illi tantam animi submissionem, patientiam, mansuetudinem, puritatem cordis, ac denique sinceram caritatem sectari, in quibus virtutibus, quo quisque plus profecerit, & simul voluntatem promptam habuerit plures mortificationes, grauioresque subeundi, si vires suppeterent, hoc copiosius externae mortificationis defectum supplebit.

Ex hac doctrina error eorum liquet, qui nullum ponunt studium in imitandis primarijs Sanctorum virtutibus, cum tamen auxilia à Deo sufficientia prestò sint; ponunt autem in extraordinarijs poenitentijs, pro quibus imitandis vires sufficientes nequaquam acceperunt. Scriptura diuina narra-

Deum.

2. Mach. 2.

33

Deum Iudæ Machabæo eiusque fratribus, & quotquot ex eius stirpe erant inusitaram animi fortitudinē in oppugnandis gentibus concessisse, sic profus, ut paucorum militum operibus fugaret exercitus, nam sex millibus aliquandō deleuit ceterum hostium millia. Alij Israelitæ, qui ex illa stirpe non erant, conati sunt quidem imitari illos, sed gentiliū armis deleri sunt. Cuius euentus causam illam Scriptura reddit, quod non fuissent eorum profapia, quos Deus singulari sua providentia elegerat ad vindicandam populi Israelitici libertatem. Idem contingit in conflictu spirituali aduersus hostes animæ, ut qui in solitis penitentij ad imitationem Sanctorū pugnam inire volunt, sine peculiari Dei auxilio, in grauissima incidant mala. Nam primò consuetis corporis viribus destituuntur, tum irruunt morbi varij, hinc, inquit, S. BASILIUS, omnia pristina virtutum exercitia deleruntur, & opus est ad illos curandos multis ministris. Verum & postea incipiunt ab omni mortificationum genere abhorre, ut nec leuissimas deinceps sub

IN MORTIF. SERVAND. 187

ire velint, alijsque autores sint, ne sub-
cant. ac quod peius est, ut animad-
uertit S. VINCENTIUS, fraude callidis-
simi dæmonis cōpertrahuntur, ut to-
tos se dedant inquirendis corporis. o-
modis in cibo, potu, somno, otio, a-
lijsq; carnis voluptatibus, ac proinde
nec longè absint à grauibus peccatis,
in quæ tales sæpè turpiter relabuntur.
Hæc vero, omnia mala auerti possunt
seruata discretionis regula, secundum
documenta & exempla Sanctorum.

*De vita
Sp. r. c. 30.*

CAPVT. V.

*Quibus rebus impedi soleat exerci-
tium mortificationis ac primò quor-
dam doctrinâ quorun-
dam.*

NON SATIS est, explorata nobis ef-
ficacia media, quibus exitemur ad
mortificationis exercitiū, ac discretio-
nem, qua illud tēperemus, verū etiā opu-
m est notas nobis esse tērationes, quib⁹
humani generis hostis, illud impugna-
re cōsuevit. E quib⁹ vna est, doctrina
quorū dā autoritate & eruditionis fama
p̄statiū virorū, qui, ut exercitati nō sūt
in mortificationis ludo, nec experti sūt
nobis

ONI
sque fra-
turpe erat
ne in op-
tisse, sic
m ope in
m (ex mil-
m hostiū
illa strige-
n imitari
letū sunt.
Scriptu-
ex eorum
i sua pro-
dam po-
lem con-
aduerlus
s p̄ceni-
orū pug-
iari Dei
ot mala.
is vri-
t mobi-
omnia
de serun-
os mul-
incipiūt
ere ab-
eps sub
i:

587 DE DISCRETIONE

nobilissimos eius fructus, etsi discreti-
cā rō improbent, quod salua fide nō
possunt, tamen dicta quędam genera-
lia vsurpant, quę malē intellecta non
parum multos à mortificationis stu-
dio deterrent, vt dum dicunt, Christia-
no homini ad salutem sufficere, si di-
uinis pręceptis obsequatur. Possē quę-
uis hominem indulgere corpori re-
creationes & alia commoda, quando-
quidem licita sint, & legi diuinę non
repugnent. Mortificationes, alias quę
pænitentias externas, esse quidem vo-
nas, sed non necessarias, exceptis ieru-
nisi Ecclesię, & pænitentis à sacerdo-
te in confessione iniunctis: Deum prę-
cipuē à nobis exigere cor nostrum, &
virtutes animi. His, similibus quę iudi-
catis, quibus sana potest subiecta esse
sententia, imperitis pertuadēr, parum
prodesse externas istas pænitentias &
mortificationes; quę conclusio vera
non est, nec sana, sed falsa & pernicio-
sa. Et quamuis ad intelligendam veri-
tatem, fraudē quę illam auertendam
satis esse possit, quę in prima parte
dicta sunt de mortificationis fructi-
bus.

IN MORTIF. SERVAND. 184

bus, tamen æquum est, vt pro quiete & solatio aliquorum respondeamus ad obiecta, & declarem, quomodo intelligenda sint illa dicta, vt de vero ac legitimo eorum sensu constet.

Quod enim ad primum attinet, factor ad salutem fidei sufficere diuino præceptorum, Ecclesie, & Superiorum observationem; verum addo, ad præstanda præcepta post naturæ nostræ corruptalem ex peccato secutam, opus esse præsidio mortificationis. Nam cum in homine remanserit non parua ad malum procliuitas, caroque capitalem inimicitiam gerat cum spiritu, non certe potest communibus suis præsidis omnes tentationes cum præceptis diuis pugnantibus excutere, nisi auxilium aliquod petat à mortificationis exercitio, tum ad perturbationes animi carnemque domandam, tum ad obtinendam perseverandi gratiam. itaque licet mortificationes vltiò susceptæ necessariæ non sint ad salutem, sicut præcepta, tamen necessariæ sunt ceu media conuenientia & salutaria ad custodiendum præcepta, in eorumque obseruantia per-

Ge sistent.

sistendum. Ad alterum dictum respondemus, recreationes licitas posse sine nota culpæ usurpari, cum bono fine & scopo suscipiuntur, vel eorum necessitas aut utilitas ad fructu aliquo animi, & non tantum ad meram voluptatem aucupandam, ut latè superius dictum est, dirigitur. Cum quo convenit, quod crebro dictum est, in mortificationibus externis non consistere perfectionem, & sanctitatem, sed eas esse instrumeta & media quibus obtinetur vera sanctitas & perfectio.

Licet alterum sine altero esse non possit. Sicut enim Deus in arboribus, quas condidit, licet solam medullam voluerit servare sustentationi hominis, tamè medullam cõtextit cortice, propterea quod sine illa nec gigni nec conservari medulla possit: sic ad spirituale hominis vitam sustentandam Deus omnes condidit virtutes, in quibus perfectionis medulla consistit, & tamè voluit illas tantum gigni, tum conservari per exercitiū duræ mortificationis, tamquam per corticem.

His ergo armis debemus profigere dictas tẽtationes: & certo nobis persuadere, omnẽ doctrinam qua animus de-

IN MORTIF. SERVAND. 586

multus incipit in desiderio mortifica-
tionis lægnescere, & carnis blandimē-
tis delijsq; oblectari, debere esse su-
perbia. quia non est Christi sanctorūq;
spiritui cōsentanea, vt S. BERNARDVS
præclare obseruauit. Nasciturus, in-
quit, Dei filius, cuius in arbitrio erat,
quodcuq; uellet eligere tempus, elegit
quod molestius est, præsertim paruulo, et
pauperis matris filio quæ uix pannos ha-
beret ad inuoluendum, præsepe ad reclu-
mandū. Non est tale iudicium mundi,
aut iste fallitur, aut mundus errat. Sed
diuinitatem falli impossibile est, sapientia.
Quid enim Christus, utiq; qui non fal-
litur, elegit quod carni molestius est? Id
ergo meli⁹, id uili⁹, id p⁹ eligēdū. et
quisquis aliud doceat vel suadeat, ab
eo tanquam à seductore cauendū. Hæc
Bernardus. Et Cyprianus martyr, dū
hortatur fideles, ad exercitationem pe-
nitentiæ, mortificationūq; exter-
narum, vt ieiunij, ciliciorum, humicu-
ationis, suadet, vt omni stud. o fugiā-
tur, qui huic doctrinæ resistūt, eo quod
pernitiosior eorū sit conatus, quā ty-
ranorū persecutio. Atq; hæc monita
didicere hætenus sãcti, eo quod expe-
riantia.

Serm. 3. in
natal.

Serm
laxiss.

587 DE DISCRETIONE

rientia didicissent, non solū fidelū se-
luti obesse, qui praua sua doctrina de-
clarabāt se apertos Ecclesie inimicos,
sed etiam quosdā Ecclesie filios, qui
vt minus amantes erant viue crucis
Christi, qualis in mortificatione quo-
tidiana cernitur, suis dictis alios à san-
ctissimo instituto mortificandi se, oc-
cultè retrahebant.

CAPVT. VI.

*De alio mortificationis impedimen-
to, nempe nimia cura sanitatis
conseruanda.*

INTER discretionis regulas vna
fuit, ne mortificationes vllæ fiat
cum sanitatis, viriumque natura-
lium notabili detrimento: verū quia
contingit nonnullos ab infesto huma-
næ salutis hoste, proprioque amore &
tepiditate deceptos, ex immoderata
valetudinis conseruandæ cura, cum in-
genti animæ suæ iactura mortificatio-
nis exercitium negligere. operæ pro-
tium duxi, hic aliquas regulas doctri-
næ sanctorū conformes, pro cauendo.

IN MORTIF. SERVAND. 599

in alteram partem excessu, ponere. Principio itaque certum est, quotiescunque periti medici, vel alij homines prudentes & spiritualibus rebus exercitati, in Domino iudicant, seruum aliquem Dei, si huic vel illi mortificatio ni operam det, de incolumitate corporis periclitaturum, laudabile esse illi prohibere talis mortificationis exercitium. Quanquam, cui natura equo procliuior est in corporis commoda & delicias, alienior autem ab omnibus incommodis & pœnis, facile in fraudem à proprio iudicio induci potest, vt quod necessarium non est ad valetudinem, tamen iudicet esse; & quod nō est admodum noxium, arbitretur esse. Et q̄; facilius induci potest, si huic inclinationi inordinatę præterea accedat pusillanimitas ex compassione naturali, vel metu damni, quod aliàs expertus est immoderatis pœnitentijs, profecta: tunc enim procliuus iudiciū proprium excæcatur, & deceptio maior est.

Hinc verò fit, vt necessitatis sanitatis q̄; prætextu tales anhelent ad lautiores cibos palatui ipsorū congruentes.

Ec̄

fu

fugiant autem omnia incommoda & penitentias, etiam si id fiat cum damno animæ ipsorum. & proximi offendiculo. Deinde ita informet medicos, ut potius præscribant quæ eorum gustui, quàm quæ reuera sanitati recuperandæ sunt accommodata. Qua de re sic loquitur. S. Bernardus, in sermone de triplici genere bonorum. Nihil cogitari, inquit, ultra dandum, vel querendum est præter sanitatem. Sed hic fons est, quæ nolo vos lateat. Insiliatur enim voluptas sanitati, & tam sibi malignitate persequitur, ut vix eaque vel possit cauere, vel non erit. Unde est, quod multi ad tam bestiales & rebelles impetus descenderunt, vel, & licet veritas occiderunt, ut voluptatem præferant sanitati, & illi sibi ipsi sapientissime voluntur, quia se ipsi difficiles & accuratissimi subsequi passionem. Et alibi proposita sententia Christi: Qui voluerit animam suam saluam facere, perdet eam. Hippocrates, inquit, & sequaces eius docent, animas saluas facere in hoc mundo: Christus & eius discipuli perdere, quoniam nam vos è duobus sequi magistrum eligitis? At manifestum se facit, qui sic dicitur

Matt. 16.
Bern. serm.
30, in Cant.

IN MORTIF. SERVAND. 190

putat. hoc oculis, hoc capiti. & illud pe-
 ctori vel stomacho nocet. Profecto v-
 nusquisq; quod à magistro suo didicit,
 hoc in medium profert. Epicurus atq;
 Hippocrates, corporis alter voluptatem
 alter bonam habitudinem praefert. Me-
 us magister utriusq; rei contemptum pra-
 dicat. Anima in corpore vitam, quam
 summo studio iste unde sustentet, ille un-
 de & delectet inquiris, atq; inquirere
 docet. Saluator monet & perdere. Et in-
 fia. Quid verò prodest temperare à vo-
 luptatibus, & inuestigandis diuersita-
 tibus complexionum, ciborumq; varia-
 tionibus exquirere diu quotidianam expedere
 curam. Legumina, inquit, vëtoſa sunt, ea
 seuſ stomachum grauat, lac capiti nocet,
 potum aqua non sustinet pectus, cantes nu-
 triunt melancholiam, cholera porri accedunt,
 pisces de stagno aut de lutosa aqua ma-
 penit suae complexionem non congrunt. Qua-
 le est hoc, ut in totis fluuijs, agris, hortis
 cellarissimè vix reperiri possit, quod co-
 medas? Puta, quaso, te monachum esse non
 medicum, nec de complexionem iudican-
 dum, sed de professione. Parce, obsecro, pri-
 uum quidem iuueni tua parce deinde labori
 ministranti, parce grauamini domus,

Cc 4

patas

parce conscientia. Hęc omnia B. BERNARDVS, qui his verbis non improbat moderatam discretionem, quam uemus eam abstinentię seueritatem, quam experientia didicerimus nobis ad sanitatem vehementer obesse, sed superuacaneam tantum sollicitudinē quorundam, qui leui ex causa de qualitate ciborum queruntur. contra illud Apostoli: *Carnis curam ne feceritis desiderijs.*

1. Cor. 13.

In hoc tract. p. 3. c. 2.

VT verò intelligatur, quę cura licita sit & necessaria, hoc est, quam seruus Dei conseruandę vitę ac valetudini tribuere potest, quę que superflua & illicita, quam non potest, memorā recolendum est, quod superius monuimus. etsi fas sit cuique studium aliquod ponere procurandis vitę valetudini que necessarijs, tamen neminē ea lege restrictū, vt pręstantiora, cōmodioraq; in quoque genere, siue vestitus, siue victus, siue habitationis, deligere teneatur, sed ea tantum, quorum vni nullum notabile damnum nouit vitę vel incolumitati suę accessurum. Deinde & illud obseruandum est, hoc delictum esse inter prudentiam carnis, quam

IN MORTIF. SERVAND. 592

quam B. Paulus ait esse inimicā Deo, *Rom. 8.*
mortemque culpæ & pœnæ æternæ
conciliare, & sapientiam spiritus, quæ
efficitrix est vitæ & veræ pacis: quod il
la provideat homini comoda corpo
ris, nullo ad animam habito respectu,
hoc est, siue noceant animæ, siue pro
sint: Quæ prudentia vsi sunt sapientif
simi quique Gentilium, eorumque
celeberrimi Medici, eaque pro dolor,
multi quoque fideles nunc vtuntur, ve
ro timore Dei destituti, quorum Deus
venter est: hæc verò, nempe sapientia
spiritus, quæ de cælo venit, ita prospici
cit homini de corporis commodis ad
valetudinem tuendam necessarijs, vt
tamen nullum detrimentum afferat
incolumitati animæ. Itaque corpori
omnes illas lautitias & superuacua cõ
moda adimit, quæ impedire possunt,
quò minus spiritus imperium in car
nem retineat, vel quò minus anima
contemplationibus, precibusque &
alijs virtutum exercitationibus vacare
possit, modò inde nullum graue vel
notabile damnum vitæ sanitati que
corporali inferatur, vti iam sæpè di
ctum est.

Cc 5 3.A.M.

993 DE DISCRETIONE

In psal. 118.

s. contra

na. de Cōf.

da.

S. Ambrosius certè non dubitat af-
firmare, medicinæ præcepta, quibus
inhibentur ieiunia, orationes & me-
ditationes pugnare cum præceptis di-
uinis, & qui talibus medicinis vtuntur,
adimere sibi ea, quæ animæ sunt fru-
tuosa. vbi sine dubio loquitur de me-
dicinis, quibus nonnulli sola pruden-
tia carnis duce vtuntur, hoc est tantâ sa-
nitatis conseruandæ curam gerunt, vt
sine magna necessitate animæ omne
mortificationis aliorumq; exercitiorũ
spiritualium fructum adimant: quales
sunt illi, qui quoties paululum se ma-
le ffatos sentiunt, etiam Ecclesiæ iei-
unia preuaricantur, & diebus veteris
sibi esum indulgent carniũ.

Ex his demum omnibus superest, vt
seruus Dei excerpit sibi normam &
formã, quam tenere debeat in tuenda
corporis sanitate ne in alterũ tendat ex-
tremũ, hoc est, vt ne sinat se ob leues
causas, vel exigua incommoda à san-
cto mortificationis exercitio dimoue-
ri. Nam, vt scribit S. Bernardus Si sani-
tati corporis sollicita prouidenda est cu-
iustodiã puritati cordis tanto sollicitior
est impendenda, quanto pars ista dig-
nior

De triplici

genero b.

ojo.

IN MORTIF. SERVAND. 194

nior esse conuincitur. Deinde, vt in hoc
biuio animam mortificādi, & corpus
tuēdi, potius inclinet in prius, & quod
quo vehementior sit inclinatio car
nis in sua commoda: nam & Aristote
les, licet gentilis, in suis Ethicis, mo
nuit, vt cum perdifficile sit attingere *Lib. 2. c. 9.*
virtutis medium, debere hominem
obseruare, in quā partem extremi per
sequendā procliuior sit, eoq; animad
uerso, contendere in eius contrarium,
& quod eo plus est addit, in hac re max
imē fugiendam voluptatem. Deniq;
quod seruus Dei ab amoris proprii frau
de liberior sit & securior, non fidat ni
mum suo iudicio, cū ferē, vbi de pro
prio negotio agitur, homines falli so
leant, sed primum supplex à Deo di
uinam lucem, cum de siderio id facien
di, quod diuinæ eius maiestati gratius
in iudicium fuerit, postulet: tum omni
puritate necessitatem suam Superio
ri, si habet, vel Patri spiritali exponat,
eorumq; iudicio & consilio acquies
cat, firma spe fretus se hoc medio in di
uinæ voluntatis notitiam deuenturū.
Adhęc seruus Dei hac in parte exclu
dat omnes inanes terrores infirmitatis

& morborum: nam, ut in alijs rebus, teste Scriptura, *providentia hominum incerta sunt*, ita maximè in hac materia; quod enim homo existimat valetudini suæ esse conveniens, sæpenterò noxiū est: quod verò noxiū idimprimis illi est salutare. Et experientia liber docet, quod qui plus equo sanitati tuæ dediti sunt, cū mortificationis detrimento, nunquam ad optatam sanitatem perueniant: cōtrā, qui mediocrem curam tantūm, & moderationem, non neglectis consuetis mortificationis exercitijs, valetudini curandæ adhibent, veram tandem sanitatē obtineant. Imò exemplis multis probari posset, eos qui diligentissimi incutanda cuticula fuere, & nulla medicorum antidota neglexere, brevi vitam cum morte commutasse: cōtrā verò, sanctissimos quosque viros, qui severissimum abstinētiæ colendæ institutum arripuere, nullis laboribus in persolvendis divinis precibus pepercisse, & in decrepitam vsque ætatem vitam prorogavisse.

*S. Hieron. in
vita.*

S. PAVLVS eremita adolescentiam
suam

IN MORTIF SERVAND. 196

suam paucis dactylis aluerat, senectute vero tantum dimidiato pane, omnibusque humanis commodis destitutus ætatem extraxit in annum decimum tertium supra centesimum.

S. ANTONIVS humi cubans, & paucis *Athan. in eius vita.*
zillum panis & aquæ sub vesperam sumens de viribus corporis ad colendum Deum necessarijs nihil detraxit, & in centesimum quintum annum vitam produxit.

S. HILARTON in iuventute paucis *S. Hieron. in eius vita.*
caricis & herbis vixit, extremam vero ætatem vno pane hordeaceo traduxit, ac tandem tota vita in summa asperitate acta octogenarius animam Deo reddidit. His alijsque innumeris sanctis, qui omnia humanæ vitæ commoda neglexisse videntur, tamen Deus integram corporis incolumitatem ad præstanda sua nocturnis diurnisque horis officia, & cum ea longissimam ætatem concessit, vt his exemplis declararet, quàm grata fuerit continua illa carnis castigatio & mortificatio, nosque intelligeremus, tantum abesse, vt mortificationis studiosis Deus suo diuina auxilio desit, vt etiam vtramque

& animi & corporis incolumitatem liberalius promoueat. Neq; id eò dico, quo nos curam conuenientem & necessariam fanitati conseruandæ detrahimus, aut indiscretas mortificationes ad imitationem dictorum Sanctorum suscipiamus, cum eas anè improbauerimus, sed vt notatis his exèplis, vanos commentitiarum infirmitatù timores excutiamus, & desertis victoris extremis, duce & magistra discretionè, ad medium virtutis colligamus.

In hoc
tract. p. 3.
4.

CAPVT. VII.

*De alio mortificationis in p. sementis,
nempe quorundam Sanctorum ex-
emplis malè intell-*
lectis.

QVONIAM tenebrarum princeps capitali odio prosequitur studium sanctæ mortificationis, quippe per quam sua sede & habitatio ne, quæ est terra suauiter viuendum, pellitur: idcirco, sicut alibi sacrarum scripturarum testimonijs, perperam

Job 28.

de art.

IN MORTIF SERVAND. 598

detortis à Catholica fide homines ab
 ducere conatur est ita nunc, exemplis
 quorundā sanctorum malè intellectis
 imperitos deterrere conatur à studio
 mortificationis, atq; experiētiadocuit,
 quosdam extiisse, qui exemplis san-
 ctorū inordinatarum passionum reg-
 num defendere non dubitāint, vt am-
 bitionem, & cupiditatem alijs impe-
 randi exemplo Apostolorum, qui ali-
 quando inter se contenderunt, quis
 illorum esset maior. Deinde S. Ioannis
 & Iacobi, qui primam sedem in regno
 Christi affectārant: iracundiā vero, in
 verba contumeliosa erumpentem ex-
 emplo Apostoli Pauli, dicentis ad Pō-
 tificem Ananiā. *Percutiat te Deus pa-*
ries dealbate Et Faustini ac Iovite, qui
 Imperatorē Adrianū appellārūt ser-
 pentē tortuosum, & viperā crudelissi-
 mā. Et S. Agathæ virginis & martyris,
 quæ Quintianū, aliosq; tortores suos:
 vocavit immanes tyrānos. Sic ad tuē-
 dū dissensionū studiū allegant exēplū
 Pauli & Barnabæ, qui se mutuo separā-
 tūr, ob contentione ortā de assumēdo
 in sociū Marco. Dein S. Epiphaniij &
 S. Chrysofomi, qui ob quæstione de

*Matt 20.
Act. 23.*

*Ado in
martyr. 19.
Feb.*

*Act. 15.
Trip. l. 8.
c. 15.*

con.

condemmandis Origenis libris non solum à se mutuo discesserunt, sed etià Ephiphanius dixit Chrysostomo: spero te non moriturum Episcopum, & hic illi, spero te non peruenturum ad tuam urbem. Adhæc ad defendendâ superbiam, exemplum inculcant, prophetæ summa libertate increpantis regem Achab, & Elisæi regem Ioram, & S. Stephani Principes Sacerdotum. Denique ad retinendam pompam vanâ & profanam, mensarumque delicias producunt exemplum S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, qui multo cum famulorum comitatu in publicum, splendidoque ornatu prodibat, & mensam multis opiparisque ferculis instructam suis apponebat.

His similibusque exemplis animi sui perturbationes, & immoderatos affectus, velut instos & æquos, palliât, & mortificationi omnem aditum occludunt. Quanquam verò hoc argumentum admodum sit imbecille, & illi facile possit, ramentum pro solatio & instructioe rudiorum operæ pretiû facturi videantur, si respondeamus, declinamus.

3. Regum.
28.

4. Reg. 3.
Act. 7.

IN MORTIF. SERVAND.

claremus que neque iam allata, neque
vlla alia Sanctorum exēpla facere pro
tutela & patrocinio istarum inordina-
tarum animi passionum. Sanctorum
enim vita prorsus consentit cum pu-
rissima eorum doctrina, & cum om-
nis perfectionis archetypo, nempe
CHRISTI Domini nostri vita. Quocir-
ca in Sanctorum historijs distinguē-
dum est tempus, quo vixerunt, ab eo,
quo non vixere. Nam licet multi à pri-
ma ætate fama sanctitatis fuere cele-
bres, vt S. Hilarion, S. Chrysostomus,
S. Eduardus Cantuariensis Archiepi-
scopus, S. Malachias Archiepiscopus Hi-
berniz, S. Clemēs martyr, & Episcopus
Ancyranus, S. Maclouus, S. Bernardus, S.
Thomas Aquinas, S. Bernardinus, S.
Eduardus rex Angliæ, & S. Ludouicus
rex Franciæ, & alij: nihilominus alij sūt
se, qui in prima adolescentia vitā du-
xere communem, postea autē potēti
Dei manu tacti in alios homines com-
mutati sunt, & vitam egere perfectissi-
mam. Alij verò etiam primam æta-
tem consumpserunt in grauibus sceleri-
bus, sed, radijs diuini luminis exceptis,
ita illustrati sunt, vt ostenderint sibi a-
bun-

101 DE DISCRETIONE

bundare sanctitatem, vbi ante abundat malitia & perversitas. Ac rursu alij exire qui omnem aetatem in infidelitatis tenebris vel in gravibus peccatis omni gratia destituti transegerunt, & tamen ad Evangelij voces, aut conspectam Christianorum Martyrum in atrocissimis tormentis constantia resistere, & ad mortem pro Christi fide tolerandam se obtulere, ac sic nomen & mercedem sanctorum Martyrum breui temporis momento retulere.

In his omnibus sanctis, nihil ad auctoritatem exempli trahi potest ex rebus ante adeptam sanctitatem gestis, ac proinde quod de Apostolis obiectum est, nullius est ponderis, idcirco enim Christus salvator ex infimo hominum statu, & rerum omnium ignaros elegit, ut quicquid postea eorum opera efficeret, non ipsorum, sed Christi virtuti, a quo missi erant, attribueretur. Poterat quidem Christus eos vno momento reddere perfectissimos, sed maluit sensim usque ad Spiritus sancti adventum proficere, ut suorum lapsuum & defectuum memores, se magis submitterent, totamque sanctitatem

Chrysostomus
66. in
Matt.

IN MORTIF. SERVAND. 802

tatem & perfectionem suā ſyncerè altiffimo trāſcriberent: deinde vthoc exemplo om̄n̄s fideles mai' ſolatiū caperēt, clarusq; agnoſcerent omnia bona ſibi contigiffe per Chriſtum, & ſi imbecilles ſint ac rudes, Deū ſua gratia & benedictione illis non defuturū. Itaq; in Apoſtoliſ eos mores imitandos nobis proponere maxime debemus, quos poſt adeptū ſpiritus ſancti lumen longè copioſiſſimum, demonſtrāunt. defectus verò, quos tempore nouitiatus ſui habuiſſe videntur, non imitari, ſed corrigere, quemadmodū & ipſi in ſe correxerunt

In ſ. Thomæ Cāruatiensis exēplo nō diſſimilis ratio eſt, nam ille in ſanctorum numerum, præcipuè ratione perſecutionis & martyrij pro Eccleſiaſtica immunitate fortiter perpeſſi, relatus eſt: itaq; ſi quos n̄ uos ante illud habuit in auctoritatem exempli trahi nequeunt: certè quosdam & ipſe paulò ante mortem, vt ſplendidum habitū cum monaſtico, & lautā menſam cū vulgari, magnumq; ſeruitorum numerū cū ſex famulis, licet primarius eſſet regni Archiepiſcopus, cōmutauit,
elicij

607 DE DISCRETIONE

cilicij quoque continua asperitate, & quotidiana corporis vsque ad sanguine non semel repetita diuerberatione, & in perfrigidum profluentem demersione afflixit, vt hoc melius ad profundendum pro Christo sanguinem se compararet. Atque hanc vitam duxit, postquam Deus eum potenti sua dextera in alterum virum, & verum athletam suum, posthabitis omnibus seculi vanitatibus, conuertit.

CAPVT VII.

Quomodo intelligenda sint exempla quadam, quibus inest mysterium, vel qua speciali Dei institutione accidero.

IN Vitis Sanctorum illud quoque non prætermittendum est, nonnullis eorum factis distincte inesse aliquod mysterium, & idè non ad cõsuetam nõrnam cõmuniõs vitæ Sanctorum cæterorum, sed ad peculiarem diuinę inspirationis, prouidentięq; particularis regulam esse expendenda. Quò pertinet, quod s. Paulus Principi

Ad. 23.

Sacer

IN MORTIF. SERVAND. 604.

Sacerdotum dixit: nec enim fuit maledictio, vel contumelia, sed prophetia: plenus siquidem spiritu sancto, inquit B. GREGORIUS, prædixit, qualis esset *libro 7.* futurus. Nec enim dixit, *Percutiat te mor. c. 22.* Deus, sed: *Percutiet.* Prædicebat autem, ut annotavit Venerabilis Beda, Sacerdotium Israheliticum, quod tum erat instar parietis dealbati, & apparebat quale non erat, prædicatione Evangelij funditus euertendum. Deinde congruebat, ut dicit S. Chrysostomus, Paulum in illo congressu eam dicendi libertatem & auctoritatem ostendere, ut gentiles, qui præsentibus aderant, non parvi facerent Evangelij prædicationem.

Dissensio inter B. Paulum & Barnabam non orta est ex animorum perturbatione, sed ex magna S. Barnabæ pietate, iudicantis non esse à sua societate auellendum Marcum consobrinum propter defectum, in quem ex humano metu inciderat. S. Paulus vero sanctissimo iustitiæ zelo accensus ad maiorem Dei gloriam ipsiusque Marci documentum, & aliorum, putavit separationem faciendam. Vbi divina

uina

uina prouidentia factum est, vt Barnabas ob maius Ecclesie bonum iudicio
 B Pauli non subscriberet, eo quod singulis cum comite suo digressis vberior fructus in conuersione animarum erat secutus. Nec aliud opus est respondere de Epiphanio & Chrysostomo: nam Epiphanius iudicabat condēnanda scripta Origenis, Chrysostomus verò arbitrabatur id in sua dicecesi nō faciendum, nisi antegresso examine. Vterq; autem grauib; mouebatur pro sua sententia rationibus. Interea Deus S. Epiphanio diuinitus reuelat exiliū, mortēq; S. Chrysostomi, & contra S. Chrysostomo mortē S. Epiphani. Quas reuelationes verbis ante prolatis, sibi mutuò patefecerunt, quod facere salua caritate potuerunt, & salua veritate fecerunt, quia vtrumque euenit.

Responſa à prophetis facta impijs regibus Israhel, hoc continent mysterium. Sancti corde sic inharebāt calō omnibusq; rebus mundi erant superiores, vt nullius reformidarent potentiam, nullos aucuparentur honores, vni peccato vitando intenti, & diu-

IN MORTIF. SERVAND. 606

na promouenda gloria. Hoc cor volebat Deus detegi agendo cum tyrannis, eorumque scelera sancta quadam libertate, mirabiliq; iustitiae zelo corrigendo. Qua de re ita scribit B. GREGORIUS. Sancti inquit, si per se iniuriam rapti, in alto animum figunt: *Lib. 7. n. 27. c. 22.* quaque in hac vita patiuntur, quasi longe infra labentia, atque a se aliena conspiciunt, atque, ut ita dixerim, dum mente extra carnem fieri decertant, per e ipsa, que tolerant, ignorant. Vnde & nullis contra veritatem potestatibus parcunt, sed quos attolli per elationem conspiciunt, per spiritus auctoritatem premunt. Hinc nata sunt omnia prophetarum & Martyrum verba contra tyrannos prolata, non autem ex superbia, quae erant humillimi, non ex ira, quia mansuetissimi, non ex rancore, quia parati erant vitam pro illis profundere, sed ex Dei inspiratione, qui opera illorum volebat superbos, huius mundi reprehendere, inuidumque robur Sanctorum suorum patefacere, quo sulti, ne faminz quidem tenellae auocissima eorum tormenta;

tormenta, mortemque ipsam pertimescebant.

Quæret hoc loco aliquis, cum verba huiusmodi geminum sensum habere queant, ut vel ex contemptu prolata putentur, quod est impatientiæ, vel elationis; vel ex zelo iustitiæ, quod est magni in Deum amoris: unde cognosci possit ex bona radice profectus.

Cap. 23.

Respondet eodem loco B. Gregorius. Quod Zelo veritatis, non autem elationis sancti viri ad verba tantæ altitudinis exiliant, ipse patenter indicat, qui factis dictisq; alijs & quanta humilitate polleant & erga eos, quos redarguunt; quanta caritate seruant, manifestant. Quomodo enim Elias superbo regi Achab increpationis verba pertumore intulit, qui ante eius currum humiliter cucurrit? Quomodo Elisæ toram filium Achab ex arrogantia confudit, dicens Quid mihi & tibi est? Vade ad prophetas patris tui, & matris tue: quomodo videre Naaman ex elatione noluit, dum nec ianuam aduentanti aperuit, qui non solum se conspicit, sed teneri etiam à muliere permisit? de qua scriptum est. Cum venisset ad virum.

3 Reg. 18.

Di

4 Reg. 3.

& 5.

Dei in montē apprehendit pedes eius. & accessit Giezi, ut amoveret eam. ait vir Dei, Dimitte eam: anima enim eius in amaritudine est. Quomodo S. Stephanus proferre increpationem, dum vocaret duos & in circumcisos corde, per elationem potuit: qui pro eisdem, quos increpauerat, ad deteriora crescentibus. *sc. AA. 7.* que lapidantibus flexis genibus oravit, dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum? Idem fecere martyres alij: nā pro carnificibus, tortoribusq; suis in ipsis cruciatibus. Deum precabantur. unde & multos eorum conuersos legimus. Quare liberiores eorum voces iactatae in reges & praesides, non ex animi fastu, sed ex puro amore & zelo tuendae veritatis procedebant. Nam ut dicit B. Gregorius ibidem. *sc. l. 7. c. 29.* perbia odium generat, humilitas. amorem.

Veniamus nunc ad alia exempla, quae in vitis sanctorum existant, non ab omnibus imitanda, ut quae ex singulari spiritus sancti instinctu facta sunt, ut quod quidam in vastissimas solitudines se abdiderint, ab omnium hominum consuetudine disiuncti,

De quod

quod nudi in syluis oberrant, solum
 herbarum radicibus victitant, omni
 cibo potuque plures dies, hebdoma-
 das, menses, integras Quadragesimas
 abstinerint, stultos & quali amore
 mentis, ut Simeon Satus, se fixerint,
 & alia id genus egerint. Hęc, inquam,
 miranda potius quam imitanda
 sunt. Imitanda siquidem nobis
 incumbunt ea exempla virtutum
 tantum, in quibus omnes sancti
 uniformiter consenserunt. hæc enim
 sola, pro regula certa & secura piorum
 morum, vitæque sanctæ nobis Eccle-
 sia proponit. Deprehendimus autem
 in Sanctorum historijs, quod commu-
 niter omnes amant exercuerintque
 paupertatem, opes abiecerint, & defu-
 gerint dignitates, honores, & nominis
 exultationem, omnes mansuetissi-
 mi fuerint in tolerandis iniurijs, & i-
 nimicis beneficio & amore devinci-
 endis, quod admodum temperantes
 in cibo & potu fuerint, & magna ie-
 iunia sustinuerint, commoda deli-
 tiasque carnis contempserint, cili-
 cijs & flagris crebris, alijsque asperi-
 tatibus eam perdomuerint, sum-
 mum

mum studium curamque in cohi-
 bendis sensibus, maximè autem
 tenenda per silentium lingua po-
 fuerint, quod amantissimi diur-
 narum nocturnarumque precum,
 & contemplationum caelestium o-
 ratorum, laborum & tribulationum
 amatores, quod colloquia vana &
 inutilia detestati fuerint, summam
 autem voluptatem ceperint ex col-
 lationibus rerum diuinarum, quod
 aliorum prosperis successibus ex ani-
 mo gratulati fuerint, aduersis verò
 compassi, omnemque operam lo-
 carint in remouendis vel certè mitigan-
 dis afflictorum ærumnis. quod li-
 benter obsecuti fuerint maioribus,
 omni a pedibus se subiecerint, & ab
 omnibus hominibus contemni &
 ludibrio haberi, salua Dei gloria, op-
 tauerint. Hi mores, hæc exempla com-
 munita & ordinaria omnium fan-
 ctorum fuere: quæ si imitari conabi-
 mur, non dubium, quin imitaturi
 finis Christum illorum omnium
 magistrum, ducem, & antesigna-
 num, participesque vna cum ipso Chri-
 sto reddemur gloriæ, qua illiam se-
 cuntur.

De d s cunctis

710. DE DISCRETIONE
curissimè & in omnem æternitatem
perfruuntur.

CAPVT. XI.

*De nonnullis medijs, quibus vincitur
vest difficultas quæ est in exerci-
tio mortificationis.*

MORTIFICATIONIS exerciti-
um nulla ferè alia re impeditur,
quàm difficultas, & afflictio
ne, quam ipsa mortificatio secum af-
fert. Nam cum virtus ipsa spinis diffi-
cultatum circumsepta sit, sedemque
suam in loco sublimi collocarit, illam
quam nisi multo labore & sudore per-
ueniri possit; mortificationis verò mu-
neri incumbat laborem, & quicquid
aduersum est, deuorare, & quasi omnis
omnis difficultatis ad capeffendum
virtutis culmen suis humeris perferre,
idcirco in ipsa mortificatione magna
est difficultas & afflictio. Primò liqui-
dum & certum est, hominè ritè mor-
tificatum in actionibus virtutum nullum
experi liborem vel difficultatè,
imò potius promptitudinem & sus-
mitatem

IN MORTIF. SERVAND. 711

uitatem, Itaque difficultatem, de qua loquimur, tantum sentiunt, qui primum aggrediuntur hoc exercitium, donec diuina gratia adiuti, omnes naturæ malè inclinatz repugnantias vicerint. Pro ea autem superanda media aliquot hic subijcimus. Primum est, magna animi submissione, & imbecillitatis confessione postulare in orationibus à Deo, voluntatem efficacem, viresque se mortificandi, atque hæc petitio semper inter primarias repetatur. Quamuis verò homo imbecillum agnoscere se debeat in omni virtutum studio, maximè tamen debet in exercitatione mortificationis, eò quod ob insitam naturæ corruptelam à nulla re magis abhorreat, quàm quæ infligit aliquam pœnam. Pro magno quoque beneficio & agnoscere & æstimare debet, quod sibi tam infirmo & ad mala procliuu voluntas animusque concessus sit exercitium mortificationis tam utile & pretiosum complectendū: ac proinde quoties desiderium mortificandi aliqua in re Deus menti iniecerit, continuo cum gratiarū actione opus ipsum aggredi, vt

Dd 3 dona

VIZ DE DISCRETIONE

Chrys.

*quod vir-
sus à mini-
nis inchoã
da.*

dona sua semper cumulet maioribus.
Aliud medium ad mortificatio-
nis studium prosequendum, & ad
obtinendas à Deo vires, est, inimum
facere à minoribus & facilibus, cu-
iusmodi sunt, oculos claudere ad
res à spectu iucundas, linguam con-
tinere à proprijs laudibus, de consu-
to potu cibové modicum detrahent,
nonnihil ætus vel frigoris vterò ro-
lerare, aliaque similia, quæ colligi pos-
sunt ex ijs, quæ diximus de mortifi-
catione propriæ voluntatis, passio-
num & sensuum. Mouere autem plu-
rimum nos debet ad hoc studium
non contemnendum, quod, ut supe-
rius ostendimus, mortificatio etiam
in rebus paruis Deo sit gratissima. De-
inde, quod omnis mortificatio pro-
pter Deum facta, licet exigua, sit iusto m-
eritoria, tantoque maioris meriti, quò
promptiori voluntate, & alacriori facit,
ita ut nonnunquam longè excedat
mortificationem durissimam. Nam
meriti essentialis magnitudo, cuius
merces consistit in visione Dei, non
operis magnitudini & difficultati,
sed actuali caritati, bonæque volun-
tatis

De. l. p. c. 4.

IN MORTIF. SERVAND. 713

tatis promptitudini, ac sincero desi-
derio Deo placendi, respondet. Mag-
nitudini verò operis, & difficultati, ve
tradit Sanctus THOMAS, respondet
præmium accidentale, quod consistit,
non in Dei visione, sed in gaudio quo-
dam, quod omnes beati in cælo ex
omnium creaturarum, bonorumque
operum, quæ ipsi aliique iusti aliquan-
do fecerunt, contemplatione, hauri-
unt. Verum quidem est, ipsam operis
magnitudinem & difficultatem ar-
gumento esse, illum qui id præstat,
ampliore amore actuali, desiderioque
Deo placendi præstare, & consequen-
ter promereri augustius præmium es-
sentiale: conatus siquidem tentandi
magis ardua, promptioris quoque vo-
luntatis solet esse indicium: attamen
difficilium non est, sæpe rãra promp-
titudine, alacritate, & ardore animi mi-
nores mortificationes, aliaque externa
opera leuora subiri, vt longè superent
meritum difficiliorũ, duriorumq; ope-
rũ: & verò tum certissimè id fit, quan-
do à seruo Dei illa minuta exercitia
eo animo suscipiuntur, vt si occasio da-
retur, aut vires suppetere, aut facultatem

Deo
tatem

tatem à superioribus, quibus parcedi-
gitur, obtineret, reuera etiam aggre-
deretur grauiora.

Vbi verò initium factum fuerit à
paruis mortificationibus, Deus sua
gratia continuò præsto erit, vt & vo-
luntatem accendat, & vires suppedi-
tet atque occasiones offerat, maiora
tentandi, vt benè docet Venerabilis
Richardus Victorinus. Ac sanè dignū
& iustum est, vt quoniam illud dæ-
monis institutum est, iustos antè in re-
bus leuibus & paruis inducere ad lap-
sum, quo iam nutantes & debilitatos
postea in grauiorem ruinā impellat,
sic contra nos omnem laborem impē-
damus in mortificandis, vincendisq;
nobismetipsis in rebus minoribus, vt
aditū præcludamus dæmoni ne nos
vincat in maioribus, Deusque vbe-
rem gratiam largiatur ad difficiliora
etiam mortificationum genera susci-
pienda. Quare Cassianus agens de per-
turbationibus animi leuioribus, qui-
bus nonnunquam monachi solitarij
afficiuntur, vt dū succensent calamo,
litteras non exprimant, cultello, si ma-

IN MORTIF. SERVAND. 918

le fecet, alijs que rebus creatis, si ad vo-
tum non seruiant, admonet eos, val-
de conueniens esse huius modi inor-
dinatos motus, licet sint de rebus leui-
bus, refrenare & compescere: eo quod
hoc vsu & consuetudine obtinetur, ve-
rum grauiore occasione iræ alia-
rum uel passionum, uelut dum iniuria
uel contumelia ab alijs afficimur, sese
offerunt, facile nos colligamus, & mor-
tificandi nostri causa, diuina gratia o-
pitulante, grauiora æquo animo, &
corde tranquillo, perpetiamur.

CAPVT X.

*De alijs medijs, quibus difficultas
mortificationis vincit
queat.*

INTER media, quæ ad amplecten-
dum mortificationis studium per-
mouere possunt, principem iou-
merito sibi vendicat consideratio my-
steriorum vitæ & passionis Domini
nostri Iesu Christi: in ijs siquidem tan-
quam in speculo se prodit ineffabilis
Dei voluntas

710 DE DISCRETIONE

voluntas & caritas, qua filius Dei se p-
terno Patri ad cruciatus & contume-
lias pro salute nostra perferendas ob-
tulit: Apud Romanos, teste Valerio
Maximo, mos receptus fuit, res præcla-
rè ab Imperatoribus alijsque belli du-
cibus gestas mandare versibus, & can-
tare, vt adolescentes ad eas imitandas
inflammarentur. Sic decantata fuit
fortitudo Horatij Coelitis, qui solus
pro salute patriæ cum manifesto vitæ
discrimine aduersus Hetruscorum
copias depugnauit. Sic robur Mu-
tij Scauolæ carmine celebratum, in-
trepidè in luculentum ignem ma-
num iniicientis, vt Romam liberaret,
& hosti terrorem incuteret, sic audax
& temerarium facinus Curtij, qui pro
incolumitate populi armatus vna
cum equo se in vastum fori Roma-
ni hiatus præcipitemegit. His ex-
emplis Romana iuuentus incitaba-
tur ad ardua quæque pro salute pa-
triæ tentanda, vt immortalẽ inde
aucuparètur apud homines gloriam.
Publius Decius ea de causa, cum La-
tino bello Romanam aciem inclina-
tam videret, caput suum pro Reip.
salute

M. J. C. J.

M. J. C. J.

Valer. J. S.
C. S.

IN MORTIF. SERVAND. 217

salute deuouit, ac concitato equo in
medium hostium agmen irruit, facta
que ingenti strage coiruit. Cuius ex-
emplo commorus filius, vt idem Va- *ibid.*
lerius refert, deuotione simili æque
strenua pugna consentaneo exitu la-
bentes perditasque vrbs Romanæ vi-
res correxit. Si ergo vnus hominis ex-
emplum tantum valuit ad accenden-
dos alios vt similia pericula vitæ, in-
gentesq; labores adirent, quanto am-
plius mouere nos debet exemplum
Christi, cum homo exemplo non præ-
beat vires ad imitandum imitatori suo,
nec præmium largiatur pro afflictio-
nis, quam tolerat, merito. at Christi
exemplum vtrumque præstat, nam
& gratiam subministrat ad imitan-
dum, & labores suo nomine perpeffos
compensat æterna gloria.

Quis non libenter & promptè, inquit
B. Cyprianus, calicem salutis accipiat *Lib. 3. ep.*
quis nõ appetat gaudibundus & letus, vlt. ad
in quo aliquid & ipse Domino suo retri *Mens.*
bunt? quis non pretiosã in conspectu Dei
& fortiter & constanter mortem ex-
cipiat, complaciturus eius oculis, qui

Dd 6 nos in

718 DE DISCRETIONE

mos in congressione nominis sui desuper
spectans volentes comprobat, adiuvat
dimicantes, vincentes coronat, retribu-
tione pietatis paterna remunerans in no-
bis, quicquid ipse prestat, et honorant,
quod ipse perfecit? Elephantu, vt est in

Matth. 6.

diuina scriptura, conspectu sanguinis
animantur ad pugnam: quin ergo a-
nimetur Christianus ad pugnam in-
eundam contra se suasque passiones
conspecto pretioso sanguine filij Dei
pro se effusi? Certe exemplo Christi
longè promptius sancti martyres dicitur
se obicere supplicijs, quàm vn-
quam Curtiorum, Deciorum, vti exem-
plo Romani: hi enim ex mera temeritate,
& nimia famæ & exstimationis
cupiditate manus violentas sibi intu-
lere, & repentinum sibi procurauere
interitum, at martyres Christiani mag-
na pace & hilaritate animi ad crucia-
tus diuturnos, acerbissimasque pœnas
se obtulere, nō pro sua, sed Christi glo-
ria. Phileas Episcopus sanctus, agens
de martyribus, quos suis ipse oculis
conspexerat sanguinem pro Christo
profundere, Gloriosi, inquit, martyres
mortem pro Christo oppetere, exclu-
so omni

**Bas. l. 3. c.
10.**

IN MORTIF. SERVAND. 719

so omni metu. & tamen tam atrociam
erant tormētia, vt verbis exprimi non
queant, nec facile quisquam crederet tā
dura fuisse, nisi qui præsens viderit. Ve
rū quid eos permouere poterat vt tā
ta supplicia sustinerent cum gaudio?
Respondet: quia oculos mentis con
tinuò in Christum Dominum inten
tos habebant, qui cum esset Deus, fa
ctus fuerit homo, & humiliarit se vsq;
ad mortem crucis. Hoc Christi exem
plum quod sanctos martyres commo
uit ad subeundum martyrium, mouit
& ceteros Dei seruos ad assumenda
voluntarias poenas, & affectus suos
mortificandos, ac nos quoque meri
tò mouere debet, vt cū illis conformes
fuerimus in passione, simus etiam so
cij in gloria & fælicitate æterna.

Iam verò & alia consideratione ser
uus Dei ad persequendum mortifica
tionis studium non parum incitari po
test: si nempe animo repuret, quanta
homines huius sæculi incommoda su
stineant pro alicuius & temporalibus
fortunæ bonis. Quid non facit famu
lus in gratiam sui principis, vt fauorē
illius benevolentiamque conciliet.

Dd 7 cri-

720 DE DISCRETIONE

exiguumque salarium, quod minimum cum vita terminatur, obtineat. Quos non labores tolerat noctu dumque aperto capite ad nutum expectans, si quid imperare veli? quoties exspectare auribus debet scommata, gravissimasque iniurias, quoties intempestas suscipere profectiones, caelo & fluoso, gelido, pluvio, cum iactura sanitatis & vitæ suæ, omniumque quæ annis multis incredibili sudore coaceruavit? Quas non molestias patitur agricola, ut frumenti aliquid cumulet ad sustentandam familiam? Multos menses frigoribus hibernis, solisque ardoribus vritur, solum proscindit, arat, seminat, occat; frumenta ubi maturuere metit, in fasces colligit, in horreum inuehit, excutit, purgat, denique sollicitus est ne casu aliquo fortuito totius anni labores pereant. Hoc exemplo B. Iacobus in epistola sua hortatus est fideles ad perferendas fortissimo huius vitæ afflictiones & molestias. Iam quid non patiuntur nautæ in mari, quid mercatores suas merces cum summo discrimine deportantes ad extremas Indias, aliasque regiones

rem.

607. 50

IN MORTIF. SERVAND. 721

remotas? Quot noctes humi sub die
transigunt, niuibus, & imbribus, gra-
uibusque cæli iniurijs? quam male
conditis vescuntur cibus, quàm puti-
da aqua sitim leuant? quot agitantur
terroribus? Quoties pyratarum, latro-
num, naufragij, aliaq; discrimina sub-
eunt? Has ærumnas & calamitates
si homines sustinent pro vilissimis hu-
ius mundi bonis, quæ vno momen-
to instar florum campi euanescent &
marcescunt, ad pacendum corpus
mortale, quod cras in puluerem redi-
getur: quantò æquius corporis passio-
numque suarum mortificationem a-
liquam sustinere debent, vt aliquan-
dò sempiternis fruantur regni cæle-
stis bonis, ad pacendam animam su-
am, quæ nunquam morietur?

QVID verò iam dicemus de
quibusdam œcis huius mundi ama-
toribus, qui, vt importunæ cupiditati
faciant satis, durissima quæque perfe-
runt? iniuriam quis passus est, quid nō
molitur vt vindicet? lorica ferrea se
onerat, nocte somnū capere nequit,
cibus

sibi nulla cum voluptate capit, ir-
 ruit in apertum discrimen carceris, tor-
 mentorum, & mortis. Alius ut turpi
 & fædo amori pareat, facultates om-
 nes dilapidat, noctes totas vigilat, stul-
 tis vnius vanissimæ mulieris iussis ob-
 temperat, manifestis honoris & vitæ
 periculis se obijcit. Hæc si seruus Dei
 sedulo perpendat, quomodo non ani-
 mabitur ad faciendum pro Dei amore,
 quod isti faciunt amore hominum, &
 rerum terrenarum? quomodo non li-
 bentius dura perferet ad præstandam
 voluntatē Dei id consentis, quā suis
 cupiditatibus obsecūdet ad perficiē-
 dā voluntatē diabolice? cur nō faciet pro
 vita, quod illi faciunt pro morte? Qua-
 ratione negabit se posse aliquid tole-
 rare pro pace, & gaudio spiritali
 animæ, gloriaque caelesti, cum
 illi eadem tolerant pro
 condemnatione &
 cruciatibus æ-
 ternis?

CAPVT. XI

*De alijs medijs, quibus difficultas
 mortificationis vincit.*

144.

CA.

IN MORTIF SERVAND. 723

Sunt alia tria media ad superandam mortificationis difficultatem non parum idonea, nempe odium sui, misericordia in proximos, & amor in Deum; in quorum mediorum tractatione, non omnia, sed id tantum, quod ad nostrum institutum attinet, persequemur. Primum enim servus Dei dum considerat & in mentem revocat antea etiam vite lapsus, eorumque radices cordi suo inherentes, sancto quodam odio exardescit in culpam, eiusque fontem, & quamvis non ignoret impulsore dæmone omnia facta, ac proximos sæpe peccandi occasionem præbuisse, tamen se solum culpabilem facit & reprehendit, eò quod divina adiuvante gratia potuerit, si voluisset, omnes tentationes discutere, ac proinde primariam lapsum suorum causam nullam aliam esse agnoscit, nisi propriam voluntatem: ac ut alij auctores illi delinquendi fuissent, se non esse illorum, sed sui ipsius tantum iudicem constitutum, quare nec iure reprehendere posse, nisi seipsum. Similiter, si qui ministeria vel officia illi deserere detrectent, ut cognati pietatem, famuli

muli vel liberi obedientiam, proxim
 caritatem & iustitiam, imò iniuria pã
 lam afficiant, & inde grauer pertur-
 berur, doleat, contristetur, succenseat,
 sibi soli culpam meroris, impatientie,
 iracundie & turbationis, non alijs ad-
 scribit. probè enim nouit sibi pacien-
 tia virtutem voce diuina commenda-
 tam, nec vllum tempus esse quo diui-
 na opitulante gratia eam habere non
 possit, ac proinde si ea careat, sua negli-
 gentia & incuria accidisse. Ex hoc au-
 tem sancto odio, quo seruus Dei lap-
 sus suos prauasque inclinationes de-
 testatur, atq; ex iusto illo iudicio, quo
 contra se, non alios profert sententiam,
 nascitur ingens desiderium, atque ani-
 mus extirpandi prauas illas inclinatio-
 nes, quæ causam labendi dedere, &
 vindicandi noxas, quas in se redarguit,
 ac proinde etiam se mortificandi. Id
 quod significauit Apostolus in altera
 epistola ad Corinthios his verbis. Ec-
 ce enim hoc ipsum secundum Deum con-
 tristari vos, quantum in verbis opera-
 tur sollicitudinem: sed defensionem,
 sed indignationem, sed timorem, sed do-
 loris, sed amulationem, sed vindi-
 ctam

2^a Cor. 7.

& ibid.

Anselm.

IN MORTIF SER 4 AND. 725

Etiam in omnibus. Quod, inquit B An
selmus, intelligendum est de indig-
natione sancta, qua homo prop-
ter delicta sibi indignatur, & de
mortificationis pena, qua in se illa ca-
stigat.

Aliud medium pro viribus ad
expugnandam mortificationis aspe-
ritatem necessarijs nobis suppeditant
opera misericordiae exhibita proxi-
mis, ut dū famelicis cibus, nudis ve-
stitus, aegris solatium, in carceratis au-
xilium, viduis & orphanis patroci-
nium contra oppiessionem, poten-
tium subministrat, inter cetera e-
nim praemia, quae Deus in diuinis lit-
teris promisit, haec propter Deum fa-
cientibus, vnum est, quod diuino suo
auxilio protegetur, sit illos, ne facile
aut daemone tentationibus, aut per-
turbationibus animi succumbant.

Sic enim habet Ecclesiasticus. *Eleo 6.17. & 29.*
in os syna viri, quasi sacculus cum ipso.
Et per gratiam hominis quasi pupillam
conseruabit. Quorum verbo-
rum sensus est, sicut homo magnam
curam gerit oculorū suorum, eò quod
magni eos facit: sic Deus peculiari
cura

cura tuetur gratiam eorum, qui erogant eleemosynam in pauperes. Et infra addit. *Eleemosyna super scutum potentis, & super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit.* quasi diceret: sicut homo fortis scuto & lancea defendit infirmum & debilem; sic eleemosyna à Deo impetrat, ut nullus hostium visibiliū vel invisibiliū homini misericordē nocere queat. Hanc vim eleemosynæ operūq; misericordiae & ipse Dominus apud S. Lucam patefecit. nam cum reprehendisset scribas & pharisæos, quod nimium operæ locarent in abluendis manibus & vasīs, & quibus cibum potumue capiebant, animæ expurgationem negligenter, à vitijs & flagitijs, mox remedium suggerit. *Date inquit, eleemosynam. & omnia munda erunt vobis.* operibus enim misericordiae Deum sibi conciliare poterant, ut daret gratiam penitentiam agendi, & donum iustificationis quo peccata eorum omnia expiarentur, obtinendi. Et quoniam Christus hic loquitur de perfecta mūditiā, quæ est non solum à peccatis lethalibus, sed etiam venialibus, & passionibus,

Mat. 23.

prop-

prorsus sequitur, elemosynæ benefi-
cio quoque à nobis obtineri donum
mortificandi: quandoquidem via or-
dinaria non nisi per mortificationem
carnis perueniatur ad perfectam puri-
tatem cordis.

NEQ. veidò tantùm corporalia mi-
sericordiæ opera, sed spiritualia etiam
eamdem vim sibi vendicant, vt rudes
informare in doctrina Christiana, alijs
querebus ad salutem pertinentibus,
consilium animæ salutare postulanti-
bus subministrare, mæstos & afflictos
consolari, peccantes corrigere, animos
discordium conciliare, verbis exem-
plisque ad meliorem frugem impro-
bos reuocare, incitare ad confessionem
sacramentalem, & sacram communio-
nem, seriamque vitæ superioris emen-
dationem; ad conciones piasque ex-
hortationes audiendas, quibus ad cul-
tum diuinum accendantur: monere,
vt patienter maleuolorum iracundorum
que hominum mores sustineant, vt
pro omnibus hominibus Deum orer,
pro iniustis quidem vt ex peccatis e-
mergant & conuertantur; pro iustis
vero, vt in virtute, Dei que cultu indies.

pro.

proficiant. Quamuis autem opera
 misericordiae, quibus proximi corpo-
 ris necessitatibus succurritur mag-
 nam vim & efficacitatem habeant ad
 auxilia obtinenda pro mortificatio-
 nis exercitio, tamen ea quibus anima
 immediatè adiuuatur, habet longè
 maiorem. Nā vt docet Sanctus Tho-
 mas, in omnibus rebus creatis nihil
 est excellentius animae salute, quae cō-
 sistit in clara Dei visione. itaque qui
 promouet hominem ad salutem illā,
 maiore beneficio illum afficit, quā
 si vel infirmum sanaret, vel pauperem
 opibus locupletaret, vel etiam mor-
 tuum ad vitam reuocaret. Vnde Bea-
 tus Chrysostomus agēs de eo qui pro-
 ximum a lapsu in peccatum seruārat.
 Haec, inquit, elemosyna, nempe ani-
 mae facta, longè prestantior est ele-
 mosyna facta corpori in mōdo, quod eo
 amplius est, anteferenda est toti huic
 corporeo mundo. Homo enim toto
 hoc mundo prestantior est, cum illi-
 us caeli omnes mundi partes, caelum,
 elementa, quaeque in ijs continentur,
 cōdita sint. Itaque qui laborat in ho-
 minis

*Lib. 1. con-
 tr. gent.
 c. 33.*

*Orat. 4 in
 iudeis.*

minis alicuius peccatoris conuersio-
 ne, præstantius opus aggreditur, quã
 qui mensuram auri pondus in unũ
 pauperum effundit. Sic loquitur Chry-
 sostomus. Vnde colligit B. Laurentius
 Iustinianus. Patriarcha Venetus, expo-
 nens, quã stricta ratio in extremi iu-
 dicii die exigenda sit de operibus mi-
 sereri. ordiæ corporalibus, addit multo
 strictiorem accuratioremque reddendã
 de spiritualibus, ad salutẽ animę
 pertinentibus; sicut enim nobiliori re
 muneratione dignæ sunt si fiant;
 sic, maiori castigatione quando iusti-
 tia vel caritas postulat exhibenda, præ-
 termittatur. Sed & ipse B. Chrylosto-
 mus alibi docet nos per opera miseri-
 cordiæ spiritualia, longè maiora à Deo
 dona & charismata posse consequi,
 quã per corporalia: vt si animam v-
 nam extrahimus ex peccatis nempe
 ob operis præstantiam multo efficacio-
 ra à Deo impetranda auxilia verã po-
 nitentiam de vitæ antea actę noxis age-
 di, ac deinceps gratia Dei accepta in vis-
 tutũ studio in dies accessione facien-
 da.

*Lib. de be-
 mil.*

*Orat. e. con-
 tra Iudæos.*

Poste.

*Lib. 13. con-
fess.*

*In hist. re-
ligiosa.*

Postremum medium, quod diceba-
mus prodesse ad leniendam mortifi-
cationis difficultatem, est amor Dei:
nam, ut loquitur S. Augustinus, verus
amor amaritudinem non sentit, sed
dulcedinem in eo quod facit pro illo
quem amat, laborum autem non sen-
tit. Refert B. Theodoretus sanctas fe-
minas duas Maranam & Ciram, quas
ipse Episcopus inuiferat, licet quondam
locupletissimæ fuissent, & illecebris
mundi innutritæ. tamen postquam di-
uini amoris igne accendi cepere, tam
duram asperamque egisse penitentiam,
ut dona dei ipsi illis magis admirandæ
fuerint. Nam corpora sua cilicio con-
tecta tanto ferri pondere grauarent,
quantum vix robustus homo ferre
posset, ingentem a frigora, solisque ardo-
res perferabant, paucum comedebant,
& ieiunia in aliquot dies extrahabant,
arctissimè in quadragesimam usque
annum inclusæ, neminè erant allocu-
tæ, nisi necessitas aliud postulasset. E-
numeratis autem hisce mortificationi-
bus addit: Tanto amore in Deum fla-
grant, dum assidue sui sponsi celestis
bonitatem pulchritudinemque con-
tem-

IN MORTIF. SERVAND. 731

templatur, vt tormenta & labores iā
dictos, pro tormentis non habeant,
sed pro materia incredibilium cordis
voluptatum. Poterat hoc loco & aliud
adiungi non ignobile medium, Diffi-
dentia sui, suarumque virium, sed de
eo copiosius alibi egimus.

C A P V T. XII.

*Epilogus & anacephaleosis totius ma-
teria de mortificationis fructibus, &
declaratio quanta sit hominis
mortificati felici-
tas.*

Vix exprimi potest verbis, ad
quantam felicitatem homo
in hac vita pertingat, qui sedu-
lo & serio operam mortificationi de-
dit. Quid enim præstabilius homini
contingere potest, quam vt dum in
hac carne mortali degit, viuat spiritus
dum in mundo versatur, non secun-
dum mundi spiritum viuat, sed secun-
dum Dei spiritum? Hoc caput & sum-
ma est virtutum omnium, exercitio-
rumque spiritualium, ad Apostolo Pau-
lo etc

732 DE DISCRETIONE

Gal. s.

lo crebro commendata. Ad Galatas dicit. Spiritu ambulate, & desideria carnis non perficietis. Et rursum dicit. Si spiritu vivimus, spiritu & ambulemus. Ambulare spiritu, est in virtutibus progressum facere, ac in bonorum operum exercitatione, non ductum sequi inclinationum, passionumque naturalium, sed spiritus divini lumen, roburque fidei & Christi gratiam. Vnusquisque enim in ijs operibus exercere se debet, quæ congruunt cum vita, quam proficitur: cum ergo homo Christianus per baptismum sit renatus, & per poenitentiam reuocatus ad vitam spiritualem, tenetur etiam operari convenienter tali vite, in omnibus diuinæ voluntati, legique à spiritu sancto cordi nostro impressæ obsequendo; quod faciet, si omnia opera sua purâ rectaque intentione faciat, ad maiorem scilicet Dei gloriam, si in viâ cæli semper cum maiori ardore & fructu spirituali decurrere conetur, ac denique in studium mortificationis suæ cõtinuò sit intentus, Quemadmodum enim homo moriendo peccato, per poenitentiam obtinet vitam gratiæ; sic

gra-

IN MORTIF SERVAND. 739

gravis inclinationibus moriendo per mortificationem obtinet gratiæ incrementum.

Cuique autem inclinationi, quam homo mortificat, respondet vnus gradus nouæ vitæ spiritus, roburque crescit secundum operationem illi congruentem. Sicut enim vitis, quæ radices viuas egit in terra, idcirco amputatur, vt in plures pampinos se diffundat, pulchrioremque & vberiorem fructum ferat: sic iustus, dum viuit vita gratiæ, idcirco mortificationis falce cupiditates inordinatas amputat, vt fructus gratiores in oculis Dei, & vberiores aliquando producat. Quoq; vita interna iusti mortificationis opera amplius augetur, latiusque se diffundit in opera bona facta cum spiritu, hoc in omnem æternitatem gloriosior erit & cumulationibus felicitatis donis abundabit, vitæ nempe Christi simillima.

Hęc doctrina & institutio est B. Pauli Apostoli: sic enim loquitur in epistola ad Colossenses. Si surrexistis cum Christo, que sursum sunt querite. Vbi Christus est in dextra Dei sedente, que sursum sunt, sapite, non que super

Colo.

234 DE DISCRETIONE

per terrā. quasi dicat: Cum vobis sup-
 petat vita gratiæ, secundum quam spi-
 ritualiter estis resuscitati, præstate ope-
 ra illi vitæ congruentis, amplectendo
 cælestia, deserendo terrena, nec sine
 vos duci affectibus huius mundi, sed
 spiritu Christi in cælo regnantis. De-
 inde mox Apostolus quibus medijs
 ista vita obtineatur, eiusque fructus,
 subiungit: *Mortui enim estis, & vita
 vestra est abscondita cum Christo in
 Deo. Cum autem Christus apparuerit,
 vita vestra, et vos apparebitis cum ip-
 so in gloria.* Sensus est, Mortui estis pec-
 cato, quia horretis illud: & mundo, e-
 iusque pompis, quia illas contemni-
 tis: & cupiditatibus terrenis, quia eas
 mortificastis. vnde consequens est, vos
 agere vitam spiritualem, que occulta
 latet in intimis cordis penetralibus, se-
 cundum mundanorum iudicium, si-
 cut secundum eorundem iudicium iã
 latet vita Christi in cælo regnantis &
 ad dexteram patris confidentis. Quan-
 do autem Christus ad vniuersale iu-
 dicium venturus est, & toti mundo se
 spectandum præbiturus, tunc etiam
 vita vestra iam amatoribus mundi ig-
 nota

IN MORTIF. SERVAND. 719

nota patefiet toti mūdo, quia in soci-
tate Christi eritis glorioſiſſimi & qua-
ſi cū eo renati.

O foelix mortificatio, quæ tã nobi-
lem fructum tum in altera vita habet,
beatitudinis animæ & corporis ſem-
piternæ, tum in præſenti vitæ ſpiri-
talis, qua anima vivit per gratiam, &
vivunt bona omnia cum ſpiritu vitæ
perfecta. Atque hinc omnes alij divi
ni mortificationis fructus à nobis de-
clarati dimanant; vt, quod per illam
magna parte naturam noſtram ſanc-
mus, lucem quandam rerum Quina-
rum cognoscendarum accipiamus,
ſolatum item & gaudium ſpirituale
in tribulationibus & ærumis, expug-
nationem carnis ſub ſpiritu, & contra
paſſiones tentatione: que victoriam,
facilitatem & ſuavitatem in bonis o-
peribus, efficaciam ad purè contēpladū,
robur cōtra humanos terrores, ac pacē
& ſeremitatē ſpirituale. Hæc honorificatio
tisfacit pro peccatis præteritis, & libe-
rat ſe à futuris, in quæ labi poterat.
Hæc irā refrænât, cōcupiſcentiã extin-
guit, & verū imitatorē Chriſti effici-
ent. Illa bonū exemplum præbet proxi-

Re 3. 1900

36 DE DISCRETIONE

*In insis
p. 17. c. 2.*

mo, fit mansuetus, benignus, & moribus suavis. nam, vt bene notauit Ludouicus Blosius, seruus Dei mortificatus est similis botro vitis maturo, pulchro, & ad gustatum suauis; non mortificatus vero botro immaturo, duro & acerbo. Denique hoc sancto mortificationis exercitio homo obtinet culmen perfectionis virtutum, & velut homo perfectus & omni virtute instructus vtilissimus est Christi Ecclesie, oculisque Dei gratissimus, vt dicit venerabilis

Can. 32.

Beda.

Lib. Coll. bet. Inscr. ad. d. 2. 160.

B. I. N. I. S.

